

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 21 • LETO: XXVIII

JESENICE, DNE 7. JUNIJA 1979

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

TEHNOLOGIJA ZAHTEVA STALNO USTVARJALNO DELOVANJE IN IZPOPOLNJEVANJE

Ob skromni udeležbi je v četrtek, 31. maja, potekal redni občni zbor društva inovatorjev in avtorjev tehničnih izboljšav občine Jesenice. Skromna tako s strani članov, še bolj skromna pa s strani tistih, ki jim je dolžnost skrbeti za osveščanje o neobhodnosti inovatorske dejavnosti in za pospeševanje le-te.

Razen predstavnic odbora za inventivno dejavnost pri republiknem svetu Zveze sindikatov Slovenije Vide Prinčič, predstavnikov poslovo-

nega odbora Železarne, predsednika izvršnega odbora konference osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne Stefana Ščerbiča in vodja

TOZD. Remontne delavnice Miroslava Noča – ni bilo nikogar, čeprav je to občinsko društvo, ki združuje za razvoj tehnike in tehnologije izredno pomembne delavce in ki je eno izmed pomembnih pospeševalcev inventivne miselnosti in dejavnosti.

Poročilo o delu društva v minulem mandatnem obdobju je podal predsednik upravnega odbora Janez Faletič. Dejal je, da občni zbor poleg pregleda dela in opredelitve bodočih nalog in usmeritev, mora spregovoriti tudi o kadrovske okrepitvi društva in njegovega vodstva. »Večkrat sem bil v tem mandatnem obdobju nezadovoljen spriču občutka, da nismo v društvu dovolj aktivni in da preveč odgovornosti in dela opravlja le sekretariat,« je nadaljeval predsednik. »Potolažen in optimistično razpoložen pa sem ob dejstvu, da smo pri konkretnem delu na področ-

DOSEDANJE PRIPRAVE ZA GRADNJO JEKLARNE

Priprave za gradnjo jeklarne trajajo že veliko let. Ker smo pred očitvijo o izbiri velikosti in lokacije za jeklaro je prav, da delavce TOZD in delovnih skupnosti naše železarne seznanimo z dosedanjimi prizadevanji na tem področju. Izdelava grodlja in jekla je medsebojno povezana in ju bom zato obravnaval skupno.

Začetek sedanega jeklarstva na Jesenicah s pridobivanjem jekla po talilnem postopku izhaja iz leta 1890, ko je bila na mestu sedanje jeklarne zgrajena prva SM peč velikosti enajst ton. Vse do takrat smo na Jesenicah izdelovali jeklo s »pudlanjem« v tesastem stanju. Leta 1901 so obratovale že štiri SM peči in to: dve po enajst ton in dve po petnajst ton. V letih do leta 1924 je Železarna povečala peči na 24 ton, v letih do 1934 pa na 31 do 45 ton. Kolčina v Jugoslaviji izdelanega jekla je v letu 1939 znašala 235.373 ton in delež Jesenic je bil takrat 124.458 ton, ali skoraj 53 odstotkov.

V letih 1937 in 1940 je Železarna zgradila dva plavža, ki sta s kasnejšimi predelavami dosegla lani 171.000 ton grodlja.

Od leta 1946 dalje smo SM peči povečali na 50, 60 in 70 ton in zgradili dve novi po 80 ton. Pri starih

pečeh smo povečevali le zgornji ustroj, dočim so bili spodnji ustroji peči le deloma izboljšani.

(Nadaljevanje na 2. strani)

OD GARAŠKEGA DELA DO MODERNE TEHNOLOGIJE

Tako kot se srečujejo nekdanji borci narodnoosvobodilnega boja, tako so se v soboto, 2. junija, pred vratarjem valjarn na Beli srečevali nekdanji delavci, danes upokojeanci, obrata jeklovlek, ki so bili povabljeni, da skupaj s sedanjimi delavci proslavijo 30-letnico samostojnega obrata JEKLOVLEK. Čvrsti stiski rok so dokazovali, kako jih je trdo delo povezovalo v iskrenem tovarištvu in prijateljstvu. Kako da ne, saj njihovega tedanjega težkega fizičnega dela, ko so morali od sedemkrat do desetkrat ročno preložiti težke jeklene palice, predno so šle na vagon ali kamion za kupca, ni moč primerjati z današnjo moderno tehnologijo, ko to delo opravlja moderne dvigne naprave.

Prisrčni stiski rok z vodilnimi delavci sedanje temeljne organizacije

zdrženega dela JEKLOVLEK in predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter sedanjimi delavci, ki so ta dan opravljali redno delo, so dokazovali, da so njihove vezi še izredno žive in da se skupaj s sedanjimi delavci tudi upokojeanci veselijo velikega napredka JEKLOVLEKA. Kako da ne, kajti tudi oni so bili in so borci, ki so veliko prispevali k obnovi in izgradnji domovine in razvoju predelovalne industrije, k razvoju obrata in Železarne kot celote. Po njihovih poteh stopajo tudi sedanji delavci, ki s pozornostjo do njih izkazujejo priznanje za njihovo minulo delo, da oni danes lahko delajo v tehnološko modernem obratu, zrač-

nih nalog, ki naj v optimalni obliki predstavijo vrednost delovnih nalog

(Nadaljevanje na 9. strani)

(Nadaljevanje na 10. strani)

KAKO SMO DELALI IN POSLOVALI V PRVEM TROMESEČJU

V skladu z zakonom o združenem delu, ki pravi, da delavci »pred ugotovitvijo periodičnega obračuna oziroma zaključnega računa v temeljnih organizacijah obravnavajo in ocenjujejo rezultate svojega dela in poslovanja«, so potekale tovrstne razprave tudi v naših temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih, razprave pa so sklenili delavski sveti v mesecu maju. Iz zapisnikov sej v nadaljevanju posredujemo najpomembnejše ugotovitve.

Pojasnilo: V izvlečku iz zapisnikov oziroma sklepov delavskih

svetov objavljamo predvsem kritične ugotovitve. Te ugotovitve so v nekaterih zapisnikih oziroma sklepih dokaj skope in splošne, druge pa tudi dokaj natančno opredeljene, zaradi česar prihaja do razlik tudi pri jasnosti izvlečkov. Ugotovitev delavskih svetov TOZD Jeklarne, Željarna. Strojne delavnice in Monter ne objavljamo, ker do dne 4. junija še nismo prejeli niti zapisnikov niti sklepov. Datum seje delavskih svetov, ki so rezultate prvega kvartala obravnavali, je napisan v oklepaju poleg imena temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti.

1. TOZD PLAVŽ (14. 5. 1979)

Finančni rezultati v I. kvartalu so še pozitivni, kar pa ni pričakovati proti koncu leta. Proizvodnja je bila pod planirano. To bodo skušali na-

(Nadaljevanje na 9. strani)

(Nadaljevanje na 8. strani)

OPREDELITEV ZAHTEVNOSTI DELOVNE NALOGE V RAZVIDU DELOVNIH NALOG

Zahtevnost delovnih nalog je mogoče opredeljevati z zelo različnimi karakteristikami, ki naj povédo, oziroma količinsko opredelijo, v kakšni meri je neka naloga bolj ali manj zahtevna od druge. Za merjenje ali primerjave je mogoče uporabiti veliko značilnosti. Če uporabimo veliko značilnosti za to ugotovitev, postane merjenje natančno, sistem vrednotenja pa kompliciran, in obratno, če uporabimo manj značilnosti za primerjavo, postaja sistem enostavnejši, merjenje, primerjava pa manj natančna.

Najenostavnejša primerjava delovnih nalog je prav gotovo sistem sedanjih kategorizacij delovnih mest, ki izvira iz sistema skupne ocene delovnih nalog in njihovega rangiranja po vrednosti znotraj ene TOZD ali delovne skupnosti in njihovega uravnavanja vrednosti na ravni Železarne. Šibkost tega sistema je, da je opredeljena zahtevnost in vrednost delovne naloge ali delovnega mesta po občutku, ki ni nujno, da je slab, a pogosto dokazljiv in količinsko opredeljiv. Zato se danes tudi sindikati zelo zavzemajo za analitično vrednotenje delovnih nalog, ki naj to pomanjkljivost odpravijo. Cilj večjega napore pri opredelitvi vrednosti delovnih nalog je v pravilnem in pravičnejšem vrednotenju delov-

nih nalog, ki naj v optimalni obliki predstavijo vrednost delovnih nalog

(Nadaljevanje na 9. strani)

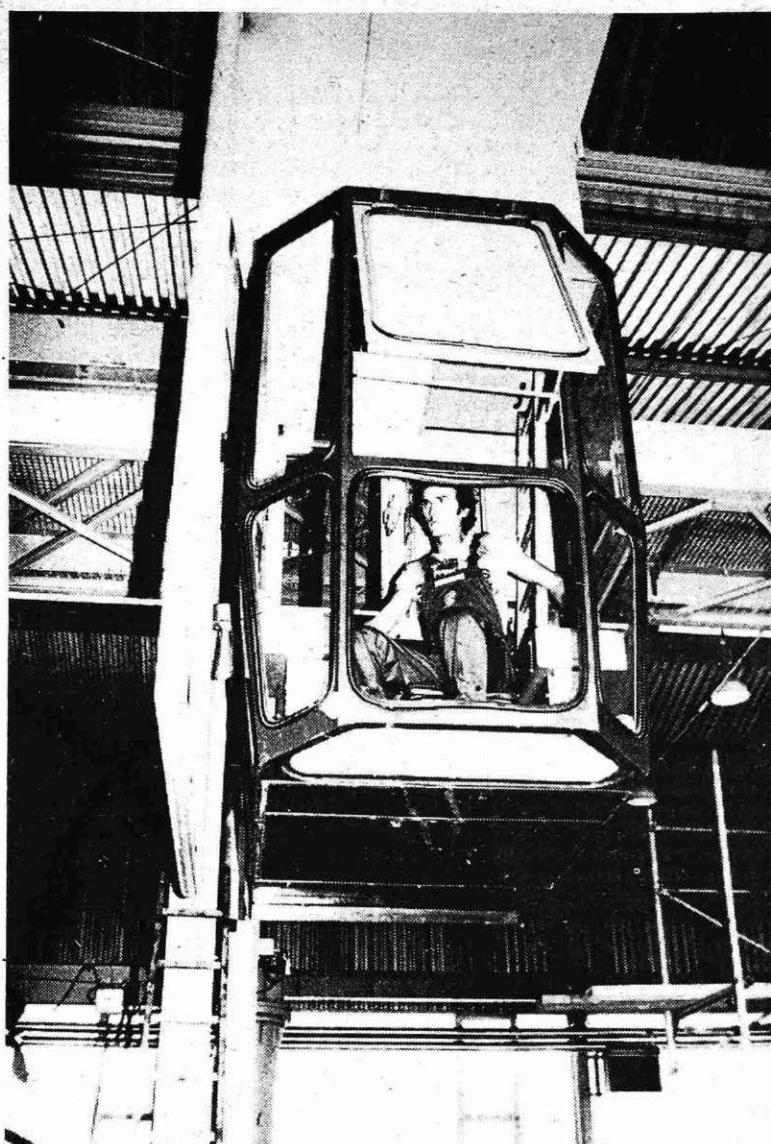
O DELU ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE ŽELEZARNE V PRETEKLI MANDATNI DOBI

Na konstituantni seji novega odbora samoupravne delavske kontrole Železarne je o delu tega organa v mandatnem obdobju 1977 do 1979 poročal dosedanj predsednik Anton Tišov. Njegovo poročilo v nadaljevanju v celoti objavljamo.

V minuli mandatni dobi smo na devetih sejah obravnavali skladno s programom dela zadeve, ki so predmet stalnega sistematičnega nadzora ter zadeve, ki so bile v danem trenutku pereče ali nujne. Poleg teh osnovnih, ki so bile tudi programira-

ne z dnevnimi redi sej, pa smo obravnavali še več drugih zadev na osnovi postavljenih vprašanj ali izraženih pobud posameznih delegatov v odboru samoupravne delavske kontrole.

(Nadaljevanje na 9. strani)

Sodelavec – žerjavovodja v TOZD Jeklovlek

BREZ STALNEGA IZOBRAŽEVANJA IN IZPOPOLNJEVANJA NI NAPREDKA

Večkrat se slišijo pripombe, da nekateri družbenopolitični delavci pa tudi drugi vodstveni in vodilni delavci, leta in leta ponavljajo iste misli na različnih sestankih in ob različnih prilikah oziroma sredinah. Le-te sicer nedvoumno izražajo pripadnost samoupravnemu socializmu, vendar pa s svojo stereotipnostjo poslušalce nič več ne spodbujajo, niti ne osveščajo, ampak jih spravljajo v nekevrstno malodušje in »zaspanost«. Nemalokrat so te misli verbalno posnemanje različnih teoretičnih stališč ali misli iz sestankov na višjem nivoju, kot pa neka lastna ustvarjalna in konkretna interpretacija idejnopolitičnih stališč in sklepov družbenopolitičnih organizacij ali ustavnih in zakonskih določil.

Prav je, da na vsakem mestu in ob vsaki priliki ponavljamo sprejeta idejnopolitična in akcijska izhodišča v družbenopolitičnih organizacijah, vendar pa morajo biti ustvarjalno prenešana v konkretno sredino, oziroma prakso. Seveda pa je osnovni pogoj, da je interpretacija idejnopolitičnih in akcijskih izhodišč interpretata, pogojena z njegovo konkretno akcijsko udeležbo pri spreminjanju odnosov in obnašanj. Preprosto rečeno, da govornikove besede morajo biti podkrepljene z njegovim zgledom v konkretni praksi, da se te misli uresničujejo tudi v življenju. Žal pa je v praksi še vedno velik razkorak med tem kar govorimo in med tem kar delamo. In še v tem kar govorimo je mnogo političnega formalizma, praznih visokodonečih besed, brez ustvarjalne pobude in iniciative.

Brez različnih študij in analiz lahko ugotovimo, da se za vsem tem nemalokrat skriva veliko neznanje in ustvarjalna inertnost. Le-to večkrat zasledimo tudi v različnih sklepih in zaključkih, ki v bistvu pomenijo ponavljanje že znanih stališč in sklepov, brez konkretne ustvarjalne spodbude za sredino na katero se ti sklepi in stališča nanašajo.

Pri tem ni potrebno veliko razmišljanja kako premostiti ta neskladja, kajti kot že rečeno, je pri tem zelo očitno pomanjkanje ustreznega znanja, s katerim bi premostili verbalnost z ustvarjalno, kritično, samokritično in spodbudno mislijo, kar pa seveda zahteva določen napor pri osvajanju novih znanj in spoznanj. Brez marksističnega poznavanja razvojnih zakonitosti, brez temeljnih znanj politične ekonomije, brez poznavanja idejnopolitičnih in akcijskih stališč, sklepov in usmeritev družbenopolitičnih organizacij, ni moč ustvarjalno sodelovati pri uresničevanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Zato bi se morali vsi, ki smo sestavni del ustvarjalnih socialističnih sil še kako zavedati, da to vlogo upravičujemo le z velikim znanjem in sposobnostjo spreminjati in preoblikovati nižjo kvaliteto v višjo. Še kako bi se morali zavedati, da je najmočnejše orožje borcev, ki pripadajo tem silam – ZNANJE.

KAKO SMO GOSPODARILI V ZDRAVSTVU V PRVIH TREH MESECIH

Za deseto redno sejo obeh zborov skupščine občinske zdravstvene skupnosti je pripravljen razmeroma obsežen dnevni red, v ospredju pa bo vsekakor trimesečno finančno poročilo, poročilo o izvajanju zdravstvenega varstva v letih 1976 – 1978, razdelitev sredstev po zaključnem računu in predlog spremembe dogovorjenih sredstev za zdravstveno varstvo v letih 1979 in 1980.

Razen tega bo skupščina obravnavala in sprejela dopolnitev statuta občinske zdravstvene skupnosti za družbeno samozashito in ljudski odpor ter spremembe in dopolnitve dogovora o osnovah družbenega načrta občine Jesenice za obdobje 1976 do 1980.

Trimesečni prikaz gibanja prihodkov in odhodkov vsebuje to pot no-

vost, ki je v prikazu realizacije sporazuma o izvajanju menjave dela, ali bolje rečeno prikaz storitev posameznih zdravstvenih organizacij gorenjske regije. Poglejmo najprej gibanje prihodkov v razdobju treh mesecev, v primarjavi z realizacijo v letu 1978 in planom za leto 1979.

(Nadaljevanje na 13. strani)

Redkokdaj pri prebiranju dnevnih redov ali zapisnikov sej in sestankov samoupravnih organov ali družbenopolitičnih organizacij zasledimo točko dnevnega reda, ki bi se nanašala na analizo ali oceno uresničevanja delegatskega sistema in delegatskih odnosov v konkretnih družbenih sredinah. Še bolj poredko pa na dnevnih redih zasledimo, da bi isti dejavniki obravnavali posamezna stališča, ki bi bila napotek delegacijam ali delegatom za njihov nastop v samoupravnih organih ali skupščinah družbenopolitičnih skupnosti, interesnih in krajevnih skupnostih. Človek ima občutek, da se ves delegatski sistem v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih naše železarnice začne in konča na konferencah delegacij oziroma delegatov TOZD in delovnih skupnosti na nivoju Železarnice. Da se na tem nivoju oblikujejo različna individualna stališča in mnenja v skupno stališče delavcev TOZD in delovnih skupnosti. V preteklosti namreč niso bili redki primeri, da se je stališče delegata na seji skupščine interesne skupnosti ali družbenopolitične skupnosti bistveno razlikovalo od že sprejetega stališča delavcev, ki jih delegat zastopa.

Taka praksa namreč kaže, da so vedno bolj poredki primeri, da bi stališča pred konferenco delegacij na nivoju Železarnice oblikovala delegacija TOZD ali delovne skupnosti, še bolj poredki pa so primeri, da bi se stališča, kadar je prizadet neposredni interes delavcev, oblikovala v sredinah, kjer so bili delegati izvoljeni in katere delegati zastopajo. Pa najbrž ni malo takih primerov na dnevnih redih skupščin družbenopolitičnih in interesnih skupnosti, ki bi zadevale neposredne interese delavcev.

Nič bolje ni v krajevnih skupnostih, kjer se v najboljšem primeru sestajajo delegacije za posamezna interesna področja, medtem, ko bi o zborih občanov ali različnih sekcij zelo težko govorili.

Celotni delegatski sistem, tako se vsaj dozdeva, smo prepuščali neke vrste stihiji, ker smo pač mnenja, da je to ustavno in zakonsko urejeno in da se bo sistem razvijal sam po sebi, brez prisotnosti socialističnih ustvarjalnih sil, brez subjektivnega faktorja, kakor pravimo.

Edvard Kardelj je v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja o delovanju delegacij med drugim zapisal:

DELEGATSKI SISTEM MORA POSTATI KOMPLETEN DEMOKRATIČNI IN POLITIČNI SISTEM

»Prvič, delegacija mora biti povezana s svojo volilno bazo, s svojo samoupravno skupnostjo in njenimi organi tako, da jih lahko redno informira o svoji dejavnosti oziroma o dejavnosti in problemih delegatske skupščine, ki v njenem delu in odločanju sodeluje, in od te baze dobiva usmeritve za svoje delo in za svoje opredelitve. Tej volilni bazi in svoji samoupravni skupnosti mora biti delegacija odgovorna za svoje delo, s tem pa tudi vedno zamenljiva.«

Edvard Kardelj v nadaljevanju ugotavlja, da je eden od vzrokov za tako stanje tudi ta, da delegacije nimajo vedno podpore in spodbude pri organizacijah zveze komunistov in zveze sindikatov, niti nimajo dovolj pomoči strokovnih služb v svojih samoupravnih skupnostih in v skupščinah v katerih delujejo, da bi lahko kvalificirano opravljale svoje naloge. Te Kardeljeve misli so mnogim pa tudi nam še danes pisane »na kožo« kakor pravimo, kajti resnično le redkokdaj zasledimo tako podporo in spodbudo družbenopolitičnih organizacij.

Pri tem pa moramo seveda poudariti tudi naslednjo Kardeljevo misel:

»Mislim pa, da gre pri tej kritiki tudi za pretiravanje in formalizem. Delegacije ni treba stalno sedeti na sestankih s svojimi volilci, da bi lahko občutili težnje in potrebe samoupravne skupnosti, iz katere izhaja, ker je sama sestavni del kolektiva te skupnosti. Vloge delegacije ni mogoče omejiti na organiziranje pogostih množičnih sestankov, ki ne delujejo učinkovito na celoten proces odločanja, ker bi se v tem primeru izgubil eden izmed odločilnih elementov delegatskega sistema, se pravi, da so delegacije izraz kompleksa samoupravnih in družbenih odnosov. Brez te značilnosti bi vse skupščine in vsa druga delegatska telesa dobila staro predstavnisko naravo. Bistvo delegatskega sistema ni širok formalni demokratizem, niso stotisoči izvoljenih delegatov, niti njihovi pogosti sestanki, ampak neposredno izražanje volje in interesov delovnih ljudi.«

Poleg tega je treba upoštevati, da nikogar ni mogoče prisiliti, v imenu njegovih lastnih demokratičnih pravic, da se angažira pri reševanju splošnih družbenih problemov, ki jih ne občuti kot svoj neposredni interes. Nikoli vsi samoupravljalci ne bodo imeli enakega odnosa do demokratičnega angažiranja v samoupravnem in družbenem upravljanju. Zato moramo na delegacije in delegatski sistem gledati kot na demokratično institucijo, ki jo delovni človek lahko uporabi vedno, kadar je to v njegovem interesu, ne pa kot nekakšno obliko formalizma, ki zahteva njegovo neposredno udeležbo na sestankih.

Zato uspešnosti delegacij ni treba ocenjevati po številu sestankov in številu udeležencev na njih, ampak po tem, koliko so njihova ravnanja dejansko v skladu s potrebami skupnosti, ki jih predstavljajo in s politiko demokratično izvoljenih organov teh skupnosti.

Vse to pa je seveda odvisno od tega, koliko so člani delegacij resnično prisotni v svoji sredini, ki jih je izvolila, to je na sestankih sindikalne organizacije, na sejah samoupravnih organov in podobno, kjer bi spoznavali interese in hotenja svojih volilcev. Uvodno kritiko stanja bi morali torej presojeti skozi misli Edvarda Kardelja, to je ne skozi število sestankov, temveč skozi resnično prisotnost delavčevih interesov v delegatovih stališčih na sejah skupščin. Seveda pa se moramo pri tem jasno zavedati, da te stvari ne moremo prepuščati neki stihiji ali neke vrste spontani aktivnosti samoupravnih skupnosti, temveč, da je pri tem nujno potrebna demokratična integracija s celotno strukturo socialistične družbene zavesti. Ali, kakor pravi Edvard Kardelj, da se je treba prizadevati, »da bodo zveza komunistov in druge družbenopolitične organizacije kakor tudi strokovne službe, znanost in drugi faktorji organizirane socialistične zavesti in ustvarjanja sestavni del delegatskega sistema in da bodo vsi ti z vsemi delegacijami samoupravnih skupnosti v ustreznih demokratičnih odnosih solidarno odgovorni za sprejemanje odločitev v delegatskem sistemu.«

DOSEDANJE PRIPRAVE...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vse do leta 1953 je bila železarna Jesenice vodilna po količini jekla v državi, takrat je proizvedla 220.251 ton. Leta 1954 je to mesto prevzela železarna Zenica. V kasnejših letih so začele obratovati jeklarne: v Sisku leta 1954, v Nikitju leta 1957 in v Skopju leta 1968. Železarna Jesenice pa je prehajala vse bolj na kvalitetni in plemeniti program jekla.

V letu 1974 beležimo tudi količinski dosežek, prvič preko pol milijona ton jekla na Jesenicah.

Iz opisa peči je razvidno, da imamo le dve novejši SM peči sicer zastarelim postopkom ter dve električni peči iz leta 1965 in 1968. Zato je železarna vseskozi zasledovala razvoj tehnologije na področju jeklarstva in pripravljala ustrezne študije in programe.

PLAVZI

Leta 1959 smo izdelali investicijski program za povečanje grodlja od 120.000 ton letno na 200.000 ton. Projekt so izdelali projektanti BI-PROHUT iz Poljske. Plavža naj bi imela po 4.150 mm premera. Kasneje je bila proizvodnja grodlja planirana na 320.000 ton, z dvema plavžema po 4.500 mm premera, oziroma z enim 5.250 mm. V okviru tega projekta je bila zgrajena aglomeracija za 500 tisoč ton sintra letno.

JEKLARNA

Investicijski program iz leta 1959 za povečanje količine SM jekla na 360.000 ton in nato na 425.000 ton je predvideval podaljšanje hal in izgradnjo Maerz Boehlers peči po 150 ton. Zgradili smo halo, vendar se nismo odločili za gradnjo peči, ker se je v tem času pojavil nov postopek, »kisikov konvertor«. Železarna LINZ je leta 1952 začela s proizvodnjo jekla v 35 tonskem konvertorju. Postopek so razvili tako uspešno, da danes železarno proizvajajo preko polovice vsega jekla po tem postopku.

Istočasno se je pokazalo kot nujno, da za kvaliteten program postavimo električne peči. Zato je leta 1960 izdelan program predvideval povečanje elektro jekla od takratnih 11.000 ton na 50.000 ton. Odločili smo se za šestdesetonsko peč.

Leta 1964 smo študirali uporabo kisikovega konvertorja za naš program in ugotovili, da bi 370.000 ton jekla lahko izdelali v 60-tonskem KALDO konvertorju, ki je ena od variant kisikovega konvertorja.

Ob gradnji valjarne bluming se nam je nudila možnost nabave druge 60-tonske električne peči, ki smo jo postavili v že zgrajeno halo in začeli s proizvodnjo leta 1968. Še vedno pa je obstajalo vprašanje, kako nadomestiti zastarelo SM tehnologijo. Zato je leta 1968 izdelan investicijski program predvideval 400.000 ton konvertorskega jekla iz 45-tonske peči in 200.000 ton elektro jekla. Ze takrat je bilo jasno, da se vseh kvalitet ne da izdelati v kisikovem konvertorju in je bila zato predvidena kombinacija konvertorja in električne peči.

Vmes pa so nekatere železarnice na vzhodu poizkušale obdržati SM peči in so gradile TANDEM peči, ki uporabljajo več grodlja in delajo na principu konvertorja. Vendar bi s stališča razvoja bila to le vmesna faza, ki problema ne bi povsem rešila. Zato se za ta postopek nismo mogli navdušiti.

Leta 1971 smo pričeli ponovno z obsežnimi študijami za izbiro postopka izdelave jekla in leta 1973 smo izdelali devet variant lokacije jeklarne od sedanje do Bele 2. Prijavo za gradnjo jeklarne smo že leta 1975 posredovali tudi dobaviteljem iz ZSSR, leta 1978 smo naročili izdelavo študije, ki smo jo letos tudi dobili. Vmes smo razpravljali z drugimi dobavitelji o gradnji jeklarne in o napravah, posebno s tistimi, ki so že postavili moderne jeklarne.

Pri vseh teh pripravah je sodelovalo veliko metalurgov, ekonomistov, energetikov in vzdrževalcev.

Iz navedenih študij o razvoju jeklarstva na Jesenicah je razvidno, da se zaradi širokega kvaliteteznega programa proizvodnje in male količine ne moremo odločiti za kisikov konvertor. Zato tudi ni bila realizirana ideja o gradnji plavžev, čeprav smo aglomeracijo že zgradili. Tudi v razširitev martinare nismo več vlagali, več poudarka smo dali obstoječi elektro jeklarni, vendar vse v takem obsegu, da bi naprave služile proizvodnji 200.000 ton jekla letno.

Dopolnjevali smo valjarne in predelavo in s tem je bilo potrebnega več jekla. Danes porabimo okrog 500.000 ton jekla iz lastne proizvodnje in 154.000 ton zunaj kupljenih polfabrikatov. Skupno bi potrebovali 630.000 ton kontinuirno odlitih slabov in gredic. Jeklarne potrebujemo valjarne in jo kot tako moramo projektirati. Za pločevinski del valjarn potrebujemo 450.000 ton slabov. Na tej ugotovitvi je zasnovana nova jeklarne. Za žični del je nujno povečati jeklarne za nadaljnjih 300.000 ton in to takrat, ko bodo sedanje električne peči zastarele.

V Železarni štev. 15, dne 19. aprila 1979, so navedeni razlogi za elektro jeklo ter predlog za gradnjo na polju Bela 2. Ob primerjavi nove in sedanje jeklarne moramo upoštevati, da ima bodoča jeklarne dodatno tehnologijo in da jeklarne ni izključno talilni obrat, ampak ima dodatne naprave in posega že v delo valjarn. Tako obsega jeklarne poleg sedanjih postopkov še: izvenpečno metalurgijo (vakuumiranje ali obdelavo v konvertorju z argonom), kontinuirno vlivanje slabov, čiščenje slabov in eventualno termično obdelavo slabov. Ob sedanjih razpravah v strokovnih krogih nekateri zagovarjajo stališče, da naj jeklarne ne bi bila tako velika. Vse preveč se zgledujejo po sedanji jeklarni z ozkimi in dolgi hali. Tako je sedanja pečna hala široka le 19,3 m, vlivališče 18 m, hala povnc 15,67 m in hala priprave kokil 21 m. Dolžina hale vlivališča je 269 m. Jeklarne obsega področje 269 x 83 m. Širine hal v novi jeklarni predvidevamo od 24 do 30 m. Take širine hal so v valjarni bluming in v hladni valjarni! Jasno je, da je v takih delovnih prostorih možno razmestiti več naprav, ki naj zmanjšujejo fizično delo in da bo že zaradi več prostora delo bolj varno. Tudi zaščita hrusa, ki ga daje peč, zahteva več prostora. Komplikiran proizvodni program prav tako pogojuje več naprav in več prostora.

Tako se velikost glavne hale giblje od 200 do 270 m v kvadratu. Za Vsakdo ve, da pri delu vedno kaj pade na tla. Včasih iz ne previdnosti, drugič zaradi nerodnosti, pa tudi iz malomarnosti ali neznanja. Pri delu v višinah je to še bolj pogosto, ker mora delavec še bolj paziti tudi na lastno varnost. No, ker to vemo, smo se dogovorili, da mora biti prostor pod deloviščem opremljen z določenimi opozorili. Na razpolago imamo več možnosti. Najbolj so razširjene opozorilne table pri vzdrževalskih in zastavice rumene ali rdeče barve pri gradbenikih. Montažni in žerjavni oddelek pa imata že nekaj let prenosne signalno varnostne svetilke.

Danes se ne bomo pogovarjali o tem, da ta opozorila na deloviščih niso postavljena najbolj vestno, dosledno ali smotno. Več let je minilo, da jih predvsem zaradi zakonske prisile ali bojazni pred pravnimi posledicami uporabljamo večkrat in pravičneje.

Predvsem je danes moj namen opozoriti vse uporabnike prehodov in poti ter druge pohajalce na območju obratov na uporabo in spoštovanje teh opozoril.

Vse pogostejše opažamo neupoštevanje teh znakov ali popolno igno-

drugo fazo gradnje je treba predvideti prostor za razširitev.

Vsa novejša proizvodnja ima velike objekte. Tako ima aglomeracija brez rudnega dvora 14.000 kv. metrov površine, bluming 34.840 kv. metrov, hladna valjarne Bela 34.650 kv. m in sedanja jeklarne le 19.066 kv. m.

Strokovni delavci Železarnice so 28. maja letos razpravljali o predlogu gradnje jeklarne. Ugotovili in sklenili so sledeče:

Naprave v martinarni so dotrajane in je zato modernizacija nujna. Potrebujemo jeklarne za 450.000 ton jekla, s kvalitativnim in plemenitim asortimentom za preskrbo valjarne trakov in debele pločevine. Ker smo sedaj preveč vezani na dobavo tujega vložka, moramo pohiteti z odločitvami.

Ocenili smo pozitivne in negativne strani predlaganih lokacij. V kolikor bomo gradili jeklarne na sedanjem mestu, bi dobili utesnjeno in nepopolno jeklarne. V času gradnje bi morali ustaviti več peči in morali bi ukiniti livarno. Livarno potrebujemo zaradi preskrbovanja jeklarne s ponvicami za žlindro. Obdelali bomo še možnost razmestitve jeklarne na prostoru apnenice. Dovod energije do apnenice bi bil zelo otežkočen.

Prednost pri projektu imajo rešitve, ki zagotavljajo manjše število zaposlenih. Ker pa delo jeklarne posega v postopke od plavža do valjarne bluming, je treba izdelati primerjavo delavcev, ki so potrebni za obratovanje pred in po investiciji.

Iz vsega tega je razvidno, da v Železarni mislimo na nove jeklarske naprave že 20 let. Načrti gradnje so se zaradi razvoja tehnologije večkrat spreminjali, spreminjala se je tudi zasnova. Valjarne smo medtem modernizirali, kar pogojuje količino in kvaliteto. V tem obdobju ni bilo finančnih možnosti za tako velik projekt, oziroma smo dajali prednost napravam, ki so izboljševale kvaliteten asortiment proizvodov. Ob 90-letnici prve martinovke pri nas bi bil čas, da se smelo odločimo za modernizacijo proizvodnje jekla in, da ne iščemo razlogov, kako ne bi to izvedli ampak, da delamo na tem, kako izoblikovati moderne in učinkovite naprave, ki nam bodo služile nekaj desetletij in omogočale še nadaljnji in hitrejši prehod v kvaliteto.

V informacijo navajam, da RMK Zenica načrtuje gradnjo električnih peči za izdelavo kvalitetnih vrst jekla in, da želi odločitve sprejeti v pospešenem postopku. Ob tako obsežnih študijah pri nas ne bi smelo biti toliko odprtih vprašanj kot jih srečujemo sedaj.

S. Čop

SREČNO, PA PO »TA PRAVI« STRANI HODIMO!

Vsako ve, da pri delu vedno kaj pade na tla. Včasih iz ne previdnosti, drugič zaradi nerodnosti, pa tudi iz malomarnosti ali neznanja. Pri delu v višinah je to še bolj pogosto, ker mora delavec še bolj paziti tudi na lastno varnost.

No, ker to vemo, smo se dogovorili, da mora biti prostor pod deloviščem opremljen z določenimi opozorili. Na razpolago imamo več možnosti. Najbolj so razširjene opozorilne table pri vzdrževalskih in zastavice rumene ali rdeče barve pri gradbenikih. Montažni in žerjavni oddelek pa imata že nekaj let prenosne signalno varnostne svetilke.

Danes se ne bomo pogovarjali o tem, da ta opozorila na deloviščih niso postavljena najbolj vestno, dosledno ali smotno. Več let je minilo, da jih predvsem zaradi zakonske prisile ali bojazni pred pravnimi posledicami uporabljamo večkrat in pravičneje.

Predvsem je danes moj namen opozoriti vse uporabnike prehodov in poti ter druge pohajalce na območju obratov na uporabo in spoštovanje teh opozoril.

Vse pogostejše opažamo neupoštevanje teh znakov ali popolno igno-

ranco in celo odstranjevanje ali premikanje znakov. Mislim pa, da odraslemu in razsodnemu človeku mora že zdrava pamet svetovati, da se brez posebnih opozoril umakne iz nevarnih območij. Seveda, če je z mislimi pri delu. Saj je še za vsako žival znano, da se nevarnosti instinktivno izogne.

Več ali manj nam je popolnoma razumljivo, da nas miličnik upravlja, če ne upoštevamo cestno prometnih predpisov in opozoril. Le kakšen huligan pride na idejo prestaviti ali uničiti prometni znak. Znotraj Železarnice pa se nekateri naši samoupravljalci počutijo tako vsemogočne, da jim vsako opozorilo ali prijava za kršenje pravil in reda povzroči neznanansko ogorčenje in užaljenost. Celu zakonom težnosti podvrženi padajoči predmet naj bi se umaknil trdočudni glavi takega samozavestnega.

V zadnjem času vem za več primerov, da so mimoidoči hodili mimo opozorilnih tabel, kot da jih ne bi bilo. Celu take sodelavce imamo v obratu elektropeči, da so monterjem kar lepo odrezali opozorilno vrv, ko so jo le-ti preveč vztrajno privezovali tja, kamor je bilo potrebno.

Ne bi rad sedaj preveč pametno razpravljaj, katero opozorilo je najboljše in kdo je bolj discipliniran. Živini na paši po določenem času zadostuje električni pastir, brez napestosti. Mogoče je tudi z nami tako. Zaenkrat polagam vsem na dušo, da gre tudi za naše zdravje in ne za formalno izvajanje zakonov. To naj upoštevajo tisti, ki znake prepovrtno, »formalnosti na ljubo« postavljajo, kot tudi tisti, ki jih v svoji slepoti sploh več ne opazijo, če pa jih pa verjetno zamižijo. Če bomo s takim obnašanjem še nadaljevali, pa le svetujem ustrezni službi in samoupravnim organom, naj razmislijo o učinku in posledicah neke »nedemokratične« zadeve, ki se ji reče uvedba mandatih denarnih kazni. Pa nisem ravno preveč navdušen nad tem. Le kadar zdrava pamet odpove, pomaga »leskova žavba«, so rekli včasih.

F. J. ml.

Površinska obdelava bram

TE

(No

ju in

da s

kako

vato

ne b

druž

Prep

zene

ničn

ustv

kreti

druž

di z

ustv

in se

mi ir

Pr

ktivn

mule

jem

ki se

upra

nični

ske z

druž

zvez

Ugo

v SS

ciji i

ritvi

dejav

Slu

letič

vato

nizac

in v

občin

stval

spos

zarni

ciji i

lahko

javn

De

ustv

oblik

ne d

šči i

pa s

celot

dejav

vani

tam,

je v

varje

veka

spod

doho

in vo

inov

ustre

da ol

med

vodn

dejav

dejav

»N

štev

vani

»smo

občir

dela,

slab,

korei

trudi

nične

gije i

Pr

vorn

vani

občn

ril, d

uresi

tudi

rih z

štvo

komi

lovne

neka

za p

nja n

Ob

nave

štvo

napr

ustaj

TOZ

teres

spoz

ševai

prod

lotnc

nosti

TEHNOLOGIJA ZAHTEVA STALNO USTVARJALNO DELOVANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

ju inovacij dosegli dobre rezultate in da sta se tako denarna stimulacija, kakor tudi moralna priznanja za novatorje izboljšala. To pa vsekakor ne bi bilo mogoče, če se ob primerni družbeni klimi ne bi dovolj trudili. Prepričan sem, da je zakon o združenem delu ravno na področju tehnološkega in inventivnega delovanja in ustvarjalnosti najprej pokazal konkretne rezultate in koristi za celotno družbo. Ta napredek smo dosegli tudi zato, ker smo se dovolj trudili in ustvarjalno ter konkretno delovali in se spopadali s birokratskimi ovirami in birokratskimi ovirami.

Predsednik je zatem govoril o aktivnosti društva pri iskanju bolj stimulativnih oblik nadomestil avtorjem inovacij in tehničnih izboljšav, ki so vgrajene v izpopolnjen samoupravni sporazum o izumih in tehničnih izboljšavah v SOZD Slovenije. Zelo pomembno je, da članovi društva v tovrstnih republiških in zveznih organizacijah.

Ugodno je ocenil uspešno ekskurzijo v SSSR in napredek pri popularizaciji inovatorske dejavnosti ter razširitvi obzora med člani o inventivni dejavnosti v svetu.

Slabše uspehe, je menil Janez Faletič, so imeli pri ustanavljanju novatorskih aktivov v temeljnih organizacijah združenega dela železarne in v organizacijah združenega dela v občini ter pri evidentiranju novatorstva. Med vzroki za to je navajal nesposobnost, da bi presegli meje železarne, zaprtost temeljnih organizacij in občinskih organizacij, ki bi lahko vplivale na se inovatorska dejavnost razširi in poveča v občini.

Dosežen napredek pri razvoju in ustvarjalnosti ter pri organizacijskih oblikah družbene inventivne tehnološke dejavnosti je povezan tudi s stalno in aktivnostjo sindikata, vendar pa stališča in priporočila še niso v celoti uresničena. Opažamo tudi, da dejal, zavestne odpore in nasprotovanja inventivni dejavnosti celo tam, kjer tega ne bi pričakovali, kar je v bistvu odraz nezaupanja v ustvarjalne sposobnosti delovnega človeka. Govoril je o prizadevanjih za spodbudnejšo delitev inovacijskega dohodka in o odgovornosti vodilnih in vodstvenih delavcev pri realizaciji inovatorskih idej, pri čemer ni bilo ustreznih rezultatov. Predlagal je, da občini zbor podpre zahtevo, da se med zahtevane kvalitete za poslovodne organe vneso tudi ustvarjalna dejavnost in odnos do inovacijske dejavnosti.

»Na izredni občini zbor, na društveni večer in informativna predavanja«, je nadaljeval predsednik, »smo vabili večino vodij TOZD in občinskih organizacij združenega dela, vendar pa je bil odziv vedno slab. V tem pogledu bodo potrebne korenite spremembe in še mnogo truda, da se bomo vsi zavedali resnične pomembnosti lastne tehnologije in znanja.«

Predsednik je govoril o večji odgovornosti članstva DIATI in o izvrševanju sprejetih nalog na zadnjem občnem zboru, pri čemer je poudaril, da je bilo vsaj dve tretjini nalog uresničeni. Ustanovljene so bile tudi komisije za inovacije pri obdobjih za gospodarstvo v TOZD, društvo pa se zavzema, da bi enako komisijo formirali tudi na nivoju delovne organizacije. Društvo se je v nekaterih primerih zavzemalo tudi za pravno pomoč pri poskusih kršenja materialnih pravic novatorjev.

Ob sklepu svojega poročila pa je navedel nekaj nalog, ki čakajo društvo v naslednji mandatni dobi. Še naprej bo potrebno vztrajati pri ustanavljanju aktivov novatorjev v TOZD, kar je precej povezano z interesi samih TOZD, ki v tem še niso spoznali velike pridobitve za pospeševanje inventivne dejavnosti in za prodor inventivne dejavnosti na celotno občinsko območje. Več pozornosti bo potrebno nameniti programiranju inovacij in dograjevanju sistema črpanja idej. V društvu bo potrebno vključevati nove člane in še bolj popularizirati inventivno dejavnost ter uvajati delo po interesnih področjih. »Vsa ta naša prizadevanja pa bodo zaman, če ne bodo povod domeli pomembnosti in ekonomske nujnosti stalnega ustvarjalnega delovanja, razvijanja lastnega znanja in tehnologije ter tehnične aktivizacije čim večjega števila neposrednih proizvajalcev, ki bodo skupaj s strokovno in znanstveno inteligenco, povečali materialno osnovo naše socialistične samoupravne družbe«, je zaključil svoje poročilo predsednik Janez Faletič.

V OBČINI INOVATORSTVO NI NAPREDOVALO

Podpredsednik upravnega odbora društva inovatorjev in avtorjev tehničnih izboljšav občine Jesenice Anton Razinger je predsednikovo poročilo dopolnil s stanjem inovatorske dejavnosti v občini, to je izven železarne. Dejal je, da se stanje kakšnega je pokazala anketa pred dvema

letoma, ki jo je izvajal oddelček za gospodarstvo pri skupščini občine Jesenice po vprašanju inovacijske dejavnosti, ni bistveno spremenilo. Od 32 organizacij združenega dela oziroma TOZD je takrat na anketo odgovorilo le 23 organizacij. Odgovori so pokazali skrajno nerazvitost inovacijske aktivnosti, čeprav je polovica anketiranih organizacij odgovorila, da imajo to vprašanje s samoupravnim aktom opredeljeno. Vsi odgovori so tudi potrdili potrebnost razvijanja tovrstne dejavnosti, vendar pa niso nikjer evidentirani. Povečuje se tudi interes za lastni razvoj, predvsem v kovinsko predelovalni industriji, ki kaže tudi že določene rezultate — KOVIN, KOOP.

»Ukrepi s katerimi naj bi stanje v občini izboljšali«, je nadaljeval podpredsednik, »naj bi bili v bodoče zelo konkretni, ne pa deklarativni kot doslej. Kakor je rečeno v dokumentih zadnjega kongresa Zveze sindikatov Slovenije, potreba za nadaljno rast produktivnosti dela in dohodka TOZD in organizacij združenega dela, zahteva širše in bolj konkretne ukrepe pri vnašanju novega znanja in izboljšav v proizvodnjo. Inventivna dejavnost mora postati sestavni del proizvodnih procesov v vsaki delovni sredini. Odgovornost za to nosijo predvsem vodilni in strokovni kadri, ki morajo s svojim zgledom najti pot do delavca, ga spodbujati in mu pomagati pri uresničevanju idej in zamisli, ki jih ni malo. Stimulacija na bi smela biti omejena le na denarno nadomestilo ampak bi morala vsebovati tudi moralno politična priznanja in prednost pri napredovanju. Vse to bi dalo inovacijski dejavnosti in inovatorjem ter avtorjem tehničnih izboljšav večji ugled v družbi.« je zaključil podpredsednik društva.

ORGANIZACIJSKO DELO DRUŠTVA

O organizacijskem delu društva in tajniškem poslovanju je poročal tajnik društva Janez Vidmar. Dejal je, »da je upravni odbor društva imel dvanajst sej, na katerih so razpravljali o udeležbi na novatorskih razstavah, uveljavljanju programirane inovacije, usmeritvi aktivnosti društva, o akcijah »človek, znanje, produktivnost, o možnostih izvedbe raziskovalne naloge o stanju inovacijske dejavnosti v občini, o tekoči problematiki in drugem.«

Udeležba na sejah upravnega odbora je bila dokaj slaba in komaj sklepna, čemur je delno tudi vzrok aktivnost članov tudi na drugih področjih družbenopolitičnega življenja v tovarni in občini.

»Na seznamu za članarino je 216 članov društva, seveda pa je vseh inovatorjev v železarni okrog 500. V prizadevanjih za povečanje članstva je društvo leta 1977 poslalo 50 novim novatorjem prijavnice, vendar se jih je včlanilo le sedem, v letu 1978 pa od štirinastih devet. Kljub tako slabemu odzivu novih novatorjev pa smo v tem času včlanili štirideset novih članov, ki so bili novatorji že dalj časa,« je poročal tajnik.

Občnemu zboru je o blagajniškem poslovanju poročal blagajnik društva Bogomir Pust, ki je bil na občnem zboru pohvaljen in za svoje vestno in pošteno delo v društvu, ker odhaja v zaslužni pokoj, imenovan za častnega člana. V priznanje in za spomin so mu izročili umetniško sliko.

V ŽELEZARNI SE NI NAJBOLJE, Vendar PA MNOGO BOLJE KOT DRUGJE

V razpravi, ki je sledila so sodelovali: Tone Strajnar, Boris Bregant, Vida Prinčič, Stane Torkar, Stefan Ščerbič, Mitja Čebulj, Tone Razinger, Janez Faletič, Florjan Mlakar in Rudi Dolinšek. Njihove misli lahko strnemo v naslednje ugotovitve:

Množična inventivna dejavnost v železarni dosti dobro uspeva, čeprav še ne najboljše, vendar mnogo bolje kot kjerkoli drugje. Tako društvo inovatorjev in avtorjev tehničnih izboljšav, kakor sindikalna organizacija, igrata v železarni pomembno vlogo pri pospeševanju množične inventivne dejavnosti. Sicer pa je inventivna dejavnost še vedno preveč na robu družbeno ekonomske dejavnosti v TOZD in železarni kot celoti. Sicer govorimo v železarni o množični inventivni dejavnosti, ker letno pri tem sodeluje okrog 200 avtorjev, vendar pa bi glede na poprečja v naprednejših državah, moralo biti avtorjev inventivne dejavnosti vsaj 600!

V železarni pa tudi drugod je še vedno prisotna miselnost, da je znanje, inventivno razmišljanje in ustvarjalno delovanje izključno zadeva izobražencev. Praksa v železarni je to miselnost demantirala, še vedno pa je močno prisotna.

Letošnji rezultati v železarni so spodbudni, čemur je nedvomno prispeval dopolnjen samoupravni sporazum, oziroma lestvica za nado-

mestila od inovacijskih prihrankov. Letos je v prvih petih mesecih že 50 inovacijskih prijav, kar je več kot kdajkoli doslej v takem času. Pozitivno je rešenih 44 prijav, ki jih je predložilo 97 avtorjev, ki so prejeli okrog 600.000 din nadomestil ali 6,6 % od ustvarjenega inovacijskega dohodka.

Žal pa se še vedno preveč zavlačuje strokovne ocene strokovnjakov, kar povzroča, da se celoten postopek preveč zavleče. Doslej smo v železarni imeli tudi pet primerov sporov pred sodiščem združenega dela, kar vsekakor meče slabo luč na samoupravno urejanje tega znotraj TOZD, je pa to tudi bogata šola in motivacija, da moramo še marsikje spremeniti odnos do inventivne dejavnosti.

Spori pred sodiščem združenega dela niso prijetna stvar, vendar se verjetno 100 % temu ne bomo mogli izogniti. Ti spori so bolj posledica površne izvedenega ocenjevalnega postopka inovacije, kakor pa namernega podcenjevanja inovacije.

Podatki o inovacijski dejavnosti kažejo, da se vendarle stvari premikajo na bolje, vendar pa s tem ni rečeno, da ni potrebno še marsikaj storiti. Tudi informacije o inventivni dejavnosti so dosti poudarjene v tedniku Železar, mnogo več za popularizacijo inventivne dejavnosti pa bo potrebno narediti tudi na neposrednih stikih z delavci.

Vsem delavcem je potrebno jasno in nazorno povedati, da je inovacijski dohodek sestavni del dohodka TOZD in da imajo od inovacijskega dohodka koristi vsi delavci. V tem pogledu bodo morale biti bolj popolne finančne informacije, ki bodo morale bolj nazorno izkazovati inovacijski dohodek, njegov vpliv na celoten dohodek TOZD in na osebne dohodke delavcev.

Stališča Zveze sindikatov Slovenije o delitvi osebnega dohodka po delu in rezultatih dela, vsebujejo tudi inventivni dohodek. Inventivna osveščenost se še mnogo prepočasno prebujala in mnogo bo potrebno še narediti, da se bo odnos organizatorjev dela in vodilnih delavcev, od delovnih navozov do inventivne dejavnosti spremenil.

V praksi se še prevečkrat srečujemo z različnimi zaviralnimi momentami. Razprava je ponovno poudarila, da je potrebno pri kandidaturi za vodje TOZD upoštevati njihov odnos do inventivne dejavnosti in njegovo lastno ustvarjalnost oziroma inventivnost.

Mnogo bolj bo potrebno izvajati različne procese osveščanja z različnimi predavanji za vodstvene strukture pa tudi za vse delavce. Kajti še vedno je nekaj vodilnih delavcev, ki niso inventivno kreativni in zato inventivnosti ne podpirajo, nasprotno s svojim neprizadetim odnosom jo celo nehoti zavirajo.

Preveč iščemo rešitve v TOZD le z novimi investicijskimi vlaganji, premalo pa z ustvarjalnim izpopolnjevanjem sedanje tehnologije. Še vedno preveč podcenjujemo lastno znanje in ustvarjalnost in marsikje bi lahko z inovacijskimi posegi na sedanjih napravah dosegli večjo produktivnost in zmanjšali fizična dela na račun večjega znanja. Praksa v železarni kaže, da smo sposobni, kajti precej je primerov, ko smo pri nameščenju novih naprav in strojev iz uvoza, izvedli marsikatero izboljšavo. Večkrat tudi v tujini kupujemo drago tehnologijo, ki smo jo sposobni sami izdelati.

Z različnimi inventivnimi posegi bi v železarni marsikje lahko oblažili kritično pomanjkanje delavcev. V tem smislu so naredili prve korake v TOZD Valjarna bluming — štel, ko so se lotili izpopolnjevanja organizacije dela.

Tudi v razpravi je bila omenjena vrzel, ki nastaja pri realizaciji različnih idej in zamisli, za katere tudi ni opredeljeno nagrajevanje. Ideje in zamisli bi morali sprejemati zelo odgovorno, jih oceniti ali se realne ali ne, oziroma izvedljive ali ne in po tem bi jih morale po delovni dolžnosti izpeljati strokovne službe.

V srednjeročne in dolgoročne načrte TOZD in železarne bomo morali vgraditi tudi inventivno dejavnost, ki mora postati sestavni del prizadevanj za večjo produktivnost in stabilizacijo gospodarstva.

V razpravi je bilo tudi poudarjeno, da je v TOZD še precej inovacijske dejavnosti in različnih izboljšav, ki se uresničujejo v samem procesu dela in jih je težko prikazati in zato nekatere ostanejo tudi neevidentirane.

Vsekakor bo novi upravni odbor, kateremu bo tudi v bodoče predsedoval JANEZ FALETIČ, iz poročil in dosti bogate razprave lahko izoblikoval zelo konkretni program svojega delovanja v novem mandatnem obdobju. Seveda pa bodo pri uresničevanju teh nalog morali sodelovati vsi člani DIATI ob čvrsti podpori poslovnih organov, organizatorjev dela in družbenopolitičnih organizacij.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 11. 6.	BRUMAT MARTIN	KOŠIR SAŠO
TOREK — 12. 6.	ZUPAN MIRKO	LEBAN IVO
SREDA — 13. 6.	NOVAK FRANCI	MEŽIK IVAN
ČETRTEK — 14. 6.	STARE BRANKO	FALETIČ JANEZ
PETEK — 15. 6.	NOVŠAK AVGUŠTIN	CEJ JOŽE
SOBOTA — 16. 6.	ENIKO VANDA	PRISTAVEC BOŽIDAR
NEDELJA — 17. 6.	KERSNIK MITJA	PINTAR MARJAN

Telefon dežurnega za vzdrževanje v železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovni dni dela dnevni dežurni: od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa: od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni: od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa: od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBROTNE AMBULANTE

V dneh od 11. do 16. junija bodo delale naslednje obratne ambulante: dopoldan: I. obratna ambulanta in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar,

popoldan: III. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec in VI. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Sitar.

V soboto, 16. junija, samo dopoldan III. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Sitar.

Dispanzer za bore od 11. do 16. junija od 11. do 13. ure — dr. med. Vesna Furlan-Zidar, v zobni ambulanti pa v torek, 12. junija, od 7. do 13. ure — dr. stom. Alojz Smolej — II. zobna ambulanta.

Zobna ambulanta: dopoldan: I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar, popoldan: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

V soboto, 16. junija, samo dopoldan I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar.

V torek, 12. junija, dodatno za železarno od 13. do 19.30 I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar in v četrtek, 14. junija, dodatno za železarno od 7. do 13. ure II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej in od 13. do 19.30 I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30, v soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

VABILO UPOKOJENCEM

Sindikalni odbor delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje železarne, vabi vse upokojence na piknik, ki bo v soboto, 9. junija, ob 9. uri na Kresu nad Koroško Belo.

V slučaju slabega vremena bo piknik naslednjo soboto.

TRŽIŠKA INDUSTRIJA OBUTVE IN KONFEKCIJE P. O. TRŽIČ

vam nudi usnjeno konfekcijo (ženske jakne, kratke in dolge, moške jopiče, kratke in dolge, ter moške in ženske plašče).

Nudimo vam od 20—50 % popusta, to je proizvodne cene, vključno davek. Odplačevanje v šestih mesečnih obrokih, brez pologa in brez žiranta.

Odtegotanje obrokov bo v vašem podjetju. Za stroške vam priznavamo 2 % od prometa vašemu tovarniškemu sindikatu.

Prodaja bo v dneh 25., 26. in 27. junija od 8. ure dalje v dvorani Delavskega doma na Jesenicah. S seboj prinesite izkaznice za vstop v železarno.

ČLANOM DIATI

DIATI — društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice organizira v soboto, 16. junija, obisk pri novatorjih v železarni Store.

Ogledali si bomo tovarno traktorjev, novo livarno in razstavo v počastitev 60-letnice KPJ ter se udeležili njihovega piknika.

Odhod avtobusa bo 16. junija ob 5.30 izpred Čufarja na Plavžu. Avtobus bo ustavljal na vseh postajah od Podvina.

Prijave sprejemata J. Vidmar, tel. št. 772 in tov. J. Faletič, tel. št. 596 do torka 12. junija do 14. ure.

Število udeležencev je omejeno na 47 oseb. V primeru, če je število prijavljenцев bomo ekskurzijo organizirali z dvema avtobusoma.

UO DIATI Jesenice

PERSONALNE VESTI — MAJ

V delovno razmerje je bilo sprejetih 81 delavcev, prekinilo pa 68 delavcev.

UPOKOJENI SO BILI: Jože KONTE, 1924, jeklarna — 27 let v ŽJ, Vika BRAJC, 1927, energ. gospodarstvo — 28 let v ŽJ, Anton KOVACIČ, 1924, remontne delavnice — 25 let in pol v ŽJ, Djordje MITKOVSKI, 1916, žičarna — 22 let in pol v ŽJ, Anton MRAK, 1921, nabavni oddelček — 37 let v ŽJ, Anton POGAČAR, 1920, energetika — 34 let in pol v ŽJ, Danica FULEC, 1923, družbena prehrana — 28 let in pol v ŽJ, Cveto SEKARDI, 1924, energetika — 31 let in pol v ŽJ, Cilka STREMFELJ, 1923, jeklovlek — 23 let in pol v ŽJ, Anton TEPINA, 1926, sektor novogradnje — 32 let v ŽJ, Stefan URAN, 1928, jeklarna — 29 let in pol v ŽJ, Valentin VALENTINCIČ, 1922, valjarna debele pločevine — 26 let v ŽJ in Jože ZGONC, 1915, plavž — 34 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zasluženi pokoj!

UMRLI: Jože JONKE, 1930, transport — 29 let in pol v ŽJ in Dušan TOMIČ, 1934, jeklarna — 16 let in pol v ŽJ. Svojcem naše iskreno sožalje!

ODSLI V JLA: Sukrija Bahtič, 1960, transport, Nikola Čurguz, 1960, transport, Asmir Gundič, 1958, strojne delavnice, Milenko Kukič, 1960, jeklarna, Fadil Mahmutović, 1959, remontne delavnice, Sefik Mulalić, 1959, hl. valjarna Bela in Boris Renko, 1959, hl. valjarna Bela.

DISCIPLINSKO ODPUSČENI: Vinko Begič, 1957, hl. valjarna Jesenice, Semso Biševac, 1958, jeklovlek, Nijaz Brdar, 1952, hl. valjarna Bela, Jasmin Duraković, 1958, valjarna Bela, Mladen Hajduković, 1958, transport, Muhamed Hambašić, 1957, žičarna, Muhamed Krajinović, 1957, plavž, Slavko Ljubojevič, 1954, žičarna, Smail Miskić, 1958, žičarna, Samid Omazić, 1956, jeklarna, Zarko Sedlarevič, 1954, profilarna, Pejo Šalić, 1958, hladna valjarna Bela, Safer Sećkanović, 1957, jeklarna, Bojan Sobić, 1952, valjarna Bela, Janez Šranc, 1944, transport, Ekrem Vehab, 1952, jeklarna, Novak Vučković, 1956, hl. valjarna Bela.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

1. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Prvo sejo odbora za gospodarstvo v mandatni dobi 1979/81 je sklical predsednik odbora Božo PANCUR 30. maja. Uvodoma je pozdravil novoizvoljene člane ter zaželel dobro sodelovanje v tem izvršilnem organu delavskega sveta.

Seji so poleg članov prisostvovali še predsednik poslovnega odbora Štefan Nemec, podpredsednik in člani poslovnega odbora ter predsednik delavskega sveta Železarne Jože Ulčar.

Na seji so obravnavali naslednje točke dnevnega reda: pregled sklepov prejšnje seje, ocena izvrševanja operativnega programa za mesec maj in zunanjo realizacijo prodaje energijskih medijev in vzdrževalnih storitev za mesec april, predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje za mesec junij, poročilo o finančnem poslovanju za mesec april ter kumulativno za štiri mesece letošnjega leta, predlog za imenovanje komisije za natečaj »zbiranje ponudb in izbiro najugodnejše ponudbe za opremo elektro jeklarne železarne Jesenice«, predlog o vezavi deviz – ameriških dolarjev, predlog samoupravnega sporazuma o urejevanju medsebojnih odnosov pri združevanju deviznih prilivov in skupnega koriščenja deviznih pravic v SOZD Slovenske železarne, informacija o temeljni organizaciji VAR-STROJ, informacija o delovni organizaciji blagovnega prometa, oceno delovne uspešnosti za poslovodni odbor, koriščenje sredstev za projektno dokumentacijo ter ustrezno rešili prošnjo za odpis razlik, ki jo je vložil oddelek uvoz.

Pri pregledu sklepov zadnje seje v pretekli mandatni dobi, ki ga je podal podpredsednik poslovnega odbora Ivo ARZENŠEK so ugotovili, da so bili sklepi v glavnem izvršeni. Člani odbora so ugotovili, da so neizvršeni sklepi 10. seje točka 1. 2. glede problematike vzdrževanja in izvrševanja storitev, ter sklep 21. seje tč. 3. 1. 10. in 23. seje tč. 1. 2., za kar bo treba pripraviti predlog dopolnitve organizacije programiranja, kar pa je neposredno vezano tudi na stanje glede zaostankov pri izvrševanju naročil.

Po podani oceni izvrševanja operativnega programa za mesec maj in zunanjo realizacijo prodaje energijskih medijev in vzdrževalnih storitev za mesec april, ter kumulativno oceno skupne in blagovne proizvodnje za obdobje januar – maj, ki jo je podal vodja oddelka za operativno planiranje Avgust KARBA, so navzoči ugotovili, da so na neizpolnitev planskih obveznosti vplivale tudi nepredvidene okvare v posameznih temeljnih organizacijah. Zato je odbor za gospodarstvo zahteval, da mora skrbno proučiti problematiko vzdrževanja strojev in naprav s stališča sredstev za vzdrževanje, vključno z deviznimi sredstvi. Posebno skrbno pa mora proučiti probleme glede nabave rezervnih delov. Sprito devizne restrikcije se mora uvesti stroga disciplina pri naročanju ter po možnosti iskati substitucije. Od ustreznih strokovnih služb pa mora poslovodni odbor zahtevati, da analitično raziščejo vzroke odstopanj od planskih obveznosti v posameznih temeljnih organizacijah.

Odbor za gospodarstvo je ugotovil, da so za neizpolnjevanje planskih obveznosti odgovorna vodstva temeljnih organizacij. Prav tako je ugotovil, da neizpolnjevanje planskih obveznosti dokazuje neodgovorno obnašanje posameznih temeljnih organizacij od skupnih planskih obveznosti delovne organizacije. Navzoči so sklenili, da je treba skrbno realizirati vse sklepe 15. in 16. seje delavskega sveta Železarne v zvezi izpolnjevanja planskih obveznosti.

Vodja oddelka za operativno planiranje je podal tudi predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje za mesec junij 1979. Člani odbora so se s predlogom strinjali ter zadolžili poslovodni odbor Železarne, da na poslovodnem kolegiju tekoče spremlja izpolnjevanje planskih obveznosti temeljnih organizacij. Pri vsakem odstopanju pa naj takoj ukrepa.

Sklenili so, da v tistih temeljnih organizacijah, kjer bodo bistveno odstopali od planskih obveznosti, naj poslovodni odbor takoj pokliče na odgovornost vodjo temeljne organizacije in o tem poroča na seji odbora za gospodarstvo, kjer bodo obravnavali mesečno oceno izvrševanja operativnega programa. Na seji so tudi sklenili, da je treba vso pozornost posvetiti izpolnjevanju planskih obveznosti po količini, predvsem pa po tistih kvalitetah, od katerih je odvisna boljše realizacija.

Poročilo o finančnem poslovanju za mesec april ter kumulativno za štiri mesece letošnjega leta je podal vodja finančno računovodskega sektorja Boris PESJAK. Na osnovi poročila je odbor sprejel sklep, da se morajo vse temeljne organizacije prizadevati za zmanjšanje stroškov in za doseganje čimboljše izpolnitve. Ustrezne strokovne službe pa morajo analizirati osnove za izračun izpolnitve in porazdelitev stroškov. Poročilo o tem morajo posredovati preko poslovodnega odbora odboru za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne do naslednje seje. Odbor za gospodarstvo poziva vse temeljne organizacije in delovne skupnosti, da naj varčujejo z energijo vseh vrst.

V nadaljevanju seje je član poslovodnega odbora Boris BREGANT predložil predlog za imenovanje komisije za natečaj »zbiranje ponudb in izbiro najugodnejše ponudbe za opremo elektro jeklarne železarne Jesenice«.

Komisijo sestavljajo: Boris Bregant – predsednik, Emil Azman – namestnik, in člani: Marin Gabrovšek, Alojz Kalan, Stanislav Čop, Miloš Piščanec, Miroslav Noč, Janez Pikon, Janez Bidovec, Ernest Pušnik, Maruša Drolc, Jože Ulčar in Milan Marolt.

Za strokovno evakuacijo ponudb so potrdili naslednje podkomisije: **Tehnološka podkomisija**, ki jo sestavljajo: Marin Gabrovšek – predsednik, Stanislav Čop – namestnik in člani: Miloš Piščanec, Henrik Zupan, Karel Ravnik, Marjan Demšar, Joža Arh, Tone Zevnik in Tomaž Kavčič.

Tehnična podkomisija: Miroslav Noč – predsednik, Janez Pikon – namestnik in člani: Janez Peterlin, Franc Novak, Franc Brelih, Martin Brumat, Anton Koselj, Jože Kramar, Franc Bassanese, Jože Košir, Dragica Bezljaj in Zoran Krejčič.

Komercialno finančna podkomisija: Janez Bidovec – predsednik, Ernest Pušnik – namestnik in člani: Nada Pšenica, Ludvik Bergles in Emil Noč.

Na seji so sklenili, da je treba komisijo za razpis dopolniti še s predstavnikom družbenopolitičnih organizacij, ki bo usklajeval in predstavljala družbenopolitične interese v komisiji. Tega člana imenuje izvršni odbor osnovne organizacije sindikata železarne Jesenice.

O svojem delu mora komisija poročati odboru za gospodarstvo, dokler ni določen investitor za novo elektro jeklarne.

Podkomisije delajo samostojno pod vodstvom predsednika. Svoja strokovna stališča in zaključke posredujejo preko svojih predstavnikov.

KONSTITUANTNA SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNA

V torek, 29. maja, je bila konstituantna seja odbora za splošne zadeve, na kateri so člani odbora obravnavali naslednje točke dnevnega reda: pregled sklepov prejšnje seje, odobritev službenih potovanj v tujino, poročila in ocene službenih potovanj in razno.

Novoizvoljeni predsednik odbora Franc Podlipnik je najprej pozdravil navzoče in predstavil člane odbora za splošne zadeve: namestnik predsednika Stane Gradišnik, člani odbora Edo Dolžan, Miloš Cvetkovič, Valentin Klinar, Ivanka Zupančič, Cvetka Hribar, Edo Kavčič, Dragica Hlastan, Vanja Simeonov in Jože Vrhunc.

Nekaj uvodnih besed o delu in pravicah odbora za splošne zadeve je podal vodja splošnega sektorja, nato pa je posredoval še pregled sklepov prejšnje seje. Pri obravnavi pregleda sklepov prejšnje seje so člani odbora ugotovili, da so bili vsi sklepi prejšnje, to je zadnje seje v preteklem mandatu, izvršeni.

Člani odbora so odobrili naslednja službena potovanja v tujino:

Vodja prodajnega sektorja Jernej Hočvar bo potoval v Sovjetsko zvezo, kjer bo skušal rešiti nekatera vprašanja, ki se pojavljajo pri realizaciji pogodb, sklenjene s SZ. Mednarodnega sejma in kongresa, ki bo obravnaval sodobno metalurško tehniko, se bosta udeležila član poslovodnega odbora Božo Bartelj in Stanko Čop iz sektorja novogradenj. V Avstrijo bo potoval strokovni sodelavec pravnega oddelka Emil Noč, kjer bo urejal zadeve za potrebe TOZD Monter Dravograd. Jože Vrhunc, iz valjarne debele pločevine, Viktor Guzelj, ERC in Žiga Prestor, prav tako ERC bodo potovali v Belgijo na ogled podprtega informacijskega sistema pri firmi SIDMAR in ALZ. Vodja temeljne organizacije Plavž Lado Šketa bo potoval v Vzhodno Nemčijo zaradi udeležbe na 23. zasedanju stalne komisije

kov komisiji za razpis. Komisija za razpis in podkomisije morajo pričeti z delom takoj.

Obravnavali so tudi predlog finančno računovodskega sektorja o vezavi deviznih sredstev in sprejeli ustrezne sklepe.

Odbor za gospodarstvo je obravnaval tudi predlog samoupravnega sporazuma o urejevanju medsebojnih odnosov pri združevanju pravic v SOZD Slovenske železarne skupaj s pripombami in dopolnili k 7., 8. in 10. členu, ter ugotovil, da so pripombe železarne Jesenice upoštevane. Predlagal je delavskim svetom vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, da do 15. junija 1979 obravnavajo in sprejmejo ta sporazum v predlaganem besedilu z upoštevanjem pripomb in dopolnili k 7., 8. in 10. členu.

Na seji so poslušali tudi informacijo podpredsednika poslovnega odbora o temeljni organizaciji VAR-STROJ. Odbor za gospodarstvo podpira stališče in ukrepe poslovodnega odbora, ki jih je doslej izvedel na osnovi že predhodno sprejetih stališč in ukrepov odbora za gospodarstvo, ter v zvezi s tem naroča poslovodnemu odboru, da naj še naprej tako zastopa te interese. Poslovodni odbor naj si v Gospodarski zbornici Slovenije prizadeva, da ne bi prišlo do podvojitve kapacitet proizvodnje dodatnih materialov in ne do delitve programa. Odbor za gospodarstvo je predlagal delavskemu svetu temeljne organizacije Elektrode in Žičarne, da naj obravnavata izpolnjevanje vseh planskih obveznosti v količini in kvaliteti tako, da bosta lahko ti dve temeljni organizaciji pokrivali zahteve tržišča.

Ivo Arzenšek je podal tudi informacijo o delovni organizaciji blagovnega prometa. Odbor za gospodarstvo podpira prizadevanja in delo poslovodnega sveta SOZD SZ v zvezi z organizacijo komercialne službe v okviru SOZD SZ.

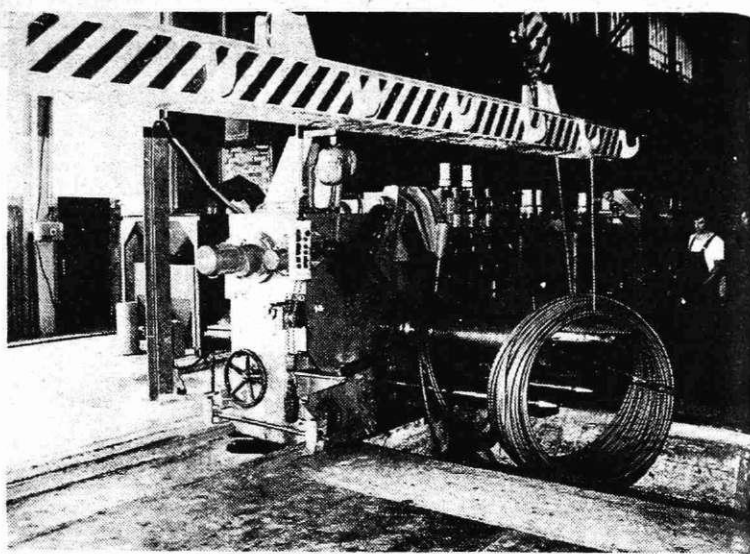
Poročilo sektorja novogradenj o koriščenju porabljenih sredstev za pripravo projektov – konto 016-2/978-14, je podal predsednik odbora za gospodarstvo. Ugotovili so, da je do sedaj angažiranih 2.327.775,50 din.

Obravnavali so tudi oceno delovne uspešnosti za poslovodni odbor Železarne in se strinjali s predlagano oceno delovne uspešnosti.

Ustrezni sklep so sprejeli na predlog uvoznega oddelka v zvezi odpisa razlike, ki je nastala pri uvozu trakov in signoda sponk za vezanje pošiljk v TOZD Hladna valjarna Bela, ki jih je poslala firma Austrowaren.

Ob koncu seje so obravnavali še informacijo s seje odbora za gospodarstvo temeljne organizacije Hladna valjarna Bela z dne 25. maja 1979. Na podlagi informacije so člani sklenili, da naj jo po proučitvi poslovodni odbor Železarne z vsemi prizadetimi obravnava tudi na poslovodnem kolegiju železarne.

D M

Nova linija v TOZD Jeklavlak

KONSTITUANTNA SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE ŽELEZARNE

Novoizvoljeni člani odbora samoupravne delavske kontrole Železarne so na svoji 1. seji izvolili predsednika in namestnika predsednika odbora samoupravne delavske kontrole ter obravnavali poročila predsednika o delu odbora samoupravne delavske kontrole v mandatnem obdobju 1977/79 s pregledom neuresničenih sklepov, se seznanili z nalogami odbora samoupravne delavske kontrole, obravnavali zahtevek za varstvo pravic delavk izvoznega oddelka ter informacijo o inšpekcijskem pregledu glede urejanja delovnih razmerij.

Odbor samoupravne delavske kontrole je na podlagi predloga izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne imenoval za predsednika odbora samoupravne delavske kontrole **Jožeta Klička** iz temeljne organizacije Hladna valjarna Bela, za podpredsednika pa **Davorina Mikula** iz temeljne organizacije Zebjarna.

Novoizvoljeni predsednik odbora se je zahvalil za zaupano funkcijo in pozdravil vse prisotne, posebej še predsednika poslovnega odbora, ki je prvič prisostvoval seji. Nato je dal besedo prejšnjemu predsedniku odbora Antonu Tišovu, ki je podal poročilo o delu odbora samoupravne delavske kontrole v mandatnem obdobju 1977/79. Iz poročila je bilo razvidno, katera vprašanja so na sejah obravnavali in pri tem navedel zadeve, ki so predmet stalnega sistematskega nadzora ter vprašanja, ki so jih obravnavali le v danem trenutku, ko so bila najbolj pereča in nujna. Poročilo v celoti objavljamo v samostojnem sestavku.

Odbor samoupravne delavske kontrole je vzel na znanje poročilo o delu odbora samoupravne delavske kontrole v mandatnem obdobju 1977/79 ter se z njim strinjal.

Član poslovodnega odbora Tone Varl je nato podal še poročilo o neuresničenih sklepih seje odbora v prejšnjem mandatu ter pri tem ugotovil, da so bili vsi sklepi realizirani, razen nekaj sklepov zadnje, to je 9. seje, o čemer pa bo podano poročilo na naslednji seji odbora. Pri pregledu neuresničenih sklepov so člani odbora ugotovili, da sta problematiko nadur, o čemer je odbor sklepal na zadnji seji, obravnavala le odbora samoupravne delavske kontrole v temeljni organizaciji Zebjarna in Družbena prehrana, zato bodo delegati odbora zahtevali od odborov samoupravne delavske kontrole v svojih TOZD, da to problematiko obravnavajo in sprejmejo ustrezne sklepe.

O nalogah odbora samoupravne delavske kontrole, je spregovoril Stane Repovž. Člani odbora so bili seznanjeni z nalogami, pravicami in dolžnostmi, ki jih ima odbor samoupravne delavske kontrole ter jih vzeli na znanje s pripombo, naj bi vsak član odbora po sprejetju statuta železarne Jesenice dobil prepis določil statuta Železarne, kjer so opredeljene pravice in dolžnosti članov odbora.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje pa je v teh dneh že poslal samoupravnim organom Železarne osnutek statuta delovne organizacije Železarne Jesenice in samoupravnih sporazumov o združitvi temeljnih organizacij združenega dela v delovno organizacijo železarno Jesenice.

Odbor je obravnaval tudi informacijo glede zahtevka za varstvo pravic delavk izvoznega oddelka in v zvezi s tem predlaga poslovodnemu odboru, da prouči medsebojne odnose in analizira delo v izvoznem oddelku ter na eni izmed prihodnjih sej o tem poroča.

Pod točko razno so člani odbora obravnavali vprašanja in predloge posameznih članov odbora in sprejeli določene sklepe.

Ob koncu seje se je predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Štefan Šterbič v imenu družbenopolitičnih organizacij železarne zahvalil vsem delegatom za uspešno delo v pretekli mandatni dobi, posebno predsedniku Antonu Tišovu, ki je vodil sejo od-

SINDIKAT TOZD VALJARNA BLUMING – ŠTEKEL PREVZEL PATRONAT NAD PREŠERNOVO KOČO NA STOLU

Na nedavni seji izvršnega odbora osnovne organizacije zveze sindikatov TOZD Valjarna bluming – štekel so sprejeli sklep o prevzemu patronata nad Prešernovo kočo na najvišjem vrhu cvetočih Karavank, ki jo oskrbuje Planinsko društvo Javornik – Koroška Bela.

To je svojevrsten patronat, ki ni vezan na nikakršne materialne obveznosti, temveč na podporo delavcev TOZD Valjarna bluming – štekel, da bodo postali zvesti obiskovalci te planinske postojanke. Prevzem patronata v bistvu edino zavezuje osnovno organizacijo zveze sindikatov, da med članstvom pospešuje gorništvu in delavce usmerja v gorski svet, kjer bodo na svežem zraku in soncu nabirali svežih moči za delo in lepše in kulturnejše življenje. S svojim obiskom bodo materialno in moralno podprli planinsko društvo v svojih prizadevanjih, da ohrani in kvalitetno oskrbuje to izredno razgledno gorsko postojanko v Karavankah.

To je edinstven primer patronata, ki podpisnike, oziroma prevzemnike veže moralna obveza, da med delavci – člani sindikata pospešuje planinarjenje in svoje člane usmerja na najvišji vrh Karavank.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

VEČ OSNOVNIH ORGANIZACIJ IN MLADIH VKLJUČITI V AKCIJO

Tudi mladi iz jeseniške občine so se vključili v akcijo »izbiramo najboljšega mladega delavca samoupravljalca« in akcijo »najboljša osnovna organizacija zveze socialistične mladine v združenem delu«. V okviru predsedstva konference

KRATKE NOVICE

Danes, 7. junija, bo ob 17. uri seja predsedstva občinske konference zveze socialistične mladine Jesenice, na kateri bodo spregovorili o nalogah v javni razpravi o stanovanjskem gospodarstvu, nalogah v akciji »nič nas ne sme presenetiti«, razpravi o pridobivanju in razporejanju dohodka ter uveljavljanju načel delitve po delu.

V soboto in nedeljo, 2. in 3. junija, so se v naši republiki odprla prva delovišča na mladinskih delovnih akcijah. V soboto je bila slovesna otvoritev akcije Slovenske gorice v Dornavi, v nedeljo pa na Tatrach slovesna otvoritev akcije Brkini, na kateri bodo sodelovali tudi jeseniški brigadirji.

Pred dnevi pa se je vrnil iz Črne gore Jovo Savčič, delavec v temeljni organizaciji Stanovanjske in visoke gradnje - SGP Gradbinec, ki je skupaj s 75 mladimi iz vse Slovenije pomagal odstranjevati posledice potresa. Mladinska delovna brigada Triglav je odšla na delovišča 4. maja, med brigadirji so bila štiri dekleta in 32 članov zveze komunistov.

Delegat mladih iz jeseniške železarnice je sodeloval na volilni seji mladih v delovni organizaciji Metal-servis v Beogradu, ki je poslovni partner jeseniške železarnice. Med 800 zaposlenimi je v tem kolektivu 350 mladih, ki bi radi sodelovali z jeseniškimi železarji in stekli so že prvi pogovori o nadaljnji krepitvi stikov.

Pred dnevi so ustanovili aktiv mladih komunistov v osnovni organizaciji zveze socialistične mladine TOZD Hladna valjarna Bela. Med 170 mladimi je 19 članov zveze komunistov.

V soboto, 9. junija, bodo našo železarno obiskali mornarji z ladje Galeb. Železarska mladina jih bo sprejela ob desetih dopoldne pred restavracijo Kazina. Nato jih bodo odpeljali v tehnični muzej, ogledali pa si bodo tudi temeljni organizaciji Plavž in Jeklaro. Sledil bo razgovor o življenju in delu na ladji in o delu mladih v železarni.

ZAHVALA

Osnovna organizacija ZSMS KS ŽIROVNICA se zahvaljuje vsem organizacijam, društvom in posameznikom, ki so pomagali pri organizaciji ter izvedbi pohoda PO POTEH KOKRŠKEGA ODREDA. Še posebej se za pomoč zahvaljuje občinemu odboru ZZZB NOV Jesenice, nekdanjim borcev tega odreda, ki so vodili pohodnike in pripravili govore ob obeležjih, GD Smokuč, Elektro Žirovnica, karavli Matije Verdnika-Tomaža iz Most, osnovni šoli Žirovnica in občinski konferenci ZSMS Jesenice.

Predsedstvo OO ZSMS KS Žirovnica

mladih delavcev deluje tudi komisija, ki vodi ti akciji. Namen le-teh je spodbuditi mlade v združenem delu k večji produktivnosti dela, boljši in učinkovitejši družbenopolitični aktivnosti članstva in vlogi mladega delavca samoupravljalca v svoji temeljni organizaciji, k večjemu uveljavljanju osnovnih organizacij zveze socialistične mladine.

Da bi akcija v osnovnih organizacijah čimbolj stekla, morajo v vsaki temeljni organizaciji oblikovati komisijo, ki naj vodi akcijo. Akcija poteka vse leto, s pohvalami, značkami ali knjigami pa naj bi nagradili najboljše mladince že med letom. V zvezi s to akcijo bodo pripravili tudi predavanja o produktivnosti.

MAJSKO SREČANJE MLADIH SOZD SŽ

V soboto, 26. maja, je bilo v Štorah deveto tradicionalno majsko srečanje mladih delavcev SOZD Slovenske železarnice. Prisotnih je bilo okrog štirideset mladih, ki so jih sprejeli v domu železarjev v Teharjih.

Mlade sta pozdravila predsednik ZSMS Dragan Simonič in predsednik poslovnega odbora železarnice Store, ki je na kratko spregovoril o delovanju mladih v tej železarni. Mlade je pozdravil tudi podpredsednik poslovnega sveta SOZD SŽ ter jim čestital k njihovem prazniku - dnevu mladosti.

Gregorju Klančniku smo za dolgoletno sodelovanje in podporo mladinskemu delovanju na nivoju SOZD SŽ izročili spominsko plaketo.

Sledil je kratek kulturni program, katerega so pripravili domača folklorna skupina in pevski zbor iz

Pri opisnem ocenjevanju najboljših mladih delavcev - samoupravljalcev, bodo ocenjevali kvaliteto dela, kvantiteto, odnos do delovnih sredstev, sodelavcev, prihajanje na delo, inovacijsko dejavnost, aktivnost v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih izobraževanje ob delu in iz dela.

Pri osnovnih organizacijah zveze socialistične mladine pa bodo ocenjevali: aktivnost na področju idejnopolitičnega izobraževanja, področje informiranja, splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito, družbenoekonomske odnose in vključevanje mladih v samoupravljanje v temeljni organizaciji, prostovoljno mladinsko delo, razne akcije na športnem, kulturnem in drugih področjih, problemske konference, tribune, posvete in druge aktivnosti mladih.

Rk.

Celja in Štor. Mladi so si nato ogledali muzej in druge znamenitosti.

Drugi del srečanja je bil ob akumulacijskem jezeru Tratna. Zaradi nepripravljenega programa, ki bi z različnimi športno-rekreacijskimi igrami zaposlil mlade, so se le-ti dolgočasili ob vodi in izražali nezadovoljstvo nad slabo organizacijo gostitelja. Zvečer pa je bilo družabno srečanje s plesom v domu železarjev.

Ugotovitev mladih je, da se tako ali podobna srečanja še naprej organizirajo, oziroma, da postanejo srečanja del aktivnosti mladih v SOZD SŽ, vendar pa morajo biti programsko bolj pestra. Tako srečanje mora prispevati tudi k izmenjavi medsebojnih mnenj, izkušenj in spoznanj. Seveda pa bo treba razmišljati tudi sicer o programski obogatitvi, s katero bi na srečanje pridobili več mladih.

SZ

SEJA KLUBA JESENIŠKIH BRIGADIRJEV

V sejni sobi skupščine občine Jesenice je bila v sredo, 30. maja, seja kluba jeseniških brigadirjev. Predsednik kluba Zvone Kovačevič je najprej podal poročilo o dosedanjem delu kluba jeseniških brigadirjev. Iz poročila ni bilo težko ugotoviti, da je delo kluba zadovoljivo. Klub je v dveh mesecih oz. od ustanovitve organiziral in tudi uspešno izvedel pet lokalnih mladinskih delovnih akcij, izdali so bilten Udarnik, itd.

Spregovorili so tudi o pomenu lokalnih mladinskih delovnih akcij. Bili so mnenja, da morajo v bodoče temu posvetiti več pozornosti. Da bi bilo delo kluba uspešnejše, so konstituirali komisije, in sicer: komisiji za IPD, informiranje, kulturo ter šport obenem pa so izvolili tudi predsed-

nike komisij. Pregledali so predloge programa dela komisij in jih tudi sprejeli.

Do odhoda prve mladinske delovne brigade z Jesenic, to je 24. maja v Brkine, je treba, da komisije usposobijo člane za delo v brigadah.

Obravnali so tudi nekaj napak, ki so jih naredili pri organiziranju lokalnih MDA, katere pa morajo v bodoče odstraniti.

Pregledali so tudi člane za MDA Brkini 79 ter okvirno formirali brigado.

V. H.

RES DVOJNOST, Vendar PROBLEMI OSTAJAJO

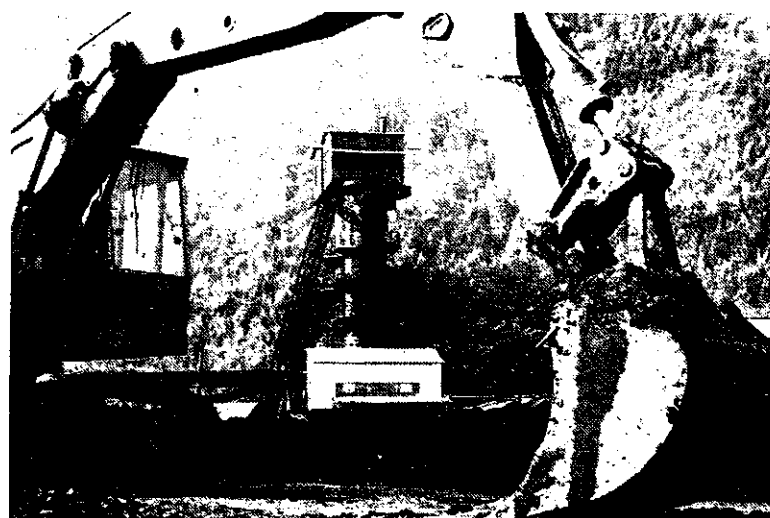
Naše glasilo Remont je doživelo tretjo izdajo. Ne gre, da bi se s tem hvalil, še zdaleč ne, zlasti zato, ker je prišlo do podvojitve. Za vse sem sam kriv.

Bilo je takole: mladinci so me prosili, naj jim kaj napišem, naj stopim do kakšnega družbenopolitičnega delavca in naj kaj aktualnega vprašam. Razgovor sem vodil z vodjem naše temeljne organizacije, s predsednikom sindikata in zveze komunistov.

Ko zdaj prelistavam številke Remonta, ugotavljam, da je ostalo še vse po starem: dohodkovni odnosi, družbena prehrana, neizvrševanje sklepov iz vseh mogočih sestankov, delovni pogoji... vse, kar smo zapisali (pa četudi dvakrat), ostaja kot pribito: kljub zastavljenim ciljem po boljšem, učinkovitejšem delu in nagrajevanju po delu in drugem, delamo po starem. Doklej!

Potrudili se bomo, da v prihodnosti ne bo prišlo do podvojenosti. S pesmicami je pa tako: nekje je treba začeti.

Tomaž Iskra

»Pogled skozi okno«

Pripravljenost je vedno
boljša kakor
golo pričakovanje...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

V 19. ŠTEVILKI SMO PRIČELI Z OBJAVO NOVEGA SESTAVKA POD GORNJIM NASLOVOM, KI SODI V OKVIR VZGOJNO-PODUČNIH SESTAVKOV S PODROČJA SPLOŠNE LJUDSKE OBRAMBE IN DRUŽBENE SAMOZAŠČITE. KER NAM JO JE PRI OBEH NADALJEVANJH »TISKARSKI SKRAT« POSTENO ZAGODEL IN NAM POMESAL SESTAVEK, DANES ZAČENJAMO ZNOVA. OBENEM SE OPRAVIČUJEMO AVTORJU IN BRALCEM ZA TO NELJUBO NAPAKO.

Uredništvo

Vsi upamo, da nikoli več ne bo nobene obsežnejše vojne na našem planetu, ker smo prepričani, da morata zmagati razum in medsebojno spoštovanje med vsemi narodi sveta. Dobro se zavedamo, kaj bi taka vojna pomenila, zato smo ponosni na našo mednarodno politiko miroljubnega sožitja ter enakopravnega in svobodnega odločanja in sodelovanja.

Kljub temu pa ne smemo pozabiti, da so v svetu še nazadnjaške in mrčne sile, ki netijo mednarodne spore, ki se lahko sprevržejo tudi v večje spopade, v katere bi bila lahko vpletena tudi naša država. Med temi so celo takšne sile, ki imajo še vedno nekakšne ozemeljske, politične in druge interese do naše domovine. Zaradi tega in vseh drugih okoliščin smo zasnovali načela in organizacijo splošne ljudske obrambe naše domovine, ki jih nenehno izpopolnjujemo in razvijamo. Naš sistem splošne ljudske obrambe je sestavljen del novih samoupravnih družbenih odnosov. Naši delovni ljudje in občani varujejo dosežke revolucije, mirni razvoj samoupravne socialistične družbe, svojo neodvisnost, samostojnost in ozemeljsko neokrnjenost. Odločilna vloga delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v sistemu obrambe dopolnjuje njihovo zavest in odgovornost za nadaljnji razvoj socializma in utrjuje zgodovinsko povezavo vseh naših narodov in narodnosti na podlagi enakopravnosti, bratstva in enotnosti.

Na teh načelih se tudi organizira, pripravlja in deluje veteransko kot pomemben dejavnik razvoja in varovanja materialne podlage ljudske obrambe. Hkrati je stroka zelo pomembna tudi pri zdravstveni zaščiti ljudi in pri ukrepih civilne zaščite.

Čeprav je naša poveljna veteranska služba zadržala številne kužne bolezni, številnim pa preprečuje nevaren razmah in daje pomoč sleherni oboleni živali najpogostejše v eni do treh urah po klicu, se v vojnih razmerah lahko zgodi, da ne bi zmogla dovolj učinkovito in dovolj hitro opravljati vseh teh nalog. Vojne okoliščine omogočajo veliko hitrejši razširitev posameznih kužnih bolezni, čeprav niso bile uporabljene kot biološko orožje in hkrati zavirajo ali onemogočajo hitro in učinkovito delovanje veteranskih delavcev.

Zaradi tega in načel splošne ljudske obrambe je nujno organizirati in izobraziti veteranske enote civilne zaščite, ki bodo lahko uspešno dopolnjevale in pomagale opraviti naloge veteranske stroke v vojni. Glede na to je večja pozornost namenjena preprečevanju, prepoznavanju in zatiranju bolezni in škod, kot pa zdravljenju obolenih živali. Potrebna skrb je namenjena tudi obdelavi snovi za posredno zdravstveno varstvo ljudi, ki je tudi ena prvih nalog veteranske službe.

V sestavku je poudarek na gradivo, ki je lahko zelo koristno v miru in prav tako ali pa še veliko bolj v vojni.

SPLOŠNO O ŽIVALIH IN ŽIVALSKEM ORGANIZMU

Med sesalci bi lahko domače živalske vrste razvrstili na:

- rastlinjede živali, ki imajo kopita - to so kopitarji (konji, osli, mezge, mule), in živali, ki imajo parklje - pravimo jim parkljarji (govedo, ovce, koze)
- vsejede (prašiči)
- mesojede (psi, mačke).

(Se nadaljuje)

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

TRANSPORT RAZSUTEGA MATERIALA S KAPSULAMI

V japonski železarni Muraran, ki pripada največji japonski železarski družbi Nippon Steel Co., je lani pričel obratovati nov sistem za transportiranje razsutega materiala s kapsulami. Imenujejo ga AIRAPID in ga uporabljajo v dolžini 1,4 km za transportiranje 20.000 ton žganega apna mesečno. Njegova največja letna zmogljivost je 300.000 ton.

Ta transportni sistem se sestoji iz dveh cevovodov, po katerih stisnjeni zrak potiska kapsule napolnjene z apnom. Cevovoda sta izdelana iz sedem milimetrov debele pločevine, imata premer 600 mm in sta sedem metrov nad zemeljsko površino.

Kapsule so dolge 2,3 m in lahko transportirajo po 250 kg tovora naenkrat. Obratuje enajst kompozicij, sestojajočih iz dveh kapsul, ki se s hitrostjo 30 km na uro premikajo po obeh cevovodih.

Ta transportni sistem je zanesljiv in lahko nemoteno obratuje ob vsakem vremenu. Podobno kot železnica in kontejnerji je tudi zelo učinkovit, s tem da je istočasno tudi kontinuiran in avtomatiziran. Upravljanje z njim je enostavno, ni veliko

vzdrževanja in poraba potrebne energije je majhna, razen tega ne povzroča ropota in ne onesnažuje ozračja.

Ekonomsko gledano je ta transportni sistem konkurenčen kamionskemu prevozu. Kompozicija z dvema kapsulama lahko pelje vsakih 60 minut (minimum je 45 minut) in lahko dnevno obratuje 24 ur. Avtomatsko kontrolira njegovo obratovanje elektronski računalnik.

Transportni sistem AIRAPID je mogoče uporabiti za vse vrste trdnega razsutega materiala. Uporaben ni samo v železarski industriji, temveč v rudarstvu, za transportiranje odpadkov v mestih in podobno.

Na osnovi izkušenj pri uporabi tega sistema v železarni Muraran delajo na razvoju naprave, ki bo imela večjo zmogljivost in možnost transportiranja na večje razdalje.

PREGLED SESTANKOV SDS

V minulih štirinajstih dneh smo iz dveh temeljnih organizacij (Žičarne in Hladne valjarne Jesenice) prejeli 24 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin ter po enega iz TOZD Jeklarna, delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve ter iz delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje. Osrednja in najbolj pogostna tema so bili periodični obračuni za prvo tromesečje ter problematika, vezana na izpolnjevanje tekočih proizvodnih ciljev in na delovne pogoje.

SDS povično gospodarstvo (TOZD Jeklarna) v zvezi z delovno uspešnostjo v I. kvartalu ugotavlja, da se je poraba opeke na žlebovih zmanjšala. Nova opeka zdrži sedaj od enega remonta peči do drugega. V zvezi s proizvodnjo v aprilu pa ugotavlja, da so sicer napravili več ponov, vendar pa se je vzdržnost ponov, v primerjavi z letom 1978, zmanjšala za 1,25 sarže, v primerjavi z letom 1977 pa za 0,65 sarže. Ob tem omenja, da so leta 1978 občasno uporabljali dolomitno opeko ter da gre sedanja manjša vzdržnost ponov na račun posebnega obratovanja novih ponov 21 in 22 in na račun slabe kvalitete peska ter opeke. Za boljše vzdržnost plavžnih ponov bi potrebovali konusno opeko (pri obstoječi gre preveč malte in so prevelike fuge). Ponovca številka 3, ki je ne uporabljajo že od novembra lani, še ni bila poslana na popravilo. Skupina ugotavlja, da delavci pušajo v ponovcah drogeve ter da so sanitarni prostori v slabem stanju.

Iz TOZD Hladna valjarna Jesenice smo prejeli 13 zapisnikov. **SDS vodstvo TOZD** se je seznanila z uspešnimi rezultati proizvodnje v I. kvartalu, ob čemer pa ugotavlja, da se zadnji mesec srečuje z nekaterimi objektivnimi in subjektivnimi težavami in poziva kolektiv k boljše delu. Po potrebi naj bi organizirali tudi nadurno delo. Skupina posebej opozarja na nevarnost stanje v kantini, ki po njenem mnenju že povzroča zastoj v proizvodnji. **SDS hladna valjarna 1 ter adjustaža hladne valjarne** sta na skupnem sestanku med drugim obravnavali tudi tekočo problematiko. Izrazili sta mnenje, da je slab odnos do dela (odsotnost) odraz slabih delovnih pogojev. Isto velja tudi za odnos do strojev in materiala. Po njenem mnenju je očeček, da so kak stroji pokvarili iz malomarnosti, največkrat izgovor vzdrževalcev, da se nemalokrat lotevajo dela počasi in z zamudo. Za veliko napak pa je vzrok narava dela. Skupini postavljata zahtevo po pismenih odgovorih na svoja vprašanja in po osebni prisotnosti enega od članov obratovodstva na sestankih SDS. Pritožujeta se tudi nad terminom obratovanja kantine (ob osmi uri je prepozno). Zanimata se, kako je z grupami za adjustažo, zakaj se ne uredi zrak na previjalnem stroju ter če se kaj dela na tem, da bi vzornim delavcem podelili nagrade. Točno hočeta vedeti, kam je šel denar, ki so ga prihranili. Razen tega opozarjata, da je renarica popolnoma dotrajana. **SDS hladna valjarna 2** meni, da je vzrok za zaostajanje za planom v veliki bolezenski odsotnosti. Podobnega mnenja je tudi **SDS hladna valjarna 3**. Ta skupina predlaga, da bi v bodoče regres izplačevali v posebni kuverti. Delavci na Siemensu opozarjajo na slabo zračenje in predlagajo, da bi v obratu odprli streho. I. valjavci potrebujejo nove stole. Skupina meni, da bi bilo večkrat potrebno pregledati 15-tonski žerjav, s katerega večkrat odpade kakšna varovalka ali vijak. Tudi hidravlika je v slabem stanju, saj iz nje teče olje. **SDS skladišča vložnega materiala** v zvezi s tekočo problematiko meni, da bo problem delovne sile postal vse bolj pereč, ker TOZD želi zapustiti, iz bolj ali manj znanih vzrokov vse več delavcev. Skupino zanima, kaj je s predlogom za povečanje grup na različnih delovnih nalogah. **SDS žarilnica 2** v zvezi z zaostajanjem za planom v mesecu maju (za 100 ton) ugotavlja naslednje vzroke: bolovanja, zastoj, nedisciplino, malomarnost ter odsotnost z dela. Pripombe je imela tudi na vzdrževanje konti peči, zlasti varilnega aparata, ki ni usposobljen za normalno delo in povzroča zastoj. **SDS žarilnica 3** ugotavlja, da do zastojev v žarilnici prihaja v glavnem zaradi pomanjkanja vložka in slabega vzdrževanja naprav. Ocenjuje tudi, da bolniška odsotnost, če se upošteva delovne pogoje (vročina, preprih, plini, slab zrak, itd.) v bistvu niti ni velika. Skupina vprašuje, zakaj ne dobi odgovor

rov na postavljena vprašanja. Ponovno vprašujejo, zakaj se ne prične z delom na odsesalni napravi na globinskih pečeh, hkrati pa zahtevajo, da se vsi žarjeni kolobarji iz zvonastih peči odvažajo v hladno valjarno, ne pa da se jih pušča v žarilnici, kjer povzročajo še slabše delovne pogoje. Žerjavovodja je zanimalo, zakaj prošnja za povečanje grupe še ni rešena. **SDS žarilnica 4** meni, da obrat postaja subjektivno in objektivno težave. Potek proizvodnje zelo motijo številna bolovanja. Mnenja je, da bi se morali večji zastoji obravnavati na delovni skupini, na podlagi razprave pa bi morali izoblikovati ustrezne zaključke. Neopravičene izostanke bi se moralo strožje obravnavati. Kot ugotavlja **SDS lužilnica**, se zlasti v lužilnici izpostavlja problematika odsotnosti z dela, in sicer v tolikšni meri, da skupina z obstoječim staležem ne bo zmogla opravljati zastavljenih nalog. **SDS dvomi** v upravičenosti tolikšne bolniške odsotnosti in je zaradi tega (pa tudi zaradi neopravičenih izostankov) resno zaskrbljena. Skupina meni, da se ne da reševati proizvodnje v nedogled z nadurnim delom, razen tega pa tudi sama preučenost slabo vpliva na kvaliteto luženja. Skupina predlaga poostre kazni za neopravičene izostanke ter hitrejšo ukrepanje disciplinske komisije. **SDS karisti** ponovno opozarja na popravilo poti za viličarje, na potrebo po postavitvi strehe pred garažo ter na popravilo strehe nad delavnico. Predlaga pa tudi nakup 3-tonskega elektroviličarja. **SDS odprema** pa je imela pripombo glede večne naprave in glede novih plošč za nakladanje vagonov. Skupina omenja tudi težave s prostorom na rampi, ker ne morejo premikati vagonov zaradi razkladanja žice ali tračnega železa.

Iz TOZD Žičarna smo prejeli 11 zapisnikov. **SDS vodstvo TOZD** je v okviru razprave o proizvodnih in poslovnih rezultatih v I. kvartalu posebno pozornost namenila vprašanju nedoseganja planiranega izplačila. Skupina meni, da je potrebno uvesti kontrolo nad odpadno žico, ki gre za malo prodajo. Podobno kot druge skupine v TOZD je tudi ta razpravljala o kvalitetni problematiki. Skupina ugotavlja, da izstopajo upravičene in opozorilne reklamacije VAC žice. Pritožuje se nad čakanjem v kantini in predlaga, da se le-ta odpira, namesto ob osmih, že pol ure prej. **SDS žičarna I-1** v zapisniku omenja, da žičarji na Readeli strojih predlagajo zamenjavo do kraja izrabljenih vlečnih bobnov z novimi. **SDS žičarna I-2** meni, da v prvem kvartalu niso bile izkoriščene vse možnosti za doseganje še boljših rezultatov. Ugotavlja namreč, da je bilo na žičarskih strojih vse preveč zastojev zaradi pomanjkanja lužene in zaradi slabo lužene žice, prav tako pa so se še vedno pojavljali tudi slabi zvari pri patentirani žici. V zvezi s kvaliteto problematiko ugotavlja, da največkrat prihaja do reklamacij s strani istih naročnikov. Upravičene so sicer reklamacije, do katerih prihaja zaradi zamenjav, vprašljive pa so tedaj, če gre za odstopanje žice za eno tisočinko milimetra. Znano je, ugotavlja skupina, da pri nekaterih, zlasti pri žarjenih žicah, zelo niha dimenzija pri vlečenju. Skupina ni bila zadovoljna z odgovorom, da za tritosnega elektroviličarja tudi po treh letih še ni dovoljenja za uvoz. **SDS žičarna I-3** je imela pripombo na neustrezno tehnologijo oziroma prilagojenost stroja za izdelavo EPP žice. Ugotavlja, da se delavci izogibajo dela s tem strojem. V zvezi s kvaliteto problematiko pa skupina meni, da ni bil dosežen nikakršen napredek. Vzroki reklamacij so vedno isti, glavni vzrok pa je zamenjava kvalitete. Temu se je, po mnenju skupine, težko izogniti, dokler bosta na enem sidru prihajali iz žične valjarne dve kvaliteti iste dimenzije. Vzrok za slabo površino so valjavnostne napake. Še več pa je napak zaradi slabega luženja. Tudi za slednje so vzroki znani: težave z delovno silo v lužilnici, predvsem pa pomanjkanje dobrih lužilcev. Za zgrešene dimenzije in odrost žice pa je največkrat vzrok nevestnost posameznih žičarjev. Z odgovori na postavljena vprašanja je bila skupina zadovoljna. Postavlja pa novo vprašanje: zakaj žična valjarna ne prizna izmečka zaradi nezadostnih ali celo neodreznih koncev žice. To se nanaša predvsem na VAC žico, pa tudi na ostale kvalitete. **SDS žičarne II-1** ugotavlja, da VAC žica tudi v maju ne bo proizvedena v planiranih količinah. Povečanje reklamacij na VAC žico pa kaže na neupoštevanje ustaljenih tehnoloških poti in na slabo kvaliteto vložka. Skupina meni, da za spiralnost žice z ESAB linij ni opravičila. **SDS vprašuje**, kdaj je končni rok za ureditev nosilca za signoda stroj. **SDS žičarna II-2** meni, da bi bili rezultati v I. kvartalu

še boljši, če bi bila zagotovljena redna preskrba z vložkom, in sicer tako po kvaliteti kot po asortimanu. Pripomba ima na šesto točko ukrepov delavskega sveta, ki se nanašajo na odpravo virov nesreč pri delu. Postavlja namreč vprašanje, kdo je izdelal načrt za prestavitve žičarskih strojev Redaeli, ker je na teh delovnih mestih največja utesenjenost in največja možnost poškodb. **SDS žičarna II-3** v zvezi z reklamacijami meni, da bi bilo potrebno poostrejšo kontrolo pri vlečenju VAC žice v žičarni I. Zahteva tudi zamenjavo vložka viličarja, ki večkrat iz malomarnosti napravi tudi kakšno manjšo škodo. Razen tega vprašuje, zakaj se na strojih »Belina« dela tako neodgovorno (večkrat pride do zastojev, ker ni delavca na dnino ipd.). Delavec na Decca mali prosi, da se mu za delo na tem stroju dvigne grupa, ker ima v zadnjem času veliko več dela, kot je zapisano v popisu nalog in opravil za to delovno mesto. Delavci na ESAB linijah vprašujejo, kdaj bodo dobili cisterno za kislino in zabojo za material ter kaj je z novim dvigalom nad linijami. To dvigalo je močno ukrivljeno. Obstaja torej nevarnost, da pride do večje nezgode. Tudi delavke na VAC — adjusterke — prosijo za povečanje kategorij. Razen tega pa predlagajo tudi prestavitve obojestranskih sten v ženski garderobi (da bi bilo med omaricami več prostora) ter da naj bi nadrejeni boljše nadzorovali delo čistilke. **SDS patentirnica 1** je na sestanku 16. marca obravnavala stanje v patentirnici. Na sestanku 28. maja pa je ponovno ugotovila, da se stanje po dveh mesecih ni izboljšalo in da prenekanerikrat prihaja do še večjih težav kot so bile pred omenjenim sestankom. Bolj problematično postaja tudi pomanjkanje delovne sile, še posebej zato, ker se bližajo redni letni dopusti. **SDS patentirnica 3** ugotavlja, da se je stanje na področju kvalitete problematike v aprilu nekoliko izboljšalo (manj zunanjih reklamacij), opozarja pa na kvaliteto zvarov, na to, da je na žici preveč svinca ter da se premalo gleda na odrez robate žice. Vzdrževalcem priporoča, da skušajo okvare čimprej popraviti. Ugotavlja tudi, da je v pletilnici okvar vse več. Zato naj bi delavci v tem oddelku vzdrževanju naprav posvečali večjo pozornost. **SDS pocinkovalnica 1** ugotavlja, da so pocinkali več žice, kot so planirali, da pa kljub temu ne morejo biti zadovoljni z izplnom. Še vedno gre preveč žice v reno. V reno pa gre žica tudi zato, ker je v kolobarju predveč koncev, zaradi česar potem pocinkana žica ne doseže predpisane teže ali kvalitete. **SDS pocinkovalnica 3** je v okviru razprave o ukrepih za izboljšanje proizvodnih rezultatov poudarila zlasti vprašanje izplačila. V zapisniku omenja, da je bilo že večkrat povedano, kakšno žico dobivajo iz žičarne, tako glede kvalitete kot količine. Ugotavlja, da roči pri patentirani žici na odgovorjajo težji. Razen tega pa dobivajo iz žičarne roče s tako minimalno težo, da bi jo moral izločiti že žičar pri stroju. Še večji problem pa je pri navadni žici, ker je v enem roču več manjših ročev. Vse to otežkoča delo. Izplen pada, odpadka pa je vedno več. Skupina predlaga, da bi žičarji vse te manjše ročke z nizko težo ločili, da bi več takšne žice dali v žarilnico in jo nato koristno uporabili za žarjeno žico. S tem bi imeli manj odpadka in manj odvrednega dela. Skupina vprašuje, zakaj vprašanje oskrbe z vodo ob koncu dneva še vedno ni zadovoljivo rešeno in kdaj bo postavljena odsesovalna naprava na pragi I.

SDS mehanična delavnica OTK (delovna skupnost za ekonomiko, TKR in novogradnje), ki se je sestala na zahtevo delavcev, je obravnavala problem slabih pogojev dela v delavnici OTK na kontilivu. Skupina ugotavlja, da ograja ob delavnici ne preprečuje dotoka prahu na stroje, vgrajene v tem prostoru. Stroji so vsakodnevno prekriti s precej debelo plastjo prahu. To pa slabo vpliva na vodila strojev, na naprave za mazanje in na samo mazilno tekočino (olje). Izboljšati pa bi bilo potrebno tudi same delovne pogoje delavcev, ki v takšnih neprimernih okoliščinah delajo osem ur. Prostor bi bilo treba prekriti. To bi zahtevalo minimalne stroške, zaščiteni pa bi bili tako stroji in človek. Poudarili so, da je treba upoštevati razliko med delavcem, ki v takšnih okoliščinah dela osem ur, in med tistim, ki delovno nalogo v takšnih okoliščinah opravlja le začasno. Delovna skupina se je odločila, da je do nadaljnjega potrebno opravljati delovne naloge tudi pod tako neprimernimi pogoji — kvaliteto odlitkov kontiliva je nujno treba spremljati — vendar pa zahteva, da se delovni pogoji čimprej uredijo.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Valjarna debele pločevine

1. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V sredo, 23. maja, je bila prva seja odbora za delovna razmerja TOZD Valjarne debele pločevine, ki jo je sklical predsednik Radmilo Denić v novi sestavi. Obravnavali so pet točk dnevnega reda.

Po pregledu sklepov predhodne seje so ugotovili, da so bili izvršeni, razen enega, ki bo realiziran do naslednje seje. Kadrovik valjarn je članom posredoval poročilo o gibanju zaposlenosti in odsotnosti v mesecu marcu, ki je bila 943 dni in v aprilu 1.051 dni.

Obravnavali so obvestilo dispanzerja za medicino dela, glede preventivnega zdravstvenega pregleda delavk, ki bodo delale v letu 1979 na nočni izmeni in sklenili, da se ponovno obvesti vse sodelavke, ki se pregleda še niso udeležile.

Ugotovili so tudi, da je bila bolezenska odsotnost v mesecu februarju nad povprečno odsotnostjo Železarne za 2,3 %. Člani odbora so pozvali vse zaposlene, da koristijo bolezensko odsotnost res samo v slučaju bolezni. V nasprotnem primeru ne bo mogoče izpolniti obveznosti v poletnih mesecih.

Potrdili so sprejem petih delavcev in šest premetitev. Obravnavali so tri prošnje za premetitev v okviru TOZD, od katerih so eno (razporeditev na dela in naloge strojniki odbrizgovne naprave) pogojno ugodno rešili. Ostale so zaradi pomanjkanja delavcev zavrnili. Zavrnili so tudi prošnjo za premetitev enega delavca v drugo TOZD.

Obravnavali so prošnjo Marjana Knafeljca za odobritev študijskih ugodnosti in mu ugodili pod pogojem, da sam poskrbi za zamenjavo dneve.

Seznanjeni so bili tudi s prošnjo OK ZSMS Jesenice in sklenili, da zaradi hudega pomanjkanja delavcev ne morejo dati nobenega brigadirja za mladinske delovne akcije. Zato so občinski konferenci ZSMS predlagali, da brigado sestavi iz jeseniških učencev srednjih šol in študentov. Z odobritvijo 30 dni izredno plačanega dopusta za idejno politično izobraževanje članom

KONSTITUANTNA SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Predsednik Luka Vujičić je 14. maja sklical konstituantno sejo odbora samoupravnih delavske kontrole v TOZD Valjarna debele pločevine, na kateri so izvolili za novega predsednika Stanislava Žigona in namestnika Jožeta Vrhunca. V nadaljevanju se je bil odbor seznanjen s stališči poslovnega odbora v zvezi z nadurnim delom. V lanskem letu sta v TOZD opravila več kot 600 ur preko polnega delovnega časa dva delavca, ki sta zaposlena na žerjavu št. 5. Da se zmanjša število nadur je odbor samoupravnih delavske kontrole

ZSMS so se načelno strinjali, vendar bo odbor odobritev obravnaval za vsak primer posebej.

Upoštevati pa bo treba, da v poletnih mesecih ne bo mogoče dobiti izredno plačanega dopusta.

Prošnji Krajevne konferenci SZDL Blejska Dobrava za odobritev izredno plačane odsotnosti Alojzu Zormanu za sodelovanje v pevskem zboru niso odobrili, pač pa so mu predlagali naj skuša z zamenjavo izmen urediti tako, da bo imel možnost obiskovanja vaj in nastopanja.

Odbor je tudi predlagal, da se Maks Megliča usposobi za zakladalca Ignis peči ali pomočnika ogrevalca pri Ignis peči.

Nazadnje so še potrdili instruktorje praktičnega poučevanja v TOZD Valjarna debele pločevine.

sprejel sklep, da se predlaga delavskemu svetu TOZD Valjarna debele pločevine uvedbo sistema 4 + 1 na omenjenem žerjavu.

Na koncu so v zvezi s problemom zaostankov pozvali vse zaposlene, da skušajo z boljše delom zagotoviti kupcem dobavo vsaj minimalnih količin pločevine, ki jih je TOZD po pogodbi dolžna odpremiti. Istočasno so predlagali, da naj o zaostankih razpravlja odbor za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna debele pločevine.

IS

TOZD Valjarna bluming štekel

2. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V torek, 29. maja je bila 2. redna seja odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna bluming štekel, ki jo je sklical in vodil predsednik odbora Dušan Bak. Obravnavali so osem točk dnevnega reda.

Najprej so ugotovili, da so bili vsi sklepi prehodne seje izvršeni.

V nadaljevanju so sprejeli sklep, naj se v TOZD Vzdrževanje poveže z

dobaviteljem elektro — magnetne sklopke — s firmo STROMAG — od katere naj zahtevajo usposobitev sklopke. Člani odbora so tudi zahtevali, da so do naslednje seje obveščeni, kako poteka čiščenje striper in bluming hale. V zvezi s čiščenjem so člani odbora spejeli sklep, da naj DS TOZD Valjarna žice in profilov razpravlja o mestu skladiščenja svojih valjev, ki se sedaj nahajajo v hali bluminga. Ta prostor nujno potrebujejo, da bodo primerno uredili rezervne dele in delovne valje, ki čakajo na ureditev.

Proizvodni rezultati za mesec april 1979 so bili ponovno slabi, saj so skupno proizvodnjo dosegli le 87 %, blagovno pa 64 %, v odnosu na družbeni plan. Valjarna bluming je izvaljala le 92 % vložka in 79 % vroče valjanega traku v odnosu na družbeni plan. Računovodja Martin Lah je članom podal finančni rezultat za mesec april, ki prav tako kot proizvodni ni zadovoljiv, saj imajo ponovno 12.497.226,65 din večje stroške.

Ker je še vedno med vzroki za nedoseganje proizvodnje tudi nedobavljen vložek, člani odbora zahtevajo, da pride na sejo delavskega sveta predstavnik oddelka razložiti problematiko v zvezi z nabavo kolobarjev.

Člani odbora so potrdili operativni program za junij 1979, ki ga je razložil Janez Rozman in je enak družbenemu planu. Člani odbora so mnenja, da bo plan možno doseči, če bodo zagotovljene predvidene količine 1500 ton toplo valjanih trakov iz Skopja in če bo konti-liv zagotovil 2500 ton gredic.

Vodja proizvodnje TOZD je odbor informiral, da je oddelke za študij dela in časa pripravil predlog novih obračunskih faktorjev za valjarno bluming-štekel. Zaradi raznolikosti programa sedanjih predlog zajema več faktorjev za izračun norma-ton, prav tako pa so tudi izdelki razdeljeni po kvalitativnih grupah. Člani odbora so dokument potrdili z veljavnostjo od 1. maja dalje.

Obravnavali so tudi inovacijski predlog št. 2407, katerega avtorji so Valentin Markež, Avgust Novšak in Janez Arh in obravnava predela-

vo avtomatskega delovanja dviznih legur v pečeh vročih navijalcev. Skupni prihranek znaša 372.275,00 din, izračun posebnega nadomestila pa 16.323,00 din, ki si ga avtorji delijo v razmerju 33 %.

Člani odbora so obravnavali tudi izpolnjevanje postavljenih delovnih ciljev v prvem tromesečju. Ugotovljeno je bilo, da trije cilji niso bili doseženi, dva pa sta bila dosežena. Vzrok za nedoseganje ciljev je v pomanjkanju toplo valjanih trakov iz uvoza.

Vodja TOZD je člani seznanil s sofinanciranjem novega računalnika in nove avtomatske telefonske centrale. Sredstva se bodo koristila iz skupnega denarja amortizacijskih zamenjav. Člani odbora so sprejeli sklep, da naj se redno odvažajo odpadno železo in okujina in naj se okna na kabinah, kjer je plastika, zasteklijo.

Druga marca letos je nastala okvara na motorju za pogon valjnic in odmične mize na škarjah. Zaradi izredne prizadevnosti delavcev na popoldanski izmeni je proizvodnja normalno stekla, za to so člani odbora na predlog vodje proizvodnje TOZD potrdili predlog za nagrade petih delavcev.

Odbor je bil seznanjen s predlogom poračunavanja nekvadratnih svitkov (Ia, IIa) s hladno valjarno Bela in sprejel sklep, da predlog najprej obravnavajo samoupravne delovne skupine v oddelku bluming štekel, da se zaposleni seznanijo s posledicami takega proračuna. Sprejet je bil sklep, naj tehnolog štekel pripravi podoben predlog za obračun med valjarno štekel in TOZD Jeklarna, tako, kot je izveden že za valjarno bluming.

V razpravi so sodelovali: Bak, Malkoč, Zupan, Lah, Perkovič in Rozman. IN

Dopisujte v Železarja

2. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri DS Tozd Strojne delavnice Bogomir Svetina, je 18. maja sklical drugo redno sejo odbora. Na seji so obravnavali naslednja vprašanja — sprejeli ustrezna stališča.

Odbor za gospodarstvo je pri pregledu sklepov ugotovil, da je bil sklep št. 3 18. redne seje odbora izvršen in zahteva od vodje priprave dela TOZD SD, da se interni organizacijski predpis o poslovanju z orodjem uveljavi s 1. junijem. Sklep št. 21 20. redne seje (popravek premije) je ni izvršen in je v fazi reševanja.

Odbor zahteva od vodje priprave dela, da se v čim krajšem času organizira vskladitvenje in evidentiranje vseh vpenjalnih naprav. Odbor zahteva tudi dosledno izvrševanje delovnih nalog v pripravi dela pri kompletiranju delovne dokumentacije s tehnološkimi podatki, orodji in pripomočki za delo.

Ob pregledu poslovnih rezultatov TO SD v obdobju januar—marec 1979 je odbor ugotovil, da je bilo poslovanje uspešno, saj je bilo izvršeno 11.127 ur več kot predvideva plan. Doseženo je bilo znižanje stroškov v skupni višini 2.917.143,97 din, nenormalna pa je višina nedovršene proizvodnje — 24.773.969,5 din. V zvezi z znižanjem nedovršene proizvodnje je v teku akcija za obračun padesetih naročil, ki vežejo najvišja redstva.

Odbor je predlagal delavskemu svetu, da v zvezi s projektom računalniško podprtega informacijskega sistema (računalnik + ATC) potrdi predloženi projekt izgradnje in predlog samoupravnega sporazuma za združevanje sredstev za realizacijo projekta. Predlog sklepov je naslednji:

DS je obravnaval informacijo o investicijskem programu za investicijo elektronski računalniški center ERC, št. projekta 0980061 — april 1979, in predlog samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za graditev in dograjevanje računalniško podprtega informacijskega sistema.

DS se strinja, da delovna skupnost za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje preizkusi investitorstvo nad gradnjo ERC in opremo računalnika v meniju in na račun TOZD.

DS potrjuje investicijski program ERC z vsemi svojimi elementi.

DS potrjuje določila samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za graditev in dograjevanje računalniško podprtega informacijskega sistema in pooblašča vodjo TOZD za podpisnika.

Odbor predlaga potrditev sklepov pripombo, da je potrebno zagotoviti kapacitete in usluge računalnika prvi vrsti podpisnikom sporazuma. Pri pregledu gibanja osebnih dohodkov v marcu in aprilu 1979 je odbor ugotovil, da so bili OD na zadovoljivi višini.

V zvezi s problematiko osebnega dohodka v Železarni, je odbor v celoti podprl sklepe 29. redne seje za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarnice z dne 25. aprila letos.

Odbor za gospodarstvo je potrdil predlog korištenja denarja za amortizacijske zamenjave za leto 1979 v TOZD po sledečih projektih:

	din
stroj za plamensko rezanje	550.000
distilna naprava	150.000
frezalni stroj	848.000
drobni inventar	50.000
naprava za plazma varjenje in rezanje	121.010
aparati za varjenje v zaščiti argona — TIGVAR	65.320
lestev za varenje tip 2 L-3	13.500
vrtiljiva konzola ZK 30	15.000
vrtiljiva konzola ZK 45	22.500
aparati za varjenje pod CO ₂	62.670

DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, TEHNIČNO KONTROLO IN RAZISKAVE TER NOVOGRADNJE

1. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Prva seja odbora za delovna razmerja pri delovni skupnosti EK-TKR-NG je bila 22. maja. Po uvodnem poročilu o delu odbora, ki ga je podal kadrovik Vaso Stana, so člani odbora pregledali sklepe redne seje, ki so realizirani.

Od petih prošnji za sprejem v delovno skupnost, oziroma prestopih, so bile tri prošnje ugodno rešene. Odbor se je strinjal s prekinitvijo delovnega razmerja za tri delavce.

Pri obravnavi izredno plačane odsotnosti je odbor sprejel sklep, da mora oddelek za družbeni standard dostaviti natančno evidenco porabljenih izredno plačanih odsotnosti po odobrenih kvotah. Na predloge za izredno plačano odsotnost je potrebno napisati iz katere kvote se odsotnost lahko koristi in če kvota ni izkoriščena. V nasprotnem primeru odbor, vlog, ne bo obravnaval.

Odbor za gospodarstvo je potrdil spremembo namembnosti denarja na kontu IV 403-810-04 (izdelava zračnikov), ki naj se razporedijo na

TOZD Elektrode

1. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo TOZD Elektrode je imel 23. maja prvo redno sejo, ki jo je vodil predsednik Franc Terseglav. Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili sprejeti sklepi izvršeni, razen tistih, za katere potrebujejo več časa in so še v delu.

Obravnavali so proizvodne dosežke v mesecu aprilu in ugotovili, da niso najboljši. Skupna proizvodnja je bila v primerjavi s predvideno dosežena 96,8 %, pri oplaščenih elektrodah pa 94,1 %. Oplaščevalnica je izdelala več drobnih elektrod in je prikaz proizvodnje v obračunski količini ugodnejši. Pri proizvodnji oplaščenih elektrod so nastopale težave zaradi pomanjkanja kaolina in žice. Mesečni načrt proizvodnje varilne žice je bil dosežen le 50,3 %, ker niso dobili potrebne količine žice. Vse večje potrebe po izdelavi elektrod premera 2,5 mm povzročajo ozko grlo v rezalnici in je nujno treba nabaviti rezalni stroj.

Proizvodnja taljenih praškov je potekala normalno. Občasne težave so se pojavljale zaradi pomanjkanja rezervnih delov in zaradi odsotnosti delavcev.

Glavni vzroki za nedoseganje planskih obveznosti TOZD v aprilu so pomanjkanje vlečene in valjane žice ter visoka bolezenska odsotnost, ki ovira normalno delo vseh oplaščevalnih linij.

V nadaljevanju seje so potrdili predlog delovnega načrta za mesec junij, ki v skupni količini znaša 2240 ton.

Sprejeli so poročilo o doseženih osebnih dohodkih v TOZD za mesec

1. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja TOZD Elektrode je imel 22. maja prvo redno sejo, ki jo je vodil predsednik Slavko Maver. Na začetku seje je kadrovik Franjo Kragolnik novo izvoljenemu odboru obširno obrazložil naloge odbora, ki jih določa statut TOZD, pravilnik o delovnih razmerjih in ostali splošni akti.

Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili naslednje:

— primerjalna analiza bolezenske odsotnosti s podobnimi delovnimi ali temeljnimi organizacijami ni izvršena in v letošnjem letu verjetno ne bo;

— TOZD ni prejela zadostnega števila moških delavcev za dela in naloge v pripravljalni elektroodnih praškov in taljenju varilnih praškov;

— odgovorni delavci ne izvajajo določenih planiranih dopustih, ki jih določa pravilnik o delovnih razmerjih;

— na izbiro delavca za naloge kalkulanta se je pritožila Ivanka Vukčević. Odbor od sprejetih stališč ne more odstopati in daje pritožbo delavskemu svetu TOZD v končno odločitev;

— drugi sklepi so bili izvršeni.

Obravnavali so poročilo o zaposlenosti delavcev v TOZD v mesecu aprilu. Iz poročila je bilo razvidno, da je skupna odsotnost v tem mesecu znašala 22 %, od tega je bilo bolezenske odsotnosti 13,5 %. Zaskrbljujoča je tudi bolezenska odsotnost zaradi nezgod, ki je v tem mesecu znašala 1,17 %, kar je nad povprečjem Železarnice. Za obdobje januar — april je bilo planirano 1723 dni ali 26 %, dopusta, dejansko pa je bilo izkoriščenih 1594 dni ali 23,3 %. Realizaciji sprejetega plana dopustov bo potrebno posvetiti več pozornosti.

Odboru je bil posredovan predlog strokovne službe za nadomeščanje v delovni skupnosti. Predlog je bil poslan v presojo vsem vodjem sektorjev, na naslednji seji pa ga bo odbor skupaj s pripombami obravnaval.

Odbor je obravnaval več predlogov o namestitvah in premestitvah za opravljanje delovnih nalog in jih ugodno rešil.

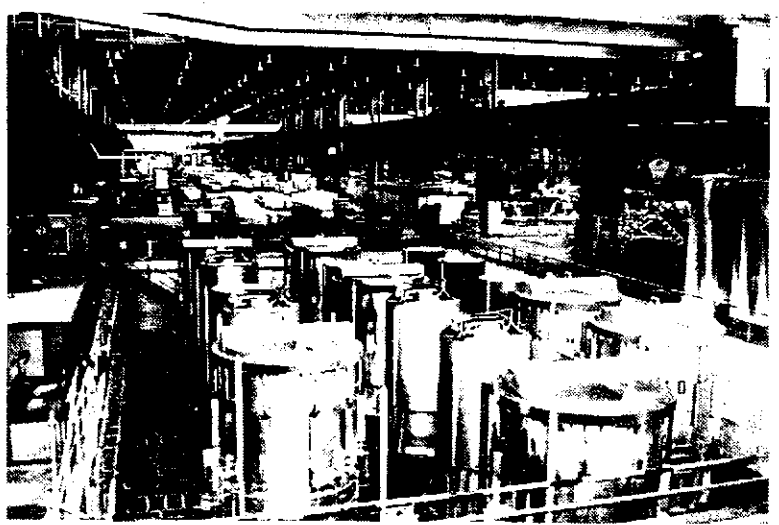
Ob koncu seje je odbor sklenil, da se pripravi objava delovnih nalog »analitik tehnoloških izboljšav« in »tajnica PO«.

K. O.

konto 403-812-01. Sredstva konta IV 403-812-01 naj se uporabijo za zamenjavo drsnega vodja žerjavne proge v obratu konstrukcij.

V zvezi s poškodbo reduktorja v TOZD Valjarna debele pločevine je odbor pozval vse izvajalce del in organizatorje dela v TOZD SD, da z maksimalnimi naporami in delom preko rednega delovnega časa čim prej usposobijo poškodovano proizvodno napravo za obratovanje.

JM

Žarilne peči v TOZD HV Bala

V SREDO SEJA SKUPŠČINE STANOVANJSKE SKUPNOSTI

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice je konec maja 1979 posredovala vodjem delegacij gradivo za 4. sejo skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice, ki bo v sredo, 13. junija. Dan pred tem pa bo v Železarni še seja konference delegacij za SIS za stanovanjsko gospodarstvo.

Na področju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu je treba nujno izvesti preobrazbo, zato občinska konferenca SZDL Jesenice (prek ustreznega koordinacijskega odbora) organizira javno razpravo o dokumentih s tega področja. Ti dokumenti so:

— osnutek stališč, sklepov in priporočil skupščine SR Slovenije za nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu v SR Sloveniji (objavljena so v Poročevalcu skupščine SRS in Skupščine SFRJ v 12. številki s 14. maja 1979) in

— ocena stanja in neposredne naloge pri uveljavljanju družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v občini Jesenice, ki jih je izdelala posebna delovna skupina pri samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice.

V prvi fazi, ki bo potekala v jesenski občini v prvi polovici junija 1979, bodo razpravljali v občinskih družbenopolitičnih organizacijah ter delegati v občinski skupščini in skupščinah tistih samoupravnih interesnih skupnosti, ki delujejo na področju stanovanjskega gospodarstva (torej tudi stanovanjska skupnosti). V drugi fazi pa bodo o dopolnitvi gradivih razpravljali v temeljnih organizacijah, krajevnih skupnostih in hišnih svetih.

Ocena stanja stanovanjskega gospodarstva v občini Jesenice izhaja iz spoznanja, da smo z družbenim planom občine Jesenice za obdobje 1976—80 planirali gradnjo stanovanj na osnovi 8 % prispevne stopnje sredstev za stanovanjsko gradnjo, dejansko pa je ta stopnja veljala le leta 1976. V letih 1977 in 1978 je bila prispevna stopnja znižana na 6 %, za leto 1979 in 1980 pa smo se dogovorili za 6,5 % prispevno stopnjo za stanovanjsko gradnjo. Zato na področju izvajanja stanovanjske politike v naši občini prihaja do problemov. Poleg tega je za Jesenice značilna še prostorska utesjenost, zato bomo morali poskrbeti še za pravočasno načrtovanje dolgoročnih potreb

ustreznih zemljišč. Poleg ocene in nalog pri planiranju stanovanjske graditve pa gradivo za delegacije vsebuje še oceno stanja in neposredne naloge na področju združevanja sredstev in financiranja, pridobivanja stanovanj v zasebni lasti, ekonomskih stanarin in delovanju hišne samouprave, družbeno usmerjene graditve stanovanj, podstanovskih odnosov, samoupravnega organiziranja in izvajanja nalog na področju urejanja stavbnih zemljišč v občini ter na področju samoupravne organiziranosti samoupravne stanovanjske skupnosti.

Iz poročila o stanju sklada in izvršitvi programa vzdrževanja stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov je razvidno, da je bilo konec 1978. leta 4601 stanovanj v skladu stanovanjskih hiš pri samoupravni stanovanjski skupnosti. Lani je bilo za vzdrževanje stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov oblikovanih približno 19 milijonov dinarjev. Ker pa vzdrževanje prehaja iz majhnih obrtniških del v večje obsejnejše posege, je že nekaj let težko dobiti izvajalce za opravljanje teh del. Zaradi tega vzroka lani niso porabili vseh sredstev za vzdrževanje (tostalo je približno 1,8 milijona dinarjev sredstev amortizacije in 0,8 milijona dinarjev sredstev za investicijsko vzdrževanje).

Program investicijskega vzdrževanja stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov za leto 1979 je oblikovan na osnovi ugotovljenega stanja ter prijav hišnih svetov ter zborov stanovalcev. Pogoji investicijskega in tekočega vzdrževanja se postopoma izboljšujejo z uvajanjem ekonomskih stanarin, nastopajo pa težave pri oddajanju del posameznim izvajalcem. Sredstva za vzdrževanje se oblikujejo na osnovi stanarin in najemnin. Letos bo tako oblikovanih približno 15 milijonov dinarjev za investicijsko vzdrževanje, 8 milijonov pa bo sredstev amortizacije, 15 % celotnih sredstev investicijskega vzdrževanja (približno 2 milijona dinarjev) je namenjenih za neplanirana dela, ostalo (skoraj 13 milijonov dinarjev) pa bo porabljenih po programu.

Delegati bodo na seji skupščine stanovanjske skupnosti sprejeli ustrezne sklepe v zvezi s srednjeročnim planiranjem.

Po končani seji skupščine bo z delom nadaljeval še zbor uporabnikov. Delegati uporabnikov stanovanjskih storitev bodo razpravljali o potrditvi predloga prednostne liste za razdelitev stanovanj, zgrajenih s sredstvi družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu ter o objavi razpisa za dodelitev posojil organizacijam združenega dela za nakup ali graditev standardnih stanovanj.

Nada DEJAK
Center za proučevanje
samoupravljanja in
informiranje

Železarski globus

MAVRETANIJA

Dve japonski železarski družbi sta dosegli z mavretansko vlado sporazum o gradnji naprave za proizvodnjo peletov iz železove rude z letno proizvodno zmogljivostjo dva milij. ton. Japonski partnerji so prevzeli odgovornost za dobavo opreme, gradnjo in tehnično pomoč. Pri financiranju tega projekta sodeluje Kuwait, proizvedene pelete pa bodo dobavljali predvsem železarnam v arabskih državah na Bližnjem vzhodu.

Predlagali so, da se socialna delavska pogovori z delavci, ki so veliko bolezensko odsotni.

S. M.

KAKO SMO DELALI IN POSLOVALI...

(Nadaljevanje s 1. strani)

doknaditi do konca leta, kar pa bo zelo težko, če ne bodo dobili s planom predvidene količine rude.

2. TOZD LIVARNA (8. 5. 1979)

Delegati so sprejeli in potrdili analizo proizvodnih kazalcev v prvem tromesečju, ki je za TOZD Livarno več kot zadovoljiva. Stremeli naj bi k dobri rezultati dela tudi v bodoče ter še posebno pozornost posvetili tudi kvaliteti ulitkov od začetka procesa do končnega izdelka.

3. TOZD BLUMING ŠTEKEL (14. 5. 1979)

Vzroki za nedoseganje skupne in blagovne proizvodnje ter premike v asortimentu:

1. Zastoji na blumingu so večji od planiranih. V porastu so vzdrževalni zastoji.

2. Slabo stanje ogrevalnih agregatov, predvsem globinskih peči.

3. Slabše stanje vložnega materiala.

4. Težave z dobavo polfabrikatov iz nabave. Prejeti bi morali 7500 ton gredic iz Siska in 4000 ton TVT iz uvoza. Od te količine, ki bi bila potrebna za normalno delo, so prejeli le 3285 ton (43,8 %) gredic in le 500 ton (10,9 %) TVT.

Oddelek adjustaže bluminga ni razpolagal z zadostno količino vložnega materiala, manjkalo mu je delavcev, težave pa je imel tudi z vzdrževanjem brusilnih strojev in žerjavov.

Oddelek adjustaže štekla je moral linijo pogosto ustavljati, ker mu je primanjkovalo TVT iz uvoza.

Do nižjega izplačila blumingu je prišlo zaradi prevelikega odreza noge in nekoliko višjih valjarskih napak, za slabši izplen štekla pa so vzrok slabi kolobarji iz preteklega leta ter dvojni odrez.

Kadrovski plan 425 delavcev ni bil izpolnjen zaradi nizkega sprejema delavcev in visoke fluktuacije. V porastu je odsotnost (bolezenska in redni dopust), ki je v primerjavi z minulim letom 1,8 % višja.

Višji od planiranih so tudi skupni stroški. Pri vložku so višji zaradi slabih izplenov in prekvalifikacij na blumingu in šteklu, pri predelavi zaradi nižje proizvodnje in slabšega asortimana. Po vrstah pa so preko računski stroški za surovine, energijo, prevoz, proizvodne storitve in storitve drugih TOZD. Cista izguba TOZD je 10.353.000 din.

Posamezne delovne skupine so opozorile na slabo vzdrževanje proizvodnih agregatov, predolge in slabo opravljene ter slabo nadzorovane remonte, na delo nabave, slabo organizirane kantine (preveč časa za malico), neustrezno kadrovanje, pomanjkanje delavcev, premalo ostro delo kontrolorjev in slab izplen.

Sklepi:

- nabavna služba mora poročati, zakaj ni izpolnila planskih obvez;
- jeklarske napake naj se dosledno mesečno obračunavajo, istočasno pa se zahteva izboljšanje kvalitete jeklarskega vložka;
- da bi odpadlo valjanje nekvalitetnega vložka ter pridobili čas za valjanje kvalitetnega in da bi tako znižali stroške predelave naj kontrola kvalitete pregleduje material med valjanjem;
- zaradi slabega dela vzdrževalcev naj se organizira sestanek z vodstvom TOZD Vzdrževanje;
- v zvezi z okvarami na dnevih naj se uredi problem dogovarjanja med izmenskim vodjem proizvodnje in izmenskim vodjem vzdrževanja;
- ker na blumingu ni možno izvesti daljšega remonta naj se uredi problem glede prioriteten popravil;
- TOZD Vzdrževanje naj za izboljšanje stanja opredeli delovne cilje ter naj jih posreduje v razpravo na naslednjo sejo delavskega sveta;
- v slučaju prekoračitve normativa zastojev morajo odgovorni do 20. v mesecu poročati, zakaj je do prekoračitve prišlo.

4. TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV (14. 5. 1979)

V zapisniku je navedeno le, da je vodja TOZD podal poslovno poročilo za prvi kvartal ter da nanj člani delavskega sveta niso imeli pripomb. (Poročilo zapisniku ni priloženo.)

5. TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE (8. 5. 1979)

Pri proizvodnji vroče valjane pločevine so imeli, predvsem zaradi pomanjkanja vložka in večjih zastojev, za približno 1.000 ton nižjo proizvodnjo, ki jo bodo morali nadoknaditi v naslednjih mesecih z boljšim delom in z delom na prosti soboti. Zaradi razlike med dohodkovno in plansko ceno TOZD, ki opravljajo storitve, so imeli v I. kvartalu za 2,05 milijona din zvišanja stroškov. Za 41.950 din pa so imeli reklamacij.

Sklep: izboljšati naj bi tehnološko in delovno disciplino in z odgovornim in kvalitetnim delom zmanjšali okvare strojev in naprav in s tem stroške vzdrževanja. Glede preskrbe z vložkom je po mnenju vodje TOZD situacija od maja naprej nejasna, upa pa, da ne bo takšnih težav kot so bile v I. kvartalu.

6. TOZD HLADNA VALJARNA BELA (14. 5. 1979)

Pri ogličnih jeklih so presegli planske obveze, pri dinamom in nerjavem jeklu zastajajo oziroma so na višini, ki jo je omogočal dobavljeni vložek. Primanjkljaj dohodka je večji kot so načrtovali in sicer za osem milij. din ali za 89 %. Vzrok za višji primanjkljaj je nastal zaradi zastojanja v proizvodnji nerjavnih jekel, višjih nabavnih cen TVT in v zastojanju za povprečnimi prodajnimi cenami za ostale kvalitete (oglično in dinamom jeklo) za cenami, ki so bile predvidene z gospodarskim načrtom. Na primanjkljaj pa so vplivali tudi višji stroški, pri predelavi in pri storitvenih TOZD pri nižjem izplenu. Višji stroški pri predelavi in zaradi nižjega izplačila posledica slabe kvalitete TVT. Zato delavski svet zahteva, da se poravnava zaradi kolodvazije do polletnega obračuna izvede in obračuna. Delavski svet glede poslovanja v I. kvartalu ne zahteva v lastni TOZD nikakršnih posebnih ukrepov. Meni, da so potrebni ukrepi v predhodnih TOZD, ki so oskrbovalci z vložkom.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE (10. 5. 1979)

V sklepkih je navedeno, da so bili člani delavskega sveta podrobno seznanjeni s poslovnim uspehom TOZD v I. kvartalu in ugotovili dobre kazalce. Zapisnika oziroma poslovnega poročila nismo prejeli.

TOZD ŽIČARNA (14. 5. 1979)

Doseženi rezultati so bili v splošnem boljši od planiranih. Tudi stroški proizvodnje so bili nižji od planiranih. Slabši rezultati od načrtovanih so bili doseženi pri izplenu in pri skupni proizvodnji patentirane žice. Delavski svet se je odločil za sledeče ukrepe:

- stalno dopolnjevanje delovne sile v TOZD, posebej še v žičarni I.
- redno oskrbovanje s kvaliteto toplovaljano žico za proizvodnjo vseh vrst patentirane žice in elektrodne žice VAC ter EPP
- ostrejšo kontroliranje klasifikacije odpadne žice
- ureditev odnosov s TOZD Valjarna žice za priznavanje obremenitev odrežanih koncev žice v TOZD Žičarna
- ustaljenost tehnološkega postopka predelave VAC žice
- ureditev kritičnih točk za odpravo izvorov nesreč pri delu, še zlasti v žičarni I

9. TOZD PROFILARNA (23. 5. 1979)

Za rekordno proizvodnjo v I. kvartalu lani so zaostali celo za 14 %. Vzrok zastojanja za planirano proizvodnjo je v pomanjkanju vložka. Posledica: poleg čistega zastaja so bile pogostne tudi menjave oblikovnega orodja na strojih. Nižja proizvodnja v primerjavi s istim obdobjem lani je bila dosežena tudi zaradi remonta na oblikovni liniji Rossi in oblikovni progi št. 1. Z družbenim planom predvideno izvozno količino profilov so dosegli le 31,7 %. Število zaposlenih je pod planom. Velika je tudi neopravičena odsotnost z dela. Pripomba imajo na dobavo vložka.

10. TOZD VRATNI PODBOJI (14. 5. 1979)

Od prodajne službe zahteva, da pripravi temeljitejši plan prodaje za letošnje leto ter da ne daje popustov kupcem, ne da bi obvestila vodstvo TOZD, oziroma dobila soglasja TOZD. Nekateri stroški v TOZD presegajo planirane in zato naj bi odbor za gospodarstvo TOZD izvedel ustrezno akcijo varčevanja. TOZD Profilarno pa delavski svet poziva na odgovornost v zvezi s kvaliteto izdelave profila, ker ugotavlja, da s takim kot ga dobivajo sedaj, ni mogoče delati. Podprl je tudi izvajanje ukrepov odbora za gospodarstvo TOZD. Izvajanje ukrepov naj bi se mesečno obravnavalo. Ti ukrepi so sledeči:

- komercialno službo je treba vezati na poslovne rezultate TOZD, kajti pomanjkanje naročil v lanskem letu je pomenilo tudi nizko produktivnost na zaposlenega delavca
- poiskati možnost izdelave in dodelave izdelkov iz profilov in pločevine
- za uvožene matice, nasadila in harve je treba iskati možnost izdelave na domačem tržišču
- povečati produktivnost z obratovanjem obeh varilnih strojev ter boljše izkoristiti čas na proizvodnji liniji

- izboljšati adjustiranje kovinskih podbojev
- hitreje ukrepati pri vzdrževanju strojev in naprav
- v vzorčni delavnici je treba uvesti boljšo organizacijo dela in povečati izkoristek strojev
- s TOZD Profilarno urediti vprašanje dobavnega roka in cene ter boljše kvalitete profila

(Pripomba: na isti seji je bil zaradi obsega naročil sprejet sklep, da naj bi na liniji in v vzorčni delavnici, po potrebi pa tudi v adjustaži, delali dvakrat v tednu po dvanajst ur oziroma da bi delali na prosto soboto).

11. TOZD JEKLOVLEK (14. 5. 1979)

Celotni dohodek je nekoliko pod planiranim, ker odstopa kvaliteta sprejetih naročil po asortimentu in vrednosti od družbenega plana. Celoten obseg poslovanja pa je nad planiranim. Sootčaj se s problemom vložka iz nabave. Od planiranih 5.000 ton je pokritih le 2.000 ton (na zalogo). Z likvidacijo valjarne profilov je zaradi vložka v največji nevarnosti linija BK, ki je povezana s poizkusnim obratovanjem linije KOCH. Delavski svet je kritično ocenil plansko ceno vložka, ki zaradi obračunske napake vpliva na izgubo med lastno in prodajno ceno in sklenil, da FRS napako popravi in pismeno pojasni. Izrečeno je bilo tudi mnenje, da bi se stroški za interni transport ter pri zaščitnih sredstvih in pomožnem materialu lahko znižali ter da je vzdrževanje strojev pomanjkljivo, poraba diamantov pa dokaj velika.

12. TOZD ELEKTRODE (14. 5. 1979)

Planske obveznosti niso bile dosežene in zato tudi poslovni rezultati v I. kvartalu niso ugodni. Zato bi bilo potrebno:

- na ravni železarne zagotoviti kontinuirano dobavo vlečene in valjane žice, surovin in delavcev
- v TOZD pa za boljše izkoriščanje oplaševalnih linij zagotoviti narezano žico z občasnim nočnim delom v rezalnici ter izboljšati delovno in tehnološko disciplino in z boljšo organizacijo dela povečati storilnost
- dogovoriti se za plačilo rizika pri izvozu elektrod Emona in pri uvozu surovin.

V razpravi je bilo pojasnjeno, da dogovor o riziku (plačilo naj bi delno krila Železarna) potreben zato, ker so se povečale cene rutila in ostalih surovin. Poudarjeno je bilo tudi, da je treba budno spremljati razne obveznosti, ki bremenijo dohodek, ker kljub večjemu ustvarjenemu dohodku v I. kvartalu (v primerjavi z lanskim v istem obdobju) za sklade ni ostalo sredstev, kajti tudi obveznosti so se letos povečale. Izrečeno je bilo tudi opozorilo, da se bodo v mesecu maju stroški povečali, ker bo obračunana licenca za leto 1979. Sprejel je tudi stališče SDS, da naj se zaradi izpolnjevanja planskih obveznosti po potrebi organizira delo tudi v prostih sobotah — če bodo zagotovljene zadostne količine žice in surovin.

13. TOZD REMONTNE DELAVNICE (14. 5. 1979)

Zapisnik vsebuje le kratek sklep, da je bilo poslovanje v I. kvartalu uspešno, ter da delavski svet naroča, da je potrebno še naprej intenzivno spremljati stroške ter delati na tem, da se ti znižujejo. Podrobnejše ugotovitve navaja zapisnik s seje delavskega sveta z dne 25. 4. 1979, ki povzema informacijo vodje TOZD o delu v I. kvartalu. Ta navaja, da je praksa izpostavila problem neprecizne delitve dela med TOZD Remontne delavnice in TOZD Vzdrževanje. TOZD Remontne delavnice je osvojila proizvodnjo ročnih pralnih strojev, hidravličnih dvigalk, tesnil itd., zaradi česar bi lahko v svoj poslovni predmet vnesla »proizvodnjo priborov za vzdrževanje«. Stične točke naj bi pokrivali s sodelovanjem, planiranjem in dogovarjanjem. V TOZD je potrebno dopolniti stališče.

Favorizirati je treba delavce strojne stroke, kjer se kaže akutno pomanjkanje, še zlasti instalaterjev in ključavničarjev monterjev. Ta problem bo s prevzemom novih naprav še bolj izstopil. Nekateri dobri vodstveni delavci so zaradi boljših osebnih dohodkov in pogojev dela v drugih delovnih organizacijah prekinili razmerje s TOZD. Problem predstavljajo tudi stanovanja, saj 38 sodelavcev v TOZD čaka na rešitev, perspektiva, da bi ga dobili, pa je dokaj slaba (predlog: zagotoviti izgradnjo stanovanj iz sklada skupne porabe). Tok naročil in krmiljenja v pripravi dela še ni izpeljan tako kot bi bilo potrebno. Organiziranost na štiri obrate (po strokah) se je izkazala za dobro, v perspektivi pa bi za njihovo vodenje kazalo vpeljati kolektivni organ. To bi jim zagotavljalo boljše medsebojno povezanost. Če bi uredili mobilnost oddelkov, zmanjšali čakalne čase na prevoze, bi lahko povečali storilnost. V zvezi

z veliko razdrobljenostjo TOZD se pojavljata dva predloga: ostati zaradi funkcionalnosti razdrobljeni ali oddelke centralizirati. Smernice nadaljnjega razvoja TOZD bodo začrtane s srednjeročnim programom.

14. TOZD VZDRŽEVANJE (16. 5. 1979)

Fluktuacija je bila v prvih treh mesecih še vedno zelo visoka. Bilo je kar 29 prekinitev delovnega razmerja. Zaskrbljujoče je neplanirano koriščenje letnih dopustov. Število nezgod je v porastu, vendar resnost le-teh pada. Delavski svet bo tekoče spremljal gibanje stroškov in rast cen v primerjavi s planiranimi ter pripravil predloge za spremembe v primeru večjih odstopanj.

15. TOZD ENERGETIKA (29. 5. 1979)

Zapisnik navaja le, da je predsednik odbora za gospodarstvo podal poročilo in sicer posebej za vsako točko o kateri je razpravljal, računovodja pa poročilo o kazalcih uspešnosti, katero je delavski svet, tako kot tudi sklep odbora za gospodarstvo, potrdil. (V zapisniku odbora za gospodarstvo z dne 25. aprila, je navedena ugotovitev, da prikaza o poslovanju TOZD službe še niso dokončno pripravile, da je podan le preliminarno, da finančni rezultat ni pozitiven zaradi večjih stroškov za električno energijo v zimskih mesecih (ki pa se preko celega leta izravna) in da bodo končni rezultati I. kvartala obravnavani na naslednji seji.)

16. TOZD TRANSPORT (16. 5. 1979)

Tako finančni kot tehnični del poročila kaže na pozitivni pristop vseh v TOZD zaposlenih delavcev. Delavci Transporta so morali premagovati določene tehnične težave, vendar se je medobratni transport po železnici in cesti odvijal v normalnih mejah in je bil usklajen s tehnologijo in zahtevami proizvodnje. V razpravi sta bili postavljene dve vprašanji:

- zakaj tako velika prekoračitev poslovnega sklada
- zakaj je izplačilo osebnega dohodka prikazano z 99 % na plan

17. TOZD DRUŽBENA PREHRANA (18. 5. 1979)

Letos so dosegli boljše rezultate kot v lanskem I. kvartalu, ko je TOZD poslovala z izgubo, v polletju pa pričakujejo, da bodo rezultati glede na novo vrednost bona slabši. Prodaja toplih hrane občutno upada, narašča pa prodaja delicatnesne hrane, kjer je le 10–20 % pribitek. Delavski svet je zato sklenil, da odboru za kadre in družbeni standard čimprej posreduje problematiko stanja v zvezi z novo vrednostjo bona. V razpravi je bilo poudarjeno, da ni prav da je vrednost bona enotna (19 din) za pripravljene obroke in za delicatnesno hrano in da je pod takimi pogoji vprašljiv položaj same temeljne organizacije, ker ne bo krila niti stroškov hrane (da se sploh ne govori o ostalih obveznostih). Predlagani so bili sledeči ukrepi:

- kriti ekonomsko ceno iz sklada skupne porabe

NOV TEČAJ ZA VOZNIKE VILIČARJEV

V okviru izobraževanja odraslih pri železarskem izobraževalnem centru je od 8. maja v teku tečaj za voznike viličarjev. Obiskuje ga 13 delavcev Železarne, dva iz KOOP Mojstrana, pet jih je iz Izolirke, eden iz hotelskega podjetja Gorenjska, štirje pa so samoplačniki. Pri tem je zanimivo to, da je med tečajniki kar šest žensk.

V tečaju imajo predavanja iz požarne varnosti, opisa viličarja, varstva pri delu, elektrotehnike, teh-

- ostati pri kritju iz sklada 19 dinarjev ter uvesti prispevek delavca 4. — din, kar se odbije že pri dohodku vsak mesec (tako imajo v Železarni Štore)

- uvesti diferencirano vrednost bona za delicatneso, kot je bilo to pred 1. 5. 1979

- da bon velja le za topel, kombiniran in hladen obrok, medtem ko se delicatnesna hrana plača le z denarjem (primer Železarna Štore)

18. TOZD KOVINSERVIS (14. 5. 1979)

Čeprav plan ni bil izpolnjen pa so rezultati boljši od lanskega leta. Vzroki za neizpolnjevanja plana so bili v pomanjkanju fizičnih delavcev, v nepravilni dobavi osnovnega materiala (kar pa se v Kovinoservisu običajno med letom izenači) ter stornirano naročilo SGP Gorenje Radovljica. Stornirano je bilo zato, ker dela (v vrednosti 2.160.000 din) zaradi pomanjkanja materiala niso bila opravljena do določenega roka. Delavski svet je ugotovil, da se obseg dela Kovinoservisa širi preko Slovenije, da je s strani naročnikov vedno več zahtev in da s tem nastajajo težave pri doseganju pogodbenih rokov in kvalitete izdelkov. Z zavestnim prizadevanjem vseh delavcev pa bo temeljna organizacija tudi v bodoče sposobna obdržati oziroma še razširiti svoj proizvodni program.

19. DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIJALNE IN FINANČNE ZADEVE (14. 5. 1979)

Delavski svet je ugotovil, da je v zvezi s slabšim rezultatom na področju likvidnosti potrebno ponovno vzpostaviti sodelovanje med prodajnim in finančnim sektorjem glede zaključevanja, obdelave in realizacije naročil in sicer selektivno za posamezne kupce. Razen tega ugotavlja, da oprema, ki je bila naročena v lanskem četrtem kvartalu povzroča težave v deviznem poslovanju v letu 1979, ker veže polovico izvoznih prilivov ter, da je na tem področju potrebno pričakovati dodatne težave tudi na področju zaključevanja uvoza rezervnih delov in repmateriala v zvezi z ukrepi Zveznega izvršnega sveta.

20. DS ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE (11. 5. 1979)

V zapisniku je navedeno le kdo je razlagal poročilo ter da nanj ni bilo pripomb. Postavljeno je bilo le eno samo vprašanje: kje so prikazani prihodki oziroma dohodki gasilske enote.

21. DS ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE (8. 5. 1979)

Delavski svet je ugotovil, da je za formiranje sredstev investicijskega vzdrževanja in amortizacijskega menjava potrebno v maju izdelati plan uporabe v letu 1979. Pri razdelitvi sredstev investicijskega vzdrževanja je treba upoštevati predvsem tista popravila, kjer zaradi stanja nastopa večja škoda (streda OTK). Nadalje je sklenil, da je treba najti način, da bodo tudi kvartalna poročila obravnavana na delovnih skupinah pred sejo delavskega sveta.

nike mazanja, vzdrževanja in notranjega transporta. Razen tega se kandidati učijo tudi praktične usposabljanje z viličarjem. Naj pri tem omenimo še, da sta bila kandidatom prikazana tudi dva pri nas izdelana filma o notranjem transportu in uporabi viličarja, ki so si jih najmlajši viličarji v Domžalah in stotim delavcem transportne stroke, ki sodelujejo v TAM Maribor. Naslednja predstava filmov je predvidoma 14. junija v Elanu v Begunjah. Namen filmov je, da se delavci na čimlažji in zanimivejši način seznajajo s to tematiko.

Del udeležencev tečaja za voznike viličarjev (Foto B. Blenkus)

O DELU ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE ŽELEZARNE V PRETEKLI MANDATNI DOBI

(Nadaljevanje s 1. strani)

V prvo grupo zadev sodijo naslednja vprašanja sistematizirane nadzorne, ki smo jih obravnavali:

1. Periodična poslovna poročila (vartalna, polletna, 9-mesečna) - izšla v enkratni analizi razprav o ključnih računih TOZD in delovni skupnosti za leto 1978.
2. Polletna in letna poročila o poslovnih sredstvih za reprezentanco pektkrat.
3. Polletna in letna poročila o pravih službenih potovanjih (oma in v zamejstvu ter stroške za potovanja - trikrat).
4. Letna poročila o opravljenih venturah - dvakrat.

O vseh naštetih vprašanjih so delegati zavzeto razpravljali, zlasti pa opozarjali na večja odstopanja in poudarili dodatna tolačenja, ki so nam tudi vedno dobili. Problematična morda bila le razprava o periodičnih poslovnih poročilih, ker nam radivo ni bilo razumljivo ali pa se smo znašli v velikem številu štejk. Nasprotno temu pa je bila razprava na podlagi analize razprav začetnih računov in osnovnih kazalcev poslovne uspešnosti v letu 1978 zelo poglobljena in konstruktivna. Gotovili smo namreč, da je večina temeljnih organizacij zaključni račun temeljito obravnavala in da so temeljne organizacije tudi postale cilje, kako odpraviti pomanjkljivosti oziroma popraviti slabše kazalnike poslovanja in proizvodnje v tekočem gospodarskem letu. Nekatere temeljne organizacije so zaključne račune obravnavale bolj brezbrižno, pa bodo zato morale posvetiti več pozornosti razpravam za boljše gospodarjenje v letošnjem letu. Razprava zaključnih računov je spodbudila odbor samoupravne delavske kontrole, da je naročil ustrezni strokovni službam, da pripravijo poročilo, kako se vključuje v delovno organizacijo TOZD Kovinservis o delovanju dislocirane temeljne organizacije Monter.

V drugo grupo vprašanj, ki jih je odbor obravnaval glede na pomembnost in nujnost v danem trenutku, sodijo naslednja:

Problematika TOZD Hladne vane Bela, kar je bilo tudi razumljivo, saj se je ta temeljna organizacija borila z velikimi težavami v pretekli iz poskusne na redno proizvodnje po kapacitetah in kvalitetah, za ar je bila zgrajena. V razpravah o problematiki smo želeli izluščiti, kako so v teh težavah prisotni subjektivni faktorji znotraj temeljne organizacije in znotraj delovne organizacije, koliko pa so te začetne težave pogojene z objektivnimi faktorji. Koliko smo v tem uspeli, je težko ugotoviti, zagotovo pa vemo, da je delo v reševanju problematike vloženo veliko truda in prizadevanja, ki v odboru samem kot v vodstvu temeljne organizacije in v strokovnih službah, ki so nam pripravljali htevana poročila in analize.

TOZD Hladna valjarna Bela smo obravnavali štirikrat, in sicer: - naprej splošno problematiko o sklepu delavskega sveta Železarne - nato kadrovske problematiko, - program ukrepov za odpravo poslovne izgube v temeljni organizaciji - nazadnje analizo po vprašanju delovne morale in psihosocialne klime v tej temeljni organizaciji.

Nekaj več o tej obravnavani problematiki navajam zato, ker menim, da kljub rekordnim dosežkom in bljšemu delu te temeljne organizacije v zadnjem času problematika še ni rešena, zlasti ne še kvalitetni sortiment in bo treba tej temeljni organizaciji tudi v naslednjem mandatu posvetiti več pozornosti.

Nekaj več pozornosti smo posvetili nadzoru, obravnavali smo jih dvakrat, zlasti zato, da bi ugotovili pravilnosti pri opravljanju, pisanju in priznavanju nadur.

Pri prvi razpravi smo ugotovili, da nadure upadajo, vendar pa je več čimerov, da se neodgovorno in nekontrolirano opravljajo, pa tudi pripravajo in pišejo. Zato smo priporočili odboru samoupravne delavske kontrole v TOZD, da temu vprašanju posvetijo posebno pozornost in uvedejo sistematizirani nadzor nad temi nepravilnostmi.

V drugi razpravi pa smo ugotovili, da v nekaterih temeljnih organizacijah presegajo z zakonom določeno evilo nadur. Ker gre v teh primerih o kršitev zakonskih določil, smo pozorili odbore TOZD, da podrobneje proučijo to problematiko in htevajo od delavskih svetov TOZD ukrepe za preprečitev takšnih pojavov.

Poleg teh vprašanj, ki smo jim posvetili nekaj več pozornosti, smo obravnavali še naslednja: - Ugotovitev službe družbenega knjigovodstva Kranj - pri pregledu letnega poslovnega poročila.

- Zapisnik službe družbenega knjigovodstva Kranj o zagotovitvi sredstev in plačil za investicije v teku.

- Poraba sredstev sklada skupne porabe v letu 1978.

- Problematika delitve stanovanj v letu 1978.

- Poročilo o prekomerni porabi kokil v TOZD Jeklarna.

- Dopis sodišča o predčasnem izplačilu osebnega dohodka posameznim delavcem (brezobrestno posojilo).

- Pismo sekretariata za notranje zadeve SRS o nepravilnostih poslovanja.

- Oglašanje prodaje knjig prek tednika Železar.

- Nevestno opravljanje dela (prijava postaje milice Jesenice).

Pri vseh teh vprašanjih odbor samoupravne delavske kontrole ni ugotovil posebnih nepravilnosti, zato ni sprejel ustreznih sklepov.

Posebno sejo, ki je bila skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami in družbenim pravobranilcem samoupravljanja SRS, je odbor samoupravne delavske kontrole Železarne posvetil na pobudo družbenega pravobranilca samoupravljanja SRS izplačilu osebnega dohodka za marec 1978. Osebnostne dohodke za marec smo izplačali 15. aprila 1978 že po določilih pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, ki so ga temeljne organizacije sprejemale na referendumu 14. aprila 1978, med temi pet temeljnih organizacij pravilnika ni sprejela. Poleg tega je bil nepravilno sprejet sklep delavskega sveta Železarne o povečanju osebnega dohodka za 8 % z veljavnostjo 1. aprila 1978 (delavski svet Železarne je ta sklep sprejel naknadno na seji 31. maja 1978 brez predhodne razprave in soglasja v temeljnih organizacijah).

Po obširni razpravi je odbor samoupravne delavske kontrole sprejel sklep, s katerim je na nepravilnosti pri izplačilu osebnega dohodka za marec opozoril odgovorne strokovne delavce, poslovodne organe in pristojne samoupravne organe. Odbor jim je naročil, da takšnih nepravilnosti ne sme biti več, sicer bo morala samoupravna delavska kontrola proti vsakemu nezakonitemu postopku izvesti samoupravne in politične sankcije.

Smatram, da ima ta sklep našega odbora trajen pomen, zato ga omenjam in priporočam novemu odboru, da ga izvaja.

Odbor samoupravne delavske kontrole Železarne je veliko časa in pozornosti posvetil tudi drugim vprašanjem in zadevam, ki jih sicer nismo programirali v dnevnih redih seji, temveč so reševanje zahtevali posamezni delegati, temeljne organizacije pa tudi strokovne službe. To so naslednja vprašanja oziroma zadeve:

- Kdo je odgovoren za izdelavo sporazumov, ki urejajo ekonomske in dohodkovne odnose, ker kasnimo glede na določila zakona o združenem delu?

- Vodje TOZD naj pripravijo pregled nadur v posameznih temeljnih organizacijah!

- Kako teče preskrba TOZD Jeklavlek z vložkom iz železarne Stora?

- Zahteva za tolačenje postopka za razpis del in nalog računovodij TOZD!

- Ali se službeni potovanja v zamejstvo izkoriščajo za prijave racionalizacij in novatorstva?

- Opozorilo na neorganizirano nabavo administrativno tehničnih sredstev in pisarniške opreme.

- Nepravilnosti pri delitvi kolektarjev.

- Vprašanje ali ima delovna organizacija Montana Zalec pogoje, da postane naša temeljna organizacija?

- Problem odlaganja odpadkov na nasip pri TOZD Jeklavlek.

- Zakaj se za TOZD Jeklavlek ni nabavilo bolj produktivnega stroja za odvijanje in razrez kolobarjev?

Odbor samoupravne delavske kontrole Železarne je obravnaval oziroma sprejemal tudi zahteve za varstvo pravic delavcev. Največ takšnih zahtev je bilo po vprašanju racionalizacij in novatorstva zlasti v primerih, ko je bil predlagatelj racionalizacije iz druge temeljne organizacije. Odbor je ugotovil, da so pri reševanju predlogov določene pomanjkljivosti, predvsem pa, da postopek traja predolgo tako v strokovni službi kot v temeljnih organizacijah.

Odbor je zato priporočil temeljnim organizacijam, da za hitrejše in kvalitetnejše reševanje inovacijskih predlogov ustanovijo posebne komisije, ki naj bi predloge pregledale, proučile in odborom za gospodarstvo predlagale rešitve. Odbor je tudi priporočil, da odbori za gospodarstvo enakopravno in enako zavzeto odločajo o vseh predlogih, tudi od pred-

lagateljev iz drugih temeljnih organizacij. Zlasti je treba upoštevati koristnost predloga za temeljno organizacijo ne glede na posameznika. Tovrstne pritožbe pa smo nato usmerjali na pristojne delavske svete temeljnih organizacij.

V našem mandatu smo imeli devet sej in eno skupno z družbenopolitičnimi organizacijami in družbenim pravobranilcem samoupravljanja SRS, o kateri sem že govoril. Poprečno smo imeli sejo enkrat na dva meseca. Seje smo imeli po izvedeni anketi med delegati vedno ob 6.15 zjutraj, trajale pa so od treh do štirih ur, nekatere pa tudi dalj. Smatram, da bi bilo boljše, če bi imeli seje bolj pogosto in bi zato lahko bile krajše.

Prisotnost na sejah je bila poprečno 62,7 %, kar je zadovoljivo, vendar le navidezno. Od skupaj devetih sej jih je bilo skoraj polovico (4) na robu sklepčnosti, ker jim je prisostvovalo le 14 delegatov. Torej le eden več kot je minimalni pogoj za sklepčnost. Vsekakor je bilo to odvisno od odgovornosti delegatov, s katero pa se ne moremo pohvaliti. Poglejmo: le dva delegata (Noč in Brajič) sta se udeležila vseh devetih sej, polovica delegatov pa pet in manj sej (6 delegatov petih sej, 2 delegata treh sej, 2 delegata dveh sej, 1 delegat ene seje, 1 delegat pa se ni udeležil nobene seje).

Kljub vsemu menim, da je odbor zadovoljivo deloval, da smo dosegli tudi nekaj uspehov in smo po svojih močeh in znanju pripomogli k nadaljnjemu razvoju samoupravnih odnosov v naši delovni organizaciji. Novemu odboru želim pri delu še več uspeha.

OPREDELITEV ZAHTEVNOSTI DELOVNE NALOGE V RAZVIDU DELOVNIH NALOG

(Nadaljevanje s 1. strani)

kot merljivo in ne več ocenjeno vrednost. Pri tem je dan prispevek k pravičnejši delitvi osebnih dohodkov po najpomembnejši osnovi po stopnji sestavljenosti delovne naloge in v nadaljnji nadgradnji sistema delitve osebnih dohodkov glede na rezultate dela.

Strokovna skupina, ki jo je poslovodni odbor imenoval za izdelavo metodologije razvida delovnih nalog, se je opredelila za štiri glavne značilnosti, po katerih je mogoče opredeljevati zahtevnost delovne naloge. Te značilnosti so:

- znanje,
- delovni napor,
- odgovornost in
- delovni pogoji, v katerih se delovna naloga izvaja.

Te glavne značilnosti opredeljuje zahtevnost delovne naloge je razčlenila v značilnost nižjega ranga. Tako je znanje, ki ga izvajalec vloga v izvajanje delovne naloge, razčlenila v sestavljenost delovne naloge in potrebno spretnost za izvajanje delovne naloge.

Sestavljenost delovne naloge je izražena z zahtevanim izobrazbenim profilom, časom usposabljanja in znanjem tujih jezikov.

Spretnost je opredeljena z zahtevano spretnostjo, priročnostjo prstov, rok in telesa, včasih tudi nog, ki jo izvajanje delovne naloge zahteva od delavca.

Delovni napor je razčlenjen v umski in fizični napor, s katerim izvajanje delovne naloge obremenjuje delavca.

Umski napor je razčlenjen v napor pri delu s podatki, delu s stvarmi in pri delu z ljudmi.

Pri fizičnem naporu je treba razlikovati višino in trajanje fizične obremenitve. Fizična obremenitev povzroča delo gibanja kot dinamična obremenitev, delo držanja kot statična obremenitev in enostranska fizična obremenitev večje utrujanje. Fizični napor se mora opredeljevati po časovni sestavljenosti in je izražen s poprečno porabo energije »normalnega« človeka v časovni enoti.

Odgovornost je razčlenjena v odgovornost za lastno delo in za delo drugih.

Odgovornost za lastno delo sestoji iz

- odgovornosti za delovna sredstva, s katerimi delavec dela v toku izvajanja delovne naloge, in predmete dela, ki jih delavec v toku delovne naloge obdeluje, razčlenjuje, analizira itd.;

- odgovornost za delovni postopek, po katerem se delavec ravna pri izvajanju delovne naloge in sloni na logiki, predpisih, regulativih, uzancih itd.;

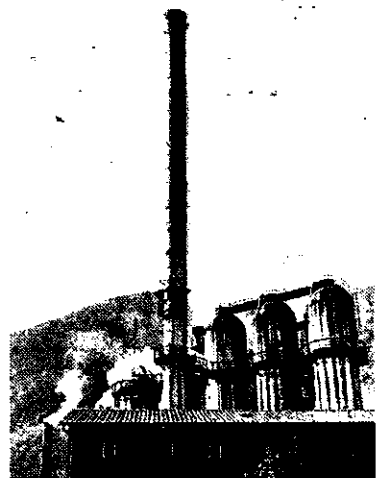
- odgovornost za varnost drugih, ki jo mora delavec upoštevati, da ne ogroža nemotenega dela delavcev v okolici, da ne ogroža njihovega zdravja in življenja.

Odgovornost za delo drugih sestavlja odgovornost pri vodenju, usmerjanju, svetovanju sodelavcem ter odgovornost za medsebojne stike v lastni delovni skupnosti in z zunanjimi poslovnimi partnerji na zelo različnih ravneh kompleksnosti poslovnih odnosov.

Vsak delavec izvaja dodeljeno delovno nalogo pri določenem vplivu okolja, ki povečuje vloženi napor v primerjavi z naporom pri normalnih delovnih pogojih. V modelu metodologije opredeljuje delovnega okolja so obravnavani vplivi temperature, sevanja, vlage, olja, masčob in umazanije, prahu, plinov, par, kemičnih snovi, hrupa, vibracij, svetlobnih pogojev, nevarnosti prehlada, posebne zaščitne opreme in lastne ogroženosti.

Opredelitev zahtevnosti delovne naloge po navedenih značilnostih je shematično podana v sliki.

Č. T.

EKSKURZIJA V KROPO

Prejšnjo soboto smo si delavci priprave dela TOZD Remontne delavnice ogledali tovarno vijakov Plamen Kropa. Pobuda je prišla s strani predstavnika sindikalne organizacije in vodja temeljne organizacije.

Z vodjem TOZD sva tri dni vsem sodelavcem poštno pihala na dušo, in ni bilo zastoj, iz naše sindikalne skupine se jih je udeležilo več kot polovico.

Plamen Kropa je delovna organizacija s 540 zaposlenimi. Deluje v okviru SOZD Slovenske železarne. Imajo svoj sindikat in samoupravne organe (delavski svet, odbor za gospodarstvo, komisijo za delovna razmerja), posebne službe (računovodstvo, komercialni oddelček, razvojni oddelček, informativni oddelček...). Čez 300 delavcev dela v proizvodnih obratih, ostali pri vzdrževanju in v službah.

Vodja vzdrževanja tovariš Pogačnik nam je rade volje razkazal vse proizvodne obrate: pripravo žice, izdelavo vijakov in izdelavo matic dimenzij od M3 do 24 mm.

Presenetila nas je delovna disciplina in natančnost zaposlenih, v vzdrževalnih obratih pa izredna čistost in urejenost delovnih mest. Na tleh ni bilo opaziti nobenih smeti.

V Plamenu imajo večino strojev modernih, uvoženih iz ZDA in NDR. Sicer so zelo hrupni, toda ob

taki vrsti proizvodnje je nemogoče pričakovati absolutno dušenje naprav.

Celotni letni dohodek Plamena znaša 25 milijard dinarjev, ali okrog 35 dinarjev na kilogram proizvoda.

»Naš program se bo v prihodnje razvijal v kvalitetnejših proizvodih,« nam je pojasnil v sindikalnem domu nasproti tovarne tovariš Franc Mlakar, individualni poslovodni organ tovarne, »vijake in maticе homo izdelovali iz kvalitetnejših, dražjih materialov: niklja, medenine, pocinkane... Tako se nam bo širše odprlo tržišče.«

Kroparji so nas potem povabili v staro gostišče, kjer je tudi znani kroparski muzej. Kroparske izdelke pa lahko vidiš tudi v kovaški delavnici čez cesto.

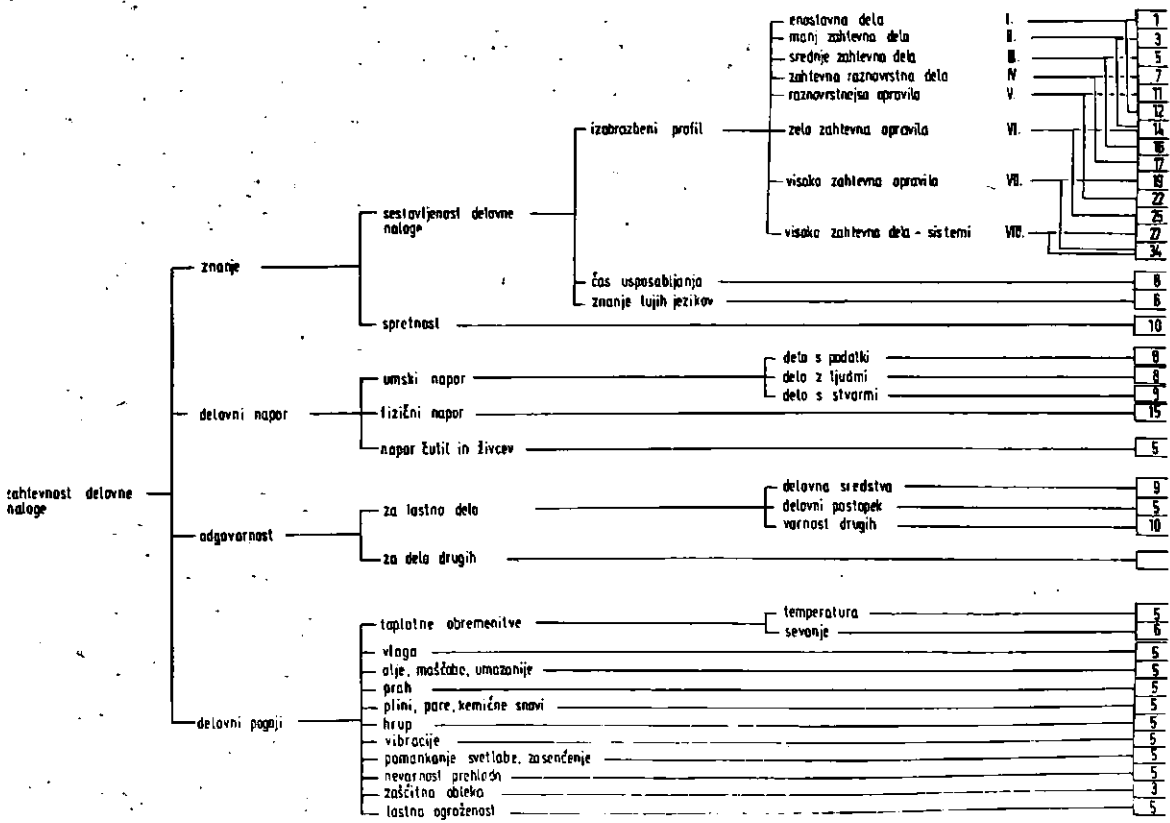
Ob dobri hrzoli in merlotu smo se okrog dveh žal morali posloviti, kajti ulila se je ploha, naša dva gostitelja iz Plamena pa sta morala v tovarno, ki jo je že pošteno ogrožal naliv.

Tomaž Iskra

DOPISUJTE

V ŽELEZARJA

HEMA METODOLOGIE OPREDELITVE ZAHTEVNOSTI DELOVNE NALOGE

Waxing and waning elements like a continuous wind

SOLI (ANORGANSKI ELEMENTI)

Večina anorganskih elementov, ki so v organizmu, najdemo pogosto v naravi. Tu je osupljiva podobnost med solmi morske vode in energetskimi spojinami v citoplazmi. To dejstvo navajajo v dokaz teoriji, da življenje izvira iz morja.

Primerjava med solmi v morski vodi in krvnem serumu

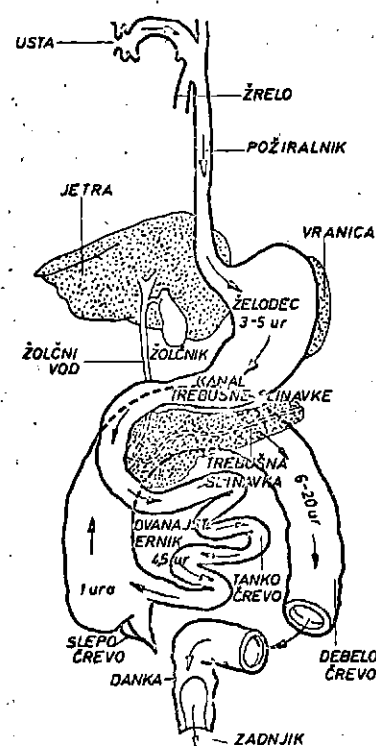
EOVERTE	Na ⁺	K ⁺	Ca ⁺⁺	Mg
Bratsko morje	100	6,7	3,10	0,70
človeški krvni serum	100	6,75	3,10	0,70

Običajni anorganski elementi v telesu so: Na, K, Mg, Ca, Fe skupno s kloridi, sulfati in fosfati. Drugi, ki se ne nahajajo samo v sedovih so: Cu, Co, Mn, Zn, S, F.

Cepprav je anorganskih elementov v organizmu razmeroma malo, niso zato nič manj pomembni. Dejansko je večina od njih bistveno važna za življenje. Ca, Mg fosfat in karbonat se nahajajo v kosteh. Fosfati in bikarbonati so pomembni krvni puferski sistem. Anorganske soli ohranjajo krvne globuline v raztopini. Puferski sistem igra važno vlogo pri strjevanju krvi. Železo sestavlja del hemoglobinske molekule. Žveplo je sestavni del tiamina, insulina in glutaciona. Fosfor se nahaja v nukleoproteidih in fosfolipidih.

KALIJ, NATRIJ IN KLOR

Eden naših najizdatnejših virov natrija in klora v hrani, je kuhinjska sol. Seveda pa to ne pomeni, da rastlinska in živalska hrana ne vsebujeata teh elementov, ampak, da sta prisotna v omejenih množinah. V rastlinski hrani kalijeve soli prevladujejo, natrijevih pa je manj. Dovajanje velikih količin kalijevih soli pospešuje eliminacijo natrijevih soli v urin, in obratno.

Tu je shematično prikazana, kolikšen je povprečni čas, ko se hrana zadržuje v vsakem delu prebavnega sistema. Hrana pogosto ne prebava nadaljuje tri do pet ur v želodcu, dokler se ne spremeni v gosto kašo. Večji del uporabnih sestavin in prebavnih sokov telo posrka iz te kaše, ko ta potuje po tankem črevesu. Ves prebavni proces traja 15 do 30 ur.

Odrasel človek porabi okrog 10 g NaCl na dan, a njegova dnevna poraba je verjetno manjša. Na⁺ in K⁺ sta nujno potrebna za življenje. Cepprav sta ta elementa po kemijskih lastnostih podobna, ne moreta zamenjati drug drugega v prehrani. V krvi in drugih tkivih telesa je kalij koncentriran, natrij pa prevladuje v plazmi in ekstracelularni tekočini. Na — bikarbonat je pomemben puffer v krvi in prispeva k alkalnosti sline ter črevesnega in pankreatskega sekreta. V krvi pomaga pri transportu CO₂, ki ga je mnogo v obliki NaHCO₃.

Najpomembnejši namen klorovega (Cl) iona je morda v produkciji HCl želodčnega soka. Količino Na⁺ in K⁺ v krvi in tkivih razporejajo hormoni, ki jih producira nadledvični žlezi. Pri Addisonovi bolezni, insuficienci suprarenalk, telo zgublja Na⁺ in združuje K⁺. Bolezen zdravijo z dieto, ki ima mnogo Na in malo

K ali pa z dodajanjem manjkajočih hormonov suprarenalke (nadledvične žleze).

Večina soli v naših hrani se elimenira iz telesa z urinom. V vročem vremenu se mnogo soli izloča s potenjem. S premočnim potenjem pri ljudeh, ki delajo pri visoki temperaturi, se izločijo lahko tolikšne količine soli, da pride do kolapsa.

KALCIJ

Večina kalcija je v človeških kosteh, kjer se nahaja skupno z magnezijem v obliki fosfatov in karbonatov. V plazmi krvi ga je več kot v celicah. 100 ml normalnega seruma vsebuje 10 mg kalcija.

Pri raznih boleznih pride do variacij količine Ca v krvi. Pri rahitisu lahko pride do premajhnih količin Ca v serumu, takrat je namreč pomanjkanje vitamina D v hrani. Vitamin D je bistveno važen za normalno absorpcijo in metabolizem kalcija.

Če glandula parathyreoidea postane preaktivna, se mobilizira kalcij iz kosti. Količine Ca v krvi se lahko zelo zvišajo. Če pa je žleza manj aktivna, so te vrednosti nizke in lahko nastopi tetanija.

Kalcij je važen element pri strjevanju krvi. Normalen odrasel človek bi moral sprejeti na dan s hrano 1 g kalcija, otroci do 1,4 g.

MAGNEZIJ

Večina magnezija se nahaja v kosteh. Pojavlja se tudi v drugih tkivih. Krvni serum ga vsebuje 1–3 mg na 100 ml, mišica pa 21 mg na 100 gr. Magnezij je vključen tudi v določen encimski sistem, ki deluje pri metabolizmu in fermentaciji ogljikovih hidratov.

V normalni prehrani magnezija nikoli ne manjka, zato ni bojazni za deficit.

ŽELEZO

Glavno nahajališče železa v telesu so hemoglobinske molekule. Hemoglobin služi kot prenašalec kisika v krvi. Ta snov je sestavljena iz beljakovine in sicer hema, ki vsebuje dvovalentno železo in iz proteina globina.

Eden glavnih efektov pomanjkanja železa v hrani je nutricionalna anemija. Ta se pogosto pojavi pri otrocih, ki se predolgo hranijo le z mlekom. Ker mleko vsebuje zelo malo železa, je pri prehrani dojenčkov potrebno mleku dodati hrano, ki vsebuje železo — vsebujočo hrano, npr. jajčni rumenjak.

Odrasel človek mora s hrano dobiti dnevno 12 mg železa. Med nosečnostjo in laktacijo se količina poveča na 15 mg. Otroci naj dobijo 6–12 mg Fe na dan, doraščajoči pa 15 mg Fe na dan.

REŽIM PITJA OSVEŽUJOČIH PIJAC

V vsakem učbeniku piše, da brez vode ni življenja. Brez kisika zdrži telo pet minut, brez hrane teden, brez vode pa en dan do dva dni. Iz tega je razvidno, da je voda človekovemu telesu neobhodno potrebna, ker so v njej raztopljene življenjsko važne snovi. Prav tako je voda potrebna pri detoksikaciji telesa, ker se interni strupi izločajo z vodo preko ledvic. Voda se ne izloča iz telesa izključno preko ledvic, ampak tudi skozi kožo in pljuča. V telesu ni pravega vodnega ravnotežja, izločene vode je več kot zaostale vode v tkivih. V življenju nas zanima, kdaj naj pijemo vodo oziroma osvežujoče tekočine. V našem primeru mislimo na vroče dneve in delo v vročih TOZD. Pri visoki vročini se telo močno poti, pri čemer se ne izgublja izključno voda, ampak tudi soli. Pri veliki izgubi potu tj. vode se v telesu poruši ravnotežje med vodo in solmi, posledica tega je, da nastopi slabost, vrtoglavica, srčni utrip se zveča. Če se to stalno ponavlja, nastopijo komplicirana bolezenska stanja.

Mene, kot tovarniškega zdravnika, je vedno zanimalo, kako naj se naši delavci odžejajo dan za dnem, leto za letom, da ne bodo pešali in izgubljali zdravja. Pri nas, predvsem v jeklarni, smo režim pitja rešili tako, da smo za delavce pripravili posebno čajno mešanico z malim dodatkom kuhinjske soli. Potrošnja osvežujočega čaja znaša v vročih mesecih do 100.000 litrov. Delavce opozarjamo, da ni dobro piti mnogo tekočine naenkrat. Zavedati se je treba, da naše telo gospodari s svojo vodo po strogo določenih pravilih in to v treh smereh, tj. navzven, navznoter in znotraj. Navzven oddaja organizem vodo, vodne hlape in vodne raztopine preko ledvic, preko pljuč z izdihanim zrakom, preko hoje z znojenjem, s solzenjem, izpljunki in blatom.

Pitje pred jedjo ni priporočljivo, sicer preveč razredčimo želodčne sokove in s tem porušimo dobro prebavo. Tekočino je treba piti polagoma tj. v manjših požirkih. Hitro zauživanje velikih količin tekočine utegne biti škodljivo za prebavo predvsem, če je tekočina hladna, pri tem pa je tudi hudo obremenjeno srce, ožilje in ledvice.

Predvsem delovodje bi morali podučiti mlade delavce, ki se aklimatizirajo na vročino, da morajo pogosto po požirkih piti osvežujočo tekočino, pozneje pa na daljše obdobje.

Med osvežujočimi tekočinami je izrednega pomena mleko, ki ga pripravlja narava sama z mnogimi koristnimi sestavinami, ki jih potrebuje naše telo. Mleko je obenem tudi prehrana in urejevalec prebavnega sistema, predvsem če gre za kislo mleko ali jogurt. Izredno pomembna je tudi mlečna sirotka, ki ji dodamo še okusnih primesi.

Pogled na Ajdno, kjer bodo letos nadaljevali arheološka izkopavanja (Foto: Branko Čušin)

DR. ALEKSANDER
RJAZANCEV

PREHRANA

PREHRANA

Prehrana predstavlja v medicini enega od temeljnih kamnov zdravja. Zdravniki in strokovnjaki za prehrano pa menijo, da se večina ljudi preoblikuje hrani in pije. Vedeti pa bi morali, da človekov organizem sprejema koristno določeno količino kakovostne hrane in tekočine. S prevelikimi količinami hrane dovajamo telesu tudi škodljive snovi. Pravilo glede prehrane naj bi bilo: hrano zaužijamo večkrat in v manjših količinah. Pri preoblikovni mastni in beljakovinski prehrani se v krvi zvečuje tudi sečna kislina, ki organizem zavira, ne pa stimulira, pokaže se utrujenost. Preobilica sečne kisline, ki je telo ne more izločiti, povzroča zamastitev kapilar. To hromi tkivo, ki postane manj funkcionalno. V večini primerov pride do preobremenitve krvnih obočil in srca, v sklepih pa se izloči kislina v obliki kristalov, kjer nastopi vnetje, bolečine so podobne kot pri revmi.

Kemična energija nakopičena v hrani, se v telesu transformira pri biološkem ritmu v mehanično in toplotno energijo. Lakota je regulator energetskih potreb. Po biološkem ritmu vidimo iz skice, da je človekova pripravljenost za sprejemanje hrane največja med zajtrkom in kosilom, znatno manjša pa med kosilom in večerjo. Človekov 24-urni vegetativni ritem ima dve depresiji: plitvo okrog 13. ure in globoko okrog treh zjutraj. Optimalna delitev dela in počitka je taka, da se prilagaja temu ritmu. Danes za industrijske delavce z deljenim delovnim časom priporočajo za kosilo manjši obrok, medtem ko se ogrevajo za glavni obrok ob 17.30 zvečer. Topla hrana je za želodec manjša obremenitev, resorpcija v krvi je hitrejša, učinek pogonskega goriva pa je večji.

Potrošnike hrane tj. umske in fizične delavce je možno razdeliti v dve skupini glede kaloričnih potreb. Umski in lahki fizični delavci potrebujejo dnevno 2500–3000 kalorij, težki fizični delavci pa potrebujejo 3000–4000 kalorij.

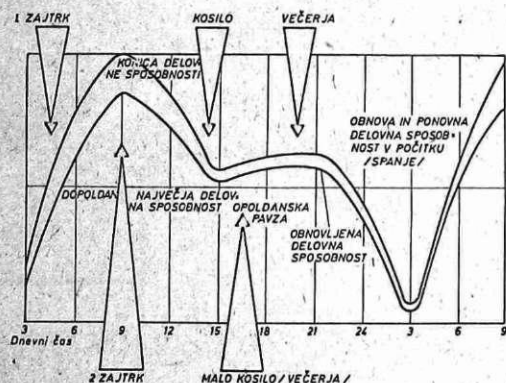
Za potrebe zaposlenih v tovarni bi bila primerna naslednja prehrana izražena v kalorijah.

Obrok	I. skupina	II. skupina
zajtrk	300–400 kcal	600–700 kcal
malica (II. zajtrk)	25–50 kcal	150–250 kcal
kosilo	800–900 kcal	900–1000 kcal
malica	25–50 kcal	150–250 kcal
večerja	1250–1400 kcal	1400–1600 kcal
total	2400–2800 kcal	3200–3800 kcal

Ta razpredelnica velja za deljen delovni čas, ko bi se delavci hranili v tovarni. Način prehrane pomembno vpliva na delovno zmogljivost. Tega bi se naši vodilni ljudje morali zavedati.

Delovna zmogljivost je odvisna od razporeditve dnevnih obrokov hrane. Pri nas je še veliko delavcev, ki prihajajo na delo brez zajtrka, ali namesto hrane konzumirajo alkohol. Posledica tega načina je slab start pri delu, ker se po določenem času pojavi hipoglikemija. Hipoglikemija je vzrok zmanjšani pazljivosti pri delu, zmanjšani sposobnosti koncentracije in večji nevarnosti za poškodbe.

PREHRANJEVANJE IN DELOVNA SPOSOBNOST

V naši železarni bi morali misliti o organizaciji zajtrka na delu, zlasti za tiste, ki morajo zgodaj vstajati zaradi oddaljenosti od delovne organizacije. Organizacija zajtrka na delovnih nalogah je težavna, vendar ni neizvedljiva.

Če bi imeli v naši TOZD na voljo rezultate o sistematičnih pregledih glede stanja prehranjenosti pri delovni populaciji, bi tako dobili natančno sliko o obolenjih, ki so v zvezi z nepravilno prehrano.

Kalorične potrebe za posamezne vrste dela v naših razmerah je izdala zvezna komisija za prehrano. Ta priporočila varirajo od 2200–5000 kcal. V okviru te količine bi bilo potrebno zagotoviti zadostno količino beljakovin, vitaminov in rudnin.

Zajtrk in dodatni obrok na delu bi moral v naših razmerah pokriti vsaj 30 do 35 % dnevno potrebnih kalorij. V naših razmerah bi se dodatni obrok ne smel dajati prepozno; opazimo namreč, da je obrok na delu često premasten in da se mnogokrat prepozno deli. Menimo, da dodatni obrok v delovnem času ne bi smel preokračiti 15–20 % dnevnih potreb. Sestava obrokov pri težkem fizičnem delu je še vedno predmet diskusije. Pri nas nekateri želijo za maksimalne napore delavcev vsiliti v prehrano ogljikove hidrate in maščobe zaradi cene, ne pa, da bi se pogovarjali o važnejši stvari kot je dobra kondicija in beljakovinska hrana. Za dobro kondicijo delavcev pa je potrebna ustrezna količina kalorij, beljakovin, vitaminov in mineralov. V tovarni bi morali koregirati domačo prehrano s potrebno prehrano na delu, to bi imelo pravi pomen.

Posledica nepravilne prehrane, tj. hiperkalorične, je debelost. Energetsko gledano se v tkivu akumulira ogromna količina energije, ki pa jo telo pod normalnimi pogoji ne more koristiti. Debelost je bolezen, ki ima dalekosežne posledice in se težko zdravi. Treba je vedeti, da vsaka večja količina masti obremenjuje srce, zaradi široko razpredenega ožilja v maščobnem tkivu. Če se teža telesa poveča zaradi maščobe npr. za 15 kg, se krvno ožilje podaljša za 27 km, kot posledica tega nastopijo funkcionalne motnje srca.

Umrljivost se s povečano količino maščobnega tkiva zvišuje, to je razvidno iz tabele:

Če se poveča teža za	je umrljivost večja za
10 kg	20 %
20–25 kg	40–50 %
nad 25 kg	70 %

Pri debelih ljudeh so v 65 % primerih izražene kardiovaskularne motnje, predvsem arterioskleroza in koronarna tromboza. Tudi sladkorna bolezen je bolj pogosta in težje ozdravljiva kot pri suhih ljudeh. Debeli ljudje so bolj dovzetni za rakava in žlezna obolenja. Porodi pri debelih ženah težje potekajo zaradi nadpovprečne teže plodu, pa tudi odstotek smrtnosti je pri obeh večji.

Osnovni problem človeštva je zdrava prehrana. S pomočjo hrane človekovo telo dobi material, ki je nujno potreben za gradnjo celic, tkiva in vzdrževanja telesne toplote. Hrana ne sme biti enotna, ampak mešana v določeni količini. Hrano delimo v glavnem na: živež živalskega porekla (meso, mleko, jajca itd.) in živež rastlinskega porekla (kruh, zelenjava, sadje). Rastlinska kot živalska hrana vsebuje beljakovine, masti, ogljikove hidrate, vitamine, mineralne snovi in vodo.

Hrana mora ustrezati fiziološkim in higienskim zahtevam kot sledi:

- hrane mora biti toliko, da zadosti vsem potrebam organizma
- mora je biti toliko, da občutimo sitost
- hrana mora imeti vse potrebne gradbene elemente za tvorbo tkiv in energijo
- hrana mora biti mešana
- biti mora okusna in prijetnega vonja, da izzove apetit
- hrana se mora v prebavnem traktu dobro resorbirati
- biti mora tudi brez škodljivih bakterij, ter nestrupena.

Že 1875. leta je Vajt ugotovil, da mora človek s 67 kg telesne teže dobiti 118 g beljakovin, 66 g masti in 500 g ogljikovih hidratov. Pozneje je Rubner ugotovil, da je en del ogljikovih hidratov kalorično enakovreden enemu delu beljakovin, in da je en del masti kalorično enak 2,27 delom ogljikovih hidratov.

BELJAKOVINE

Beljakovine so najvažnejši sestavni del prehrane, ter predstavljajo gradbene elemente za celoten organizem. Vsebujejo amino kisline, katerih sestavni elementi so ogljik, vodik, kisik, dušik, žveplo, fosfor. V človekovem telesu se beljakovine razgradi na aminokisline, ki jih organi ponovno predelajo sebi lastne beljakovine. Aminokisline delimo na:

- aminokisline, ki jih telo samo sintetizira in
- aminokisline, ki jih ne more samo sintetizirati – esencialne aminokisline.

Važne in nevažne aminokisline so razvidne iz poimenskega seznama:

Važne	Nevažne
1. lizin	1. glicin
2. triptofan	2. prolin
3. metionin	3. asparaginska kislina
4. histidin	4. glutaminska kislina
5. fenilalanin	5. serin
6. izoleucin	6. alanin
7. valin	7. eistin
8. leucin	8. norleucin
9. treonin	9. tirozin
10. arginin	10. citrulin

V organizmu se uporabljajo vse aminokisline za rast (se namumulirajo kot mast); nekatere niso neobhodno potrebne, ker jih telo samo sintetizira.

Tudi v medicini so aminokisline dobile važen pomen pri zdravljenju lakote in opeklin. Ljudje, ki dolgo stradajo, izgubijo tek. Njihov prebavni trakt in ves sistem je tako prizadet, da ne morejo več jesti. Tudi, če bi hrano uživali, je ne bi mogli prebaviti. Takim bolnikom pomagajo iz krize tako, da jih hranijo s hidroliziranimi proteini v obliki razstopine s pomočjo želodčne sonde ali pa intravenozno. To delajo toliko časa, dokler se bolniki niso zmogni hraniti na običajen način.

Pogosto se zgodi, da pridejo na operacijo bolniki, ki trpe zaradi pomanjkanja proteinov. To je posledica izgube apetita. Tak bolnik izgubi po operaciji veliko na teži, ker sme uživati le omejeno količino in vrsto hrane. Zdravljanje takih »kirurških bolnikov« poteka mnogo hitreje, če dajemo bolnikom hidrolizirane proteine pred operacijo in po operaciji. Doba rekonvalescence se s tem znatno skrajša.

Pokazalo se je, da se telo laže bori proti infekcijam, če vsebuje kri zadostno koncentracijo proteinov tj. gama-globulinov. Protitelesa v krvi so delci gama-globulinov ali pa so z njimi v zvezi. Proteinska hrana je torej važen obramben faktor proti infekcijam in drugim obolenjem.

MASTI

Maščobo nahajamo v veliki množini v rastlinskem in živalskem svetu kot rezervne depoje. V rastlini so prvenstveno v semenu, pri živalih pa pod kožo. Maščobe živalskega izvora so: loj, mast, maslo in ribje olje. Olivno olje, sezamovo olje, mandeljevo, sončnično, repično in laneno olje pa so rastlinske maščobe.

Poleg ogljikovih hidratov (škroba, sladkorja) in beljakovin so maščobe najvažnejša sestavina hrane. Odlikuje jih visoka kalorična vrednost saj se ob zgorevanju (oksidaciji) 1 g maščob sprošča 9 kalorij. Nepogrešljive so tudi zaradi tega, ker z njimi zaužijemo v maščobah topne vitamine kot so: A, D, E, K, F.

Prebava maščob poteka v tankem črevesju. Močno alkalni sokovi in žolč emulgirajo maščobe, nato pa razkrajajo v glicerin in maščobne kisline. Važno vlogo ima koritkosteron in hormon nadledvične žleze, ki ponovno sintetizira maščobe iz glicerina in maščobnih kislin.

Maščobe se v človekovem telesu lahko deponirajo kot metabolna mast. Povprečno predstavljajo 10 % telesne teže tj. okrog 7 kg pri odraslem človeku.

OGLJIKOVI HIDRATI

Ogljikovi hidrati so organske snovi, ki imajo vodik in kisik v razmerju 2:1, to je v istem razmerju kot pri vodi.

Ogljikove hidrate delimo v dve skupini:

- Enostavni sladkorji ali monosaharidi
- Sestavljeni sladkorji ali polisaharidi, ti razpadejo pri hidrolizi v enostavne sladkorje.

Po številu monosaharidov delimo polisaharide v:

- oligosaharide, ki so sestavljeni iz dveh, treh ali največ šestih monosaharidov. Sladkor, ki ga uporabljamo v gospodinjstvu (saharoza) je sestavljen iz dveh monosaharidov;
- polisaharide, sestavljeni iz velikega števila monosaharidov (škrob, celuloza, glikogen).

Ogljikove hidrate dobimo v rastlinstvu in živalstvu in sicer:

- v rastlinstvu: so ogrodna substanca npr. celuloza in rezervna snov kot je škrob.
- v živalstvu: so ogljikovi hidrati v glavnem rezervna snov z imenom glikogen. V mleku pa se nahaja mlečni sladkor.

V prehrani človeka ima škrob največji pomen. Sam škrob je za organizem neuporaben, vendar ga v prebavnem traktu sokovi hidrolizirajo in pretvorijo v sladkor.

Celuloza nima za organizem nobene vrednosti, ker človekov organizem zanjo nima prebavnega encima.

Ogljikovi hidrati služijo organizmu v glavnem kot vir energije. Tako jih najdemo v nekaterih zelo važnih sestavinah telesa, kot v nukleoproteinih kit, hrustanca in v mucedinu sline.

Najvažnejši monosaharidi, ki nastanejo med prebavo ogljikovih hidratov so: glukoza, fruktoza in galaktoza. Absorbirajo se v glavnem v krvi, portalni otok pa jih prenaša v jetra. V portalnem obtoku najdemo vse tri monosaharide. Tu je koncentracija dvakrat večja od koncentracije v velikem krvnem obtoku.

V velikem krvnem obtoku je normalno prisotna glukoza, katere koncentracija je 70–120 mg na 100 ml krvi. Vsi trije monosaharidi se v jetrih, največji človekovi žlezi, pretvorijo v glikogen, ki se kopiči kot rezerva. Druga rezerva glikogena pa se tvori v mišicah in to iz glukoze v krvi. 10–15 % teže jeter zavzema rezerva glikogena. V mišicah ga je le 2 %. Iz glikogena v jetrih se črpa glukoza, ki služi za stalno vzdrževanje koncentracije sladkorja v krvi. Glikogen, nakopičen v mišicah pa se ne pretvarja v glukoza, temveč v glukofosfat, ki vstopa takoj v proces metabolizma. Preoblikovanje sladkorja v glikogen se imenuje glikogeneza, obratni proces razgradnje glikogena v glukoza pa glikogenoliza. Če zaužijemo večje količine sladkorja telo ne more pretvoriti

vse v glikogen in koncentracija sladkorja v krvi lahko doseže 160–180 mg na 100 ml krvi. V tem primeru se sladkor pojavi v urinu. Stopnja pri kateri se sladkor pojavi v urinu se imenuje sladkorni prag.

Glukoza v krvi lahko izvira tudi iz drugih virov, ne samo iz ogljikovih hidratov zaužitih v hrani. Če zaužijemo več proteinov, kakor jih telo potrebuje, se nekatere amonokisline pretvorijo v sladkor. Približno 60 % amonokislin v proteinih je zmognih, da tvorijo v telesu glukoza. Tudi iz glicerina pri razgradnji maščob se lahko tvori glukoza.

Glikogen ni v jetrnih celicah samo pasivno vskladiščen, temveč ima prav važne funkcije. Prisotnost glikogena je potrebna, da se v jetrih vršijo razni procesi detoksikacije in čim bogatejša so jetra z glikogenom, tem manj škodujejo strupi jetrnim celicam. Strupi, ki bi sicer povzročili toksični edem v jetrnih celicah, nimajo tega vpliva, če je v teh celicah dovolj glikogena. Da se okrepijo obrambne sposobnosti jetrnih celic in prepreči njihov edem, je torej prvi ukrep, da zvišamo glikogensko rezervno v jetrih.

To dosežemo:

- a) z vbrizgavanjem glukoze v veno; zauživanje glukoze ni tako učinkovito,
- b) s faktorji, ki pospešujejo tvorbo glikogena (insulin, hormoni).

Tudi žolčne kisline niso v jetrnih celicah samo kot produkt, ki naj ga celica izloči, temveč podobno kot glikogen sodelujejo v procesih detoksikacije in s tem zmanjšujejo možnost za toksično nabiranje jetrnih celic.

VITAMINI

Naše telo mora sprejemati hrano iz dveh razlogov:

- a) da v hranilih nakopičeno energijo, ki se pri zgorevanju sprošča, izkorišča za kritje svojih energetskih potreb (za delo notranjih organov) oddajanje toplote in delo skeletnih mišic.
- b) da iz sestavnih delov hranil gradi lastno telesno substanco.

Za obstoj vsakega organizma je poleg stalnega dodajanja vode, nekaterih soli, potrebno dodajati kemične substance, ki kot biokatalizatorji omogočajo potek številnih procesov v celicah. Te snovi so vitamini, organizem jih sam ne more tvoriti.

Kadar celice ne dobe zadosti vitaminov, se pojavijo bolezni, ki jih imenujemo avitaminoze ali hipovitaminoze. Pri popolnem pomanjkanju vitaminov nastopijo avitaminoze. Hipovitaminoze in avitaminoze nastanejo tudi pri zadostnem dovajanju vitaminov.

- a) če se vitamini v prebavilih ne absorbirajo v zadostni količini
- b) če so potrebe telesa večje (v nosečnosti, pri dojenju, pri infekcijskih boleznih, pri povečani presnovi, pri kroničnih zastrupitvah in pri zdravljenju s kemoterapevtiki).

Po topnosti razlikujemo:

- a) v vodi topne vitamine (kompleks vitaminov B, Vitamin C in P)
- b) v maščobah topne vitamine (vitamin A, D, E, K, F)

V maščobah topni vitamini se v črevesju absorbirajo le ob navzočnosti žolča.

Ko že govorimo o vitaminih bi bilo dobro dodati nekaj o fiziologiji prehrane. Danes trošimo preveč kalorij in premalo gledamo na kvaliteto hrane, oziroma na snovi, ki jih telo ne more proizvajati.

To so:

10 aminokislin	} esencialni hranilni faktorji
6 mineralnih snovi	
6 specialnih elementov	
14 vitaminov	
2 maščobni kislini	

Dnevno bi potrebovali za težko delo:

Kalorij	4000–4200
beljakovin	60 g
kalcija	0,8 g
vitamina A	5000 i. e.
vitamina B	1,5 mg
vitamina C	2,5 mg
	100 mg

Glede na težino bi priporočali naslednje vitaminske količine:

	Vitamin A v mg	B ₁ v mg	C v mg
težko delo	100	100	100
srednje delo	100	80	100
lahko delo	100	70	100
sedeče delo	100	60	100

KAKO SMO GOSPODARILI V ZDRAVSTVU V PRVIH TREH MESECIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

Realizacija prihodkov občinske zdravstvene skupnosti Jesenice je v odnosu na začasni finančni načrt dosežena za 0,6 % višje kot predvideva dinamika. Izpad kažejo samo prihodki iz naslova zavarovanja kmetov. Osnovni viri prihodkov so realizirani preko načrtovanih postavk. Tako izkazuje prihodek iz naslova prispevka iz dohodka temeljnih in delovnih organizacij 25,7 %, iz naslova prispevkov iz bruto osebnih dohodkov delavcev 25,5 %, prispevek za zdravstveno varstvo pa 25,1 %. Ti trije prispevki predstavljajo v strukturi vseh prihodkov kar 99,25 %.

V nadaljnjem obdobju, ko bo začela veljati nižja prispevna stopnja iz prispevkov TOZD in delovnih organizacij, bomo prihodkom priskočili v letu 1978 imobilizirana sredstva. Seveda moramo ugodno gibanje prihodkov iz prvih dveh naslovov pripisati temu, da so bili dohodki, oziroma masa bruto osebnih dohodkov v prvem trimesečju 1979, nasproti istemu obdobju v letu 1978, večja v gospodarstvu za 25 %, v negospodarstvu pa kar za 36 %, kar je razvidno iz podatkov službe družbenega knjigovodstva.

Odhodki v prvih treh mesecih pa so že primerljivi z letnimi programi na osnovi dogovorjenih delovnih programov zdravstvenih delovnih organizacij v regiji za leto 1979, prihodki pa so upoštevani po začasnem finančnem načrtu, kar je vzrok za negativni finančni rezultat.

Celokupni odhodki so tudi v letošnjem letu razdeljeni v štiri glavne skupine, to je:

- nadomestila osebnega dohodka in povračila,
- odhodki za zdravstveno varstvo,
- materialni in drugi odhodki,
- združevanje sredstev.

V razpredelnici »Realizacija prihodkov in odhodkov v obdobju I—III 1979« so odhodki že primerljivi na popravljani finančni načrt. Le-ta pa pri nadomestilih osebnega dohodka in povračilih upošteva realizacijo v letu 1978 (prvotni je upošteval realizacijo I—IX 1978), pri odhodkih za zdravstveno varstvo pa zdravstvene storitve dogovorjene na osnovi svobodne menjave dela; ali odkupljene programe zdravstvenih delovnih organizacij v regiji za leto 1979. Pri prihodkih pa je upoštevan še prvotni finančni načrt, kar je vzrok za negativen finančni rezultat.

Za odhodke je značilno tudi, da so v postavki zdravstvenega varstva, vse opravljene storitve obračunane po cenah, ki so veljale v letu 1978, zato je tudi navedena primerjava z letom 1978. Nove cene bodo upoštevane pri naslednjem obračunu odhodkov zdravstvenega varstva. Cene zdravstvenih storitev zdravstvenih delovnih organizacij na območju regije se bodo povečale za okrog 20 %, za klinični center pa se predvideva povečanje cen za 40 %.

Novost pri primerjavi prihodkov in odhodkov s finančnim načrtom je v letošnjem letu ta, da upošteva participacijo.

Nadomestila OD, ki se plačujejo v breme zdravstvene skupnosti, v tem obdobju niso presegle planirane obsega, v primerjavi z realizacijo v lanskem letu pa le malenkostno. Eden od vzrokov nizke realizacije je ta, da je osnova za izračun nadomestil OD v tem obdobju v večini primerov še povprečje OD v letu 1977, ni pa upoštevana valorizacija nadomestil po sklepu skupščine. Eden izmed vzrokov pa je tudi ta, da je odstotek odsotnosti z dela nekoliko nižji od lanskega leta. Skupni odstotek v breme skupnosti je 2,68 ali za 0,21 manj kot v letu 1978, v breme organizacij združenega dela pa je 3,37 ali za 0,32 več kot v letu 1978.

Pri ostalih dveh postavkah odhodkov pa je upoštevana dejanska realizacija, ker bodo nekateri odhodki znani šele koncem leta. Po grobi oceni bi se odhodki samo za zdravstveno varstvo pri upoštevanju novih cen povečali za približno 6 milijonov 381.000 din. Po vsej verjetnosti bo polletni obračun prikazal dejansko stanje. (Pregled prihodkov in odhodkov je prikazan v razpredelnici ob koncu sestavka.)

Kakor sem že v uvodu poudaril, je letos novost v prikazovanju trimesečnega obračuna v prikazu zdravstvenih storitev po posameznih zdravstvenih delovnih organizacijah v regiji.

TOZD ZDRAVSTVENI DOM JESENICE

Dejavnost	Odkupljeni del. program	Realizacija I—III 1979	%
Splošno zdravstvo	887.349 enot	290.885,55	32,8
Dispanzerska dejavnost	1.596.153	441.025,25	27,6
Ostala zdrav. dejavnost	401.429	146.634,00	36,5
Specialistična dejavnost	330.763	111.445,00	33,7
Zobozdravstvo	1.025.032	277.157,80	27,0

TOZD OBRATNA AMBULANTA ŽELEZARNE JESENICE

Dejavnost	Odkupljeni del. program	Realizacija I—III 1979	%
Splošno zdravstvo	550.113	164.797,50	30,0
Dispanzerska dejavnost	32.270	8.810,00	27,3
Ostala dejavnost	102.896	7.764,00	7,6
Specialistična dejavnost	33.380	5.332,80	16,0
Zobozdravstvo	210.066	53.600,00	25,5

V primerjavi z ostalimi zdravstvenimi domovi izkazujejo za odstotek do dva večjo realizacijo. Vendar je v programu zdravstvenega varstva vidno večanje osnovne zdravstvene dejavnosti, ti podatki pa nam kažejo, da se programu resno približujemo.

Kazalci koriščenja oziroma izvajanja dogovorjenih storitev v bolnišničnem zdravljenju, pa so z ozirom na postavljena stališča že bolj kritična.

INŠTITUT ZA TBC GOLNIK

	Letni program	Realiz. I—III	%
— pnevmološki odd. — število dni	3.125	1.275	40,8
— interni oddelek — število dni	170	96	56,5
— intenzivni odd. — število dni	100	34	34,0
— število faktorjev	75.649	45.942,5	58,1
— število K faktorjev	4.878	2.970,0	60,9
— zdravlila dinarjev	147.078	65.525,2	46,6
— material dinarjev	14.552	8.350,68	57,4
— tuje storitve dinarjev	1.005	289,40	28,8

SPECIALISTIČNE AMBULANTNE STORITVE

	Letni program	Realiz. I—III	%
— število faktorjev	12.000	4.311	35,9
— material	2.627	594,15	22,6

BOLNIŠNICA ZA GINEKOLOGIJO IN PORODNIŠTVO KRANJ

	Program za I. 79	Realiz. I—III	%
Število oškrbnih dni	1.000	270,0	27
Specialistična dejavnost	20.000	4.151,0	20,3

PSIHIATRIČNA BOLNIŠNICA BEGUNJE

	Program za I. 79	Realiz. I—III	%
Oškrbnih dni	9.637	2.572	26,7
Specialistična dejavnost	68.149	20.054	29,4

SPLOŠNA BOLNICA JESENICE

	Program za I. 79	Realiz. I—III	%
Oškrbnih dni	42.875	10.784	25,2
Število K faktorjev	219.026,5	52.117	23,8
Število faktorjev	482.032,5	113.230,0	23,5

SPECIALISTIČNA DEJAVNOST V VSEH OSMIH AMBULANTAH

	Program za I. 79	Realiz. I—III	%
Število faktorjev	832.059,8	235.921,4	28,4
Mamografija štev. faktorjev	7.981,0	5.064,0	63,5

ZAVID ZA SOCIALNO MEDICINO IN HIGIENO KRANJ

	Program za I. 79	Realiz. I—III	%
Število faktorjev	209.000	69.405	33,2

Iz navedenih kazalcev je razvidno, da smo, v prvih treh mesecih zelo pogosto koristili bolnišnično zdravljenje in obstaja možnost, v kolikor bomo to gibanje zadržali vse leto, da bo planirana vsota sredstev za bolnišnično zdravljenje prekoračena in s tem tudi celotni finančni program.

V kolikor ne bodo rezultati prvega polletja v pogledu bolnišničnega zdravljenja boljši, bo potrebno sprejeti določene ukrepe.

Stane TORKAR
predsednik skupščine SIS
za zdravstveno varstvo
Jesenice

PREGLAD PRIHODKOV IN ODHODKOV ZA OBDOBJE I—III 1979

Besedilo	v 000 din				
	Realizacija I—XI 1978	Predlog FN za leto 1979	Realizacija I—III 1979	Indeks 3:1	Indeks 3:2
0	1	2	3	4	5
I. PRIHODKI					
1. Prispevki iz dohodka*	34.344	34.557	8.891	25,9	25,7
2. Prisp. iz osebnega doh. — skupaj	106.496	116.795	29.724	27,9	25,5
Od tega:					
— družbeni sektor	104.298	114.389	29.259	28,1	25,6
— zasebni sektor	2.198	2.406	465	21,2	19,3
3. Prispevki iz kmetijske dejavnosti	386	500	113	29,3	22,6
4. Prispevki za zdrav. varstvo upokojencev	16.922	20.197	5.064	29,9	25,1
Drugi prispevki	8	143	1	12,5	0,7
5. Drugi prihodki (izven B-2)	1.234	651	415	33,6	63,7
6. Prenos sredstev iz leta 1977	—	—	—	—	—
7. Poračun med občins. zdrav. skup. iz leta 1977	2.163	—	—	—	—
8. Imobilizirana sredstva	13.136	—	—	—	—
Skupaj	148.417	172.843	44.208	29,8	25,6
9. Solidarnost regije	—	—	—	—	—
Skupaj	148.417	172.843	44.208	29,8	25,6
10. Participacija	—	4.573	1.168	—	25,5
Skupaj	148.417	177.416	45.376	30,6	25,6
II. ODHODKI					
A. Nadomestilo OD in povračila	21.261	27.770	5.426	25,5	19,5

1. Nadomestilo OD za bolezen, izolacijo in nego	13.940	18.412	3.680	26,4	20,0
2. Nadomestilo OD za nesreče pri delu in poklicna obolenja	1.728	2.283	459	26,6	20,1
3. Nadomestilo OD med nosečnostjo in porodom	4.629	5.879	995	21,5	16,9
4. Pogrebnine	788	977	226	28,7	23,1
5. Posmrtnine	177	219	66	37,3	30,1

B. Zdravstveno varstvo

1. Splošno in dispanzersko zdravljenje	19.724	23.567	5.424	27,5	23,0
2. Specialistično zdravljenje	6.788	8.738	2.029	29,9	23,2
3. Bolnišnično zdravljenje	50.830	66.742	13.713	27,0	20,6
4. Zobozdravstvo	5.997	7.441	1.499	25,0	20,2
5. Preventiva	1.200	1.500	170	14,2	11,3
6. Reševalni prevozi	2.007	2.373	482	24,0	20,3
7. Zdravila, injekcije	13.192	15.171	4.574	34,7	30,2
8. Zdraviliško zdravljenje	808	1.010	188	23,3	18,6
9. Ortopedski pripomočki	650	780	141	21,7	18,1
10. Drugi potni stroški	587	704	169	28,8	24,0
11. Zdrav. varstvo po konvencijah	594	713	130	21,9	18,2
12. Zdrav. varstvo študentov	738	908	—	—	—
13. Zdrav. varstvo v tujini	—	50	—	—	—
14. Riziki in stimulacije	2.411	—	—	—	—

C. Materialni in drugi odhodki

981	1.288	132	13,5	10,3
1. Plačilni promet SDK				
393	553	96	24,4	17,4
2. Drugi odhodki, vključno s samoupravo				
588	735	36	6,1	4,9

D. Združevanje sredstev

19.399	20.781	5.029	25,9	24,2
1. Solidarnost				
2.369	2.029	507	21,4	25,0
— v SRS za enotni program				
— v regiji	2.369	2.029	507	21,4
2. Skupni program v SRS				
3.439	3.370	730	21,2	21,7
3. Skupni program regije				
11.778	15.166	3.792	32,2	25,0
4. Nepredvideni riziki				
1.813	216	—	—	—
— rezerva				
1.615	—	—	—	—
— pozavarovanje				
198	216	—	—	—
5. Pokrivanje primanjkljaja iz leta 1977				
—	—	—	—	—

Skupaj odhodki

147.168	179.536	39.106	26,6	21,8
---------	---------	--------	------	------

Neposredno zdrav. varstvo preko participacije

—	4.573	1.168	—	25,5
---	-------	-------	---	------

Odhodki skupaj s participacijo

147.168	184.109	40.274	27,4	21,9
---------	---------	--------	------	------

Finančni rezultat

+1.249	—6.693	+5.102	—	—
--------	--------	--------	---	---

OPOMBA: Prihodki — Prispevki iz dohodka — upoštevani so prispevki iz družbenega in zasebnega sektorja ter prispevek za vaje.

V TOREK SEJA SKUPŠČINE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI

Vodje delegacij za SIS za zdravstveno varstvo v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih v Železnari so pravočasno prejeli gradivo za 10. sejo skupščine zdravstvene skupnosti Jesenice. Skupaj z gradivom so dobili tudi vabilo za sejo konference delegacij v Železnari, ki bo v ponedeljek, 11. junija 1979 ob 6.15 v salonu restavracije Železarne. V nadaljevanju podajamo kratko obrazložitev gradiva za to sejo.

Pripombe in predloge, ki so jih oblikovali delegati na prejšnji seji konference delegacij v Železnari, so sprejeli tudi ostali delegati v skupščini občinske zdravstvene skupnosti. Pobuda naše konference, da morajo strokovne službe zdravstvene skupnosti pripraviti predlog o tem, da bi presežek sredstev zdravstvene skupnosti uporabili za izvedbo nekaterih zadev iz programa zdravstvenega varstva, doslej še ni bila docela uresničena. Na prejšnji seji skupščine so namreč delegati sklenili, da 12.972.000 dinarjev presežka dobimo nazaj, tako da plačujemo od 1. aprila 1979 prispevek za zdravstvo po nižji prispevni stopnji (7 % iz osebnih dohodkov, 1,02 % pa iz dohodka TOZD), 1.615.000 dinarjev so namenili za rezervo, izvršilni odbor skupščine pa so zadolžili, da mora do naslednje seje skupščine pripraviti predlog za uporabo 1.413.000 dinarjev sredstev (lani smo torej združili za zdravstvo 16 milijonov dinarjev več sredstev kot smo planirali in se dogovorili). Razprava in sklepanje o predlogu izvršnega odbora glede razdelitve 1.413.000 dinarjev je na dnevnem redu 10. seje skupščine, vendar delegacije o tem niso dobile pisnega gradiva.

Strokovna služba zdravstvene skupnosti je za delegacije pripravila poročilo o prihodkih in odhodkih sredstev občinske zdravstvene skupnosti v prvih treh mesecih tega leta. (Podrobnosti lahko preberete v sestavku Kako smo gospodarili v zdravstvu v prvih treh mesecih.)

Delegacije bodo obravnavale tudi samoupravni sporazum o temeljnih planov ekonomskih odnosov s tujino do leta 1980. Na osnovi tega sporazuma bo tudi zdravstvena skupnost prevzela pravice in obveznosti na področju uvoza in izvoza.

S sprejetjem posebnega statutarnega sklepa bodo delegati na seji skupščine opredelili naloge zdravstvene skupnosti na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Delegacije pa bodo razpravljale tudi o predlogu za spremembo višine dogovorjenih sredstev za zdravstveno varstvo v letu 1979 in 1980 v občinski zdravstveni skupnosti Jesenice. Ko smo se namreč konec lanskega leta z zdravstvenimi delavci dogovarjali o tem, kakšen bo letošnji program zdravstvenega varstva ter koliko sredstev bo potrebno, smo se odločili za manjšo vsoto sredstev,

kot je potrebno za izvedbo programa zdravstvenega varstva in s tem tudi za nižjo prispevno stopnjo. Tako je znašala celotna prispevna stopnja za vse SIS manj kot 32 % od osebnega dohodka. Na ta način smo prišli med tiste občine, ki imamo najmanjšo prispevno stopnjo v SR Sloveniji.

Od 1. aprila 1979 združujemo sredstva za zdravstveno varstvo še po manjši prispevni stopnji (7 % iz osebnega dohodka in 1,02 % iz dohodka TOZD), ker je skupnost morala na tak način vrniti del tistih sredstev, ki smo jih lani (predvsem zaradi hitre rasti osebnega dohodka kot je bilo planirano) združili več, kot je bilo planirano in dogovorjeno. Izvršilni odbor zdravstvene skupnosti Jesenice ugotavlja, da bo letos zmanjkalo 8.963.000 dinarjev za izvedbo dogovorjenega zdravstvenega programa, podobno pa bo tudi prihodnje leto. Zato naj bi delavci odločili o

DELO OBLIKUJE ČLOVEKA

Kljub kurirski pošti sem večkrat hodil na Primorsko neposredno poročati v štab IX. korpusa. Pri zadnjem obisku se je štab že selil v Trst. Iz Trsta sem se vrnil na Gorjansko, kjer sem sodeloval pri sklepnih operacijah. Kljub temu, da sem pravočasno uspel v Celovcu zaslediti gestapovca Mayer Kaibitscha, se je le-ta takrat izmaknil pravični kazni.

Solze so mi prišle v oči, ko sem 30. aprila 1945 prvič v življenju zagledal morje in nato Trst, podobne občutke pa sem doživel teden za tem, ko sem v Celovcu spremljal zagorele vojake dalmatinske brigade, ki se je na tankih peljala skozi mestno središče. Glavni razlog moje ginjenosti, da ho to odsej vedno naše, pa se na žalost ni uresničil.

PODREJANJE DRUŽBENIM INTERESOM

Po osvoboditvi sem se vrnil v železarno Jesenice. Tu sem sredi maja prevzel dolžnost pomočnika delegata ministrstva industrije in rudarstva. Poleg te dolžnosti pa sem na koroškem območju še naprej imel tudi obveščevalno zadolžitev za IV. armado, dokončno pa sem bil demobiliziran decembra 1945.

Maja 1945 se je torej začelo moje delo na poslovnih zadolžitvah slovenskega železarstva. Ker sem tovarno kot konstruktor dobro poznal, mi je minister Franc Leskošek-Luka zaupal odgovorno dolžnost. Skrbeti sem moral za zbiranje kadra, za začetek obratovanja, sistem prejemkov zaposlenih, varnost pri delu, inotacije in za tovarniško literaturo. Na tej zadolžitvi sem si nabral prve izkušnje. Ker sem ministru Leskošku moral čisto neposredno poročati, me je dobro spoznal, kar je bilo pomembno za mojo drugo polovico življenja. Februarja 1946 me je z dekretom imenoval za upravnika jeklarne na Ravnah. Vsi moji načrti za delo v železarni Jesenice, občini Dotje-Mojstrana, okraju Jesenice v športu in družbenem udejstvovanju so padli v vodo. Izdelati sem moral nove.

Za rojstni dan tretjega sina Tomaža sem prinesel domov nalog za premostitev v Guštanj. Poznal nisem niti tovarne niti kraja. Kuhar, brat Prežihovega Voranca, ki je takrat v železarni Jesenice urejal delovno varnost, tehniško knjižnico in racionalizatorstvo, me je tolažil: »Jeklar na Ravnah 20 let zaostaja za Jesenicami. Nekoga navadi in čez dve leti se vrni na Jesenice.« Zgodilo pa se je obratno — čez tri leta je on prišel za menoj na Ravne.

Poskus, da bi si Franc Leskošek-Luka premislil, ni uspel. Pred odhodom v Guštanj, kot so se takrat Ravne imenoval, mi je rekel: »Guštanjanska železarna je stara. Opredelili smo se, da bo to specializirana tovarna plemenitega jekla. Tam ne bo tovarne, tam mora biti apoteka. Tvoja naloga je, da odstraniš hitlerjanske usedline, omogočiš preporod in razvoj jeklarne na Ravnah.« In tako se je zgodilo.

Jeklar na Ravnah je bila stara, vsi obrati so bili dotrajani, edini talilniški agregat v jeklarni je bila SM peč z zmogljivostjo okrog 7.000 ton na leto. Strokovnega kadra ni bilo, edini inženir je bil Mahorič, ki je bil z mojim prihodom imenovan za glavnega inženirja. Ravne so bile zaostali stari srednjeveški trg in le eno stanovanje je imelo kopalnico. Med obema vojnami ni bilo na Ravnah niti v tovarni napredka. Stanovanj niso gradili, pogoji bivanja delavskih družin so bili zato zelo borni. Premestitev na Ravne je pomenila zato tudi v mojem osebnem in družinskem življenju veliko samoopoved.

Na Doujem sem imel lepo urejeno stanovanje v novi enodružinski hiši, na Ravnah sem se v gostišču uselil v sobo z dvema posteljama, od katerih je druga služila za prehodne goste generalne direkcije, od odjemalcev do vojakov. Živel sem daleč od svoje petčlanske družine, brez dodatka za ločeno življenje. Domačim nisem mogel pomagati z nobenimi prehranbenimi priborili. Sele po preselitvi v nedograjeno stanovanje, za katero sem načrt izdelal sam, se je koncem leta 1947 položaj izboljšal. Prvo leto pa je bilo tudi v novi hiši prava muka. Gradbeniki so jo dokončevali, sam pa sem opravil vsa zunanja dela, zravnaval teren in uredil okolico.

Vsi osebni problemi pa niso vplivali na mojo delovno vnemo, saj sem se zavedal delovne dolžnosti in bil prepričan, da le skromen človek lahko uspešno dela z ljudmi.

KOROŠKO JEKLO JE STERKO

Začeli smo skromno in smelo. Takoj smo začeli širiti jeklovirarno, brez pravih načrtov postavili dodatno tovarniško halo ter s prostovoljnimi delom gradili ožkotirne komunikacije. Povsod sem bil zraven — pri gradnji prog po tovarni, vodovoda po trgu, pri neposredni izdelavi načrtov za prve stanovanjske hiše, pri prostovoljnem delu v proizvodnji, na sestankih v tovarni in tam, kjer je bilo treba utemeljevati razvoj železarne. Samo en dogodek. Skozi stari trg smo po trdi cesti kupali jarek za vodovod, prebivalci iz ulice, ki naj bi vodo dobili, pa so se obnašali, kakor da smo politični zanesenjaki in niso pomagali. Ko sem zvečer v temi tekel domov, sem se spotaknil in zletel v lasten izkop. Naslednje jutro sem v tovarni hotel odpreti blagajno, v katero smo morali zapirati vse pomembne dokumente, ključev pa nikjer. Spomnil sem se, da so mogoče zleteli iz žepa, ko sem na glavi pristal v dva metra globokem jarku. In res sem jih našel tam.

Takoj sem se vključil tudi v družbenopolitično življenje. Ustanovili smo tovarniško partijsko organizacijo, bil sem občinski funkcionar in pobudnik, oblikovalec in ustanovitelj telesnokulturnega društva Fužinar ter tovarniškega glasila Koroški fužinar, tovarniškega zaščitnega znaka in ne nazadnje sem sodeloval tudi pri novem imenu tovarne in kraja.

Pri tej zahtevni nalogi sem bil deležen največje pomoči od jeseniške železarne. Tam sem pridobil strokovnjake, izkušnje ter tehnično dokumentacijo. Moje dolgoletno delo v konstrukcijskem biroju na Jesenicah mi je pri tem precej pomagalo; po osvoboditvi pa sem na Jesenicah še bolj spoznal ljudi in njihovo sposobnost.

Velik začetni uspeh jeklarne na Ravnah je bila njena imenska vključitev v besedilo dokumenta prve petletke. Kot poseben izdelek je bila imenovana jeklena litina.

Pridobivanje na času in nagla organizacija proizvodnje, sta bila osnovna razloga za vključitev železarne Guštanj v prvo petletko; iz strateških razlogov pa je bila gradnja novih zmogljivosti predvidena v osrednjem delu države. Za razvoj in gradnjo novih obratov na Ravnah je bilo zato potrebno veliko prizadevanj in iznajdljivosti. Franc Leskošek-Luka, ki je bil v času načrtovanja prve večje faze razvoja železarne Ravne minister težke industrije, član politbiroja CK KPSJ in vlade FLRJ, nas je podpiral in

vedno našel pot do končne odobritve. Veliko pa smo delali na svojo roko in kot gotovo dejstvo dobili potrditev naše pravilne odločitve naknadno. Položaj pa se je po osamosvojitvi in odcepitvi Jugoslavije od Informbiroja izboljšal in tudi lokaciji železarne Ravne in železarne Jesenice, kljub bližini meje, nista bili več kamen spotike.

Pomanjkanje strokovno sposobnega kadra je bil velik problem pri uresničevanju nalog prve petletke. Boris Kidrič se je kot predsednik gospodarskega sveta FLRJ zato leta 1946 odločil za ustanovitev posebne višje ekonomske šole. Republiški centralni komiteji komunistične partije so izbrali slušatelje in v Sloveniji med drugimi tudi mene.

Sekretar OK KPS Gričar mi je telefonično sporočil, da moram čez dva dni na šolanje v Beograd. Niti domov nisem utegnil. V tovarni sem uredil, kar sem mogel, in odšel. Kaj bo po šolanju, nisem vedel.

Višja ekonomska šola gospodarstvenega sveta FLRJ je bila internatskega tipa. Hotel Union so spremenili v internat. Dopoldan smo imeli predavanja — med profesorji je bil tudi Boris Kidrič sam — popoldan pa seminarje. Odhod iz internata je bil mogoč le s posebnim dovoljenjem ravnatelja šole.

Tako sem bil eno šolsko leto še bolj daleč od družine. Po diplomi sem se vrnil domov na Douje, a nisem mogel izkoristiti niti mesec dni pripadajočega dopusta.

Zaradi posredovanja generalne direkcije črne metalurgije sem po nalogu ministra rudarstva in metalurgije FLRJ Bane Andrejca moral nazaj na Ravne. V tem je bila neka logika, saj sem tudi v ekonomski šoli zadržal svoj službeni položaj in celo večkrat na posebno zahtevo sodeloval na konferencah in posredniško zastopal jeklarne na Ravnah.

Na Ravnah sem zatem sodeloval v celotnem preporodu tovarne in kraja: tako pri prvi, drugi tretji fazi širjenja ter modernizacije železarne od 7.000 na 200.000 ton letne zmogljivosti izdelave jekla. Potem pa je leta 1969 zopet nastal preobrat v mojem življenju. Ta ni bil podoben spremembam iz leta 1946, vplival pa je na zmanjšanje neposrednega vodenja proizvodnje in na zasebno življenje.

ZDRUŽEVANJE ŽELEZARSTVA

Po dveletnih pripravah in usklajevanju poslovanja, v katerih sem bil nosilec dela, so me po ustanovitvi združenega podjetja Slovenske železarne januarja 1970 imenovali za prvega generalnega direktorja Slovenskih železarin s sedežem v Ljubljani. Kljub temu da sem pred tem skoraj eno desetletje delal v železarni Jesenice in bil zatem 24 let direktor železarne Ravne in zato imel ustrezne pogoje, sem se dolžnosti vodenja celotnega slovenskega železarstva branil. Čutil sem koristnost usklajevanja in optimiziranja poslovanja, zavedal pa sem se pionirskih težav v organizaciji in majhne moči združenega podjetja za ekonomsko sicer logično združevanje dela ter sredstev. Obveljala pa je zopet volja drugih.

V prvih štirih letih delovanja združenega slovenskega železarstva smo dosegli na podlagi stalnega usklajevanja ter sporazumevanja relativno dobre rezultate. Izvedena je bila specializacija, usklajen nadaljnji razvoj, zmanjšana neracionalna proizvodnja, povečan obseg gotovega blaga ter fakturiranje realizacije; odpravljene so bile poslovne izgube in dosežena nova primerna akumulativnost. Združeno podjetje je pridobilo ugled in novembra 1973 so se k samoupravnemu sporazumu o združitvi v Slovenske železarne, poleg železarne Jesenice, Ravne in Štore, pridružili še predelovalci žice: Veriga Lesce, Plamen Kropa, Tovil Ljubljana, Žična Celje in Metalurški inštitut Ljubljana.

Razpad jeter ali ledvici, kdo bi vedel, komu mar. Nihče mu ne ponudi roke, ker je nekdo dejal, da so roke za ob telesu... Čudi se, nihče ni bral tega peresnika, nihče od teh, od premnogh, ki hodijo mimo zgolj telesni in ki ne vedo, zakaj ne ponudijo roke.

Ostali so prebliski na to in ono redkost. Obriše si čelo z nerodno, oteklo, vodeno roko.

Izdihljaji so trepetajoči. Gleda skozi vnete, podplute oči. Vsi grede mimo. Odrekli so se ga. Nima denarja. Bog pomagaj. A Bog ni storok ob telesu, tudi njega boli, ko te požira spačen, da si potem oddahne.

Vsak čas se boš preselil, tam se ne zgražajo, lepo gnijó z roko v roki.

Ah, zemljica Slovenska, počemu nabrekle ustnice štrle v onostranski smeh? Sem tako blizu? Sem tako blizu, da me nihče ne vidi? Vranji lasje mu padajo na čelo, visoko, lepo čelo. Brada leži ob rami. Roki visita mrtvi ob telesu. Obleka iz boljšega blaga je zapacana, ovratnik srajce je prežet z znojem.

Ljudje z rokami ob telesu mučno zrejo nekam proč, vendar mozgajo o njem ter bojazljivo, v tej brezizhodnosti, medtem ko spoštljivo prinašajo čaše k ustom, iščejo v sebi istovetnost z njim, že zaradi tega, ker so tukaj.

Sorodstvo je muka, čeprav si sorodnik le v pitju.

Potem je zaropotalo. Sorodniki, daljni in bližnji, so videli umiranje.

Nihče ni pristopil. Groza v nemoči. Krog se je širil do izhoda, tam so kapljali ven.

DOKTORJEVA METODA 18 PLANTAN

Bo že kdo, točajka... Naj krepne, vedno je pretiraval... So govorile roke ob telesu.

Prekleta sirena! Prekleta življenje! Prekleta vse.

Mákro si. Čisti individuum — z eteričnim nasmehom.

Uboga mater ti bo odpustila. Vse matere ljubijo svoje propadle sinove. Vsem je vse oproščeno.

Pomagali so mu tpeti. Všeč jim je, da nekdo joče namesto njih. Mar je zato propalica, ker nima ambicij? Ambicij za cirkuse! No, pogledaj stvar od zunaj, lahko je reči: pogine naj, če nima toliko značaja, da ne bi zmerno pil. Toda, vprašam vas, ko bi bili ONI tu ali še dlje v breznu, kako neki naj bi vedeli, od kod neki naj bi si dovolili vedeti, kako bi reagirali? Zato pravim, dolga je pot do modrosti, prav čez vse izkušnje vodi in ko pridemo, če pridemo, tja, kjer zmrznost nosi srečo, kjer je po tolikem trudu sreča resnično zastoj, ker nismo prezahtevni, ker negujemo, ohranjamo občutek za zmrznost, ko pridemo tja od sonca obsijani, od trpljenja nasmejani, premišljamo, dolgo in temeljito premišljamo ob vsaki čaši, ob vsaki cigareti in ko pride čas za čašo vina, čas za cigareto, se spokojno prepustimo trenutkom počitka.

Mar je življenje res le to, da se zaljubiš, iščeš, se zgubiš v brezdalji ne vedoč zakaj ta čudna pot, da zvedel bi sam — mar je živeti res le to?

Mar je življenje res le to, da ko pred hišo sedeš, otroke zreš in ptice in trave gledaš in nebo in ko za soncem gre oko sprašuješ — mar je živeti res le to?

Mar je življenje res le to, da vse spoznaš pa nič ne veš, da ko v naročje smrti greš, in kapne zadnja solza in kapne zadnja solza — še enkrat se začudeno zazreš — mar je življenje res le to?

KONEC

MIROSLAV NIKOLIĆ

11

SPOMINI NA PRVO SVETOVNO VOJNO IN KOROŠKO OFENZIVO

To je bila večerja! Okoli 20 povabljenih oseb, med njimi tudi nekaj romunskih zakonskih parov, ki so bili prijetno preseščeni, da je babica govorila z njimi romunsko.

V Temišvaru je srbska mladina prirejala čajanke. Moj bog, kakšni prostori in dvorane! Preje sem takšne videl samo v slikah. Pa dekleta, nežna in negovana. Prijazno so me sprejeli. Kola in valček (na eno stran!) sem dobro plesal. Tukaj pa so me naučili »One step«, najnovejši moderni ples! Z občutkom superiornosti sem se vrnil med solške in Negotin.

Začel sem kovati rožnate načrte za počitnice. Čim šolo končam, grem k očetu in mami v Temišvar. In to sam! Pot že poznam, po Donavi pa sem se še večkrat peljal. Puncam na čajanki sem tudi povedal, da pridem.

Pa trešči strela! Komaj sva z babico prišla nazaj v Negotin, dobiva pošto od mame, da zapuščajo Temišvar! Premik, smer Subotica. Dne 19. maja 1919 je prvi pešadijski polk z godbo in

zastavo na čelu krenil iz Subotice na koroško fronto (posnetek imam doma). Po očetovih zapiskih je bila »maršruta: Subotica — Sombor — Bogojevo — Vinkovci — Zagreb — Ljubljana — Kranj, Jezersko sedlo — Celovec — položaj Ultichsberg (St. Urška gora), severno od Celovca. Datumi in zapisnikih niso navedeni, tudi boji ne. Oče je v zapiskih zaključil zapisovanje bojev s koncem leta 1918. Sedež je imel oče v Celovcu, mati z otroki pa je ostala v Ljubljani.

O tem skoku iz Subotice v Slovenijo nisem vedel nič, dokler se mama ni oglasila iz Ljubljane. Da sestra in brat začeto šolanje v Temišvaru nadaljujeta v slovenski šoli v Ljubljani, mlajša sestra pa še ni bila šoloobvezna. Mislim, da sta hodila v »Mladikovo«, ker je mama v bližini dobila stanovanje. Potem sta mi ta dva ljudskošolca začela pisati, da že znata slovensko (nesramnost!) in mi pošiljala slovenske knjige in me je grozno jezilo, ko vsega nisem mogel razumeti. Med drugimi je bila tudi mala lična knjižica v temnordečem ovitku, ki je bila nekaj turističnih vodič za Ljubljano. Sistematično je bilo v njej navedeno, kaj naj si tuje ogleda v Ljubljani, če ho tam bival en, tri ali sedem dni. Navedene so bile vse znamenitosti. Na slikah sem prvič videl Prešernov spomenik pred mostom in gradom v ozadju. Torej turistična propaganda je bila že leta 1919 v Ljubljani na spoštljivi višini.

Potolažem sem bil za izgubo Temišvara. No, pa bom za počitnice šel v Ljubljano in Slovenijo in tako ostvaril sanje iz davnega leta 1915!

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 49. seji 29. maja obravnaval poročilo o uresničevanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu na osnovi javnih razprav, ki jih vodi posebni koordinacijski odbor v vseh OZD, KS in SIS. Na dnevnem redu so bila tudi poročila o problematiki sanacije Blejskega jezera, o problematiki zaposlovanja v občini, o delu kmetijsko zemljiške skupnosti in o dejavnosti Radia Triglav Jesenice. V razpravi sta bila tudi predloga odloka o organizaciji upravnih organov občinske skupščine, o razširitvi obveznosti plačevanja samoprispevka na območju občine, predlog sklepa o soglasju k najemninam družbenih prostorov, predlog družbenega dogovora o ohranjanju in pospeševanju skupnega pašništva in planšarstva v kraškem in gorskem območju SRS. Potrdili so program dela upravnih organov za drugo polletje 1979 in delovni program upravnih organov v akciji Nič nas ne sme presenetiti. Na seji so spregovorili tudi o obnovi in razširitvi izobraževalnega centra republiške konference ZSMS v Bohinju, o osnutku zakona o sistemu družbenega planiranja in osnutku zakona o družbenih svetih ter o več finančnih zadevah.

Na 9. seji občinske konference ZK Radovljica 30. maja so ocenili javne razprave o gradivu družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu. Spregovorili so tudi o nalogah Zveze komunistov v nadaljnjem delovanju pri izvajanju stališč Zveze sindikatov Slovenije o dohodkovnih odnosih in delitvi po delu. Delegati so obravnavali tudi več kadrovskih vprašanj, ki se nanašajo na delegiranje v CK ZKJ in CK ZKS ter v občinsko konferenco SZDL.

Predsedstvo občinske konference SZDL Radovljica je na zadnji majski seji sprejelo sklep o sklicu volilne seje OK SZDL, ki bo 11. junija v veliki sejni dvorani občinske skupščine. Potrdilo je tudi sklep o sestavi in delegiranju delegatov v OK SZDL novega mandata, ki bo štela 63 delegatov, od teh po enega iz vseh KS, 15 delegatov bo iz vseh občinskih družbenopolitičnih organizacij, 27 delegatov pa bodo delegirale SIS, občinske družbene organizacije, društva in druga združenja občanov. Po novem predlogu bo predsedstvo OK SZDL v prihodnjem mandatnem obdobju štelo 19 stalnih delegatov.

Izvršni odbor predsedstva OK SZDL Radovljica je na zadnji seji obravnaval gradivo za volilno sejo OK SZDL, ki bo v začetku junija. Na dnevnem redu je bila tudi obravnava poročila delavske univerze Radovljica o problematiki družbenega izobraževanja delegatov v občini, osnutek družbenega dogovora o skupnih obveznostih pri organiziranju in sofinanciranju gorenjskih občin za športne in druge prireditve širšega pomena. Razprava pa je tekla tudi o poslovanju lokalne radijske postaje Triglav Jesenice v 1978. letu.

Na 4. seji občinskega odbora ZZB NOV Radovljica 30. maja so delegati obravnavali in ocenili poročilo o gospodarskih gibanjih v občini, izhodišča iz razprav o samoupravnih družbenoekonomskih odnosih v stanovanjskem gospodarstvu ter se seznanili z nekaterimi tekočimi notranjepolitičnimi vprašanji razvoja v občini in SRS. Na seji so podprli pobudo, da se pripravi razstava o dejavnosti borcev NOB v občini, ki niso več zaposleni.

Predsedstvo občinske skupščine Radovljica je na majski seji sklenilo, da bodo naslednje seje vseh zborov v sredo, 13. junija. Prvi dve točki dnevnega reda — poročilo slovenske delegacije v zvezni skupščini o svojem delu in poročilo o delu organa za prekrške v SRS bodo zbori obravnavali na skupni seji, druge točke dnevnega reda pa na ločenih sejah zborov. Na predsedstvu so spregovorili tudi o nekaterih pomanjkljivostih glede udeležbe delegatov na sejah občinskih zborov, o usposabljanju delegatov ter o delu in problematiki konferenc delegacij za zbor združenega dela občinske skupščine.

Koordinacijski odbor za družbeno planiranje pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je na seji 25. maja v navzočnosti predsednika izvršnega sveta in predstojnika oddelka za gospodarstvo in finance pri OS Radovljica obravnaval priprave na akcijo za oblikovanje planskih dokumentov za naslednje srednjeročno obdobje 1981–1985. Spregovorili so tudi o neposrednih nalogah in vlogi odbora zlasti pri usmerjanju in nudenju pomoči nosilcem planiranja v občini.

Na svečanosti ob 60-letnici ZKJ, sindikatov in SKOJ ter dneva mladosti, ki je bila v sredo, 23. maja, popoldne v dvorani novega doma Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici so svečano sprejeli v ZKS 50 novih članov, predvsem mladincev in mladink. Hkrati so 48 članom, ki so v ZKS neprekinjeno 30 let, podelili posebna priznanja OK ZK Radovljica. Po svečanosti in kulturnem programu so si udeleženci ogledali muzej Tomaža Godca.

Na sotočju Save Dolinke in Save Bohinjke so v organizaciji občinske konference rezervnih vojaških starešin in OK ZSMS Radovljica vsakoletni Partizanski tabor heroja Tončka, na katerem bodo sodelovali učenci sedmih razredov vseh šestih osnovnih šol v občini. Tabor prirejajo v spomin na predlaskim umrlega narodnega heroja Antona Dežmana-Tončka, ki je dal pobudo za tovrstno akcijo usposabljanja mladih za SLO. Učenci bodo seznanjeni z namenom in uporabo sodobnega pehotnega orožja in opremo, z zgodovino NOB na območju radovljiške občine in celotne Gorenjske, z nalogami pri obrambnih pripravah in družbeni samozasčitvi. Opravili pa bodo tudi streljanje s puško ter organizirali partizanski miting.

Za sofinanciranje nakupa poslovnih prostorov ČP Glas v Kranju se je občinska skupščina Radovljica odločila, da prevzame poravnavo svojega deleža z glavnico 517.500 din. S 15. marcem 1980. leta bo v nadaljnjih petih letih plačevala letne anuitete višini 103.500 din. Podobne sklepe so že ali pa jih še bodo sprejele tudi vse druge gorenjske občine.

Izvršni svet OS Radovljica je na zadnji majski seji sprejel predlog odloka o organizaciji upravnih organov občinske skupščine. Po novem ima skupščina naslednje upravne organe: oddelek za družbeno planiranje in razvoj, oddelek za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve, oddelek za splošno upravne zadeve, oddelek za notranje zadeve, oddelek za ljudsko obrambo, odsek za inšpekcijske službe, davčno upravo in geodetsko upravo. Predlog odloka bodo morali sprejeti tudi vsi zbori občinske skupščine, ki bodo zasedali 13. junija.

Med večdnevno bivanjem v Sloveniji je 64 nekdanjih francoskih borcev odpora in vojni veterani prejšnji teden obiskalo tudi radovljiško občino. Sprejel jih je predsednik občinskega odbora ZZB NOV Slavko Staroverški, ki jim je razkazal muzej talcev v Begunjah. Tudi za francoske goste je ta ogled pomenil novo spoznanje o deležu našega ljudstva v borbi proti fašizmu. Po obisku Bleda so se francoski gostje podali na ogled Dražgoš.

Cestno podjetje Kranj je izvršnemu svetu OS Radovljica vložilo zahtevek za postavitev vzdrževalne baze v Lescah pri blejskem mostu. Izvršni svet je načelno izrekel soglasje, vendar je zahteval, da se lokacija objekta odmakne od ceste proti golfu ter da se zagotovijo vsi potrebni lokacijski in urbanistični dokumenti ter urede premoženjsko pravne zadeve.

V radovljiški občini se že dalj časa soočajo s problemom zaposlovanja visoko kvalificiranega kadra. Z visoko in višjo izobrazbo je le 5,4 % zaposlenih, kar je razmeroma nizko poprečje v primerjavi s SRS, kjer znaša poprečje zaposlenosti tega kadra 8,1 %. Na Gorenjskem imajo nižje poprečje zaposlenosti teh kadrov le v Trzinu in Škofji Loki.

Na dosedanjih devetih sejah je bilo od 207 vabljenih delegatov družbenopolitičnega zbora občinske skupščine Radovljica navzočih 160, s čimer je bila dosežena 77 % udeležba. Na devetih sejah zbora združenega dela je bilo od 405, navzočih 333 ali 82 % vseh delegatov. Najboljša je bila udeležba delegatov na sejah zbora krajevnih skupnosti. Od 200 vabljenih je na sejah sodelovalo 185 ali 92,5 % vseh delegatov.

Delavci trgovske delovne organizacije Murka Lesce so že aprila izvolili nove samoupravne organe. V delavski svet delov-

ne organizacije je bilo izvoljenih 11 delavk in 1 delavec, v delavski svet TOZD maloprodaja 9 delavk, v delavski svet TOZD veleprodaja 7 delavk in 2 delavca. Hkrati so izvolili za oba TOZD tudi 5-članska odbora samoupravne delavske kontrole in skupno 4-člansko disciplinsko komisijo. V novem mandatu je izvoljen v samoupravne organe 54 članov kolektiva, od katerih je 44 žensk in 10 moških, s čimer je dosežena tudi ustrezna zastopanost sestave kolektiva.

V mladinskem domu v Bohinju je bil prejšnji teden seminar za vse vodje občinskih centrov za delovne akcije v Sloveniji. Pripravljal ga je Center za mladinske delovne akcije pri RK ZSMS Slovenije.

V hotelu Svoboda na Bledu je bila 24. maja vsakoletna svečanost, ki sta jo pripravili telesnokulturna skupnost in Zveza telesnokulturnih organizacij občine Radovljica. Ob udeležbi družbenopolitičnih in športnih delavcev so zaslužnim telesnokulturnim delavcem podelili 17 Bloudkovih značk. 38 športnikom, ki so lani osvojili medalje na državnih prvenstvih, so podelili posebna priznanja — plakete. Skupaj so radovljiški športniki osvojili kar 69 medalj. Za osvojena prva mesta v občinskih tekmovalnih pa so podelili tudi deset priznanj najboljšim ekipam.

Za dan mladosti se je zvrstila v radovljiški občini cela vrsta raznih kulturnih prireditev. Razen osrednje prireditve v Bohinju, kjer se je zbralo največ mladih Pod sklaco, je likovna sekcija KUD Bled pripravila v avli tamkajšnje osnovne šole razstavo slik in plastik pisatelja Toneta Svetine in njegovega sina Vojka Svetine. V sindikalnem domu v Kropi sta v organizaciji pevskega zbora Stane Žagar pripravila razstavo slik in rezbarij Metka in Janez Vovk. Glasbena šola pa je pred praznikom pripravila vsakoletni koncert instrumentalnih skupin, duetov in solistov. Klub radovljiških študentov pa v Sivčevi hiši koncert renesančne glasbe.

Po programu kulturne akcije za delovne kolektive je bila v četrtek, 31. maja, zvečer v dvorani združenega doma v Ribnem za delavce iz drugih republik, ki so zaposleni v radovljiški občini, zanimiva dramska prireditev. Člani dramske sekcije KUD TONO HROVAT iz Velike Kladuše, so uprizorili eno najbolj znanih in največkrat igranih dram HASANAGINICA. Po letošnjem programu bodo v občini organizirali še dve prireditvi za delavce iz drugih republik.

Na vsakoletnem teku po ulicah Radovljice, ki sta ga v počastitev dneva mladosti 25. maja organizirala Občinska telesnokulturna skupnost, ZTKO in OK ZSMS, je nastopilo 80 tekmovalcev ter po 6 ženskih in moških štafet. Udeležba je bila v primerjavi s prejšnjimi leti skromnejša, zlasti pa so pogrešali tekmovalce iz Bohinja, Bleda, Kroke in še nekaterih večjih krajev. Pri pionirjih je bil najhitrejši Bogdan Jug, pri pionirkah pa Darja Kavčič, oba iz osnovne šole Lesce. Pri mlajših mladincih je zmagal Andrej Horvat iz TVD Mošnje, pri starejših mladincih Klemen Dolenc Partizan Gorje. Pri starejših mladinkah je bila prva Francka Jerala iz Šolskega centra Radovljica, pri članih je po pričakovanju zmagal že uveljavljeni smučarski tekač iz Gorij Vinko Poklukar, pri članicah Mojca Solar iz SD Dobrava, pri starejših članih pa Milan Pangerc iz Ribnega. V moških in ženskih štafetah so bili najhitrejši tekači in tekačice SD Dobrava.

Glasbena šola Radovljica je v svojih prostorih v radovljiški graščini priredila v torek, 29. maja, zvečer zanimiv koncert. V gosteh sta bila priznana solista na harmoniki Peter Dovč in Dejan Mesec, absolventa glasbene šole iz Ljubljane. Izvajala sta klasične skladbe domačih in tujih skladateljev in pokazala, da je harmonika izredno dobro in učinkovito glasbilo tudi za tovrst glasbe.

Na 17. republiškem prvenstvu v jadralnem letu nju, ki je bilo od 19. do 26. maja na letališču ALC v Lescah, je sodelovalo 23 jadralcev iz Ljubljane, Maribora, Novega mesta, Celja, Ptuja in Lesce. Zmagal je izkušeni letalec ALC Lesce Janez Pintar, njegov mlajši klubski tovariš Ivo Šimenc pa je bil drugi.

Delavci občinske knjižnice A. T. Linhart Radovljica so v galerijskih prostorih Sivčeve hiše v Radovljici 1. junija pripravili razstavo knjig pisateljev Slovenske moderne. Na ogled so zbira dela Ketteja, Murna, Zupančiča in Cankarja. Ob otvoritvi so kulturni program izvedli člani Linhartovega odra KUD Radovljica.

RAZREDNOST EKOLOŠKEGA PROBLEMA DRUŽBENO OBVLADANJE NARAVNIH SIL

Plast zraka, ki obdaja zemljo, atmosferska modrina neba, prozorni omot, v katerega smo vsajeni z glavami navzgor, oziroma navzdol, je tanek. Pravijo, da ne meri več kot jajčna lupina v primerjavi s celim jajcem in v to tanko lupino človek iz vseh dosežkov svoje industrializirane in stehinirane civilizacije dan za dnem, uro za uro izbruha milijone ton najrazličnejše umazanije in nevarnih strupov. Hkrati pa je zrak poleg vode osnovna življenjska dobrina, saj je podatek, da človek vdihne na dan več kot 23.000-krat, dovolj zgovoren. Nekateri avtorji celo trdijo, da bo ob vsem tem onesnaževanju zraka, kakršnemu smo priče, čez sto let zemljina biosfera, predvsem pa seveda ozračje, preveč strupeno in umazano, da bi se na njej še lahko ohranilo zdravo življenje. Neobetane napovedi, ni kaj, vendar mi v tem zapisu ne gre za znanstveno razmišljanje o poluciji zemlje in zraka, temveč za neko drugo, drugačno razsežnost problemske celote. Za izvor in poreklo takega, eksplozatorskega načina prisvajanja naravnih sil, ki ni nič drugega kot rezultat specifičnega načina družbene produkcije.

Produkcija, delovna produktivnost, je bila prvotno določena zgolj po učinku, izraženem s proizvodnjo, ki je zadovoljeval človekovo, proizvajalčovo neposredno potrebo, z razvojem naravne produktivnosti dela v podružljeno delo samo, njegovo delitve, pa se večajo same produkcijske sile, družbenega dela, večajo se

tudi potrebe, sredstva in načini njihovega zadovoljevanja. »Potreba, družbeno obvladati prirodne sile, gospodariti z njimi, si jih najprej z deli človeške roke v velikem obsegu prisvojiti ali ukrotiti, ima najbolj odločilno vlogo v zgodovini industrije.« (K. Marx, Kapital I, CZ, Ljubljana 1961, str. 577). Vendar pa ljudje, kjerkoli v zgodovini se že nahajajo, stojijo nasproti naravi kot nečemu, njim vnanjem, izven njih obstoječem, kar pa si morajo prisvojiti in osvojiti, da bi preživel. To pa lahko storijo le v toliko, kolikor so sami narava. Le kot naravno bitje lahko človek posega v naravo, jo spreminja in s tem (delovnim aktom) spreminja tudi sebe samega, seveda na osnovi predpostavk, ki jih postavlja narava sama.

Materijo namreč lahko preoblikujemo, formiramo le glede na njene zakonitosti, kajti človek ne kreira iz nič, creatio ex nihilo ni rezervirano zanj, iz nič oblikuje le Bog. Človek pa ni bog, kajti Bog je mrtev (Nietzsche). Torej človek lahko obvlada naravo le, če si jo podvrže. »Proces dela... je smotrna dejavnost za izdelovanje uporabnih vrednosti, prisvajanje naravnih stvari za človeške potrebe, splošni pogoj za presnavljanje med človekom in naravo, večni naravni pogoj za človeško življenje in zato neodvisen od vseh oblik tega življenja, nasprotno pa enako skupen vsem njegovim družbenim oblikam. Zaradi tega nam ni bilo treba obravnavati delavca v odnosih do

drugih delavcev. Zadostovala sta nam človek in njegovo delo na eni strani, narava in njene snovi na drugi.« (Kapital I, str. 208) Iz povedane lahko izluščimo, da je narava človeku posredovana skozi družbo, le-ta pa, če obrnemo, skozi naravo. Obe skupaj pa predstavljata dialektično celoto, dvojce polov, ki združena opredeljujeta človekov zgodovinski razvojni proces.

Eksplozatorsko prisvajanje naravnih sil, o katerem je bilo govora na začetku, ni nič drugega kot vsebinska predpostavka kapitalističnega načina produkcije, ki zavestno zanemara predpogoj ustvarjanja materialnega bogastva, ustvarjenega v sami naravi. V produciranju menjalnih vrednosti namreč z določenimi zakonitostmi kratkovidni interesi urejajomenjavo med naravo in družbo. En sam način je, po Marxu, s katerim lahko preprečimo uničenje narave, ki izhaja iz takega urejanja. Presnavljanje se mora dolgoročno sistematično vzpostaviti kot zakon, ki urejuje družbeno produkcijo in v ta-

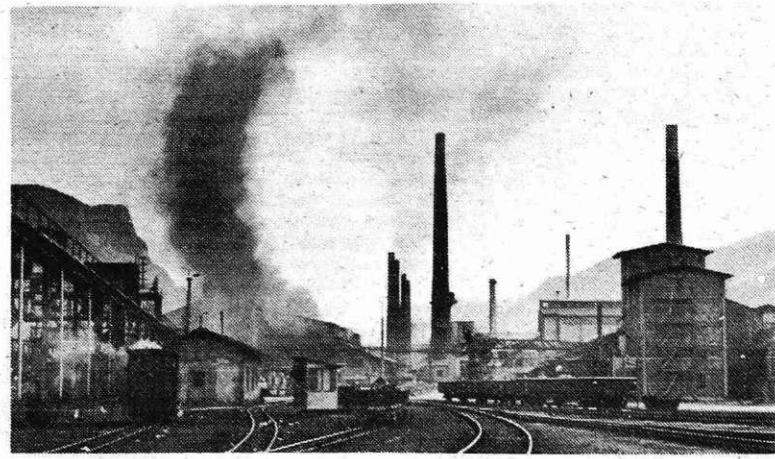
ki obliki, ki ustreza polnemu razvoju človeka. (Kapital I, str. 568).

Ta nekolikaj daljši teoretski razmislek mislim, da je potreben obravnavanju ekoloških vidikov varstva okolja, seveda s predpogojem, da svojih korenin to obravnavanje nima v ekoideološkem pristopu k problemom in hkrati noče biti goli povzetek pozitivističnih, biološko ekoloških modrovanj in nemalokrat patetično obarvanih opozarjanj pred ekološko katastrofo, ki da jo sam sebi pripravlja človek (nekateri ga pišejo z veliko začetnico — Človek). Človek kot živo bitje, torej človek nasploh. Ta abstrakcija je namreč potrebna takemu načinu obravnavanja problematike, kajti konkretni človek, delavec, proizvajalec na kateremkoli klinu razsežne lestvice moderne delitve dela, ni zgolj človek nasploh, temveč je nekdo, ki pripada določenemu sloju, razredu, kasti, celo po nacionalni pripadnosti ga lahko ločimo in ima ime. Vsega tega se tudi v našem domačem okolju ne zavedamo in ostajamo na ravni po-

zitivističnega obupavanja, ki s svojim znanjem sicer lahko marsikaj pripomore na področju sodobne tehnologije, ne more pa razreševati ničesar, kajti to razreševanje je možno le kot vsebinski del revolucionarne prakse. Delavski razred je vedno eksistiral v senci ekološkega problema, ta problem pa je razrešljiv tako, kot vsi problemi, vezani na poseben razredni položaj človeka, le z revolucionarnim spreminjanjem vsega obstoječega vse dotle, dokler ne bodo odpravljeni pogoji, v katerih se ljudje delijo po razredni pripadnosti, torej do izoblikovanja nove človeške asociacije, brezrazredne družbe.

Sprejemamo resolucije, zakone, akte, sporazume, tudi ustave in v njih natančno opredeljujemo človekove dolžnosti in pravice, tudi tiste vezane na zdravo okolje, sprejeli smo zakon o varstvu zraka, vendar vseh teh papirjev uspešno ne jemlje mo resno, kar je povsem razumljivo in drugače biti ne more. Družbena bit pogojuje družbeno zavest in ne obrato, je ob sprevečanju Hegla iz čemenja na glavi nazaj na noge zapisal Marx. Na določeni, opredeljeni stopnji zgodovinskega razvoja, na zgodovinsko določeni stopnji razvoja produkcijskih sil in odnosov, ki z železnimi zakoni uokvirjajo in vzpostavljajo naš, človeški odnos do narave seveda moramo ta odnos spreminjati, presegati. Vendar ne na papirju, temveč z revolucionarno akcijo, s to zgodovinsko vitalnostjo in možnostjo delavskega razreda, da ukine samega sebe ter vzpostavi novo, azenkrat še vizionarsko družbo prihodnosti. Imenovano tudi komunizem.

Mitja Košir

STROŠKI OGREVANJA IZ VROČEVODA, IZRAČUN AKONTACIJE IN PRORAČUN ZA KURILNO SEZONO 1978/79

S to informacijo želimo porabnike natančneje seznaniti z načinom izračuna cene ogrevanja. Radi bi tudi, da se izognemo raznim očitkom, ki so sicer največkrat posledica nepoznavanja dejanskega stanja. Da bi razumeli kako dobimo stroške ogrevanja je prvo treba razjasniti dva pojma in sicer kurilno sezono in plačilno leto.

Kurilna sezona je obdobje neprekinjenega gretja. Na Jesenicah se ta začne po 15. septembru in konča do 15. maja naslednjega leta. Stroški, ki nastanejo za gretje v tem obdobju, porabniki ne poravnajo nankrat ali v 8 obrokih, pač pa se razdelijo na 12 mesecev.

Plačilno leto. To je 12 mesecev, ko plačamo stroške kurilne sezone in ko velja akontacija, ki jo potrdi izvršni svet skupščine občine Jesenice. Plačilno leto se začne julija in konča junija v prihodnjem koledarskem letu. Odločitev za tak sistem plačevanja sloni na:

- manjših enakih mesečnih obrokih za porabnike in
- enostavnejšem obračunu.

Večkrat slišimo očitke, plačujem za gretje, ko ga sploh ni (tu mislijo na poletne mesece). Lahko bi se odločili na plačilo gretja samo v mesecih kurilne sezone. Kaj to pomeni, si oglejmo na primeru 50 kv. m velikem stanovanju. Po obstoječem načinu je imel stanovalec v kurilni sezoni 1977/78 mesečno 366,50 din stroškov (akontacija 7,33 din/kv. m) ali skupno 366,50 x 12 = 4.398,00 din (brez poročila). To je strošek celotne kurilne sezone (kako nastane bomo razložili kasneje). Če analiziramo porabo v sezoni 77/78 je bilo decembra 20 % celotne porabe, januarja 23 % in februarja 14 % (torej trije meseci 57 % porabe in s tem tudi stroškov).

Stanovalec bi decembra morali plačati za gretje 879,00 din, januarja 1.011,50 din itd., seveda pa aprila le 175,90 din. Če primerjamo povprečen znesek in znesek po dejanski porabi vidimo, da je razlika kar 276 % in da je delitev stroškov ogrevanja na 12 enakih delov povsem upravičena.

Sestavine stroškov. Kot primer smo v prejšnjem odstavku obravnavali sezono 77/78, ker so vse sestavine poznane. Pri analizi stroškov pa si oglejmo letošnji sezono 78/79 (bitvenih razlik v posameznih odstotkih ni). Stroški so:

- stroški proizvajalca - Železarna Jesenice - TOZD Energetika,
- stroški distributerja - Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje - TOZD Vzdrževanje.

Vse te stroške posredno potrjuje izvršni svet skupščine občine Jesenice.

Znesek (din) na				
Železarna	(500 din/G cal)	plan 18.260 G cal	%	%
1 - energija		7.571.362,40	68,33	
2 - amortizacija		462.708,40	4,18	
3 - el. energija		309.872,20	2,80	
4 - OD stroš. del. skupn.		482.611,80	4,35	
5 - ostalo		303.481,20	2,74	
skupaj 1-5		9.130.000,00		82,4
BUP				
6 - amortizacija omrežja, IV		953.365,00	8,60	
7 - obresti na kredit		468.491,00	4,23	
8 - el. energija		65.000,00	0,59	
9 - zavarovanje		22.256,00	0,20	
10 - OD, stroški skupnih služb		440.888,00	3,98	
skupaj 6-10		1.950.000,00		17,60
skupaj 1-10		11.080.000,00	100 %	100 %

Opomba: Z večjo porabo od planirane, se vsi stroški pozicij od 1 do 5 povečajo (so variabilni), od 6 do 10 pa ostanejo nespremenjeni.

Izračun akontacije. Z dohodkom je treba pokriti vse stroške. Če vemo, da imamo vpeljan še režim poravnave, (večji dohodek od stroškov - vračanje; manjši dohodek od stroškov - doplačilo), potem dvomov v realnost cene ne sme biti. Omenili bi še to, da je meritev porabljene energije na izhodu iz Železarne, torej za vse mesto skupna. Kako se torej formira akontacija.

Znano je, da je akontacija podana v dinarjih na kvadratni meter. Če torej poznamo koliko kv. metrov v mestu ogrevamo, ni težko izračunati akontacijo.

Velja osnovna formula: prihodki stroški.

Stroški so bili že opisani, prihodki pa so kot sledi:

Natančneje celotnega izračuna ne bi podajali, ker so akontacije za trgovine in poslovne prostore višje. Stanovalec pokriva 63,5 % stroškov, ki jih je ogrevanih 74.057 kv. metrov od skupno 115.714 kv. metrov (sanitarna voda) je podana kot ekvivalentno število kv. m). Samo za stanovanja pa se akontacija izračuna:

$$= \text{stroški (63,5 \%)} \\ = A (\text{kv. m}) \times 12 (\text{plač. sezona})$$

ce preko končne akontacije, ki je podana v dinarjih na kvadr. meter mesečno.

Stroški proizvajalca. Železarna, oziroma TOZD Energetika kalkulira svojo ceno na energijsko enoto. V letošnji sezoni (78/79) je znašala ta cena 500 din/G cal (1 KWh = 0,43 din). Zanimivo je pogledati še strukturo te cene:

- gorivo 82,8 %,
- amortizacija 5,1 %,
- el. energija 3,4 %,
- osebni doh., stroški del. skupnosti 5,3 %,
- ostalo (mat. stroški, invest. vzdrž. itd.) 3,4 %.

Iz cene je razvidno, da je glavni strošek gorivo. Na njegovo porabo pa neposredno vplivajo vsi stanovalci s primernim varčevanjem.

Stroški distribucije. Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje kalkulira svoje stroške v obliki fiksnega zneska. V letošnji sezoni je znašal ta znesek 1.950.000,00 din. Pri planirani porabi 21.236 MWh, bi to pomenilo strošek 0,09 din/KWh. Struktura tega stroška je naslednja:

- amortizacija, investicijsko vzdrževanje 49 %,
- obresti za kredite 24 %,
- el. energija 3,4 %,
- zavarovanje 1,2 %,
- OD, stroški del. skupn. 22,4 %.

Iz stroškov je razvidno, da so glavne postavke amortizacija, investicijsko vzdrževanje in obresti na kredite.

Skupni stroški. Za kurilno sezono smo planirali v mestu porabo 18.260 G cal. (21.236 MWh). Iz tega sledi, da so planirani stroški:

- proizvodnja 18.260 x 500 9.130.000 (82,4 %)
- distribucija 1.950.000 (17,6 %)
- skupaj 11.080.000 din

Vidimo, koliko stane proizvodnja (2J) in koliko dobava (BUP). Še enkrat poudarjamo, da na glavni del stroškov lahko vplivajo porabniki s primernim varčevanjem.

Posamezni deleži v skupnih stroških. Za še jasnejšo sliko podajamo tudi deleže posameznih postavk iz stroškov Železarne in BUP v akontaciji, ki so jo plačevali potrošniki v sezoni 1978/79.

Znesek (din) na				
Železarna	(500 din/G cal)	plan 18.260 G cal	%	%
1 - energija		7.571.362,40	68,33	
2 - amortizacija		462.708,40	4,18	
3 - el. energija		309.872,20	2,80	
4 - OD stroš. del. skupn.		482.611,80	4,35	
5 - ostalo		303.481,20	2,74	
skupaj 1-5		9.130.000,00		82,4
BUP				
6 - amortizacija omrežja, IV		953.365,00	8,60	
7 - obresti na kredit		468.491,00	4,23	
8 - el. energija		65.000,00	0,59	
9 - zavarovanje		22.256,00	0,20	
10 - OD, stroški skupnih služb		440.888,00	3,98	
skupaj 6-10		1.950.000,00		17,60
skupaj 1-10		11.080.000,00	100 %	100 %

$$= 0,635 \times 11.080.000 \\ = 7.045 \times 12$$

akontacija = 7,92 din/kv. m mesečno

Poudarimo še to, če so stroški manjši, je tudi končna cena manjša. Važno je opozoriti še na nekaj. Stanovalec mora za oceno vedno izhajati iz stroškov npr.: v kurilni sezoni

PROBLEMATIKA TURISTIČNE DEJAVNOSTI V GORNJESAVSKI DOLINI

Turistična društva v jeseniški občini imajo v novem mandatu obdobju enega delegata v občinski konferenci SZDL. Da bi bil le-ta seznanjen z dejavnostjo in problematiko, so se pred kratkim v Kranjski gori sestali predstavniki turističnih društev naše občine. Na razgovoru so se navzoči sporazumeli, da naj se na osnovi ugotovljenega pripravi ustrezen pregled nalog in problemov, ki jih bo v prihodnje potrebno rešiti, da se bo turizem še uspešneje razvijal v Gornjesavski dolini.

Tako so predstavniki iz Rateč povedali, da je delovanje turističnega društva zelo oslabilo, odkar nimajo več menjalnice, glavne vira dohodka. Glede na to, da imajo na njihovem področju 230 postelj za goste, so mnenja, da je treba recepcijsko službo zopet urediti, in sicer tako, da bi se opravljala v kombinaciji z neko drugo pridobitno dejavnostjo. Morda v sodelovanju s trgovsko organi-

78/79 je bil planirani strošek ogrevanja za 50 kv. m veliko stanovanje: 50 x 12 x 7,92 = 4.752,00 din.

Na tak strošek, oziroma na tako velik prihodek v skupnem prihodku je izračunana tudi akontacija. Stanovalec, ki se vseli, na primer, 15. septembra in ni plačal v poletnih mesecih (julij, avgust, september) bo enako kot ostali lahko koristil celotno gretje in mora torej tudi poravnati celoten strošek, seveda v devetih mesecih.

Za njega torej velja informativna, le obračunska akontacija

$$\frac{4.752,00}{50 \times 9} = 10,56 \frac{\text{din}}{\text{kv. m}} / \text{mesečno}$$

Stanovalec hitro radi naredijo napako in slišimo različne očitke, saj svoj strošek računajo:

$$S = 50 \times 9 \times 7,92 = 3.564,00 \text{ din}$$

To pomeni, da so si naračunali kar 22 % cenejše gretje.

Kako je torej upravičljivo, da dva sosed (eden se je pač preselil 15. IX.) za enako uslugo plačata različno, odnosno eden kar 22 % manj.

Stanovalec, ki se preselijo, odnosno začne ogrevati kasneje, stroške zmanjšamo za odstotek že nastalih stroškov.

Upamo, da je informacija dovolj obširna in da bo služila boljše razumevanju akontacij in stroškov ogrevanja. Pogosto slišimo grožnje: »ne bomo plačali«, »ni dobro gretje«. Iz vsega navedenega se lepo vidi, da manjša dobava pomeni tudi manjši strošek in tega tako ali tako stanovalec ne plačajo.

Tudi enodnevni izpad, ki v celotni kurilni sezoni (240 dni) pomeni 0,4 %, zneske za vzorčnega potrošnika celih 19,80 din. Pri tem pa se izpad lahko dogodi vsem stanovalcem v mestu, le da se manjša poraba potem na koncu leta razdeli na vse. Seveda je zaradi enakomernosti takih dogodkov ta obračun nesmiseln, saj bi samo natančno ugotavljanje stalo več kot tistih 0,4 %. Podobno je tudi s kalorimetri, ko si nekateri predstavljajo pocenitve, ne da bi se zavedali, da ima vpeljava in obratovanje kalorimetra različne vplive in da je problematiko treba dobro poznati.

Z energijo varčuje človek in avtomatika, kalorimeter pa jo le več ali manj natančno meri.

PREDVIDEN PORAČUN

Po odloku izvršnega sveta skupščine občine Jesenice je dobavitelj dolžan narediti poračun do višine spremenljivih stroškov. Letošnja akontacija (za stanovanja 7,92 din/kvadratni meter mesečno) je bila določena na osnovi dopustnega povečanja cen komunalnih storitev v preteklem letu, ki je znašalo 8 %. Hujša zima pa je vzrok, da smo na osnovi dopustne podražitve postavljene plan porabe presegli za približno 5.511 G cal. in akontacija predstavlja le 80 % končne cene. Na variabilnih stroških torej nastaja primanjkljaj okrog 2.755.000,00 din. Ta primanjkljaj bomo obračunali v štirih zaporednih obrokih. Uspoštevali bomo tudi specifične primere kot na primer, objekte na Cesti revolucije 4 in 6. Tavčarjevi 8, kot tudi vse, ki so se priključile kasneje. Sanitarna topla voda bo obračunana ločeno.

Pripomniti je potrebno tudi, da železarna Jesenice prejme plačilo za porabljeno toplotno energijo sproti mesečno ne glede na to, da potrošniki porabljeno energijo plačajo v 12 mesecih. Potrošniki v tem primeru kreditirajo distributer (BUP Jesenice). Ker gre v primeru poročila za dokaj velika manjkajoča sredstva, predstavlja to za majhen delovni kolektiv veliko finančno obremenitev.

BIRO ZA URBANIZEM IN STANOVANJSKO POSLOVANJE - JESENICE

OB DNEVU KRVODAJALCEV

Četrtega junija vsako leto v naši republiki praznujemo dan krvodajalcev. 4. junija leta 1945 so namreč krvodajalci prvič dali kri za ranjene borce v prvi transfuzijski ustanovi v Sloveniji. V povojnem obdobju so potrebe po konzervirani krvi hitro naraščale, Rdeči križ Slovenije pa je leta 1953 prevzel naloge zbirati krvodajalce, ki bi bili pripravljeni darovati kri neznanemu človeku.

Že prvo leto se je prijavilo 20 tisoč darovalcev krvi. Organizacija krvodajalstva na Slovenskem sodi med najpomembnejše družbene naloge Rdečega križa. Poudariti je treba, da je Rdečemu križu uspelo, da se je število krvodajalcev iz leta v leto večalo in da je Slovenija po številu krvodajalcev med prvimi na svetu. V naši republiki je registriranih 350 tisoč krvodajalcev, na leto kri daje 70.000 tisoč krvodajalcev, na dan pa 200. Za nemoteno zdravljenje prebivalstva je na leto potrebnih okrog 20.000 litrov krvi.

Kri je nenadomestljivo zdravilo, zato spada krvodajalstvo med odgovorne družbene naloge, pri katerih mora sodelovati vsa družba. Zlasti pomembni sodelavci Rdečega križa so socialistična zveza, zveza sindikatov, zveza socialistične mladine, občinske skupščine, krajevne skupnosti, zdravstvena služba in drugi. Krvodajalstvo je dejavnost, ki jo je potrebno dobro poznati, stalno pospešeno razvijati in spremljati.

Naj poudarimo, da je tudi v jeseniški občini veliko delovnih ljudi in občanov, ki so zapisani kot krvodajalci. V zadnjih petih letih je kri darovalo 7853 krvodajalcev. Ob lanskem jubileju 25-letnici krvodajalstva na Slovenskem je 154 posameznikov in 15 delovnih organizacij prejelo posebno priznanje. V nekaterih delovnih organizacijah se zelo prizadevajo za zbiranje krvodajalcev, tako v temeljnih organizacijah v Železarni, trgovski-proizvodni organizaciji Golica, temeljni organizaciji Rožca, v Iskrni na Blejski Dobravi in še drugih. V jeseniški občini je 12 krvodajalcev, ki so že več kot 25-krat darovali kri.

J. R.

izboljšati pogoje kreditiranja. Privajno in odjavno službo pa je urediti tako, da bo dosegala svoj namen in da prebivalci ne bodo imeli s tem toliko težav kot doslej. Za ureditev tega je potreben poseben sestanek predstavnikov turističnih društev in za to pristojnih v občini.

V Kranjski gori so imeli tudi nekatere težave z recepcijsko službo. Menijo pa, da je zaenkrat, ko to opravljajo v hotelu Kompas, zadeva urejena. Lastniki sob negodujejo, ker se jim denar za nočitev ne izplačuje sproti, tako kot prej, ko je to urejalo turistično društvo. Ni pa še povsem jasno dogovorjeno, ali se provizija plača tudi takrat, ko lastniki tujskih sob dobe goste brez posredovanja.

Da bo turistično društvo delovalo kot pred nekaj leti, je v upravni odbor in komisije potrebno vključiti več prebivalcev, ki imajo neposreden interes, da se ta dejavnost krepi in razvija.

V Kranjski gori je veliko, lahko bi rekli, problematiko, oziroma želja v zvezi z infrastrukturo in investicijsko graditvijo. Nujno potrebujejo več smučišč, prenočitvenih zmogljivosti, večnamenske dvorane, ki naj bi bila v takem objektu, da bi se njeno vzdrževanje krilo z gospodarsko dejavnostjo. Nadalje potrebujejo sankasno progo, vrtec na snegu, ustrezno vodniško službo in drugo.

Predvidene so povečave le v okviru hotelov Alpe Adria in Lek. Glede na to, da se v Jasni predvideva ureditev večjega jezera, ko se bo od tod odvažal rečni gramoz ob graditvi

cestnega predora skozi Karavanke, je treba tu načrtovati nov ustrezen gostinski-hotelski objekt. Sedanje leseno gostišče je namreč v glavnem dotrajano. Ustrezna lokacija naj se najprej ponudi družbenim gostinsko-hotelskim organizacijam, v kolikor ti ne bi imeli interesa, pa naj se to prepusti zasebnim iniciativam.

Iznesli so še probleme pobiranja takse od vikendašev, recepcijske službe v Gozd Martuljku, ureditve prometa v Kranjski gori in izdajo novega prospekta. V zvezi s tem so priporočili, da naj se pri TD Kranjska gora imenuje posebno komisijo, ki bo poskrbela za nov prospekt celotne Gornjesavske doline, ki naj bi ga financirala vsa društva, hotelsko-gostinske organizacije in drugi.

Za Mojstrano, Dovje in Belco ni bila nakazana problematika, vendar se smatra, in že tudi ve, da je tu potreben ustrezen hotelski objekt, zgraditev smučarske vlečnice, asfaltiranje lokalnih poti, ureditev infrastrukture in drugo.

Glavni problem turističnega društva na Jesenicah je pridobitev ustreznega prostora za informativno službo. Ta naj bi bil v bližini železniške postaje, kjer se ustavljajo gostje. Morda bi se našla ugodna rešitev skupno s Kompasom, Viatorjem ali drugim.

Kar zadeva področja Žirovnice in Planine pod Golico, je zaželeno, da bi krajevne konference SZDL razvile aktivnost za ponovno ustanovitev in delovanje tu nekoč že prizadevnih turističnih društev.

B.

NOVI PROSTORI ISKRE

V soboto, 2. junija, so na Blejski Dobravi svečano izročili namenu nove proizvodne prostore temeljne organizacije Tovarna telefonskih enot, ki deluje v okviru delovne organizacije Iskra - elektromehanična Kranj.

Letos mineva deseto leto, odkar so stekli prvi dogovori o prenosu telefonije iz Kranja na Jesenice. Julija leta 1970 so začeli z delom in tedaj je bilo zaposlenih 150 delavcev, med njimi večina žensk. Prav Iskra na Blejski Dobravi je nudila možnost zaposlitve ženskam, saj se prav na tem področju v jeseniški občini srečujemo z velikimi problemi.

Leta 1975 se je dislocirani obrat Iskre razvil v temeljno organizacijo, v kateri je sedaj zaposlenih 425 delavcev. Vse doslej so delavci delali v izredno utesnenih prostorih, ki so bili zgrajeni za 100 do 150 delavcev in v najetih prostorih v skupni velikosti 1800 kv. metrov in kar na štirih različnih mestih.

Z novimi proizvodnimi prostori, s skupno površino 5800 kv. metrov, pa so se rešili utesjenosti, nenormalnih delovnih pogojev, lokacijske razdrobljenosti, nomanjkanja skladišč.

nih prostorov, transportnih poti, prostorov za službe in družbeno prehrano. Ob tej investiciji so veliko pozornosti posvetili tudi družbenemu standardu, počutju in potrebam zaposlenih. Vrednost celotne investicije je približno 40 milijonov din, brez dodatnih del pa je bila dokončana v enem letu, kot so načrtovali, za kar so na slovesni otvoritvi izrekli priznanje izvajalcem.

Ob tej priliki so podelili 22 priznanj temeljne organizacije, med njimi je priznanja dobilo 16 delav, priznanji delovne organizacije Iskra Elektromehanična pa sta prejela France Žvan, ki je bil pobudnik graditve prvih prostorov Iskre na Blejski Dobravi, in direktor tovarne telefonskih enot na Blejski Dobravi Maksimiljan Erzini.

V kulturnem programu so sodelovali pevski zbor Vintgar z Blejske Dobrave ter recitatorja amaterskega gledališča Tone Cufar na Jesenicah Bernarda Gaperšič in Bojan Marošević. Vsi gostje so si ogledali tudi nove proizvodne prostore ter razstavo, ki prikazuje dosedanje delo ter načrte te temeljne organizacije.

Rk.

Slovesnosti ob poimenovanju osnovne šole Kranjska gora po partizanski enoti jeseniško-bohinjski odred so se udeležili številni borci tega odreda. Ob zaključku slovesnosti so se zbrali pred šolo, ki sedaj nosi ime po tej znani partizanski enoti. Ob tej priložnosti je nastal tudi ta posnetek. (Tekst in foto: J. Rabič)

TOVARIŠKO SREČANJE BORCEV V TRNOVEM

V nedeljo, 27. maja so se v Trnovem pri Novi Gorici zbrali topničarji IX. korpusa in borci Kosovelove brigade na tovariškem srečanju. S krajinami Trnovega in bližnje okolice so ob njihovem krajevnem prazniku proslavili tudi 35-letnico ustanovitve artilerije IX. korpusa in domačinom izročili priznanje za zahvalo za njihovo skrb in pomoč, ki so jo bili deležni na tem področju v vojnih letih 1944/45.

Srečanja so se udeležili številni borci, nekdanji komandanti in komisariji obeh brigad, med njimi je bilo precej Jeseničanov. Nekateri udeleženci so prišli na Trnovo že prejšnji dan in se udeležili odkritja spominske plošče pred zadržnim domom, ki so jo krajinam odkrili v zahvalo brigadi Srečka Kosovele, ki je v srditih bojih z nadmočnim sovražnikom januarja 1945 osvobodila Trnovo. Drugo ploščo so odkrili v spomin osim borcem artilerije IX. korpusa, ki so padli v bojih enote.

Osrednja prireditev se je v nedeljo pričela z delovnim zborom borcev artilerije in Kosovelove brigade. Navzoči so najprej poslušali poročilo o dosedanjem delu odbora za zgodovino artilerije IX. korpusa in POJ, ki ga je podal nekdanji komandant brigade Vovk Emil-Skrjanc, nadalje so sprejeli program dela in potrdili več pomembnih zaključkov in listin. Zelo svečan pa je bil zaključek zbora ko je Ludvik Pregelj dvignil storo brigadno zastavo, ki so jo 27. avgusta 1943 prejeli kot darilo mladinske organizacije iz Gradišča. Z njo so neštokrat jurišali na sovražnika, z njo so doživljali poraze in zmage v najbolj srditih bojih na Črnem vrhu, Baški grapi, Hotedrščici in drugod, toda zastava so varovali kot svetinjo in danes, čeprav brezbarvna, predstavlja veliko zgodovinsko vrednost.

Nadse ganljiv je bil trenutek ko je Jekler Matevž-Iztok z Jesenic, ki sedaj živi v Ljubljani izročil svojo darilo partizanski materi Franciški Rijavec iz Hotenja. Rijaveva mama je danes stara že blizu osemdeset let, pa se še vedno rada spominja tistih, čeprav težkih časov, ko je skrbela ne samo za svojih 12 otrok, temveč tudi za številne borce, ki so v njeni hiši vedno našli varno streho. Danes pravi: »Vsi smo bili kakor velika družina in najhujše mi je bilo taktat ko nisem imela drugega za pod zob kakor v kotu korenje in repo namenjeno praščem, pa še tega je pmanjkovalo.« S solzami v očeh je sprejela darilo in poleg postavnih tovarišev je bila videti še bolj drobna in skromna.

Potem se je pričelo slavnostno zborovanje na prostem. Po himni sta navzoče pozdravila predsednik krajevne skupnosti Trnovo in predsednik občinske skupščine Nova Gorica, slavnostni govor pa je imel Lado Ambrožič-Novljan, prvi komandant devetega korpusa NOV. V kulturnem programu je sodelovala godba na pihala iz Nove Gorice, ki je ob tej priliki prvič zaigrala topničar-

sko himno, nastopili pa so tudi mešani peski zbor in mladina iz Trnovega.

Po programu so borci prejeli spominska darila in izdatno okrepčilo, popoldne pa je sledilo tovariško srečanje, kjer so borci obujali spomine. Koliko je bilo prisrčnih stiskov rok in objemov, saj so se nekateri po 35 letih ponovno srečali, tako, da včasih beseda kar ni hotela z jezika, bolj živo pa so govorile oči.

Vsi, ki so ta dan prišli na Trnovo, se niso mogli načuditi spremembam in napredku, ki ga je ta, včasih tako skromna vasica po vojni dosegla. Asfaltirana cesta, elektrika, številne nove hiše in družbeni objekti, nov obrat tovarne Meblo in SGG Tolmin itd. Načrtujejo še izgradnjo vrtca, vodovoda in druge objekte.

Popoldne so se nekateri napotili

SREČANJE OSTARELIH BORCEV ZA SEVERNO MEJO

Zadnji dan maja so imeli v prostori društva upokojencev na Jesenicah svoj občni zbor nekdanji borci — prostovoljci za našo severno mejo 1918/1919, jeseniške občine. Občnega zbora so se udeležili vsi stari veterani, ki so se toliko pri moči, da se lahko podajo od doma. Žal je med temi stari borci že mnogo takih, ki ne morejo zaradi bolezni in oslabelosti med svoje tovariše, s katerimi so delili slabo in dobro v času, ko so se borili za zavarovanje naše severne meje in tudi za narodnostne pravice naših slovenskih rojakov na Koroškem.

Iz poročila, ki ga je podal Jože Stražisar, predsednik občinskega odbora Zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918/1919 je razvidno, da je imel odbor v preteklem letu dovolj dela v pripravah za praznovanje 60-letnice bojeva za severno mejo. Posebno je naglasil družbenopolitične organizacije in nekatere organizacije združenega dela, ki so organizaciji nudile vsestransko pomoč. Dragocene plakete, katere so ob proslavi 11. novembra lani prejeli vsi še živeči prostovoljci jeseniške občine so dokaz, da naša socialistična družba priznava zasluge borcev — prostovoljcev v času komaj rojene Jugoslavije. Omenil je tudi lepo urejeno razstavo, ki je bila takrat v avli občinske skupščine in katero si je ogledalo veliko število ljudi, ki so prihajali na občino ali v zdravstveni dom. Omenil je tudi posebno prilogo Železarja, ki je bila izdana v jubilejnim letu začetka bojeva za severno mejo in tudi daljši prispevek tovariša Umeta, ki je bil objavljen v Železarju, teden dni kasneje. Vse to je prispevalo, da so bili naši občani še bolj seznanjeni z dogodki v naših krajih po prvi svetovni vojni. Javno se je zahvalil tudi tovarišu Miroslavu Nikoliču, ki je svoj honorar objavljen svojih spominov v tedniku Železar odstopil občinskemu odboru zveze prostovoljcev na Jesenicah.

Navzoče stare borce za severno mejo, je med drugim pozdravil tudi predsednik občinske konference SZDL Zdravko Črv, ki je zaželel vsem predvsem zdravja in seveda, da bi se še vrsto let srečevali ob takih prilikah, kakor je občni zbor in različna tovariška srečanja.

O dogodkih pred 60 leti, ko je potekala naša ofenziva na Koroško, to je od 28. maja do 6. junija 1919, je obširno govoril tovariš Lojze Ude, predsednik republiškega odbora zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918/1919. Omenjal je veliko, nevarnost, da bi takrat izgubili Maribor in velik del naše Stajerske in Prekmurja in kako gre prav zasluga generalu Rudolfu Maistru in njegovim prostovoljcem, da je to preprečil.

Franc Konobelj-Slovenko, je pozdravil udeležence občnega zbora v imenu občinskega odbora ZZB NOV, in ob tem poudaril tesno povezanost med obema organizacijama.

Občnega zbora so se udeležili tudi zastopniki občinskega odbora zveze prostovoljcev radovljiške občine in tajnik medobčinskega odbora primorskih občin.

do griča Kobilnik, kjer stoji ponosen spomenik NOV. V skupni grobnici počivajo posmrtni ostanki 247 borcev, ki so padli na področju Trnovskega gozda. Kdor si je ogledal spomenik, je s spoštovanjem prebral tudi posvetilo:

*Včasih diš — sedaj mi je korak zastal,
da bi spominom svojim — na vas spomin dodal.*

Ob tej priliki je bila tudi v osnovni šoli odprta zanimiva razstava pod naslovom: Kaj delamo krajinam v prostem času. Poleg ostalih izdelkov je bilo videti prve nogavice, ki so jih spletle žene za partizane, razno orodje in delavni pripomočki iz partizanskih delavnic, bluze spletene iz nitk vrvi padal in še vrsto zanimivih izdelkov. Na najbolj vidno mesto pa so krajinam postavili oljno sliko Podkorena, ki jo je naslikal Zdravko Kotnik iz Mojstrane, topničarji IX. korpusa pa so jo poklonili v spomin in zahvalo krajanom za skrb in pomoč, ki so jo bili deležni v času NOB.

Proti večeru so se udeleženci zadovoljni, polni novih doživetij ob obujanju spominov in tovariško srečanje vračali na svoje domove.

I. Torkar

PO KURIRSKIH POTEH

V petek zjutraj, 25. maja, za Titov rojstni dan, smo se člani zgodovinskega krožka skupaj z bivšim kurirjem tovarišem Vilmanom odpravili po poteh karavanških kurirjev. Do Pristave nas je pripeljal kombi, naprej pa smo šli peš. Sončni žarki so že sijali skozi smrekove veje, vendar so bili še preslabotni in bilo je dokaj sveže.

Tovariš Vilman nam je pokazal, kje so bile kurirske postaje. Čez cesto smo videli zidno razvalino, kjer se je med vojno zadrževala angleška vojna misija. Kurirji so nosili pošto s križevcem od Valvasorja. Pot je bila dolga in naporna, ker so poleg pošte nosili tudi partizanski tisk. Naloga kurirjev je bila, čimbolj spretno se izogibati sovražniku, da je pošta potovala nemoteno naprej in da ni prišla v roke sovražniku.

Prišli smo do mogočnega drevesa. »Tu je bila lestev,« je razložil tovariš Vilman. Pokazal je na košate veje. »Pozimi smo lezli po lestvi gor, potem smo jo potegnili nazaj in tako zabilasli sled.«

Med vejami smrek smo se vzpenjali po hribu navzgor in prišli smo do mesta, kjer je bila nekaj časa kurirska postaja G 22. Bila je skrita med gostimi vejami smrek in borovcev. »Tu je bil teren najprimernejši tem bolj zato, ker je bil blizu studene,« je dejal bivši kurir. »Tu okoli je velikokrat hodila nemška patrolja. V tistih časih so raztrganci, domači izdajalci v službi okupatorja, posebno lovili kurirje.«

»Če kakega kurirja ni bilo nazaj, smo se morali umakniti, ker nismo

vedeli, ali je bil ujet ali je padel. Kajti nekateri ujeti so tudi pri mučenju klonili in povedali za taborišče svojih tovarišev.«

Videli smo tudi ognjišče. V smreki je bil pribit še klin, na kakršnih so bila nameščena ležišča — pogradi. »Prehranjevali smo se največ z divjačino, ker je bila pot v dolino tvegana,« nam je pripovedoval tov. Vilman.

Eden od članov foto-krožka je imel s seboj fotoaparata in je slikal tov. Vilmana ob vsaki pomembni točki, kjer so se zadrževali kurirji med NOB.

Spuščali smo se po hribu navzdol čez cesto in prišli smo do naslednje kurirske postaje G 22. Takrat ceste še ni bilo in postojanka je bila dobro zavarovana. »Od tu so odšli zadnji kurirji, ki so padli v Medjem dolu. Tu bomo naredili spominsko obeležje,« nam je dejal tov. Vilman, »čisto preprosto obeležje, da bodo šolarji lahko obiskovali ta kraj in obujali spomine na našo NOB.«

Obiskali smo še pastirsko kočjo, v kateri so se ustajali ranjeni in drugi, ki so hodili s kurirji po skritih in odmaknjenih poteh. Na vrhu hriba se nam je odprla dolina, prekrita z dišečimi narcisami.

Na Pristavi smo se poslovili od tovariša Vilmana in se mu zahvalili, ker nam je odkril poti in postojanke naših kurirjev. Komaj nekaj ur smo hodili po kurirskih poteh, pa smo bili pošteno utrujeni, ko smo se vračali proti domu.

Liljana Milojevič, zgod. krožek,
OŠ Karavanških kurirjev NOB

TOVARIŠKO IN DELOVNO SREČANJE AKTIVISTOV IN BORCEV NOV

Okrajna zgodovinska komisija pri okrožnem odboru bivših aktivistov OF Jesenice vabi vse borce narodnoosvobodilne vojne, ki so bili vključeni od leta 1941 v okrajni komite komunistične partije in SKOJ ter vse ostale organizacije, ki so delovale na območju okraja Jesenic (Osvobodilna fronta, Zveza slovenske mladine, Slovenska protifašistična ženska zveza, Delavska enotnost, gospodarske komisije, narodna zaščita), kurirje kurirskih postaj G-8, G-10, G-18, G-22, G-28 in transportne postaje ter vse obveščevalce VOS, oziroma OZNE in ostalih obveščevalnih točk s tega območja in komande mesta Jesenice.

NA TOVARIŠKO IN DELOVNO SREČANJE,

ki bo v petek, dne 8. junija ob 16. uri v hotelu v Planini pod Golico.

Srečanje bo v počastitev 60-letnice Komunistične partije Jugoslavije, SKOJ in enotnih sindikatov.

Dogovorili se bomo o nalogah za pripravo zgodovinskega orisa jeseniškega okrožja (območja občine Jesenice in Radovljice) in vsega delovanja narodnoosvobodilnega gibanja jeseniškega okrožja.

Prevoz je možen tudi z lokalnim avtobusom iz Jesenic v Planino pod Golico (izpred zdravstvenega doma Jesenice ob 14.15 in 15.40).

Stroške za prevoz z avtobusom ali vlakom bomo povrnili. Vabimo tudi zgodovinske krožke osnovnih šol in študente višjih in visokih šol s področja zgodovine.

Predsednik okrajne zgodovinske komisije: Mihela Simčič, Tatjana Jelenc

POIMENOVANJE ŠOLE

V nedeljo, 20. maja, smo se zbrali učenci celodnevne osnovne šole Kranjska gora in ostali vaščani, da bi s proslavo počastili naš krajevni praznik in obenem poimenovali našo šolo v osnovno šolo Jeseniško-bohinjskega okrožja. Dolgo smo se pripravljali na ta dan, tako da smo vadili recitacije in petje. Hoteli smo namreč pokazati, kaj znamo in naše naloge kar najbolj brežhibno izvesti.

Ze zgodaj dopoldne smo se zbrali pred hotelom Prisank. Ob spremstvu godbe na pihala iz Lesc smo sestavili slavnostno povorko in se napotili proti šoli, kjer se je začela naša proslava. Najprej so govorili nekateri predstavniki naše krajevne skupnosti, med njimi tudi tovariš ravnatelj Jože Gazvoda. Govor nam je pripravil tudi komandant odreda tovariš Ivan Leban. Nato nam je kranjskogorski moški pevski zbor zapel dve borbeni pesmi. Predstavniki jeseniško-bohinjskega okrožja in ravnatelj šole sta podpisala listino o poimenovanju naše šole. Nastopili so še učenci šole z recitacijo, šolski pevski zbor in harmonikarski zbor glasbene šole z Jesenic. Na koncu so nam pokazali svoje znanje še folkloristi in s tem je bila proslava končana.

Bili smo veseli, ker je proslava dobro izpadla in nam vtila novo samozavest. Praznovanja tega dne pa še dolgo ne bomo pozabili.

Brigita Rižnar, 8. b
OŠ Jeseniško-bohinjski odred
Kranjska gora

KOMANDANT NAS JE OBISKAL

Z nestrpnostjo in nemirom smo ga pričakovali. Bili smo radovedni in polni pričakovanja. S svetlimi očmi smo se zazrli vanj, ko je vstopil eden od komandantov jeseniško-bohinjskega okrožja, Franc Jernej-Milčec. Na njegovem obrazu so se zarisale brazde trpljenja in nepozabne preteklosti, ko nam je pripovedoval o življenju in borbah partizanov.

Jesenjsko-bohinjski odred se je formiral leta 1944. V njem so bili zbrani skoraj sami prekaljeni borci. Tovariš Milčec nam je pripovedoval eno izmed zgodb jeseniško-bohinjskega okrožja. Zgodba, ki se je kakor film odvijala v naših mislih. Nekega dne so sovražniki sklenili na nevojaški način zajeti in uničiti borce okrožja. Pomembna vojaška in politična

osebnosti okrožja so hoteli s pretvezo zvabiti na sestanek, borce pa medtem zamamiti in jih uničiti. Toda ta nakana je bila odkrita in odred se je rešil. Vendar, to je bila samo ena zgodba iz življenja partizanov v narodnoosvobodilnem boju.

Kazalec na uri se je hitro pomikal naprej in prišlo je slovo. Slovo tovariša Milčeta in obenem slovo od preteklosti, v katero smo tako globoko posegli. Toda, to je nekaj, česar ne bomo nikdar pozabili.

Brigita Rižnar, 8. b
OŠ Jeseniško-bohinjski odred
Kranjska gora

SREČANJE Z BORCEM JESENIŠKO-BOHINJSKEGA ODREDA TONETOM SVETINO-VOJKOM

Sedeli smo v razredu in nestrpnost pričakovali borca jeseniško-bohinjskega odreda, Toneta Svetino. Polni upanja in pričakovanja smo ga zagledali v spremstvu tovariša ravnatelja.

Tovariš Svetina je začel s pripovedovanjem. Govoril je resno, preudarno, pa tudi kako šalo je povedal. Napeto smo ga poslušali, ko je govoril o svojih akcijah in podvigih. Govoril je tako, kakor da se je to pravkar zgodilo in njegov način govorjenja je še povečal naše zanimanje.

Povedal je, da so nekoč napadli sovražnika, toda ko so jurišali, so ga zadelo kroglo iz rafala mitraljeza v glavo in v trebuh. Padel je na moker sneg in tam obležal. Čez nekaj časa je komaj prišel do vasi in bolnišnice s prestreljeno glavo in rano na desni strani trebuha. Tovariš je

povedal, da takrat nič ni videl in da je bilo hudo. Dolgo časa je ležal v bolnišnici.

Za svobodo je zvedel ob Bohinjskem jezeru. Bil je vesel in žalosten, saj je vedel, da ga mogoče doma čaka porušena hiša in novice o tem, da so mogoče vsi domači mrtvi. Toda doma ni našel požgane hiše, le zvedel je, da so mu kruti sovražniki ustrelili dva brata.

Tovariš Svetina nam je še veliko povedal, kako so trpeli in se veselili med vojno. Mi smo bili nad pripovedovanjem navdušeni in na koncu smo mu veselo zaploskali. Upam, da je bil tudi tovariš Svetina zadovoljen z nami.

Irena Pečnik, 7. b,
OŠ Jeseniško-bohinjski odred
Kranjska gora

IZLET NA KOZARO

Ob 5. uri zjutraj smo se v soboto, 26. maja zbrali pred železniško postajo na Jesenicah. Z avtobusom smo se odpeljali in se ustavili pred domom TVD Partizan, kjer smo natovorili spalne vreče in šotore. Pot smo nadaljevali proti Žirovnici, kjer so nas čakali tamkajšnji planinci. Nato smo vožnjo nadaljevali skozi Ljubljano. Ustavili smo se pri benzinški črpalki, kjer je šofer nahnaril avtobus, mi pa svoje trebuhe. Naprej do Jasenovca nismo imeli nobenih postaj. Med vožnjo smo se dolgočasili in brali stripe.

V Jasenovcu smo si ogledali muzej in film o tamkajšnjem taborišču. Vsak, ki si samo enkrat ogleda ta film, ga ne bo nikoli pozabil. V taborišču so se nad glorokimi ljudmi znašali ustaši in Nemci. Tamkaj so pobili preko 700.000 ljudi. Zdaj je na tem polju spomenik. Spomenik ima podobo tulipana. Pod spomenikom je šest jezer. Ta jezera ponazarjajo življenje, kajti brez vode ni življenja. Po ogledu muzeja in spomenika, smo se odpeljali na Kozaro. Na Mrakovici smo si ogledali veličasten spomenik in muzej. Kamni okoli spomenika ponazarjajo sovražnike, spomenik pa partizane. Kadar je sonce, se sveti in pravijo, da je to luč življenja.

Prenočevali smo blizu kočje Planinskega društva Klekovača. Starejši smo spali v šotorih, mlajši pa v kočji. Zjutraj smo ob 5. uri vstali, pospravili šotore in se odpeljali do Kumrovc. Tam smo si ogledali Titovo rojstno hišo. Iz Kumrovc smo se odpeljali do Čateških Toplic, kjer smo se kopali. Od Čateža smo se dobre tri ure vozili do doma.

Izlet mi je bil zelo všeč, saj sem spoznal nov del naše domovine. Menim, da je prav, da se mi pionirji seznanjamo z zgodovino narodnoosvobodilne borbe in revolucije.

Klemen Gričar

Krajevna organizacija ZB NOV Planž je 3. junija pripravila zelo prijetno srečanje svojih članov v Krpinu pri Begunjah. Skoraj 200 udeležencev je dan preživel na soncu in zraku v veselem in tovariškem razpoloženju. Obujali so spomine na težke dni, vmes pa tudi zapeli in zaplesali (Foto in tekst B. Blenkuš)

SREČANJE UČENCEV IN UČITELJEV ŠOL, KI NOSIJO IME PISATELJA IN REVOLUCIONARJA PREŽIHOVEGA VORANCA, NA JESENICAH

V četrtek in petek, 24. in 25. maja, smo organizirali srečanje učencev in učiteljev »Prežihovec«, kot smo se na kratko imenovali, na Jesenicah. Za to srečanje so se naši predstavniki dogovorili lansko leto v Ljubljani, ko je osnovna šola P. Voranc Ljubljana organizirala »Prežihariado«.

Bili smo nestrpni, saj takega srečanja pri nas še ni bilo in smo se nanj kar pridno pripravljali.

V Sloveniji je pet šol, ki se imenujejo po pisatelju Prežihovemu Vorancu in se je nam vsem priljubilo s svojimi Solzicami, saj jih vsak osnovnošolec nekajkrat prebere.

V četrtek, 24. maja je bilo na naši šoli že vse pripravljeno za sprejem gostov.

Prišli so:

- iz Ljubljane: 50 učencev in 6 spremljevalcev
- iz Raven: 30 učencev in 3 spremljevalci

- iz Srednje Bistrice pri Lendavi: 20 učencev in 4 spremljevalci
- iz Doline pri Trstu: 10 učencev in 11 učiteljev in njihovih staršev.

Srečanja pa se niso udeležili učenci iz Doberdoba pri Gorici. Tako bi bilo naše srečanje še bolj celovito — pa upamo da drugič.

Naše sovrstnike smo sprejeli po domovih in mislim, da so se povsod dobro počutili, saj ob slovesu ni in ni hotelo biti konca s pisanjem naslovov. Popoldan smo jim razkazali naše mesto, nekatere pa so peljali v Planino pod Goilico, Javorniški rovt in Bled. Veliko pa se jih je zabavalo za gledališčem Tone Cufar z vožnjo na vrtljaku, avtomobilskih in aviončkih.

Ob 18. uri je bila kulturna prireditel v gledališču Tone Cufar. Glavni del programa so imeli naši učenci, ostale šole pa so se predstavile s krajšimi točkami.

Prireditve sta se udeležila kot gosta tudi koroški pesnik Andrej Kokot in g. dalaški igralec Frienc.

Tovariš Kokot nam je pripovedoval o svojem življenju in pesniškem delu.

V petek, 25. maja smo imeli ob 8. uri otvoritev likovne, modelarske in foto razstave. Vsi naši gostje in tudi družbenopolitični delavci našega mesta so prisostvovali otvoritvi razstave, kjer sta jih pozdravila ravnatelj šole Jože Berce in predstavnica šolske pionirske skupnosti Katarina Ažman. Razstava je bila posvečena rojstnemu dnevu tov. Tita, dnevu mladosti in zgodovinskim obletnicam KPJ, SKOJ in revolucionarnih sindikatov.

Ob 9. uri so se pričela tekmovanja v košarki, odbojki, namiznem tenisu in šahu.

Rezultati so bili objavljeni na popoldanski zaključni prireditvi, kjer

so naše učence v slovo gostom zaplesale kola.

Uspešnost pri posameznih tekmovanjih:

ŠAH: 1. OŠ P. V. Jesenice, I. ekipa; 2. OŠ P. V. Ravne; 3. OŠ P. V. Jesenice, II. ekipa; 4. OŠ P. V. Ljubljana, I. ekipa; 5. OŠ P. V. Bistrica; 6. OŠ P. V. Ljubljana, II. ekipa.

NAMIZNI TENIS: 1. OŠ P. V. Ravne; 2. OŠ P. V. Jesenice; 3. OŠ P. V. Ljubljana.

KOŠARKA: 1. OŠ P. V. Jesenice; 2. OŠ P. V. Ljubljana; 3. OŠ P. V. Ravne.

ODBOJKA: 1. OŠ P. V. Jesenice; 2. OŠ P. V. Ravne.

Gostje iz Doline pri Trstu se tekmovanj niso udeležili, pač pa so si ogledali narcisne poljane in dolino Radovno.

Seveda pa ta dan niso počivali učenci nižjih razredov. Učenci 1. in 2. razredov so imeli zaključno svečanost in podelitev cicibanovih značk. Učenci 3. in 4. razredov so imeli medrazredno tekmovanje med dvema ognjema pred halo v Podmežakli. Učenci 7. razredov pa so bili ta dan sprejeti v mladinsko organizacijo.

Naši gostje so se ob 14. uri začeli pospravljati in sklenili smo, da bo srečanje »Prežihovec« naslednje leto na Ravnah na Koroškem.

Za pionirsko šolsko skupnost
Veronika Bartelj

Učenci jeseniške osnovne šole Prežihov Voranc so se predstavili z likovnimi izdelki

V SPOMIN KONRADU AŽMANU

Ob njej pa se je zanimal tudi za zgodovino narodov, ki so uporabljali ta denar.

Iz vsega tega je razviden njegov delaven, pravičen, pošten značaj, njegov dobrobršen smisel za pomoč bližnjemu in za vzajemno solidarnost. Spoštoval je delo in delovno enakopravnost ter nenehno kulturno plemenitenje svojih čustev in miselnosti. Leta 1919 si je izbral življensko družico, delovno, skrbno in veselo Marijo. V zakonu mu je povila štiri hčerke: Maro, Ančko, Rado in Elo. Rada sta jih imela, zato je v prijazni Ažmanovi hiši domovala osrečujoča družinska toplota. Vse njihovo delo je spremljal vever humor, izraz bistrega duha in iskrenega srca. Otrokom sta omogočila potrebno izobrazbo za samostojno življenje.

Med okupacijo je bil Konrad Ažman zaveden aktivist OF, v njegovi hiši so bili deležni ilegalci zanesljive pomoči. Pri tem je sodelovala vsa družina. Čeprav že v visokih letih je mladostno zažarel ob razmišljanju, kako srečen je bil s sodelavci ob osvoboditvi, ko so njihove davne želje postale vsakdanje življenje. S ponosom je spremljal revolucionarne spremembe, ko so prevzeli delavci Železarno v svoje roke. Tudi v pokolu se ni odrekal knjigam, reševanju zahtevnih križank, zasledovanju časopisnih in RTV poročil o družbenopolitičnih, gospodarskih in kulturnih dogodkih. Vesel je bil vsestranskega razvoja in mednarodnih uspehov Jugoslavije na čelu neuvrčenih držav v boju za pravičen mir, enakopravnost in solidarno gospodarsko in kulturno sožitje z manj razvitimi, svobodnimi narodi za njihov hitrejši razvoj. Prav to je ohranjalo njegovo duhovno svežino do smrti.

V imenu Jeseničanov se mu iskreno zahvaljujemo za njegovo pošteno delo za razvoj Železarne in za vse napore, ki jih je žrtvoval na kulturnem in ostalih področjih družbenega življenja. Prepričani smo, da bo njegov plemeniti značaj ob številnih delovnih uspehih ostal kot živ obraz v srcih številnih znancev in nepozabnem spominu.

23. junija, na Jesenicah, udeležili pa se ga bodo predstavniki slovenskih zamejskih organizacij iz Trsta, Čedad, Gorice, Kanalske doline, Celovca ter predstavniki 16 slovenskih obmejnih občin. Lani je bilo srečanje na Koroškem, osrednja tema letošnjega srečanja pa bodo aktivnosti v mednarodnem letu otroka. Udeležence srečanja si bodo ogledale tudi prostore temeljne organizacije Gorenjska oblačila — Konfekcija na Javorniku, kjer izdelajo letno 100.000 ženskih oblek za različne priložnosti in 20 odstotkov le-teh tudi izvozijo. Ogledale si bodo tudi muzej talcev v Begunjah ter Prešernovo rojstno hišo. Rk.

OTROŠKO LETOVIŠČE V NOVIGRADU

Bliža se čas počitnic in brezskrbnih počitniških dni. Spet bodo oživila otroška letovišča ob Jadranski obali, ob kateri se bo vse do jesenskih dni razlegal veselje mladih src. Tako bo tudi v Novigradu, kjer ima letovišče občinska zveza društva prijateljev mladine Jesenice. Letovišče je v kraju Pineta, v izredno slikoviti okolici borovega gozda, približno kilometer oddaljenem iz mesta Novigrad.

Člani zveze so z urejanjem tega letovišča začeli leta 1960. Na tem mestu bi bil verjetno predolg spisek vseh tistih, lahko jih imenujemo entuzijaste, ki so v vseh teh letih in še

danes dograjevali in izboljševali letovišče. Lično urejene hišice, zgradba jedilnice, skratka letovišče je resnično prijetno. Letos pa bo radost otrok še večja, saj bodo v letovišču takoj ob prihodu opazili več prijetnih novosti. Člani zveze so namreč za letošnjo sezono letovišče precej obnovili. Tako bo bolj urejena kuhinja, zunanost zgradbe je dobila povsem novo podobo, vse hišice so prebeljene, urejena pa je tudi celotna okolica letovišča.

Ko smo člane zveze obiskali vročo soto soboto v letovišču v Novigradu, smo se resnično lahko prepričali, koliko žrtvujejo, da imajo otroci v sezoni vse urejeno. Belili so zgradbo kuhinje in jedilnice, pleskali hišice, zračili postelje, pospravljali hišice, kosili travo in še bi lahko naštevali tisoč manjših, a pomembnih del. Edinole nemočni so pri urejanju obale, ki je na tem mestu zelo skalnata.

V letovišču je sedaj takorekoč vse nared za prvo izmeno otrok. To bodo predšolski otroci iz jeseniških vzgojnovarstvenih organizacij. Ta izmena se bo začela 10. junija. Pred tem pa se bo v letovišču zvrstilo še nekaj skupin učencev, ki bodo tam na zaključnih šolskih izletih. In še ena novost se letos obeta v letovišču. Člani komisije za letovanje pri zvezi, ki so zelo aktivni, so za leto pripravili tudi pestrejši program letovanja otrok, ki bo zajemal telesnovzgojne dejavnosti, družabno življenje za razvedrilo in delovno vzgojo.

Iz teh sicer skromnih besed je le moč razbrati zelo široko aktivnost zveze DPM Jesenice v prizadevanjih, da bi jeseniški predšolski otroci, učenci in mladina brezskrbno preživeli nekaj dni ob morju.

Seveda pa javnost vse premalo pozna verigo problemov, s katerimi se člani iz leta v leto ubadajo. Več kot očitno je, da je delo zveze premalo družbeno vrednoteno. Le malokdove, koliko dela, predvsem prostovoljnega opravilo člani zveze. Marsikdo ne ve, a zveze DPM Jesenice za svojo dejavnost letno dobi le 330 tisoč dinarjev. Pri tem je treba poudariti še naklonjenost in pomoč skupnosti otroškega varstva in skupnosti socialnega skrbstva v Jesenici.

Če vemo, kakšno poslanstvo ima ta družbena organizacija bo verjetno v prihodnje treba nameniti širšo družbeno pomoč in sodelovanje družbenopolitične skupnosti, drugih samoupravnih interesnih skupnosti in ostalih, ki so zainteresirani, da jeseniški otrok preživi nekaj lepih in prijetnih trenutkov ob morju. Pa še nekaj, vzporedno z razvedrilom in zabavo se ob posebnem vzgojnem programu razvija v zrelo osebnost. J. Rabič

Urejanje počitniškega naselja DPD v Novigradu (Foto J. Rabič)

20 LET ELIMA

Delavci delovne organizacije Elim Jesenice so pred dnevi slovesno proslavili 20-letnico delovne organizacije. Začetki Elima segajo v leto 1959., ko je bil ustanovljen Elektrotehnični servis s sedmimi zaposlenimi. Leta 1968 je bilo zaposlenih 18 delavcev, sedaj pa jih je 130.

V sobotni svečanosti so podelili štirim delavcem priznanja za dolgoletno

delo v tem kolektivu, štirje so dobili priznanja za družbenopolitično aktivnost, 14 delavcev pa je prejelo priznanja za delovne uspehe. Poleg tega so priznanja podelili tudi organizacijam, s katerimi največ sodelujejo.

Velja še dodati, da je Elim v preteklem letu med sorodnimi delovnimi organizacijami na gorenjskem področju dosegel najboljše poslovne rezultate. Rk.

RAZSTAVA MLADIH LIKOVNIKOV

Ob dnevu mladosti so v Delavskem domu pri Jeleni na Jesenicah pripravili razstavo likovnih del. Razstavljali so učenci osnovnih šol: Kranjska gora, 16. december Mojstrana, Prežihov Voranc, Tone Cufar in Polje Stražišar z Jesenic in osnovna šola Zirovnica.

Razstava je bila zanimiva in privlačna. Privlačile so plastike, reliefni izdelki, risbe s svinčniki, akvareli, perorisbe, lepljenke, grafika in keramika. Slike in risbe so bile poslikane z živimi in toplimi barvami. Z ustrezno patino pa tudi plastika. Tako so prišle še bolj do izraza. Lepljenke so bile zanimive in zahtevne. Zanje je bilo treba kar precej časa, potrpežljivosti in natančnosti. Grafike so bile v črno-beli in sivo-rdeči tehniki. Bolj všeč so mi bile tiste

v črno-beli tehniki. Najboljša je bila grafika, ki je predstavljala varila. Plastični izdelki so bili tudi zanimivi. Pri teh sta mi bila najbolj všeč livar in delavec. Pri živalih pa me je najbolj pritegnil konj in tiger.

Reliefna tehnika je bila tudi zanimiva. Sestavljena je bila iz raznih odpadkov okroglega in različno oblikovanega lesa. Iz mavca sta bila narejena dva smučarja. Bila sta še kar lepa. Akvarelne risbe so bile najbogatejše. Poslikane so bile z živimi barvami. Najbolj všeč mi je bila kmetica na polju, stara vrata in stenska ura.

Se in še bi lahko naštevala, kakšne risbe oziroma izdelki so bili na razstavi. Vsi so mi bili všeč. Lepo in natančno izdelani, kakršnih verjetno nismo pričakovali. Tako smo ob dnevu mladosti pokazali tudi učenci osnovnih šol, kaj znamo narediti s trudom in marljivostjo.

Sanja Bešič, OŠ P. Voranc
Jesenice, 6. c

ČESTITKA

S študijem ob delu je na pedagoški fakulteti v Ljubljani opravila diplomski izpit na predmetni stopnji za knjižničarstvo sodelavka iz raziskovalnega oddelka JANA JAMAR in si pridobila naziv VIŠJI KNJIŽNICAAR.

Iskreno čestitamo k njeni vztrajnosti in uspehu in ji želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

LETOŠNJE SREČANJE ŽENSKIH ORGANIZACIJ BO NA JESENICAH

Svet za vprašanja družbeno-ekonomskega in političnega položaja žensk pri OK SZDL Jesenice bo organizator letošnjega srečanja predstavnic slovenskih ženskih organizacij iz zamejstva in svetov za vprašanja družbeno-ekonomskega in političnega položaja žensk slovenskih obmejnih občin. Srečanje bo v soboto,

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Jan WOLKERS: Turška slast. Založba Obzorja 1978. (Moj roman)

Prevodi iz književnosti manjših narodov so redki. Med njimi prevladujejo dela, ki niso posebno privlačna za širše občinstvo. Tokrat pa je pred nami knjiga nizozemskega avtorja, za katero bi si upal trditi, da ne bo obležala na policah, čeprav ne gre za delo lažjega žanra. Res pa je, da se v Wolkersonem pisanju razodeva vroč temperament. V tem romanu je nekaj, kar te spomni na Henryja Millera, še prej pa na Balzacove **Okrogle povesti**. Hočem reči: Če je to pornografija, potem je bil pornograf tudi Balzac. Seveda pa so mnogi na tem, kaj zasluži ta grdi vzdevek, različni.

Pred leti so naši mladostniki po zgledu tujih množično romali v Amsterdam. Pa naj trdijo, da jih tja ni vlekel glas o tamkajšnjih pregrehah. Amsterdamski mestni moške namreč niso preganjali hipijev, ki so posedali tam okrog po parkih in se vdajali mamilom in promiskuiteti. Zapomnite si to tukaj (ki pomeni nevezane spolne odnose), saj se boste z njo še pogosto srečali. No, takrat pred leti pa je bilo tako, da med mladimi niso imeli prave veljave, če se nisi mogel pohvaliti z izletom v Amsterdam. Pa saj tudi muslimani častijo hadžije (romarje v Mekko). Nam zapečkarjem ne ostane drugega, ko da se zatopimo v to ali drugo knjigo, ki opisuje take svete kraje. In kaj se ve, kdo v resnici doživlja večjo slast: popotnik ali bralec? Jasno pa je, da si z branjem takega romana (še zlasti, če ga bereš v prevodu) ne pridobiš posebnega ugleda.

Podoba Amsterdama, ki nam jo slika Wolkers, pa ni podoba parkov s hipiji. Zgodba se dogaja, bi rekel, v desetletju po zadnji vojni. Pripovedovalec te zgodbe in njegova seksualna pa rahlo otročja žena sta zares nekakšna predhodnika hipijev. Če me spomin ne vara, so bili hipiji za ljubezen, pa proti vojni. Pri tem so menda mislili predvsem na telesno ljubezen; dotiki naj vsaj ne bi bili izveti. Prav to velja tudi za junaka naše zgodbe. Bila pa sta osamljena: iz knjige dobimo vtis, da je tisti čas večina Nizozemcev gojila tisti življenjski slog, ki so mu Cankar in njegovi svojčasi rekli »filistrstvo«.

Res gre za spopad dveh svetov: umetniško-bohemskega in filistrskega (to je spodobnega, meščanskega, pridobitniškega). Pripovedovalec je kipar, vendar o svojem delu razmeroma malo poroča. Toliko več ve povedati o svoji bujni rdečelaski: kako jo je spoznal, kako se je z njo zapletel, kako je z njo več let preživel v čutni omami. In kako ga je potem zapustila. Zakaj? Ji je bilo življenje z njim preveč polno, preveč silovito? Ali zgolj zato, ker jo je proti njemu ščevala mati? Ta oseba je v romanu opisana kot pravi vzor meščanskih vrlin: ozkornosti, predsodkov, egoizma. Za lepo telo rdečelase ženičke se torej bijeta dve sili: Duh luči in Gospodar teme.

POBRATENJE FOLKLORNIH SKUPIN Z DOVJEGA IN OBREŽA

Folklorna skupina pri kulturno-umetniškem društvu Jaka Rabič Dovje - Mojstrana se pripravila na pobratenje s folklorno skupino iz Obreža pri Ormožu. Člani skupine so se spoznali s plesalci iz Obreža pred tremi leti na VI. mednarodnem srečanju folklornih skupin v Zagrebu. Takoj so se med njimi spletile vezi prijateljstva, že naslednje leto pa je folklorna skupina iz Obreža imela samostojen nastop na Dovjem. Ob tej priložnosti so člani obeh skupin sklenili, da se bodo pobratili. Pred nedavnim sta to pobudo plesalcev obeh skupin podprla tudi upravnica odbora kulturnih društev na Dovjem in v Obrežu.

Pobratenje bo v soboto, 9. junija v Obrežu, kjer bodo izročili namenu nov kulturni dom. Ob tej priložnosti bodo člani folklorne skupine z Dovjega izvedli tudi svoj program.

Naj še dodamo, da bosta po pobratenju obe skupini še bolj pogosto izmenjavali nastope, izmenoma na Dovjem in v Obrežu. Te nastope pa bosta oba kulturna društva tudi redno vključevala v svoj program dejavnosti.

J. R.

Zdi se mi, da pripovedovalec v tej točki ni čisto nepristranski in bralec bi moral to razumeti. Kot rečeno, je meja med pripovedovalcem in avtorjem zabrisana: podobno kot v mnogih Javorškovih delih tudi tu ne veš natanko, do kod sega resničnost in kje se začne avtorjeva domišljija. No, Javoršek je pri tem gorak marsikomu, Wolkerson pripovedovalec pa samo svoji nekdanji tašči. Moramo ga razumeti: krivil jo je za to, da se mu je žena odtujila. Njegova pripoved je sad neznanega hrepenenja po ženi, ki jo je dvakrat zgubil. Vsa knjiga je odraz tega hrepenenja; to se silovito prebija skozi skalne zidove, ki jih človeku postavlja trda realnost.

Tu gre predvsem tudi za veliko odkritost. Če se prav spominjam, je za Javorška nekdo zapisal, da se je razgalil pred svetom kot nihče pri nas. Vendar je treba ločevati: nekdo razgali svojo pristržno nečimrnost, kdo drugi pa spet besno slo po življenju, slo, ki se je osredotočila na ljubezen do enega samega bitja.

Pri Wolkersu gre za pristno slo in za pristno ljubezen, ki gnezditi v tej sli. Takega nezadržanega zanimanja za drugo bitje ni mogoče hliniti. Dokaz za pristnost te sile je konec koncev pričujoča knjiga. Pripovedovalec se spominja nešteti podrobnosti njune telesne ljubezni, navdahnjene z razposajenostjo, nespodobnostjo in nezmernostjo. To je očitno na prvi pogled. Med branjem pa se počasi zavemo, da se prav tako

spominja tudi njenih besed, njenih pogledov, ganljivo otroških odnosov do vseh stvari. Konec koncev tudi njenih slabosti, ki jih ji sproti oprošča.

Čutnim ljudem radi pripisujemo praznost in sebičnost. Se čutnost lahko družijo z razumevanjem in nežnostjo? Tu dobi občutek, da je tako sožitje čisto naravno. S čim se je le pisatelju posrečilo, da je grdo in umazano resničnost spremenil v poezijo? Potreben je bil majhen premik zornega kota. Učinek je dosežen prav s tem, da samega sebe slika kot zgolj čutno bitje. Kaj pa njegova ustvarjalnost, njegovo kiparsko delo? Omenja ga mimogrede, kot nekaj samoposebi razumljivega vendar ta hip nevažnega: ko to, da diha. Kakor da je čisto pozabil na svojo »duhovnost« — vendar je z njo na neopazen način izpolnil svojo besedno umetnino.

Tudi Wolkers je — kakor njegov pripovedovalec — kipar. Kaj ga je spravilo k pisanju? Morda je čutil, da mora izživeti tisto plat samega sebe, ki v kiparstvu ni mogla priti na dan? V tem romanu se, kakor na nekaterih starih holandskih slikah, ali kakor v zgodbah o Ulenspiegelu ali o Simplicissimu, družita razposajenost in trpljenje, zvišenost in umazanost, pohota in nežnost. V njem je spet enkrat prišlo do izraza tisto, čemur pravi ruski teoretik Bahtin »karnevalsko občutje sveta«.

Marko Hucnik

NOVICE IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Mesec maj je bil poln živahnih kulturnih dogajanj. V počastitev letošnjih jubilejev partije, SKOJ in revolucionarnih sindikatov ter rojstnega dne tovariša Tita in dneva mladosti, je bilo na Jesenicah več prireditev, razstav in srečanj. Ob tako pestri kulturni dejavnosti se zgodi, da ni mogoče slediti vsem prireditvam ali poročati o vseh uspešnih nastopih kulturnih skupin ali posameznikov. Zato bi se na kratko še enkrat ozrli na nekatera dogajanja s kulturnega področja.

V kulturnem delu programa, osrednje proslave v počastitev jubilejev partije, SKOJ in revolucionarnih sindikatov in dneva mladosti 19. maja na Pristavi, so poleg pihalnega orkestra jeseniških železarjev nastopili mladinski pevski zbor osnovne šole Tone Čufar Jesenice, pod vodstvom zborovodje Mire Mesarič in mladinski pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice pod vodstvom zborovodje Romana Ravnica. Oba zbora sta s svojimi posameznimi in skupnimi nastopi popestrila program prireditev.

Kot vokalna solistka je nastopila Marica Baloh, članica pevskega ženskega zbora Jesenice, ki je ob spremljavi pihalnega orkestra jeseniških železarjev pod vodstvom dirigenta Ivana Knifca zapela ODO SVOBODI Vinka Savnika, ki je bila prvič izvedena na Jesenicah. Solistka in orkester sta bila za uspešno izvedbo nagajena za aplavzi številnih poslušalcev. Poudariti moramo tudi, da je pihalni orkester prvič izvedel potpuri BRATSTVO IN JEDINSTVO avtorja Nikole Kalodžere. V programu je uspešno nastopila tudi skupina recitatorjev amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice, katerih nastop pa je bil za tako prireditev predolg in zato neučinkovit.

Pihalni orkester Jeseniških železarjev je imel v petek, 25. maja, v okviru prireditev dneva mladosti, v spominskem parku na Plavzu svoj prvi letošnji promenade koncert. Orkester je igral skladbe domačih in tujih skladateljev, pred lepim šte-

vilom hvaležnih poslušalcev. Od nekaterih poslušalcev je bilo slišati, da si želijo več takih koncertov, vsaj vsak mesec enega. Godbeniki so za pogovore o taki dejavnosti, vendar pod pogojem, da se v spominskem parku uredi primeren prostor za koncertiranje, oziroma primeren oder in da se orkestru zagotovi neovirano koncertiranje. Na tem koncertu so se otroci »jagali« okoli orkestra, ne da bi jih starši, ali nekdo drugi opozoril na red ob koncertiranju orkestra. Tudi nekateri starejši so preveč »radovedni« in godbenike ter njihovo koncertiranje »želeli videti« preveč ob blizu in tako pri godbenikih povzročajo neprijeten občutek in nervozo, kajera škoduje kvalitetni izvedbi. Poslušalci bi morali imeti več obzirnosti do tistih, ki javno nastopajo, če pa takega razumevanja v bodoče ne bi bilo, bi za to nekdo moral poskrbeti.

Tudi učenci in učitelji glasbene šole Jesenice so bili v mesecu maju zelo prizadeti. Za ljubitelje glasbe in starše učencev je glasbena šola 18. maja priredila interni nastop. Nastopilo je 30 učencev od prvega do sedmega razreda, ki so izvajali razne skladbe domačih in tujih skladateljev. Starejši učenci in učence so izvajali nekoliko zahtevnejša dela. Učilnica, v kateri je bil nastop, je bila napolnjena do zadnjega kotička, kljub temu ni mogla sprejeti vseh, ki so želeli slišati mlade glasbenike. Poslušalci so bili zelo zadovoljni in so vse nastope prisrčno nagajevali z aplavzi in tako spodbujali k sprostivosti, ki je bila popolna.

Na otvoritvi likovne razstave učencev vseh osnovnih šol jeseniške občine, 24. maja, so kratki kulturni program izvedli učenci glasbene šole Jesenice. Zelo uspešno je nastopil TRIO - ČUSIN, Marica - violina, Branko - violončelo in Zalka - klavir. Čušinovi se vse bolj uveljavljajo kot zelo muzikalna glasbena skupina, kateri je v okviru glasbene šole Jesenice in njihovih pedagogov zagotovljen napredek v glasbeni dejavnosti. F. Ropret

SREČANJE HARMONIKARJEV AMATERJEV

V prejšnji številki našega glasila smo pod tem naslovom napovedali prireditev »Amaterske melodije« na griču sveti Peter nad Begunjami. Danes pa nekaj več o uspešno izpeljani prireditvi v nedeljo, 3. junija.

Ocenjevalni komisiji in prisotnim gledalcem se je predstavilo 35 tekmovalcev harmonikarjev iz severnega dela Gorenjske. Najuspešnejši so bili Janez Zupan iz Lesc pred Begunčanoma Vilijem Komanom in Jožetom Trlejem na klavirskih ter brata Marjan in Metod Praprotnik iz Ljubnega pred Francem Fabijanom iz Besnice na diatoničnih harmonikah.

Med nastopajočimi velja omeniti najstarejšega Franca Mohorčiča iz Begunj, ki je že v 83. letu starosti, pa najmlajšega, 16-letnega Nedeljka (za diatonično mladi redko še primerno), ki je nastopil skupaj s svojim očetom.

Tekmovalci so poleg spominskih diplom prejeli tudi praktične nagra-

de, ki so jih prispevale delovne organizacije. Nenadna ploha je podelitev nagrad zmotila in je bilo pri tem nekaj nerada (za kar se organizatorji opravičujejo), ni pa zmotila prostega programa, ki se je razvil v pravcato manifestacijo harmonik in harmonikarjev. Metod Praprotnik je v zabavni točki igral na harmoniko tako, da je na njej sedel, Friderik Jakelj iz Kranjske gore pa je ob harmoniki zapel nekaj parodij na tekste znanih melodij. Posebna atrakcija je bil nastop kakih dvajsetih harmonikarjev, ki so skupaj zaigrali nekaj najbolj znanih Avenikovih viž. V vseh mogočih inštramentih so se izvajalci na odru menjavali tja do večera, oder ocenjevalne komisije pa so gledalci preuredili v plesišče.

Izredna odmevnost te prireditve, ki je bila letos še poskus, obvezuje prireditveni odbor in z njim tudi Turistično društvo Begunje, da obdrži prireditev tradicionalno.

A

OPERETA »SREČKOVA PESEM« 10. JUNIJA NA JESENICAH

Po uspešni uprizoritvi Offenbachove operete v ljubljanski operni hiši, se je akademija za glasbo odločila za gostovanje na Jesenicah. Poleg študentov akademije sodelujeta še znana člana in sicer: znani gledališki in filmski igralec TONE GOGALA in član ljubljanske opere JAKA JERAŠA.

V glavnih vlogah nastopata študentki ZDENKA GORENC in MARINA JAJIČ iz razreda prof. EVE NOVŠAKOVE. Simfonični orkester akademije pod umetniškim vodstvom prof. MILIVOJA ŠURBEKA. Delo je režiral dr. HENRIK NEUBAUER, slovenski prevod je oskrbel SMILJAN SAMEC.

Predstavi bosta 10. junija ob 17. uri za mladino in ob 20. uri za odrasle. Zveze z vlaki in avtobusi so ugodne.

Ljubitelji glasbe vabljeni! Vstopnice lahko rezervirate na tel. gledališča TONE ČUFAR.

Ansambel, ki se nam bo v nedeljo predstavil z opereto SREČKOVA PESEM

KVALITETNI NASTOP MLADINSKEGA ZBORA IZ FINSKE

V organizaciji Zveze kulturnih organizacij Jesenice, je bil v četrtek, 31. maja, ob 18.30 v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah, koncert mladinskega pevskega zbora VANTA-ANJOEN KOULU iz Finske.

Mladi pevci iz Finske se udeležujejo trinajstega mladinskega pevskega festivala v Celju. To je zvezno tekmovalno mladinski pevski zbor, na katerem v mednarodni konkurenci nastopajo tudi mladinski pevski zbori iz Madžarske, Poljske, Bolgarije, Češkoslovaške, Francije, Velike Britanije, Zvezne republike Nemčije in Finske.

O mladinskem zboru Finske nismo mogli zvedeti nič drugega kot to, da so vsi člani zbora učenci in dijaki in da je njihov zborovodja Toivo Korhonen, profesor glasbe. Na žalost vsi poskusi, da o zboru in njegovi dejavnosti zveemo kaj več, so iz objektivnih vzrokov ostali brezuspešni. Menim, da je organizator njihovega gostovanja na Jesenicah imel več priložnosti, da pride do potrebnih podatkov o zboru in da nam bi jih posredoval v koncertnem listu, ki ga je sprejel vsak udeleženec koncerta. Kar nismo uspeli mi, so naredili dečki in deklice s Finske — sami. Njihov uspešen nastop nam je povedal vse o njih.

Na sporedu so imeli skladbe njihovih domačih in tujih skladateljev F. Faciusa, A. Sallinena, J. Kankainen, T. Kuusistoja, T. Kuulaja, P. J. Hannikainenaja, S. Salonenaja, A. Järnefelt, G. P. Palestrina, W. A. Mozarta, Z. Kodalyja, A. G. Pappa in drugih. Izbor skladateljev in pesmi v tem primeru ni značilen. Mislim, da je ta štiridesetletni mladinski pevski zbor sposoben zapeti vsako skladbo prirejeno za mlada grla. Zato menim, DA JE BIL TO GLASBENI DOGODEK iztekajoče sezone! Tako lepo to zborovskega petja si mora želeči vsak ljubitelj te zvrsti glasbe. Zbor je zvočen, sočen, v vseh glasovih. Pevci višine obvladujejo z lahkoto, z lepim in zanesljivim nastavkom glasov tudi v največjem pianu. Vse glasovne grupe so zanesljive in skupno predstavljajo polno orgelsko zvenečo harmonijo. V celoti je zvok zbora čist, lepo obarvan, na tisti poti plemenitega izraza, ki si ga predstavljamo kot idealen. Izredna zlitost glasov, disciplinirana sleditev zborovodjevega koncepta, ritmičnost, mladostna svežina, potrjujejo načrtno skrb za delo z zborom. Tudi umetniška moč zborovodje profesorja Toivo Korhonen, je tako kvalitetna, da je prepevanje pri njihovi trenutni pevski kulturi, zlahka uspešno. Nato so ljubitelji zborovskega petja, ki so dobro zasedli dvorano prisrčno pozdravljali zbor priklupnih mladink in mladincev ter zborovodja s prijateljske Finske. Posebno vzdušje je izzval zbor, ko je zapel pesem o Titu v srbohrvatskem jeziku. Na prisrčno ploskanje so mladi pevci tudi odgovorili s ploskanjem, kar je v dvorani sprožilo še večje navdušenje. Na vse to so zapeli še eno pesem.

Predstavljal se je še godalni kvartet, ki je poleg samostojnih točk, nastopil tudi v nekaterih zborovskih točkah.

V zahvalo za ta prijeten umetniški dogodek je zborovodja izročila v imenu organizatorja (v imenu Jeseničanov) šopek nageljnove cvetke Kilibarda, članica amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice. Šopek je bil zavrt v papir (beli) in ko ga je zborovodja odvil (da bi pogledal kaj je sprejel) smo iz dvorane našli samo PET nageljnove! Mnogi so se vprašali ali je to mogoče? Ali prikupni Finci niso zaslužili lepše darilo, za spomin na njihovo prvo in verjetno zadnje gostovanje na železarskih Jesenicah, ob napisu na odru: PESEM NAS DRUŽI! Tudi pozdravni »govor« ni bil na višini iznajdljivega gostitelja, v dvorani namreč nismo vedeli »za kaj se gre na odru«. Pa še to: kdaj se bodo nekateri obiskovalci koncertnih pa tudi drugih prireditev odvaldili navad, da med izvajanjem programa prihajajo v dvorano, ali jo zapuščajo, da iščejo svoj sedež, da se glasno pogovarjajo med seboj in podobno. Tudi v hodniku pred vodom v dvorano so nekateri »debatirali« tako glasno, da so motili poslušalce v dvorani. Drugod je vse to drugače, bolj urejeno. Ali na Jesenicah to ne bi bilo mogoče? Menim, da je, da se to mora urediti, potrebno je samo malo dobre volje in discipline pri občanih, k temu pa bi mnogo lahko prispevali tudi biljeterji.

V prvem delu sporeda, kot pozdrav mladim Jeseničanom vrstnikom s prijateljske Finske, sta nastopila mladinski peski zbor osnovne šole Tone Čufar Jesenice, pod vodstvom zborovodkinje Mire Mesarič, s skladbami C. Preglia in E. Adamiča, ter mladinski pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice, pod vodstvom zborovodja Romana Ravnica, s skladbami G. Gonzaja in F. Lučiča. F. Ropret

OBCNI ZBOR

V ponedeljek, 11. junija, vabi pevsko društvo Jesenice vse članice in člane in ljubitelje vokalne glasbe ob 18. uri v sejo sobo delavskega doma Albina in Julke Fibernik na Javorniku na

REDNI OBCNI ZBOR DRUŠTVA

Skupaj se bomo pogovorili o sedanjem delu, uspehih in problemih ter začetli program dela za prihodnje obdobje. Z vašo udeležbo nam boste pomagali, da bomo to opravilo čim bolj kvalitetno in odgovorno.

Pričakujemo vas na obnem zboru. — Vodstvo pevskega društva — ženskega pevskega zbora Jesenice.

JEZIK NAŠ VSAKDANJI

Tokrat za spremembo veselo in s krohotom k naši oboževani slovenščini v javni rabi.

Ne vem, kateri načrtovalec poljudnoznanstvenih oddaj v ljubljanski televizijski hiši ga je za letošnji presvetli dan mladosti tako polomil:

- Pred večernim dnevnikom smo vsi lahko videli,
- kako ženska sploh zanosi,
- kdaj more zanostiti,
- kako se razliva semenčice po maternici,
- kako po tisti čudoviti stvaritvi narave migotajo sem in tja,
- kaj vse se dogaja v maternici ob razlitju moškega semena,
- kako se torej na poljudnoznanstven način spočne otrok.

25. maja 1979 natančno ob 19.10 me je pa zlomilo.

Razlagalcu srečnega doživljanja ob zanositvi je ušlo iz ust: *Že po dveh spolnih obsevanjih so moda proizvajalca prazna.* Takšnim poljudnoznanstvenim trditvam se ne postavljam po robu kot Slovenec.

Moj moški splošnočloveški ponos je čisto do tal potolčen. Pojma nimate, predragi bralci, kakšna nesramna kvantarija bi mi zdaj lahko zletela izpod tipk!

Najraje bi navedel dvajseti verz iz *Penatske abecede*. Ampak urednik bi si ga najbrž ne upal natisniti, pa čeprav so to znamenito *Abecede* sestavljali pri Kolovratu v Ljubljani Oton Župančič, Franc Saleški Finžgar, Ivan Čargo, brata Juš in Ferdo Kozak pa še kdo drug — sama znamenita imena v slovenski besedni in, upodabljajoči umetnosti.

Glejte, kaj me je prizadelo:

Zdajle, v tehle svojih zrelih letih, sem se iz *moškega* prelevil v *spolnega proizvajalca!*

Ce nam s televizijskega zaslona o takih rečeh naravnost in odkrito govorijo ter nam z desetisočkrat povečanimi posnetki pokažejo, kako se ljubimo, lahko samo zavpijemo: hurá! Konec je s smrtnimi greh, pa tudi uvožena svinjarija se bo morala počasi umakniti uradni televizijski konvenciji.

Tista *moda* namesto ... bi še prenesel. Tako se lepše sliši, brez dvoma pa bolj dostojno bere. Res pa je, da besede *jezik naš vsakdanji* skorajda ne pozna.

Odločno pa nasprotujem, da bi me kak televizijski znanstvenik spremenil v *spolnega proizvajalca!*

Kako, možje in fantje:

Bomo ob naših ženskah še ostali to, kar smo? Možje, fantje, zaročenci, ljubimci? Ali se bomo sprevrgli v inflacijske *proizvajalce* še v postelji, za voglom, na travniku?

Razsodbo o tem, ali *že po dveh spolnih obsevanjih moda proizvajalca* ostanejo prazna, prepuščam našim ženskam. One že vedo, kako je s to stvarjo. Sicer pa jih o takšnih rečeh nadvse duhovito poučuje Helena v Teleksu, ki mu zvesto sledijo Jana, Antena, Start in še neskončna množica revij.

Ko bi se tule skušal pregloboko spuščati v pomen stavka, bi se utegnilo zgoditi, da bi kakšnega nedonošenčka pohujšal. Ker pa je to na letošnji dan mladosti opravila že ljubljanska televizija, mi ni treba biti zaradi tega v skrbeh.

Spolnost v vseh svojih različicah je najbolj *naravna* stvar na svetu.

»In kaj menite: kakšen odnos imajo Slovenci nasploh do narave?»

Tako je davi, na zadnji majniški dan, enaindvajset let pred koncem drugega tisočletja vprašal nekdo iz ljubljanskega radijskega studia nekoga, ki urejuje osemdeset hektarov Volčjega potoka.

Odgovor:

»Odnos Slovencev do narave ni negativen.«

Po nekaj vmesnih stavkih pa:

»Sicer pa imamo Slovenci do narave pozitiven odnos.«

Zdaj pa, spoštovani bralce, sam presodi:

Ali tvoj odnos do narave ni negativen, ali pa je tvoj odnos do narave morda celo pozitiven?

Bom bolj različno napisal:

Ti je vseeno, kam odvržeš Fructalov tetrapak?

V tem primeru je tvoj odnos do narave *negativen*.

Ga nosiš v roki, dokler ne prideš do Bistrice, do Save, do Sedelčnikovega potoka ali do Presečnika, pa ga šele potem vržeš v vodo? Potem tvoj odnos do narave verjetno ni *negativen*, če seveda še nisi videl s plastičnimi vrečkami okrašenih bregov Save in Savinje.

Trditve, da imamo Slovenci do narave pozitiven odnos, pa se ostró trči s slovenščino v javni rabi, še bolj pa z našim ravnanjem.

Naravo lahko ljubimo, jo cenimo, jo varujemo, lahko razmišljamo o varstvu narave, o tem, kako bi jo ohranili pravnikom takšno, kakršna je zdaj. Mogli bi si beliti glave s skrbmi, kako bomo gradili ljudem stanovanja na nekoristnih površinah, da bi na poljih še rastle krompir, da bi travniki še ostali zeleni, da bi jablane češnje, hruške vsako pomlad spet zacvetele.

Pa mi?

Zazidavamo travnike in polja. Podiramo drevesa.

In temu si človek iz Volčjega potoka upa reči *pozitiven odnos do narave?*

Včeraj je moj zmešani Sancho Pansa že navsezgodaj jokalo. Vem, kaj to pomeni:

Peljati ga moram ven, da sprazni mehur in želodec.

Ubrala sva jo čez Proda, potem pa ob Sedelčnikovem potoku v Večernice.

Kristalno čisti potok se je napenjal, da bi odnesel v Savo petero škornjev različnih velikosti, par razglašenih čevljev, progast zelenomodri jogi, na sredi zažgano prešito odejo in čisto navadno obrabljeno hišno kahlo. O kupih smeti, ki so jih vanj radodarno stresli Slovenci, katerih odnos do narave ni *negativen*, ni da bi govorili.

Sprehod po Orehnikovem Boru je vselej posebno doživetje. Če bi imeli kaj posluha za naravo, bi ga morali že davno odkupiti in spremeniti v park. Tam je, kot pravi Cankar v Kurentu, Bog sejal s širokimi zamahi:

Kar je lepoh rož pri nas, jih lahko tam vidiš! Macesen, breza, smreka, bor, vrba, žalujska, grmovje, ki mu sploh ne vem imena — *narava*, sredi katere moreš uživati mir in lepoto.

Ko sva se pred dnevi s psom tam sprehajala, sva odkrila pogo-rišče:

Ugaslo oglje, kamenje, razbite steklenice, plastika, izrabljena košara pa še marsikaj.

Zgled, kako Slovenci cenimo, ljubimo, spoštujemo naravo.

Janez Svobljak

IZ GLASBENEGA ŽIVLJENJA

Razna poročila v Železaru nenehno pričajo, da je glasba tisto področje umetnosti, ki ima največjo razširjenost v naši družbi. Spremljamo nastope poklicnih umetnikov, še večkrat pa se predstavljajo ljubiteljski poustvarjalci, združeni v godbah, zborih in drugih skupinah prosvetnih ali kulturnih društev. Koncerti so včasih tako zgoščeni, da jih ni mogoče po želji opremljati in je poslušalec, ki ga taki nastopi mikajo, v zadregi, kaj obiskati in čemu se odreči. Najbolj pogosto se to dogaja v pomladanskih mesecih, ko skupine po jesenskem in zimskem delu hočejo javnosti predstaviti sadove večmesečnega pripravljavanja, s katerim so se trudili vdihniti umetniškimi storitvam primerno izrazno obliko, da z njo potešijo svoja poustvarjalna nagnjenja in pričakovanja poslušalcev.

Pregled glasbenih prireditev zadnjih tednov v radovljiški občini naj ohrani spomin na razgibano sezono, seznanj z njo tiste, ki je osebno niso spremljali, hkrati pa opozori na dve spoznanji: *prireditve se dostikrat časovno pokrivajo, oziroma jih imajo posamezni kraji veliko, drugi malo ali nič.*

Znano je, da je les naših planot, Jelovice in še bolj Pokljuke, že pred stoletji zamikal izdelovalce godal ter breknal. Tako zanimanje poznamo tudi danes, saj je k nam pripeljala eno najboljših sedanjih kitarist na svetu — Alice Artzt iz ZDA. Pred leti je že nastopala na ljubljanskih poletnih prireditvah, njeno letošnje bivanje v Radovljici pa je bila priložnost, ki bi jo bilo škoda zamuditi. V naši bližini namreč ne pridemo kar tako do koncerta take vrste in take kakovosti. To je dokazalo tudi občinstvo, ki ga je bilo polno — celo iz Kopra, Ljubljane in s Koroškega so prišli. Artztova je izvedla koncertni spored tehnično in muzikalno zahtevnih skladb. Poslušali smo namreč tistega, ki ga je pripravila za dolgo azijsko turnejo (za leto ji je bil radovljiški nastop nekakšna generalka).

Klub radovljiških študentov je ob dnevu mladosti organiziral zanimiv in privlačen koncert. Izredno primeren razstaveni prostor Šivčeve hiše je sam po sebi nudil in ustvaril vzdušje, v katerem je *Renesančni večer* dobil še večji poudarek. Nastopila sta *Seri in Pavel Šraj*, ki sta na glasbilo lastne izdelave izvajala pretežno skladbe iz 16. stoletja, iz dobe torej, v kateri je živel tudi naš Jakob Gallus — Petelin. S tema dvema glasbenikoma je naše območje dobilo možnost, da поблиže spozna glasbeno umetnost starih časov. Dosedanji nastopi v Rogaški Slatini, Radovljici in osnovnih šolah jeseniške občine so nakazali nekatere možnosti za obogatitev dosedanjega glasbenega dogajanja. Koncertanta sta igrala na čembalo in lutnje, glasbila, ki jih je Šraj izdelal po muzejskih originalih, oba pa sta tudi zapeela ob spremljavi teh glasbil. Koncert v Šivčevi hiši je imel nepričakovano velik obisk, kar je tudi dokaz želja in potrebe po srečanju z glasbo dobe, sicer že odmaknjene, a po bogati umetnosti še zmeraj žive in prisotne.

Za najbolj delavne skupine pevcev in godbenikov, združenih v zvezo kulturnih organizacij radovljiške občine, je bil to spet čas, ko so bili močno zaposleni, saj so jih k sodelovanju vabili z vseh koncev in krajev.

V posebnem spominu jim bo ostal letošnji 1. maj, ki so ga preživeli v deževnem, a prazničnem Bohinju, kjer so najprej z Internacionalo začeli slavnostno sejo CK ZKJ, sodelovali pa tudi v zares zanimivem zasedanju popoldanskem slavlju, ki ga je neizprosno deževje zmotilo in skrajšalo.

Nova dvorana v Bohinjski Bistrici je bila zbirališče občinskih glasbenih skupin spet 18. in 19. maja, ko so pripravile dva večera kot prikaz trenutnega stanja te zvrsti amaterske kulture naših ljudi. Občinstvu, ki ga žal ni bilo posebno veliko, so se predstavili: *moški zbori iz Bohinjske Bistrice, Zasipa, Radovljice* (zbor upokojencev Lipa ter A. T. Linhart), *Podnarta in Kroke*, mešana zbor iz Lesc in Ljubelja, pred meseci ustanovljeni moški zbor *Koprivnik — Gorjuše*, razen teh pa se pihali godbi iz Lesc in Gorij. Udeležbo je žal odpovedal blejski moški zbor, ki se bojuje z nekaterimi težavami, kar je za ta turistični kraj prav gotovo škoda.

Pozoren poslušalec je na bohinjskem srečanju lahko ugotovil, da posamezni zbori pridno in tudi z uspehom delajo. Za boljše od njih lahko nedvomno rečemo, da spadajo v tisti del slovenske pevske družbine, ki se uspešneje od večine otresa najbolj značilnih izvajalskih slabosti. Izbira pesmi je razmeroma zadovoljiva. Sama interpretacija je v osnovi odvisna od dirigenta, pa seveda tudi od splošnih razmer, v katerih ta ali oni zbor deluje. Prav tu je potrebno

opozorilo dirigentom, da so dolžni spoštovati oznake, s katerimi skladatelji opremijo pesmi. Tudi v mejah avtorjevih navodil je še dosti umetniške svobode. *Ni pa dopustno, da jih postavljamo na glavo!*

Bilo je še mnogo drugih prireditev, na katerih so del sporeda ali pa v celoti izvedli omenjeni zbori. Tako je bilo na Srečanju zborov Gorenjske pevske zveze v Mengšah in na Jesenicah, številnih proslavah okrog 1. maja, ob sprejemih stafet, otvoritvah razstav, nastopih za osnovne šole, obletnicah planinskih in drugih društev, pa še in še. Podobno bo še naprej do začetka julija. Zbori bodo imeli samostojne koncerte, sodelovali na Pevskem taboru 79, snemali za RTV, vmes pa bodo prišli še ne- predvidene obveze. Potem bodo dopustni ohronili dejavnost, kar otežuje uredničevanje želje, da bi našo kulturo predstavili tudi turistom — pri tem z izbiro izvajalcev nimamo vedno srečne roke.

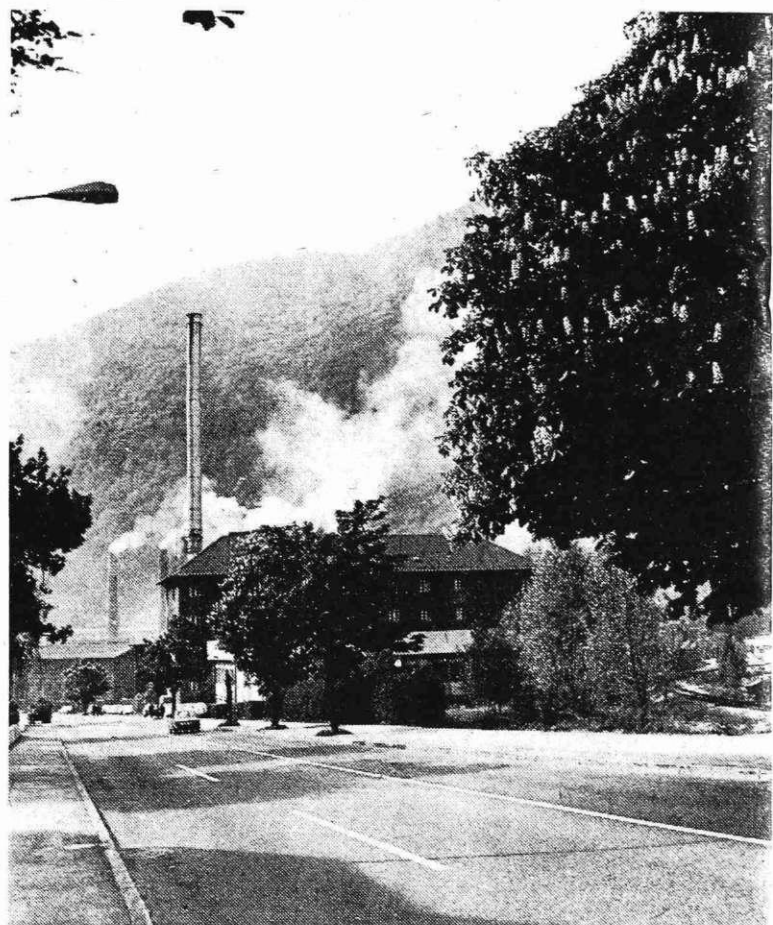
K pestremu glasbenemu dogajanju je veliko prispevala *glasbena šola* s tistim delom svoje dejavnosti, ki je bilo posebej namenjeno javnosti. To so bili koncerti za 1. maj in dan mladosti, sodelovanje na reviji gorenjskih glasbenih šol v Kranju, harmonikarski orkester je bil med drugim v Gorjah, Završnici in trikrat v Kranju. Na koncertu v graščini sta nastopila dva mlada harmonikarja, *Peter Dovč* (doma iz Kočevja) in *Dejan Mesec* (doma iz Vrhnike). Harmonika po krivici še marsikje velja za glasbilo, ki je primerno le za veselico in ples. Mlada koncertanta sta poslušalcem dokazala, da je na dobro glasbilo in s primerno, predvsem izvorno napisano skladbo tudi s harmoniko možno izvesti naj-

različnejše izraze, značilne za glasbeno umetnost klasičnih glasbil.

Prijeten dogodek je bil samostojen koncertni večer *Barbare Bak*, ki je tako sklenila desetletno šolanje na klavirskem oddelku glasbene šole. Razveselila sta z dobro uvrstitvijo na republiškem tekmovanju klarinetista *Tomaž Akerst* in *Zvonko Bukar*, še bolj pa *Tomaž Cilenšek*, ki se je pod strokovnim mentorstvom *Jožeta Azmana* pripravil in udeležil tradicionalnega tekmovanja harmonikarskih solistov v Pulju. Stroga komisija mu je za izvajanje obvezne in dodatne skladbe prisodila kar 98 točk od 100 možnih. To dokazuje, da je bil zares odlično pripravljen. Bil je prvi (med 86 tekmovalci v njegovi kategoriji) in je kot edini solist tudi nastopil na sklepnem koncertu harmonikarskih orkestrrov iz Sovjetske zveze, Avstrije in Jugoslavije.

Zabeležili smo še nakatere druge zanimive glasbene prireditve, kot denimo *Andreja Arno* večer jaza, koncert *finškega mladinskega pevskega zbora*, ki je pred festivalom v Celju gostoval tudi na Gorenjskem, ali ponoven poskus privlačnega in ne tako uradnega *tekmovanja amaterskih harmonikarjev*, ki so ga tokrat prenesli s Pokljuk na Sankaški koči nad Begunjami.

Glasbeno življenje je bilo torej precej razgibano, a še zmeraj ne tako, da bi bili z njim lahko v celoti zadovoljni. Nekaj kritičnih besed je že bilo zapisanih, k preostalem problemu pa prištevamo kadrovske težave, pomanjkanje primernih prostorov in glasbil (klavirjev) v večini krajev, nepovezanost organizatorjev, maloštevilno članstvo, finančne težave, v zadnjem času tudi prevozne težave v zvezi z znanimi prometnimi omejitvami, pa še marsikaj drugega. EG

Ko cvete kostanj

SPOMINI KURIRJA JAKA KLINARJA

V šoli nas je obiskal tov. Jaka Klinar. Pripovedoval nam je o dogodkih iz narodnoosvobodilne borbe. Spomini so mu uhajali v čas okupacije in bojev takih prepričljivo, da smo tudi mi z njim sodoživljali te boje.

Pripovedoval je: »Vaša šola se imenuje po nas karavanskih kurirjih, zato vem, da bi radi zvedeli kak dogodek iz časov NOV.« Pohvalil nas je, da največ delamo na tem področju, da radi poslušamo, kaj nam stari borci govorijo o vojni. Vsi vemo, da je bila vojna huda in trda, poznamo bitke na Neretvi in na Sutjeski, poznamo napad na Drvar, ne poznamo pa majhnih bitk iz naše okolice, čeprav so bile prav tako pomembne za zmago našega naroda nad okupatorjem.

Center kurirjev so imeli v Kočevskem Rogu. Kurirske zveze so se najprej imenovali TV — terenski vodi, potem pa po predelih. Gorenjsko so označevali z G, Štajersko z S, Primorsko s P in Koroško s K. Vsaka postaja je imela svojo številko, ampak ne po vrsti, ker drugače bi sovražnik lažje vedel, kje se nahajajo posamezne postaje.

»Zdaj pa poslušajte, da boste lahko povedali svojim bratom in sestricam,« je rekel tov. Klinar. »Bilo je lepega aprilskega večera. Jaz, Stefan in še nekaj drugih kurirjev je sedelo v topli sobi pri lovskem čuvaju na Planini pod Golico. Grelimo se. Potem smo se zahvalili za večerjo in odšli. Nagovarjal sem komisarja

Stefana, da bi šli spotoma kropiti mrliča v vasi. Stefan je rekel, da ne gremo vsi v vas, ker se mu zdi nevarno in ker morajo hitro v taborišče. Midva sva šla v vas, oni pa v taborišče. Nekdo pa je med tem kurirje že izdal. Proti jutru so njihovo taborišče začeli obkoljevati Nemci.

Takrat so jih veliko pobili. Rešilo se jih je le nekaj. Med njimi je bil ranjen tudi najmlajši kurir Vinko Ulčar. Peljali so ga k Mentnu, da bi ga Mentnov oče odpeljal z vozom na Jesenice. Mentnovemu očku smo pravili partizanski očka. Pripravil je voz, vpregel vola in peljal Vinka na Jesenice. Takrat še ni vedel, da leži na hribu nad hišo njegov sin mrtev. Naslednjo noč smo mrtve tovariše pokopali. V dolgi koloni so hodili vaščani s svečkami v roki. Ko so začeli pokopavati hrabre kurirje, je Mentnova mama zajokala. Partizanski očka, njen mož pa jo je potolažil: »Zakaj jokaš? Kaj ne veš, da nama je sin padel za domovino in za Tita.« Takrat smo dokončno spoznali našega partizanskega očka, kako globoko je dojel NOB in da mu tudi žrtev lastnega sina ni bila prevelika.

Mi smo tako poslušali, da smo kar pozabili, da smo v učilnici in smo preslišali zvonec. Še dolgo bi poslušali zgodbe o karavanskih kurirjih med narodnoosvobodilno vojno.

Sandra Tušar, 6. a — osnovna šola karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela

Pevski zbor Vintgar z Blejske Dobrave, ki ga vodi Alojz Vengar

IZ NAŠE BLIŽNJE OKOLICE

Ko sem nekega dne pred dvema letoma prišel v Stare Pokljuke na Zatrnik, ni bil več vedel kaj se odcepi tista steza, ki je tam preko, kjer se bregova dolina stiepa na Prerasu nad Galerijami. Več let je minilo odkar sem šel zadnjikrat. Popotniki je tam olajšana pot, saj tam niti ni treba iti veliko navzdol in zato tudi ne na drugo stran tako mnogo navzgor. Pa ni samo krajša in udobnejša — tudi zelo zanimiva je!

Ravno pod Prerasom se konča in zaključijo spodnja dolina, iz katere lahko malo prej zavijete skozi Poključko luknjo — veliko skalno votlino — na Poključko. Če pa ne zavijete na desno in nadaljujete pot, je nekaj časa med visokimi skalnimi steni, ki se prav kmalu zelo približajo ena drugi, potem pa se dolina spet razširi. Tako nastanejo nekakšni kotli ali vrtni. Zadnja taka kotlina spodnje doline je prav pod Prerasom. Tam pa dolino popolnoma zapre visoka skalna stena.

Do zadnje vojne — in še nekaj let po njej — dokler niso dotrajali mostovi preko skal, se ta pot po dolini tam ni končala. Pred vojno, v letih gospodarske krize, je bilo dovolj koražljivih mladih ljudi brez debla, ki so se lotili in ponekod tudi na visokih vrhov zavrtali v steno vrsto lukenj. Vanje so zabetonirali železne nosilce in nanje položili hrastove plohe in naredili ograjo in hodnik nekega po sredni visoki stene. Ta hodnik je na desni strani skale zavil v tesno spiljo prav tam, kjer se kakih deset metrov višje pelje prek skal tisti prehod — Preras imenovan, ki spaja poključko in zatrniško stran.

Ko si na drugi strani prišel iz temnega ozkega rova med mokriimi skalami spet na dan, si lahko nadaljeval pot po stezi proti Mrzlemu studencu, kakor so takrat vedno pravili kraju s studencem ob križišču cest sredi Poključke. Dandanes se to ime vedno bolj izgublja — zdaj kar vsemu skupaj pravijo Poključka.

Takrat pred leti — okoli leta 1930 sem bil — mlad fant — na otvoritvi galerij. Bilo je zelo živahno. Mnogi ljudje je kar drla navzgor in hitela med ozkimi prehodi iz vrtna v vrtec. Tam v zadnjem vrtnu pod galerijami so pod previse skale postavili stojnice in jedlo in pijačo ter naredili klopi in mize. Tudi gorjanska godba je igrala takrat, sicer se ni imela narodnih noč — ampak uniforme podobne gasilskim. Takrat je bila to godba gasilskega društva. (Tudi takrat smo se imeli gasilce, planince, turistično društvo, jamarje in druge. In med njimi tudi zelo navdušene in poštovane.)

Na otvoritvi domov sem se peljal z avtomobilom, ki je peljal godbenike (peljali so z avtomobilom — za tiste čase za mladega fanta ni bila tako majhna stvar), nekoliko prednosti sem imel zato, ker je bil tudi moj avto pri godbi — in tudi zato, da sem prinesel domov tudi njegov klobuk, ki ga je tam zamenjal za godbeno kapo.

To pot skozi galerije so potem precej uporabljali kot bližnjico tudi godzni delavci in mladi nabirali jagod, borovnic in brusnic — pupana. Vse to smo potem nosili prodajati na Bled.

Vendar se mi zdi, da ta pot skozi Galerije pri izpolnitvi pričakovanih glede turističnega obiska kljub temu, da je zelo zanimiva. Njene stene so višje in močnejše kot vintgarjske, če bi tekla še kakšna Radovna ali druga voda skozi, bi Vintgar gotovo zasenčila. Tako pa je le močnega suha pužiroma vlažna, soteska. Le ob hudih deževjih se živijo vanjo potoki s sten, pečin, skal in strmih bregov.

Je pač tako, da dostop do galerij ni tako lahek in primeren za avtomobiliste — od asfalta je za avto še kakšna dva kilometra polj slabe makadamske ceste, potem pa je treba še kakšnih dvajset minut peš po sicer zanimivi, a za lahke čevlje, bolj slabi poti in gozdni stezi. No navdušencev za naravo in tistih, ki so za to, da nekaj vidijo in preživijo tudi nekaj trtvočito, to ne more in ne odvrne. Danes — ob vseh splošni kakovosti, bi res skoraj pritrtil odobrnico našega turističnega društva, ki pravi, da bi bil vsak dinar, porabljen za ponovno ureditev soteske in popravilo mostov, proč vreden denar.

Bil sem že itak predaleč, (z druge strani doline so brneli avtomobili, ki so vozili proti Mrzlemu studencu) pa sem še vedno skalo Preras in prehod navzgor po dolini — in tam ga seveda nisem našel. Zato sem se obrnil nazaj in gledal, kje bi našel položeno strmino, kjer bi se dalo priti na dno doline. Pravzaprav moram priznati, da me še leta mika stopiti na to zapuščenno dno doline — na to zapuščenno, nedostopno dno končan kamnite pregrade, za porušeni, gnili mostovi! Najbolj pa me mika prav tisti prvi, zaokroženi, kameniti vrtec — tista kotlina, ki je takoj za galerijami. Ki je najtežje dostopna!

In res čez nekaj časa staknem primeren prehod — dnu doline, se je bilo treba preriti skozi še eno strmo in skalnato ožino, ki so jo zapirala prevrjena in zagazena debla. Trohneča drevesa, ki so se zrušila, so skoraj zaprla dolino. Tu in nekoliko dalje, še več kot petintrideset let ni prišel nihče s sekuro ali žago. Se človeških nog menda prav malo — morda sem pa tja kakšen lovec.

Tu leži smreka — pet ali deset let — kdo ve? Ob enem robu kotline, kjer jo je podrlo, štrle v zrak njene debelejšje korenine, njeno deblo leži čez vso ravno kotlino na dnu praproti. Visoka smreka je bila — najmanj šest hlobov bi bila imela. Za njen vrh ni več prostora v kotlini — ta se krivi že po nasprotnem bregu spet navzgor! Pravi divji park. In potem je tu praproti, gosta in bujna nedotaknjena praproti. Njeni gosti hrsti se križajo med seboj in segajo človeku čez pas — do prsi. Če bi bila mokra, bi si ne upal priti skozi njo. Tam na desni, gledano v smeri doline, pa je v tej kotlini še ena votlina. Brez strehe in stropa — nebo se vidi iz nje. Pa to je vendar tako imenovani nekdanji DOM GORJANSKIH PLANINCEV. Tako so imenovali to posebno sobo v kotlini. Kakšnih pet metrov premera ima. Prav zares! Ali je še taka, kot je bila pred petintridesetimi leti? Velike razlike ni. Le tablice z napisom, ki je bila nekdanj neke pri vhodu, ni več. In — če se ne motim, je bilo v njej tam na levi nekdanj korito in voda je počasi curčila vanj. Novo pa je to, da je prav v ta dom strmoglavila z vrhom naprej precej debela smreka. Na tej skoro navpično postavljeni smreki z že razredčenimi vejami, bi se zdaj gorjanski planinci in alpinisti kar v svojem domu lahko učili plezati tudi po lesu — da ne bi vedno samo po skalah.

Ko tako gledam in razmišljam me obide želja, nekoliko težko izvedljiva in fantastična — da bi se zdaj enkrat zbrali v tem »domu gorjanskih planincev« sedanjih gorjanskih planincev ... Ali pa tudi kakšni drugi, ki so jim takile kraji všeč! ... Prav zares! Kaj če bi se? ...

24. februarja 1979

Vse prejšnje sem napisal že pred dvema leti. Takrat je bilo poletje. Zdaj, ko nadaljujem pa je zima. Zivljenje na Zatrniku zdaj živahno utripa. Lepo vreme je spet privabilo na njegova urejena smučišča toliko smučarjev, kolikor se jih je moglo pripeljati do takrat, ko je zmanjkalo prostora za parkiranje. Potem so železno roko že v dolini zaustavili — naj poskusijo smučati kot drugod.

Sinoci sem bil na običnem zboru gorjanskega planinskega društva. Bil je petdesetletni letos ob koncu maja bomo praznovali petdesetletnico ustanovitve — bila je maja 1929. Danes jutraj pa sem bil spet na Stari Pokljuki — s smučmi na rami. Ko sem opravil svoje delo na Pokljuki, sem se namenil na smučarijo na Zatrnik in da bi bil pri tem, sem se ponovno odločil za najbližjo pot. In leta vodi čez Preras. To pot je bilo lažje najti vstop (čeprav tudi to pot po manjšem ovinku). Bilo je sonce in lep zimski dan. Na pred dnevi razmočen debelo plast snega, ki je potem, ko se je vreme izboljšalo in ohladilo, zmrazilo in naredila skorjo, je zapadlo še kakih petnajet centimetrov pršča. Sneg se je prijel mokrih vej in primrznil. Temperatura je bila tudi čez dan tako nizka, da ga sonce ne ogreje toliko, da bi odpadel. Zares lepo! — Tokrat sem boljše nameril pot. Ali vseeno je ves čas glodal v meni skrb, če bom zdaj v snegu sploh mogel tam čez. In ne zastojni prehod je še v kopnem ozek. Zdalj bo ozek, okrogli, trdi greben še posut pršcem. — Tam z vrha navzdol proti prehodu je bilo pršča vedno manj. Najbližja je pobral vrtca. V zamrznjeni spodnji sneg so bile vtisnjene stopinje — nekdo je le moral tam preko takrat, ko je bil sneg še mehak.

Ko sem prišel bližje prehodu, sem videl, da ne bo lahko priti čez — če bo sploh šlo! — Tukaj bi človek moral imeti cepin, ali sekuro, ali kaj drugega ostrga, da bi si sekali stopinje (če bi to ne imel derco). Treba bi bilo prebiti zaledenelo skorjo in si narediti stopinje. Nekoliko sicer gre s čevlji — če krepko točes — pa je premalo. Zdrsniti sploh ne sme — dva do pet metrov dalje je rob! In potem je dvajset metrov navpične skale. Vse to tja do prehoda, ki je bil en sam okrogel greben — ves leden. Če bi tam zletel, bi priletel na eni ali na drugi strani v ozko skalno spiljo — na tisti zapušteni nekdanji prehod, ki je prišel z mostov, ki gre kakih osem metrov nižje skozi skale. Morda bi priletel tudi na trle stopinje, če

sploh še so. — Tudi druga stran — od prehoda spet navzgor je izgledala grdo — če ne bi od tam priletel v spiljo, bi pa lahko čez skale priletel naravnost v zgornji vrtec z »domom gorjanskih planincev«. — Tisti, čigar stopinje so se sledile v trdem snegu je imel lažje delo — njemu so se stopinje le nekoliko udarile. Bolj mehak sneg je moral imeti! Za mano ni nobenih sledi.

NE! Mene že ne bodo iskali tam na dnu reševalci čez tri dni ali čez teden, če bom sploh imel srečo, da bodo pogrnili, kje me iskati. Če ne bodo, pa me bo šele bogved kdaj našel kdo slučajno v tem zapuščenem kotu! — Kakšni dve uri več bo že trajala tale moja pot do Zatrnika. Pokazal sem hrbet prehodu, ki sem ga imel pred nosom in začel misliti kam naj grem. Naj grem ob dolini navzdol ali navzgor. Oboje je nekako slabo. Sel sem kakih petdeset metrov, pa sem se vseeno ozrl nazaj. Med tem sem dojel, da se da z repi zvoznih smučki prebiti skorjo snega — in če jih zabijem vsaj trideset centimetrov globoko, je to že nekaj takega, kot če bi imel cepin: stopnjo narediš in tudi primeš se lahko zanje bolj pri tleh. — Navsezadnje sem tudi planinec in sem bil pred nekaj meseci nad štiri tisoč metrov visoko v snegu in vetru — sicer res ne sam. — Obrnil sem se in se začel korak za korakom prebiti. Najprej navzdol. Potem čez ozki hrbet. Onstran hrba pa je bilo še deset do petnajet metrov najbolj grde strmine — najbolj pasje in nevarne od vsega. Pa sem premagal tudi to!

Na vrhu me je čakalo največje presenečenje! Začetek ali konec ceste? Globoko pod snegom se je končavala cesta, ki ni mogla pripeljati od nikoder drugod kot z Zatrnika. Saj ne vidim skozi sneg kakšna je spodaj! Lahko, da so kotanje in kamenje. Morda so jo tik pred snegom zapustili buldožerji. Ampak trasa je tu — pot je pretrgana. Vedno boljša bo!

Kaj ni to tisto, kar smo toliko let želeli, zaman čakali — in mislili, da se ne more narediti! Tak pristop do Galerij, do Prerasa, proti Stari Pokljuki! In ta prihaja zdaj z zatrniške strani. Pa saj je vseeno odločno pride, samo da pride! Res je, — ne delajo je zaradi Galerij — delajo jo zaradi lesa, ki je tu okoli. Kako lepo bi bilo, če bi visoki čez Preras naredili še lep in trden most, premagali preostalo skalnato čelo s cesto in to speljali in zvezali s cesto na Stari Pokljuko, saj je že čisto blizu. Potem se bodo lahko vsi traktorji usmerili tukaj čez. Po Stari Pokljuki cesti si zdaj s traktorji upajo samo najbolj drzni vozniki. Tudi tovarnjaki bi lahko vozili tam čez.

Galerije imajo srečo: približale so se cesti. Jaz mislim, da pride kmalu čas, da jih bo lahko mnogim mogoče obiskati od te strani. Da bomo speljali kratke steze tja dol v vrtec in jih zavarovali. Mogoče bomo preizkusili tudi davno zabetonirane železne drogeve, če so še trdni in preko njih položili hrastove plohe — naredili spet galerije. To ta lep svet vsekakor zasluži!

Dve stazi bomo speljali — ena je tista, ki pravzaprav že je — in pripelje na začetek mostov ali v spodnje vrtno in v Poključko luknjo; za drugo bomo pa se pogledali kje bo šla — na vsak način pa bo prišla v tisti kotel s praproti, v tisto ravno divjino v zgornji vrtec, kjer skozi skalni obok stopis v »dom gorjanskih planincev« — in potem se bomo v njem in v njegovi veliki predsobi vsi gorjanski planinci zbrali!

15. aprila 1979

Spet sem bil na Pokljuki — to pot sem pokazal in tudi našel najbližjo in najprikladnejšo pot na Preras. Pri mladi je treba iti na bližnji rovt, iti čez en in potem po k-maj zaznavnem grebenu naravnost skozi gozd — in že si tik nad strmino nad skalami, kjer prideš posevno na Preras. Po prisojnih legah in po rovtih je medtem že pobral sneg. Po senčnih straneh in po kotanjah ga je pa še zmeraj dosti. Čez tisti prehod na Prerasu je bil tudi še. Tudi v strmini na zatrniški strani je še bil. — Na vrhu, kjer se konča cesta, je bilo kopno. Začel sem se po precejšnji strmini spuščati v tisto mojo kotlino med skalami. Do polovice poti je bilo kopno, potem se je začel sneg. Tega je bilo na debelo spodaj po vsej, s skalami obdani ravlini. Kar preveč za nizke čevlje — in precej vidrilo se je. Najprej sem odšel k tistem izhodu iz spilje: kljub visokim kupom snega, ki ga je iz strmin naneslo v ozko, ponekod proti ne-

PREŠERNOVA KOČA ODPRTA

Planinsko društvo Javornik — Koroška Bela sporoča obiskovalcem Karavank, da bo Prešernova koča na Stolu od sobote, 9. junija, dalje odprta in redno oskrbovana.

bu odprto skalno tesen zadnjeja dela prehoda z nekdanjih galerij, sem se vseeno preril tako daleč v tesen, da je pred mano zmanjkalo tal pod nogami. Tam so ostale same še redke zabetonirane prečke, ki so včasih nosile hrastove stopnice in podproti galerijam. Zdalj tam zija samo odprta navzdol proti dnu spodnje ravnine. Naprej se ne da. — Zato sem se vrnil nazaj na zgornjo ravnilo. Tam mi je že prej zbudila pozornost visoko odlomljena bukev, porasla z lesnimi gobami. Zdalj se mi je zdela podobna velikemu lesenemu vodnjaku.

Se sem koračil po snegu nasproti »domu gorjanskih planincev« visoki sneg je znižal skalnati obok vhoda, ki ga je naredila narava. Notranjsina je bila taka kot vedno. Smreka še vedno štrli navzdol z

vrhom naprej. Tudi sneg je zdaj v njem. Kako bi tudi bilo drugače, ko pa nima stropa!

Se bi bredel in ogledoval — kljub snegu, ki se udira. Ampak enajsta ura je že davno mimo — moram se podvzati domov, kjer me bodo čakali.

Tam, kjer sem prišel dol, sem spet zlezal nazaj na tisto bodočo cesto. Zdalj se že vidi odkopelno cestice. Zdalj je še majava: ponekod je kamenje drugod masno blato. Tudi neurja pozimi so jo ponekod močno razrila. Se bo dela z njo. — Nisem šel po njej prav do Zatrnika. Poiskal sem prehod čez potok, ki je zdaj tekel po dnu doline, in se pod bregu povzpela na široko cesto, ki pelje proti Gorjam, da bom prej doma.

Kmalu bom spet prišel!

Kocjančič

Štafa na Triglavu leta 1966

POVOJNA ZAGNANOST PLANINCEV IN 32 TRIGLAVSKIH, MLADINSKIH — TITOVH ŠTAFET

V prvih letih po osvoboditvi so morali planinci, skupaj z gorskimi reševalci na Jeseniceh in v Dolini pod mogotimi gorami ter po vsej Sloveniji in Jugoslaviji brez odličnih, delovnih tovarišev Aleša Stanovnika, Pepčka Ravnika, Matevža Freljha, Miha Ariha in številnih drugih, ki so padli v partizanih ali bili uničeni v zloglasnih taboriščnih smrti, celiti strašne rane štiriletnih borbe in popravljati ter obnovljati uničene, požgane in porušene planinske domove, koč in bivake. Med 69 planinskih domovi je bilo v času narodnoosvobodilne boje uničenih 49. Po vojni smo govedovali veliko rešitvino. Požgana je bila Prešernova koča na Stolu (20. februarja 1942), prvega maja 1943 je pogorel Valvasorjev dom pod Stolem, 13. junija 1943 so bile požgane goljske planinske postojanke, pet dni pozneje, 18. junija istega leta je bila uničena skalnata koča na Rožici, enaka usoda je doletela tudi številne planinskoscumučarske postojanke v Karavankah in Juljskih Alpah. Obnova teh planinskih domov, koč in zavetij je zahtevala veliko pridnih, marljivih in udarniških rok. Planinci z Jesenic so bili takoj po osvoboditvi aktivno vključeni v fizikalno društvo Joža Gregorčiča.

Vložili so vse svoje zdravne sile v novo organiziranost planinstva in alpinizma ter gorske reševalne službe v občini. Iz Rateg, najbolj zahodne meje nove Jugoslavije, iz Posočja in Trente so tekli mladinske, Titove štafete z najboljšimi željami in čestitkami skozi Dolino proti Beogradu, kjer sta jih izročila heroju in predsedniku republike Titu med drugimi tudi predstavniki iz naše občine Joža Čop in Sonja Rozman-Petač.

Vsi ljubitelji in obiskovalci gora z Jesenic in ostalih krajev so v prvih dveh letih po osvoboditvi z izrednim delovnim pletom in žarom zavili rokave in prišli za krampe in lopate. Uspešno so že jeseni leta 1945 organizirali, pripravili in izvedli številne delovne akcije za odščevanje in popravilo izropanih in uničenih planinskih objektov v Karavankah in Juljskih Alpah. Najbolj udarni so bili na krivični meji od Javornikov do Triglava in dalje svamotne mejanike z oznakami I in D. Pridine roke so potrebovali Slovenski planinski dom (Ticarjev), Erjavčeva koča na Vršču, Tamar, Mihov dom in koča na Gozdu ter Krnica. Tudi Aljažev dom je nujno potreboval pridne roke in Triglavski dom, Kredarica, Staničeva koča, Planika in skoraj popolnoma dotrajane in uničene italijanske koče Rifugio Napoleone Cozzi na sedlu Dolci in Rifugio Efrim De Simoni pod Spičko nad Gorenjo Trento pod Jalovcem. Planinci z Jesenic, Mojsirane, Javornika in drugih krajev in vasi so bili nosilci vseh drugih številnih akcij, ki so izzevale kot mogočne množične ljudske, planinskopolitične manifestacije.

Leta 1946 smo uresničili dolgoletne želje in potrebe alpinistov. V Za Adu, pod mogotimi stenami Siroke Peči in Oltarjev, smo zgradili že tretje gorsko zavetišče. Na Škrblatici smo odkrili 5. avgusta 1945 spominsko plaketo vsem padlim borcem. Množične prireditve in manifestacije so se vrstile iz leta v leto, tekmovali smo med seboj, kdo bo prispeval več za napredek in zdravo rast množičnega planinstva v novi socialistični dobovini. Na planinskopolitičnih razstavah na Jesenicah od 5. do 12. januarja 1947 je bilo zbrano vse, kar premore Slovenija iz zgodovine našega planinstva v besedi in podobi. Na njej so sodevali s svojimi deli pesniki in pisatelji, slikarji in fotomatirji, krajinarji. Vse prireditve, delovne akcije, razstave, akademije in predavanja so v vsakem pogledu dosegle svoj višini mobilizacijski in akcijski namen, številno članstva se je nenehno množilo in pomlajevalo.

Prvi in edini planinski mladinski tabor v Martuljku 3. in 4. maja je privabil v tabor svet martuljskih gora pod Spik in Za Ak ter Srednji vrh preko 1500 navdušenih in za planinstvo zagrejenih mladink in mladincev. V Trento, osvobojenim prijateljem, tovarišem in znancom smo ponosili preko 250 knjig. Višek slavlja pa je bilo desetega avgusta 1946, ko je preko 5000 ljubiteljev gora slavilo »Svobodni Triglav« in se je preko tisoč udeležencev povzpelo na svobodno temo simbola OF in našega naroda. To so bile proslave in akcije, mogočev

manifestacije, ki so neponovljive. Da bi planinski svet približali mladini in delovnim ljudem, je planinsko društvo Jesenice 5. septembra 1948 slovesno izročilo namenu edinstveno planinsko zavarovano pot na Prisojnik, Kopsčarjevo pot, ki jo je mojstrsko nadelal in zavaroval Trentar Anton Kravanja, Kopsčar.

Bilanca delovnega in ustvarjalnega polta gornikov iz Doline v prvih letih po osvoboditvi pa nikakor ne bi bila celovita, če ne bi prikazali organizacije in izvedbo 32 triglavskih, mladinskih, Titovih štafet, v katerih je zjeta vsa velika in iskrena ljubezen do ustvarjalne naše socialistične samoupravne družbe, nalog in obvez ter dolžnosti pri organizaciji novega planinstva in plezalnega športa, obnovi planinskih objektov in mobilizaciji mladine in delovnih ljudi v množično planinstvo, vrhunski plezalni šport in ekstremni alpinizem, andinizam in himalajizem, smo gorniki z Jesenic vedno in z izrednim ponosom in častjo nosili iskrene pozdrave z najboljšimi željami z vrha Triglava, simbola OF in slovenskega naroda, maršalu Titu v Beograd.

Prva Triglavsko, mladinska Titova štafeta je startala na vrhu Triglava 21. maja 1948. Od tedaj se jih je zvrstilo še 32 do Titovega 87. leta. Začetek vseh teh 32 štafet na vrhu Triglava in lepe, sončnem in viharjem vremenu, med plazovi, snežnimi mežami in ujumi je bilo veličastno, praznično slavlje ne samo mladih in starejših gornikov obojega spola z Jesenic, temveč tudi iz ostalih krajev in vasi, delavskih centrov naše doline in Slovenije sploh. Prešerna pesem in vriski so vedno praznično odmevali z vrha in po grebenih in visavah Triglava. Štafetno palico s pozdravi, čestitkami in najboljšimi željami so s ponosom in srečo nosili planinci, pionirji, plezalci, smučarji, alpinisti, lovci, delavci, kmetje, drvarji. Vse dolgo pot so nosilci topli in navdušeni pozdravljali mladi in stari prebivalci vasi, naselji in mest pod gorami. Pisana reka praznično razpoloženi nosilci se je večala od posameznikov na vrhu Triglava v reko in veletoke.

Pat Triglavsko mladinske, Titove štafete z vrha Triglava ni bila vedno lahka in sončna, nosilci so se morali nekdo boriti z zasneženimi in ledenimi vesninami, s potuhnenimi meglami in s vseučujočimi plazovi ter s številnimi drugimi ujumi, navezani na plezalne vrvi in varovani s plezalnimi klini. Večkrat je bilo zaradi varnosti znati mojstrsko uporabljati ledno, plezalno kladivo in cepin ter hoditi z dezami. Na Triglav smo pristopali v ugodnem, sončnem vremenu in dobrih snežnih razmerah skozi dolino Vrat po poti preko Praga. Najbolj srečni, neustrašeni in pogumni so se vzpenjali na Triglav tudi po lažjih ali težjih plezalnih smerah severne stene Triglava in iz Zelenega snega, ledenika po klasični poti prvopristopnikov iz leta 1778, naravnost na sedlo med Malim in Velikim Triglavom. Prvi nosilci Titove štafete so na vrh Triglava prihajali tudi iz Trente skozi Zudnjico in preko Komarja pa z Bleda in Bohinja prek Velega polja in Ledin. Pri slovesnem začetku nas je bilo mnogokrat v slabem in viharjem vremenu zelo malo, le najboljši in najbolj pogumni in zaupni, drugi, ko je Triglav obsevala bogata sončna luč se nas je zbralo na vrhu tudi deset, trideset, petdeset in več. Zastave so vihrale in pesem je govorila, da smo srečni, presrečni!

Poleg Triglavskih mladinskih Titovih štafet smo planinci in alpinisti z Jesenic slavili na vrhu Triglava 27. aprila 1951 tudi desetletnico ustanovitve OF, kjer smo razložili posebno slavnostno jubilejno zastavo.

Zaradi skrajno slabega, viharnega vremena na žalost ni mogla startati na vrhu Triglava spominska štafeta v počastitev dva setletnice drugega zasedanja AVNOJ. Star ala je izpred Triglavskega doma, Kredarice 11. novembra 1963. Tudi to je bilo veliko, množično spominsko slavlje na Triglavu, katerega so se udeležili številni vidni predstavniki našega družbenopolitičnega in planinskopolitičnega življenja.

Uroš

RAZPORED TEKEM TRIM LIGE

MALI NOGOMET

I. KOLO PETEK, 8. junija:

ob 16. uri:

1. ŽELEZARNA

JESIENICE : GRADBINEC

2. BOLNICA : KS HRUŠICA

ob 17. uri:

3. KS PLAVŽ : KS JAVORNIK

— KOR. BELA

4. KOMPAS KR GORA : KOVIN

ob 18. uri:

5. KS PODMEŽAKLJA : KOVINAR

6. TVD HRUŠICA : GRADIS

II. KOLO PETEK, 15. junija

ob 16. uri:

1. ŽELEZARNA JESIENICE : BOLNICA

2. GRADBINEC : KS HRUŠICA

ob 17. uri:

3. JAVORNIK : KOMPAS

4. PLAVŽ : KOVIN

ob 18. uri:

5. KS PODMEŽAKLJA : GRADIS

6. TVD HRUŠICA : KOVINAR

KOŠARKA

I. KOLO ČETRTEK, 7. junija ob 16. uri

v Podmežaklju

1:2 GRADBINEC : ŽELEZAR

3:4 TRHLE VEJE : PLAVŽ

5:6 MOJSTRANA : PODMEŽAKLJA

7:8 KOR. BELA : ŽIROVNICA

II. KOLO TOREK, 12. junija ob 16. uri

1:7 GRADBINEC : KOR. BELA

2:3 ŽELEZAR : TRHLE VEJE

4:5 PLAVŽ : MOJSTRANA

6:8 PODMEŽAKLJA : ŽIROVNICA

III. KOLO ČETRTEK, 14. junija ob 16. uri

2:4 ŽELEZAR : PLAVŽ

1:3 GRADBINEC : TRHLE VEJE

6:7 PODMEŽAKLJA : KOR. BELA

5:8 MOJSTRANA : ŽIROVNICA

IV. KOLO TOREK, 19. junija ob 16. uri

1:5 GRADBINEC : MOJSTRANA

2:6 ŽELEZAR : PODMEŽAKLJA

3:7 TRHLE VEJE : KOR. BELA

4:8 PLAVŽ : ŽIROVNICA

V. KOLO ČETRTEK, 21. junija ob 16. uri

4:7 PLAVŽ : KOR. BELA

1:6 GRADBINEC : PODMEŽAKLJA

2:5 ŽELEZAR : MOJSTRANA

3:8 TRHLE VEJE : ŽIROVNICA

VI. KOLO TOREK, 26. junija ob 16. uri

1:4 GRADBINEC : PLAVŽ

3:6 TRHLE VEJE : PODMEŽAKLJA

5:7 MOJSTRANA : KOR. BELA

2:8 ŽELEZAR : ŽIROVNICA

VII. KOLO ČETRTEK, 28. junija ob 16. uri

2:7 ŽELEZAR : KOR. BELA

3:5 TRHLE VEJE : MOJSTRANA

6:4 PODMEŽAKLJA : PLAVŽ

1:8 GRADBINEC : ŽIROVNICA

ODBOJKA

MOŠKI:

I. KOLO 8. junija:

BOLNICA : TVD ŽIROVNICA ob 16. uri

ŽJ : KS SAVA ob 17. uri

KS PLAVŽ : TVD JAVORNIK ob 18. uri

II. KOLO 15. junija

TVD ŽIROVNICA : TVD JAVORNIK ob 16. uri

KS SAVA : KS PLAVŽ ob 17. uri

ŽJ : BOLNICA ob 18. uri

III. KOLO 22. junija:

TVD JAVORNIK : ŽJ ob 16. uri

BOLNICA : KS SAVA ob 17. uri

KS PLAVŽ : TVD ŽIROVNICA ob 18. uri

IV. KOLO 27. junija

BOLNICA : KS PLAVŽ ob 16. uri

TVD ŽIROVNICA : ŽJ ob 17. uri

KS SAVA : TVD JAVORNIK ob 18. uri

V. KOLO 29. junija:

TVD JAVORNIK : BOLNICA ob 16. uri

KS PLAVŽ : ŽJ ob 17. uri

KS SAVA : TVD ŽIROVNICA ob 18. uri

ŽENSKE:

I. KOLO 13. junija:

BOLNICA : TVD ŽIROVNICA ob 17. uri

OBCINA : ŽJ ob 18. uri

II. KOLO 20. junija:

TVD ŽIROVNICA : OBCINA ob 17. uri

ŽJ : BOLNICA ob 18. uri

III. KOLO 27. junija

TVD ŽIROVNICA : ŽELEZARNA ob 17. uri

OBCINA : BOLNICA ob 18. uri

V VRATIH VELESLALOM ZA MEMORIAL ZVONETA KOFLERJA

Gorska reševalna služba Mojstrana je v nedeljo, 3. junija, na smučišču pod Luknjo v Vratih izvedla veleslalom za memorial znanega mojstranskega alpinista Zvoneta Koflerja. Nastopilo je 30 tekmovalcev, članov gorskih reševalnih služb iz Trbiča, Rateč, Kranjske gore in Mojstrane ter ekipa GRS Ketschach-Mauten iz sosednje Avstrije, ki se vsako leto udeležijo tega tekmovanja.

REZULTATI:
Posamezno: 1. Franc Rabič GRS Mojstrana 2.06.61, 2. Stane Smid 2.10.75, 3. Poldi Dürchner GRS Ketschach-Mauten 2.12.51, 4. Andrej Korenc GRS Kranjska gora 2.14.40, 5. Jože Martinjak GRS Mojstrana 2.18.66, 6. Janez Brojan GRS Mojstrana 2.20.47, 7. Fritz Gressel GRS Ketschach 2.23.25, 8. Brandstätter GRS Ketschach 2.26.44, 9. Miro Smodiš GRS Mojstrana 2.26.44, 10. Jože Rozman GRS Tržič 2.29.09.

Ekipno: 1. GRS Mojstrana (Rabič, Smid, Martinjak) 6.34.02, 2. GRS Ketschach Mauten (Dürchner, Gressel, Brandstätter) 2.01.79, 3. GRS Mojstrana II. (Brojan, Smodiš, Urbas) 7.16.26, 4. GRS Kranjska gora (Korenc, Kofutar, Radon) 7.39.47, 5. GRS Tržič (Rozman, Stamecar, Gros),

J. Rabič

TISOČ MLADIH TEKMOVALCEV

V mesecu maju so se v jeseniški občini zvrstila številna športna tekmovanja s katerimi so mladi počastili letošnje jubileje naše parije, SKOJ in revolucionarnih sindikatov, 87. rojstni dan tovariša Tita in mesec mladosti. Tekmovanja je organizirala komisija za športno rekreacijo pri občinski konferenci ZSMS Jesenice skupaj z občinsko zvezo telesnokulturnih organizacij. Mladi so se pomerili v štafetnem teku, rokometu in TRIM akciji vsi na kolo za zdravo telo. Vseh tekmovalcev se je udeležilo 1005 mladih iz osnovnih in srednjih šol, TOZD in OZD, krajevnih skupnosti in pripadniki JLA.

REZULTATI POSAMEZNIH TEKMOVANJ

ŠTAFETNI TEK — pionirke: 1. OS Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela, 2. OS Žirovnica, 3. OS Prežihov Voranc Jesenice, 3. OS Tone Čufar Jesenice.

Pionirji: 1. OS Žirovnica, 2. OS Prežihov Voranc Jesenice, 3. OS Tone Čufar Jesenice.

Mladinke: 1. OO ZSMS Rateče-Podkoren, 2. OO ZSMS trgovska proizvodna organizacija Golica, 3. OO ZSMS Hotel Kompas Kranjska gora, 5. OO ZSMS Planika Breznica.

Mladinci: 1. OO ZSMS KS Žirovnica, 2. OO ZSMS Železarsko-izobraževalni center Jesenice, 3. OO ZSMS TOZD Strojne delavnice (Železarna).

KOŠARKA (turnir pionirjev): 1. OS Prežihov Voranc Jesenice, 2. OS Kranjska gora, 3. OS Tone Čufar Jesenice.

Turnir pionirk: 1. OS 16. december Mojstrana, 2. OS Žirovnica, 3. OS Prežihov Voranc Jesenice.

MALI NOGOMET (nastopilo rekordno število ekip 26. Igrali so mladi iz vseh sredin): 1. Center srednjih šol Jesenice, 2. OO ZSMS TOZD Hotel Kompas Kranjska gora, 3. Mladinski odsek Gasilskega društva Hrušica.

OSNOVNOŠOLSKO TEKMOVANJE V MALEM NOGOMETU: 1. OS Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela, 2. OS Žirovnica, 3. OS Tone Čufar Jesenice.

ODBOJKA mladinci: 1. OO ZSMS Javornik-Koroška Bela, 2. OO ZSMS Sava I. Jesenice, 3. OO ZSMS Žirovnica.

Mladinke: 1. OO ZSMS Gimnazija Jesenice, 2. OO ZSMS Sava I. Jesenice, 3. OO ZSMS Šola zdravstvenih delavcev Jesenice.

NAMIZNI TENIS — mladinci: 1. OO ZSMS Železarsko-izobraževalni center Jesenice, 2. OO ZSMS Žel. izob. center Jesenice II., 3. Mladinski odsek Gasilskega društva Hrušica.

OSNOVNOŠOLSKO TEKMOVANJE V ROKOMETU — moški: 1. OS Prežihov

Voranc Jesenice, 2. OS Tone Čufar Jesenice, 3. OS Tone Čufar Jesenice.

Dekleta: 1. OS Žirovnica, 2. OS Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela, 3. OS Prežihov Voranc Jesenice.

AKCIJA »VSI NA KOLO ZA ZDRAVO Telo«

Ta akcija je potekala v štirih različnih krajih in sicer v Žirovnici, na Jesenicah, v Mojstrani in v Kranjski gori. Skupaj se je akcije udeležilo 240 kolesarjev, ki so na cilju prejeli nalepko in TRIM značko.

Tako množična udeležba mladih na vseh tekmovanjih je jasen dokaz da mladi v jeseniški občini resnično gojijo najrazličnejše športne aktivnosti, s tem pa razvijajo zdrav duh v zdravem telesu, ki je v današnjem samoupravnem življenju še kako potreben.

J. Rabič

OBVESTILO KEGLJAČEM INTENISAČEM

Od 11. junija dalje, bo avtomatsko štiristezni kegljišče v športnem parku v Podmežaklju do jesenske sezone zaprto.

Redno pa je odprto tenis igrišče s tremi igrišči.

Iz pisarne ŠD Jesenice

ŠPORTNI DAN

Pretekli teden je bil četrti športni dan za učence osnovne šole Prežihov Voranc. Sodelovali smo vsi učenci in učenke od 5. do 8. razreda. Pomerili smo se v teku na 600 m in odigrali nekaj mednarodnih tekem. Dekleta smo se pomerile v rokometu, odbojki in v igri med dvema ognjema. Rezultati pa so bili naslednji:

Igra med dvema ognjema za 5. razrede: 5. A : 5. b 0:2 — 1. mesto 5. b; 5. A : 5. c — 0:2; 2. mesto 5. c; 5. b : 5. c — 2:0 3. mesto 5. a.

Rokomet za 6. razrede: 1. mesto 6. a — 6 točk; 2. mesto 6. b — 3 točke; 3. mesto 6. c — 2 točke; 4. mesto 6. d — 1 točka.

Rokomet za 7. razrede: 7. a : 7. b 5:3; 7. a : 7. c 7:3; 7. b : 7. c 6:4;

Vrstni red: 1. mesto 7. a, 2. mesto 7. b, 3. mesto 7. c.

Odbojka za 8. razrede: 8. a : 8. c 1:2; 8. a : 8. b 0:2; 8. b : 8. c 0:2.

Vrstni red: 1. mesto 8. b; 2. mesto 8. c, 3. mesto 8. a.

Barbara

PROGRAM ŠPORTNIH PRIREDITEV V ŠPORTNEM PARKU V PODMEŽAKLJU

KOŠARKA:

— petek, 8. junija, ob 16. uri I. kolo rekr. obč. lige,
— sobota, 9. junija, ob 9. uri Jesenice : Triglav — kadeti, ob 19. uri Jesenice : Sava — članice,
— nedelja, 10. junija, ob 9. uri Jesenice : Radovljica — mladinci, ob 10.30 Jesenice : Lokainvest — kadetinke,
— 11., 13., in 14. junija 1979 od 15. do 19. ure prvenstvo ŽJ za leto 1979,
— sobota, 23. junija, ob 19. uri Jesenice : Iskra-Olimpija — članice.

KEGLJANJE NA ASFALTU:

— sobota, 9. junija, ob 8. uri finale prvenstva Gorenjske — člani.

NOGOMET:

— četrtek, 7. junija, ob 16. uri pokalna tekma Jesenice : Rudar,
— petek, 8. junija, ob 16. uri I. kolo rekr. obč. lige.

ODBOJKA:

— petek, 8. junija, ob 16. uri I. kolo rekr. obč. lige.

OSTALE PRIREDITVE:

— sobota, 9. junija, ob 9. uri obč. tekmovanje enot CZ,
— petek, 15. junija, ob 20. uri v športnokulturni dvorani Glasbena prireditel pod naslovom »ZLETNI GLASLOVI SEVDARJA«, — sobota, 16. junija, ob 20. uri zaključni večer v okviru prireditve »VESELE MLADINSKE IGRE 1979«.

Z nogometne tekme Jesenice Triglav Kranj — mladinci, v kateri so zmagali Jeseničani 5:0 (2:0). Gole za domačo ekipo so dali: Krašovec 2 in Bešič, Bakonič in Ekič po enega. Tekma je bila odigrana v okviru gorenjske nogometne lige

VABIMO NA IZLET

Turistično društvo Jesenice vabi svoje člane na izlet, ki bo predvidoma (če bo dovolj prijav) v soboto 23. junija z odhodom ob 6. uri izpred poslopja zdravstvenega doma na Jesenicah. Ogledali si bomo rože in muzej v Kropi in Kurnikovo hišo v Trbiču. V Cerkljah nam bodo predstavniki TD govorili o gojitvi rož in o pripravi razstave. Nato si bomo ogledali arboretum Vočji potok, Kamnik, Gornji grad in Ljubno. Kosili bomo na kmetiji, kjer gojijo kmečki turizem na HOMCAH v Zgornji Savinjski dolini. Po kosilu ogled Mozirja, Savinjskega gaja in Velenja nato vrnitev domov ob približno 21. uri.

Prijave sprejemamo na sedežu turističnega društva Jesenice do 14. junija in sicer vsak dan od 9. do 11. ure razen sobote in nedelje. Cena s kosilom vred približno 200 din.

Turistično društvo Jesenice

RAZPIS ŠTIPENDIJ

SŽ — ŽELEZARNA JESIENICE z o. sol. o., Cesta železarjev 8 — 64270 JESIENICE

razpisuje za šolsko leto 1979/80 naslednje štipendije

1. Visoke šole (visokošolski študij)	
FNT metalurgija	6
Fakulteta za strojništvo	4
Fakulteta za elektrotehniko	2
Ekonomska fakulteta (računovodstvo)	2
Fakulteta za gradbeništvo	1
FSPN — smer novinarstvo	1
2. Višje šole (višješolski študij)	
Fakulteta za gradbeništvo	1
3. Srednje šole	
TŠŠ metalurški oddelek	20
Šola za oblikovanje	1
4. Poklicna kovinarska, metalurška, elektro šola (3 leta)	
strojni mehaniki	30
ključavničarji — varilci	5
ključavničarji — orodni	5
strugarji	20
vodovodni instalaterji	8
obratni elektriki	20
kovači	4
kleparji	4
5. Šola za metalurške delavce (2 leti)	
talilec v črni metalurgiji	15
valjavec	15
žičar	15
hladni valjavec	20

Prijave bo sprejemal kadrovski sektor železarne Jesenice do 25. junija 1979.

Kandidati morajo prijaviti za štipendiranje na obrazcu DZS 1.65 priložiti:

- overjene prepise ali fotokopije dokazil o učenem uspehu (letno spričevalo šol. leto 1978/79, spričevalo o zaključnem izpitu, potrdilo o vseh opravljenih izpitih);
- dokazila o osebnih dohodkih staršev v obrazcu prijave za štipendiranje ali če so priloženi, se morajo nanašati na koledarsko leto 1978.

OBVESTILO

O JAVNI LICITACIJSKI PRODAJI

Avto moto društvo Jesenice prodaja dne 18. junija ob 18. uri v prostorih avto moto društva Jesenice, Cesta bratov Rupar 3 tri osebne avtomobile

- ZASTAVA 750 LETNIK 1976 KR 551-20 izključna cena 28.000 din
- ZASTAVA 750 LETNIK 1976 KR 567-16 izključna cena 32.000 din
- ZASTAVA 750 LETNIK 1977 KR 591-58 izključna cena 23.000 din

- interesi pred licitacijo plačajo 10 % izključne cene,
- možnost ogleda na dan licitacije od 15. do 18. ure,
- prometni davek plačan.

IO AMD Jesenice

RAZPORED TEKMOVANJA V KOŠARKI ZA PRVENSTVO ŽELEZARNE

PONEDELJEK, 11. junija

Ob 15.00 Kovinoservis : Remont. del. — SEO-TKR-NG : Stroj. del.
ob 15.45 Vzdrževanje : Jeklovlek — Profilarna : Valj. žice in pr.
ob 17.00 Remont. del. : Valj. ž. in pr. — Jeklovlek : Profilarna
ob 17.45 Stroj. del. : Vzdrževanje — Kovinoservis : SEO-TKR-NG
ob 19.00 SEO-TKR-NG : Remontne del. — Vzdrževanje : Kovinoservis
ob 19.45 Profilarna : Stroj. del. — Valj. žice in pr. : Jeklovlek

SREDA, 13. junija

Ob 15.00 Remontne del. : Jeklovlek — Stroj. del. : Valj. ž. in profil. ž.
ob 15.45 Kovinoservis : Profilarna — SEO-TKR-NG : Vzdrževanje
ob 17.00 Vzdrževanje : Remontne del. — Profilarna : SEO-TKR-NG
ob 18.00 Valj. ž. in pr. : Kovinoservis — Jeklovlek : Stroj. del.

ČETRTEK, 14. junija

Ob 15.00 Remontne del. : Stroj. del. — Kovinoservis : Jeklovlek
ob 15.45 SEO-TKR-NG : Valj. ž. in profil. — Vzdrževanje : Profilarna
ob 17.00 Profilarna : Remontne del. — Valj. ž. in profil. : Vzdržev.
ob 17.45 Jeklovlek : SEO-TKR-NG — Stroj. del. : Kovinoservis
Opomba: Igra se po pravilih KZS. Čas igranja je 2 x 15 minut bruto. Ekipa morajo nastopati v športnih oblačilih.

Prve tekme, ki so navedene v sporedu bodo odigrane v športni hali, drugo navedene pa na zunanjem igrišču.

KOMISIJA ZA ŠPORTNO REKREACIJO ŽELEZARNE

KOMPAS — TOZD HOTEL KRANJSKA GORA

objavlja naslednja prosta dela in naloge</

ŠTUDENTJE IN DIJAKI — POČITNIŠKO DELO

Po sklepih odborov za delovna razmerja TOZD objavljamo za čas počitnic (julij, avgust) naslednje proste delovne naloge:

TOZD	Proste delovne naloge	Pogoji	Sistem dela
Plavž	2. delavec na liv. polju iztresalec vagončkov	starost 18 let, moški starost 18 let, moški	4 + 1 5 + 2 (2 izmeni)
Jeklarna	pomočnik pri SM peči 3. jamski pomočnik 2. nakladalec starega železa pomočnik ponovčarskega zidarja	starost 18 let, moški starost 18 let, moški starost 18 let, moški starost 18 let, moški	4 + 1 4 + 1 4 + 1 5 + 2 (2 izmeni)
Livarna	izkopalec jeklene litine	starost 18 let, moški	5 + 2 (1 izmena)
Valjarna Blum. Štek.	prekladalec nakladalec adjuster pločevine adjuster svitkov	starost 16 let, moški starost 16 let, moški starost 16 let, moški starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni) 5 + 2 (2 izmeni) 5 + 2 (2 izmeni) 5 + 2 (2 izmeni)
Valjarna žice in prof.	pomočnik pri peči pomočnik pri progi adjuster	starost 17 let, moški starost 17 let, moški starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni) 5 + 2 (2 izmeni) 5 + 2 (2 izmeni)
Valj. deb. pločevine	2. prebirelec	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Jeklovlek	pripravljalac vložkov adjuster palic	starost 18 let, moški starost 16 let, moški	5 + 2 (3 izmene) 5 + 2 (2 izmeni)
Profilarna	adjuster profilov	starost 16 let, moški	5 + 2 (1 izmena)
Elektrode	nakladalec, razkladalec adjuster elektrod	starost 18 let, moški starost 15 let, moški	5 + 2 (2 izmeni) 5 + 2 (2 izmeni)
Hladna valj. Bela	2. adjuster	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Hladna valj. Jesenice	ovijalec HVT pripravljalac vložka	starost 16 let, moški starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni) 5 + 2 (2 izmeni)
Žičarna	ovijalec žice	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Želbljarna	strojni okovalec	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Strojne delav.	4. strugar 4. ključavničar	starost 16 let, moški starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni) 5 + 2 (2 izmeni)
Vzdrževanje	4. ključavničar	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Remontne delavnice	4. elektromehaničar 4. električar za žerjave gradbeni delavec (mizar, tesar, zidar).	starost 16 let, moški starost 16 let, moški starost 16 let, moški	5 + 2 (1 izmena) 5 + 2 (1 izmena) 5 + 2 (1 izmena) 5 + 2 (1 izmena)
Družbena prehrana	kantinerka 2.	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Transport	progovni in cestni delavec	starost 15 let, moški	5 + 2 (1 izmena)

Delovno razmerje se sklone za določen čas, in sicer najmanj en mesec in največ dva meseca.

Kolikor bo delavec prekinil delovno razmerje pred izpolnitvijo zahtevanega pogoja, se mu obračuna vse stroške zdravniškega pregleda in porabo osebnih zaščitnih sredstev.

Za poklicne delavce (TOZD Strojne delavnice, Vzdrževanje in Remontne delavnice) se zahteva, da imajo kandidati uspešno opravljen vsaj prvi letnik PIS ustrezne smeri oziroma, da obiskujejo STS, višjo ali visoko šolo ustrezne smeri.

Sprejemni postopek bo v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja v torek: 26. junija; 10. julija; 17. julija; 24. julija in 31. julija.

S seboj morajo kandidati prinesiti: delovno knjižico, zdravstveno knjižico, osebno izkaznico (če jo že imajo), zadnje šolsko spričevalo.

Razporeditev k posameznim delovnim nalogam se bo izvedla na osnovi psihofizičnega in zdravstvenega pregleda pri sprejemnem postopku.

ABC POMURKA TRGOVSKO PROIZVODNA ORGANIZACIJA GOLICA o. o. ODBOR ZA DELOVNA RAZMERJA TEMELJNE ORGANIZACIJE DELIKATESA o. sub. o.

objavlja
prosta dela in naloge s polnim delovnim časom za nedoločen čas
FINANČNEGA KNJIGOVODJE
v delovni skupnosti TOZD

Pogoji:
— zaključena srednja šola — ekonomske smeri
— 3 leta delovnih izkušenj
— trimesečno poskusno delo

Kandidati naj ponudbe z dokazilom o strokovnosti ter opisom dosežanj del pošljejo na naslov: ABC POMURKA — Trgovsko proizvodna organizacija GOLICA Jesenice — Kadrovska služba — Jesenice, Tišova 1, v 15 dneh od dneva objave.

O izidu objave bodo prijavljeni kandidati obveščeni v 15 dneh po opravljeni izbiri.

ZAHVALA

Osnovni organizaciji TOZD Žičarna se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Azem Huskič

ZAHVALA

Izvršnemu odboru osnovne organizacije zveze sindikatov TOZD Strojne delavnice se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč in obisk na domu v času moje bolezni.

Franc Koprivc

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 9. junija, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina
DELIKATESA — KAŠTA 2 na Tržnici.

JESENIŠKIM UPOKOJENCEM

Društvo upokojencev Jesenice vabi na tradicionalno srečanje upokojencev, ki ga organizira zveza društev upokojencev Nova Gorica, dne 24. junija v Novi Gorici.

Prijave sprejemamo v pisarni društva upokojencev Jesenice vsak torek in petek od 16. do 18. ure.

NAJDEN BARVNI FILM

Na Pristavi sem 19. maja našel barvni film, ki ga lastnik lahko dobi pri Ivanu Martelaku, Javornik, Mladinska 2 ali v TOZD Valjarna debele pločevine — OTOPI, telefon 643.

AMD JESENICE OBVEŠČA

Zaradi preselitve v nove prostore do nadaljnjega društvo ne bo opravljalo tehničnih uslug. Člane prosimo, da to z razumevanjem vzamejo na znanje. O ponovnem pričetku normalnega dela tehnične službe bomo člane pravočasno obvestili.

IO AMD Jesenice

ZAHVALA

Ob nenadni in tragični smrti dragega moža, očeta, sina in brata

DANIJELA ŠKODA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste se poslovlili od njega in ga spremlili na njegovi zadnji poti.

Posebej se zahvaljujem dr. Grubešiču in osebju oddelka intenzivne nege bolnice Jesenice za human trud, da bi ga ohranili pri življenju.

Zahvaljujem se vsem darovalcem cvetja, vencev in denarne pomoči, vsem prijateljem, sorodnikom, kolegom, sosedom ter znanecem, ki ste nam kakorkoli pomagali in z nami sočustvovali.

ZALUJOČI: žena, hčerka, mama in brat, ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubega moža, očeta in starega očeta

KONRADA AŽMANA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, sedanjim in prejšnjim sosedom, šolski mladini, da so ga tako številno spremlili na zadnji poti, mu poklonili cvetje, sočustvovali z nami ter izrazili ustno ali pisno sožalje.

Lepa hvala govorniku tov. Globočniku, pevcom ter godbi na pihala. Zahvala velja tudi sestri Tinki ter zdravnikom dr. Hribarju in dr. Čehu za nesebično pomoč.

Prisrčna hvala vsem, ki ste prišli od blizu in daleč ter se poklonili njegovemu spominu.

ZALUJOČI: žena Marija, hčerke Anica, Mara, Rada in Eva z družinami.

ZAHVALA

Ob prerani smrti moža, očeta in starega očeta

VIKTORJA GORJANCA upokojenca Železarne

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam izrekli sožalje in ga pospremili na zadnji poti.

Posebno zahvalo izrekamo darovalcem cvetja in vencev: sosedom TVD Partizan Jesenice in prodajnemu oddelku železarne Jesenice. Iskrena hvala tudi pevcom za žalostinke.

Vsem skupaj še enkrat hvala.
ZALUJOČI: žena Ida, hčerka Breda z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Izvršnemu odboru osnovne organizacije zveze sindikatov delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve, vsem sodelavkam in sodelavcem centralnega skladišča Bela, vodstvu nabavnega oddelka, skladiščno-materialni službi nabavnega oddelka in dolgoletnim sodelavcem centralnega skladišča Jesenice se najtopleje zahvaljujem za prejeta darila in prijetno preživeti poslovilni večer ob odhodu v pokoj.

Vsem želim tudi v bodoče veliko uspeha pri nadaljnjem delu in osebnega zadovoljstva.

Anton Mrak

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

9. junija angl. barvni dok. film TA CUDEŽNI SVET DIVJINE ogled filma je brezplačen za varčevalce ježkovega kluba, poklanja ga jugobanka Ljubljana, ob 15. uri.

9. in 10. junija angl. barvni satir. film DOŽIVETJA INSTRUKTORJA VOŽNJE, režija Norman Cohen, v gl. vlogi Robin Askwith, ob 17. in 19. uri.

11. in 12. junija amer. barvni vojni film PETORICA ZIGOSANIH, režija Enzo G. Castellari, v gl. vlogi Bo Svenson, ob 17. in 19. uri.

13. junija amer. barvni pust. film BASTER JE LJUBIL BILLI, režija Daniel Petrie, v gl. vlogi Jan Michael Vincent, ob 17. in 19. uri.

14. junija amer. barvni (drama) VOJAKOVA VRNITEV, režija Hal Ashby, v gl. vlogi Jane Fonda, ob 17. in 19. uri.

16. in 17. junija amer. barvni fant. film TEMNA ZVEZDA, režija John Carpenter, v gl. vlogi Brian Narelle, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVZ

9. in 10. junija amer. barvni vojni film PETORICA ZIGOSANIH, ob 18. in 20. uri.

10. junija angl. barvni dok. film TA CUDEŽNI SVET DIVJINE, ob 10. uri.

11. in 12. junija angl. barv. satir. film DOŽIVETJA INSTRUKTORJA VOŽNJE, ob 18. in 20. uri.

13. junija — zaprto.

14. junija amer. barv. satira DOŽIVETJA INSTRUKTORJA VOŽNJE, ob 18. in 20. uri.

15. junija amer. barvni pust. BASTER JE LJUBIL BILLI, ob 18. in 20. uri.

16. in 17. junija italij. franc. nem. barv. kavboj. NOBODY IN INDIJANCI, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

9. junija dom. barvni film BOŠKO BUHA, ob 20. uri.

13. junija amer. barv. vojni film PETORICA ZIGOSANIH, ob 20. uri.

16. junija angl. barv. satir. film DOŽIVETJE INSTRUKTORJA VOŽNJE, ob 20. uri.

20. junija italij. franc. nem. barv. kavboj. film NOBODY IN INDIJANCI, ob 20. uri.

Kino DOVJE — MOJSTRANA

9. junija ital. barvni krim. film SMRTNOSNE ROŽE, ob 19.30.

10. junija dom. barvni vojni film BOŠKO BUHA, ob 19.30.

16. junija amer. barvni vojni film PETORICA ZIGOSANIH, ob 19.30.

17. junija angl. barvni satir. film DOŽIVETJA INSTRUKTORJA VOŽNJE, ob 19.30.

DELOVNA SKUPNOST PRI ŠD JESENICE

objavlja prosta dela oziroma naloge

1. VZDRŽEVALCA — STROJNIKA — ROLBISTA

POGOJI:

- poklicna šola ustrezne stroke
- pet let delovnih izkušenj
- zaželen izpit za upravljača kompresorjev in črpalk
- izpit za voznika B kategorije
- delo v dveh izmenah
- trimesečno poskusno delo

2. DVEH KURJACEV CENTRALNE KURJAVE — POMOŽNIH VZDRŽEVALCEV

POGOJI:

- osemletka in eno leto delovnih izkušenj pri podobnih delih
- z delom pridobljena delovna zmožnost
- delo v turnusu 12/24 ur
- enomesečno poskusno delo

Za vsa navedena dela oz. naloge se delo združuje za nedoločen čas pod pogojem uspešno opravljenega poskusnega dela.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev naj kandidati pošljejo do 25. junija na naslov: Športno društvo Jesenice, Jesenice, Ledarska 4.

OBČINSKO PRIZNANJE 1. AVGUST

Na podlagi 5. člena odloka o priznanju občine Jesenice (Ur. vestnik Gorenjske št. 18-156/78) odbor za izbor nagrajencev in podelitev priznanj občine Jesenice

RAZPISUJE

OBČINSKO PRIZNANJE 1. AVGUST ZA LETO 1979

Občinsko priznanje 1. avgust se podeli:

1. zaslužnim delavcem ali skupinam delavcev za večletno uspešno in vidno delo v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah, društvi ter drugih organizacijah in skupnostih v interesu skupnosti in družbe; ali za izjemno pomembna družbeno koristna dejanja in naloge na kateremkoli področju delovanja ter za aktivno družbenopolitično in samoupravno udeleževanje, ki prispeva k napredku pri uveljavljanju socialističnega samoupravljanja;

2. organizacijam združenega dela, delovnim in drugim skupnostim, društvenim in drugim organizacijam ter društvom za:

- nadpovprečne in izjemne rezultate v gospodarjenju ter ureditvenju samoupravljanja, ki so prispevali in prispevajo k razvoju in spoštnemu napredku občine,
- uspehe, dosežene v dograjevanju samoupravljanja oziroma samoupravnega sistema v neposrednem izražanju splošnih in dolgoročnih interesov s pravilno usmeritvijo v politiki oblikovanja in delitvi dohodka in spoštovanja načela nagrajevanja po delu,
- delo, opravljeno na področju družbenih in drugih dejavnosti, prežeto z znanstvenim marksističnim pogledom na svet in vakodnevno usmerjeno k izgradnji socialistične samoupravne družbe,
- uspešno oblikovanje izjemnih organizacijskih oblik samoupravnega organiziranja in samoupravnega urejanja družbenih odnosov ter učinkovito izvajanje planiranih nalog.

Predloge za podelitev priznanj lahko dajo organizacije združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije, društva in družbene organizacije, delovne in druge skupnosti.

Obrazloženi predlogi morajo biti predloženi Skupščini občine Jesenice — odboru za izbor nagrajencev in podelitev priznanj občine do 25. junija 1979. V predlogu morajo biti navedeni tudi splošni osebni podatki o predlaganem kandidatu.

Odbor za izbor nagrajencev in podelitev priznanj občine Jesenice

ZAHVALA

Zahvaljujem se konferenci osnovnih organizacij zveze sindikatov železarne Jesenice in osnovni organizaciji zveze sindikatov TOZD Družbena prehrana za pozornost in denarno pomoč, ki mi je bila v času bolezni zelo dobrodošla.

Alojz Zemva

ZAHVALA

Ob mojem 80-letnem jubileju se tem potom najtopleje zahvaljujem vsem, ki so mi dobronamerno zaželeli vse najboljše, žal pa moram ugotoviti, da sem praznolov tudi z grenkim priokusom, ker storjene krivice ne morem pozabiti.

Tone Sitar

ALI JE V PODMEŽAKLIJI ZAPIHAL NOVI VETER

Nekateri so že pozabili zadnjo hokejsko sezono 1978/79, ko jeseniški hokejistom zopet ni uspelo osvojiti naslova državnega prvaka. Nekateri so kot že rečeno pozabili, nekateri pa še vedno razmišljajo, razpravljajo in jim ni vseeno, da je jeseniški hokej doživel neuspeh. Kot kaže pa je bil neuspeh tudi bogata šola za igralce. V tem trenutku je sicer preslagal govorilo o nekem preobratu, o revolucionarnem zasuku v vrstah hokejistov v Podmežakliji, toda kot kaže so sami igralci prišli do spoznanja, da če želijo dosegati boljše rezultate, morajo najprej potisniti pred svojim pragom. Zato so se igralci prvega moštva sestali 4. maja, izključno na njihovo lastno pobudo, v želji, da se sami dogovorijo o prihodnji sezoni. O tem sestanku obstaja tudi zapisnik, v katerem je zapisano:

»Osnovna ugotovitev, že na začetku razprave je bila, da je sestanek namenjen predvsem pogovoru o problemih, ki so se nakopili v klubu in katerih reševanje poteka počasi. Hkrati pa naj bi bil sestanek tudi spodbuda vodstvu kluba in drugim družbenim dejavnikom v občini za resnejši in konstruktivnejši pristop pri obravnavanju problematike hokejske dejavnosti na Jesenicah.«

Igralci so na tem sestanku izvolili tudi svet igralcev in za predsednika Ivana Ščapa, ostali člani pa so Edi Hafner, Drago Hiti, Murajica Pajic in Uroš Pavlič.

Na tem sestanku je bilo izrečenih precej kritičnih besed na račun slabih iger v prejšnji sezoni, ko tudi sami igralci niso vedno izpolnjevali in dosegali tistega kar je od njih pričakovalo strokovno vodstvo in tudi njihovi navijači. Ugotovili so tudi se nekaj drugega, v zapisniku pa je zapisano:

»Igralci ugotavljajo, da organizacijsko delo v klubu še nekaj let močno šepa in da večina hokejskih delavcev zelo malo dela in da odbor premalo skrbi za ustrezne in pravočasne kadrovske menjave. To močno vpliva na materialne pogoje, kot tudi na delo igralcev vseh ekip HK Jesenice in HK Kranjska gora. Dogodki iz preteklih sezon, ko igralci tik pred odločilnimi in tudi drugimi srečanji niso imeli na razpolago najosnovnejših rekvizitov (palice si je klub sposojal ali kupoval pri igralcih iz »divje lige«) se ne bi smeli ponoviti. Najbolj problematično pa je, ker klub nikakor ne zmora pravočasno nabaviti preostale osnovne opreme, ki je za delo na ledu nujno potrebna. To predvsem velja za drsalke in zaščitno opremo, ki naj bi igralcu hokeja zagotovila večjo zaščito pred poškodbami. Sedanja oprema je namreč stara od pet do sedem let. Igralci se zavedajo, da se nekateri člani upravnega odbora trudijo, da bi izboljšali stanje v klubu, vendar so pri tem osamljeni.«

Ob tem lahko ugotovimo, ne da bi bili pristanski, da je imelo v pretekli tekmovalni sezoni 1978/79 moštvo novince in prvi zvezni ligi Crvene zvezde precej boljšo opremo, kot osemnajstkratni državni prvak ekipa Jesenice.

V nadaljnji razpravi so igralci ugotovili, da tudi letošnji program treningov za državno prvenstvo in druga tekmovalna ter turnirna zahteva daljšo odsotnost z dela. Zato bi želeli, da se jim pravočasno razloži, kako bo urejen ta problem, predvsem zaradi sprejetja novega zakona o delovnih razmerjih. Ob koncu pa so sprejeli vrsto sklepov med katerimi naj omenimo le tiste najpomembnejše:

» Svet igralcev, ki bo tvoril jedro novoustanovljene osnovne organizacije ZSMS HK Jesenice bo med drugim skrbel tudi za red in disciplino v svojih vrstah na treningih in tekmovaljih.

» Vsi igralci začnejo z rednimi treningi 18. maja po že sprejetem programu.

» Redno bodo trenirali do 1. avgusta s tem, da jim do takrat zagotovijo osnovno opremo za delo na ledu.

» Da bi igralci redno obiskovali treninge je potrebno, da se jim omogoči delo v eni izmed ...

To je torej le izveček iz zapisnika sestanka hokejistov prvega moštva Jesenice, ki vsekar dokazuje, da se je v Podmežakliji začelo premikati. Pozdraviti pa je vsekar potrebno pobudo igralcev, da najprej počistijo pred svojim pragom, kajti le na ta način lahko zagotovijo zdravo osnovo za resno delo. In tudi le na ta način lahko od družbe zahtevajo osnovne pogoje za športno udejstvovanje. Ob tem je potrebno še posebno poudariti, da igralci mislijo le na osnovne delovne pogoje. Minili so torej časi, ko so v Podmežakliji razmišljali in sanjali o bogastvu, ki naj bi ga dobili z igranjem hokeja. Zgovorna pa je tudi izjava predsednika sveta igralcev, igralca prvega moštva in državne reprezentance Ivana Ščapa: »Le če bomo igralci resni lahko pričakujemo uspehe. Res pa je, da brez opreme in treningov na ledu, ki naj bi bili dvakrat na dan ne moremo uspeti. Dogovorili smo se, da bomo sami skrbeli za red in disciplino v svojih vrstah. Tisti igralci, ki reda ne bo spoštovali, ne more biti član prvega moštva. Seveda pa je vse odvisno ali bomo imeli osnovne pogoje za treninge in tekmovalja. Gre predvsem za zamenjavo stare in izrabljene opreme, kot tudi za odsotnost z dela, seveda to v tistih mesecih, ko bomo tekmovali.«

O sklepih sestanka igralcev sta razpravljala tudi sekretariat in upravni odbor HK Jesenice in v celoti sprejela pobudo igralcev. Kot kaže pa je le-ta rodila tudi vrsto idej pri članih upravnega odbora, ki so pristopili k razreševanju problemov, še zlasti kar se tiče nakupa potrebne opreme. Sprejeli so tudi predlog igralcev, da bo v naslednji sezoni prvo moštvo treniral Boris Svetlin, Kranjsko goro pa Ciril Klinar. Tudi igralci so na treningih pokazali, da so resni. Od 18. maja trenirajo trikrat na teden, kmalu pa bodo trenirali štirikrat na teden. Obiski treningov so 100 %, seveda brez tistih igralcev, ki so zadržani v šoli ali na delu, ker nekateri delajo v več izmenah.

Vsekar je težko reči ali bo akcija igralcev obrodila sadove. Začetek je vsekar spodbuden, saj je to prvič v zgodovini jeseniškega hokeja, da so igralci prevzeli breme urejanja discipline na svoja ramena. Kot kaže je tudi prvič, da je upravni odbor v celoti sprejel pobudo igralcev, kajti iz preteklosti so znana trenja prav med igralci, ki so se imenovali »mice in upravni odborom, ki so bili »oni«. Kot kaže je prvič prišlo do tega, da so eni in drugi »mice. Čas bo seveda pokazal ali na Jesenicah še vedno obstoja interes za hokejsko igranje in pripravljenost pomagati jeseniškim hokejistom, kajti brez podpore, brez pomoči, ki bi jim omogočila v tekmovalni sezoni treniranje dvakrat na dan, si ne moremo zamisliti uspehov jeseniškega moštva, ker so minili časi, da so hokejistom pomagali izdatno le na Jesenicah. Časi so se spreminili in hokej v drugih krajih namenja več kot v železarskem mestu. To jeseniški igralci ne moti toliko, kajti želijo si le osnovnih pogojev, ne glede na to, da imajo

druge več. Ob tem je zanimivo, kako na različnih mestih različno tolmačijo zakon o delovnih razmerjih. Kot kaže se na Jesenicah, natančneje pri jeseniških hokejistih, zatika okrog odsotnosti z dela v tekmovalni sezoni. DRUŽBENI DOGOVOR O STATUSU IN STIMULACIJI VRHUNSKIH ŠPORTNIKOV V SFRJ, ki so ga podpisale vse republike in obe pokrajinski telesnokulturni organizaciji v četrtem členu med drugim predvideva:

»S posebnimi družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi s temeljnimi in drugimi organizacijami združenega dela, njihovimi asociacijami, samoupravnimi interesnimi skupnostmi, družbenopolitič-

nimi in drugimi organizacijami ter organi zagotovijo telesnokulturne organizacije potrebne pogoje in ugodnosti za vsestranski razvoj vrhunskih športnikov in njihove delovne, študijske ter življenjske pogoje, kot so:

– odsotnost z dela zaradi neoviranih priprav in udeležbe na tekmovalnih; – posebne pogoje pri režimu šolanja in opravičenosti podaljšanja šolanja oziroma študija ... in tako naprej.

Družbeni dogovor o statusu in stimulaciji vrhunskih športnikov v Jugoslaviji torej predvideva odsotnost z dela. Saj to je logično, kajti danes si ne moremo zamisliti vrhunškega športa brez trdega dela in treninga vsaj dvakrat, če ne tudi trikrat na dan. In če se omenjamo besedo vrhunski športnik je potrebno ugotoviti, da imamo v jeseniški občini malo vrhunskih športnikov. V to kategorijo so uvrščeni hokejisti in zato bi bila zares škoda, da bi jim onemogočili normalen trening in s tem tudi možnost, da bi se enakopravno borili z drugimi ekipami za naslov državnega prvaka in dvig kvalitete hokeja tako na Jesenicah, kot tudi v Jugoslaviji.

D.

Košarka

ČLANI – POKAL MARŠALA TITA – GORENJSKA REGIJA

Pričela so se pokalna tekmovalna v košarki za območje Gorenjske. Letos je bilo za to tekmovalno veliko zanimanja tako, da so se vključile vanj iz področja občine Jesenice tri ekipe: KK Jesenice, KK Mojštrana in KK Železar.

Ekipa Jesenice bi morala v prvem kolu v sredo, 30. maja, nastopiti proti ekipi Mladosti, ker pa je slednja udeležbo odpovedala, so se v drugo kolo uvrstili Jesenice. Ostali dve ekipi sta imeli izredno težak zreb, saj so se železarji pomerili s slovenskim ligašem Triglavom iz Kranja in po pričakovanju visoko izgubili, Mojštranci pa so presenetili drugega slovenskega ligaša Loka invest iz Škofje Loke in tekmo z njim tesno dobili. Ne glede na dejstvo, da je ekipa iz Škofje Loke nastopila brez kadetskega državnega reprezentanta Rečka, so Mojštranci dosegli svoj delež največji uspeh in jim veljajo vse čestitke.

ŽELEZAR: TRIGLAV 51:112 (29:58)

Za Železarja so nastopili: Pirih P. 14, Noč 8, Čampa 4, Babič 2, Mihelič 11, Miro Mišić 12, Mitja Mišić, Tolar, Logar, Koblar. Ekipa Triglava, ki nastopa v slovenski članski super ligi in se poteguje za boljše mesto, je bila že pred tekmo velik favorit. Pod vodstvom profesionalnega trenerja Petra Bruma (ki je svoj čas že treniral tudi Olimpijo) triglavci vadijo vsak dan dvakrat. Rekreacijska ekipa Železar je nastopila v okrnjeni postavi brez enega najboljših igralcev Sodja, ki je poškodovan, pa tudi brez dvometraša Bizjaka. Ekipa trenira vsega dvakrat tedensko v razpoložljivih terminih v dvorani ŽIC. Igralcem ni osnovni motiv rezultat tekem, ampak predvsem rekreacija za ohranitev vitalnosti in delovne sposobnosti. Za pokalno tekmovalje pa so se prijavili, ker si štejejo v čast s svojim nastopom obogatiti tekmovalje za pokal našega maršala Tita.

Železarji so se do 12. minute prvega polčasa uspešno upirali mlajšim gostom iz Kranja, potem pa se je pokazala razlika v telesni pripravljenosti in so tekmo visoko izgubili. Ne glede na visok poraz pa so pokazali nekaj lepih potez »starih mojstrov«.

MLADINCI – GORENJSKA LIGA

JESENICE: DOMŽALE 63:68 (28:31)

Jeseniški mladinci so v nedeljo, 3. junija, na igrišču v Podmežakliji izgubili tekmo z dobro ekipo vrstnikov iz Domžal.

Za Jesenice so nastopili: Novak 17, Kržič 18, Mlinarič 10, Bakič 12, Vezosi 6, Dimevšek.

Jesenščani so zaradi zaključnih šolskih izletov odigrali tekmo le s šestimi igralci, tako da trener Azman ni mogel izvesti nikakršne taktične menjave med igro. Gostje so praktično ves čas tekme vodili. Dve minuti pred koncem srečanja so vodili celo z 11 koši razlike. Nato se je trener odločil za tveganje, tako da je ekipa prišla iz konske obrambe na posamično s tesnim pokrivanjem nasprotnih igralcev. Taktika je rodila sadove, saj so domači igralci uspeli doseči osem košev, gostje pa le dva. Za zmago pa je zmanjkalo časa. Pri gostih se je odlikoval predvsem visoki Kovačič, pri domačih pa Kržič in Novak.

KADETINJE – GORENJSKA LIGA

KLADIVAR ŽIRI: JESENICE 90:39 (62:14)

Jeseniške kadetinke so doživele katastrofo proti starejšim in bolj izkušenim domačinkam v Zireh.

Igrale so: Ališič 12, Markež 12, Borenović 4, E. Kantarevič 4, Lah 2, Klinar 1, Kelih ter Komelj.

Jesenščanke so odšle na težko gostovanje v Žiri oslabilene, saj so imele igralke iz osemih razredov osnovnih šol zaključne izlete. Razen tega v ekipi niso nastopile kadetinke, ki igrajo že za člansko ekipo. Domačinke so si visoko vodstvo zagotovile že v prvem polčasu tako, da so v drugem delu igre rezultat samo še malo popravile. Ekipi Kladivarja in Save, ki tekmuje v kadetski ligi, bosta nastopili v sedanji zasedbi le še leto dni, nato pa se večina igralke seli v mladinske vrste, z marljivim treningom lahko drugo leto ekipa Jesenice računa na precej boljše uspehe.

MLADINKE – GORENJSKA KOŠARKARSKA LIGA

Mladinke Jesenice so v nedeljo, 3. junija, v gosteh premagale ekipo Škofje Loke, ki jim je odvzela točki na Jesenicah. Naše mladinke so tokrat zaigrale dosti bolj zagnano kot na prvi tekmi na Jesenicah, ko so sredi drugega polčasa že vodile z 20 koši razlike, pa po neodgovorni igri na koncu za pet košev tekmo izgubile. Ekipi Lokainvesta tokrat niso dale niti najmanjše možnosti za zmago. S tem je sicer poraz na domačem igrišču opran, je pa vprašanje, kaj bosta pomenili izgubljeni točki v končnem vrstnem redu in v boju za prvo mesto v gorenjski ligi.

ČLANICE – SLOVENSKA KOŠARKARSKA LIGA – ZAHOD

JESENICE: TOMOS 57:54 (31:37)

V soboto, 2. junija, so domačinke v športni hali v Podmežakliji z veliko težavo ugnale borbene gostje iz Kopra.

Za Jesenice so nastopile: Kastelic 3, Azman 11, Bertonec 16, Vavpotič 36, Ulčar. Koprčanke, za katere igra z uspehom tudi do lani naša igralka Nada Sprak in Nadiha Mulalić (sedaj sta v Kopru v šoli), so prišle na Jesenice samo z eno željo, da tekme ne izgube s preveliko razliko. Po razvoju tekme pa so lahko s porazom za tri točke nezadovoljne, saj bi z malo več sreče prav lahko oddala zmaga tudi v Koper. Jesenščanke so nastopile ponovno z nepopolno ekipo, saj so bile igralke na šolskih

ekskurzijah, nekatere pa so se iz izleta vrnile direktno na tekmo. Toplo vreme in kopališče pa izgleda, da je tudi bolj privlačno, kot naporni treningi. Trener Keržar zato ni zadovoljen z udeležbo na treningih, ki pa je nujna za uigravanje kakršnihkoli taktičnih variant. Dekleta se bodo morala resno opredeliti za marljivo delo, sicer ne bo moč opravičiti porabljenih družbenih sredstev. V klubu je dogovorjeno, da se prva ekipa ponovno dopolni z mladim kadrom tako, da bo udeležba na treningu minimalno 12 igralke.

Drug razlog za slabo igranje Jesenčank je, da so prvič po enem mesecu spet stopile v športno halo (toliko časa ni bilo postavljene nih košev) in da so brez enega treninga igralce v povsem spremenjenih pogojih. Koši v hali so veliko trši in odbijajo žogo, tako da je mnogo težje doseči zadetek, kot na zunanjem igrišču, kjer so dekleta trenirala na mehki konstrukciji. Zda zunanje igrišče ni dokončno usposobljeno za tekme.

Če k omenjenim slabostim dodamo še tretjo, to je rahlo podcenjevanje nasprotnic, se ni treba čuditi, da so Koprčanke, vodene z borbena Sprakovo, prvi polčas zaključile z rezultatom 31:37 v svojo korist. V nadaljevanju tekme so se Jesenčanke sicer borile, pa vendar komaj osvojile eno točko. To naj bo šola za četrtkovo tekmo proti Iliriji v Ljubljani. Jesenice bodo igrale tekmo doma v ponedeljek, 11. junija, ob 20. uri proti Savi iz Kranja.

V. KK MOJŠTRANA: KK LOKAINVEST – 66:64 (28:28)

V okviru košarkarskega tekmovalja za gorenjski pokal sta se v petek 1. junija v telovadnici OS 16. decembra v Mojštrani pomerili ekipi Mojštrane in Lokainvesta iz Škofje Loke.

Na tekmo je prišla gostujoča ekipa kot slovenski ligaš in s tem kot popoln favorit. Tako so igralci Lokainvesta tekmo tudi pričeli, ležerno in z očitnim podcenjevanjem domače ekipe. Nasprotno pa so igralci Mojštrane sprejeli ekipo Lokainvesta s prevelikim spoštovanjem in bojznostjo. Tako je prvi polčas minil v nervozni in nepovezani igri obeh ekip, ker so igralci delali preveč napak. Ekipi sta se menjavali v vodstvu, vendar si ni nobena mogla zagotoviti večje prednosti, tako da se je polčas končal z rezultatom 28:28.

V drugem polčasu je domača ekipa zaigrala dosti boljše. Igralci iz Škofje Loke, čeprav dosti višji, so dopustili, da so jim borbenejši domačini polovili večino odbitih žog pod obema košem kar se je poznalo na rezultatu. Z natančnimi meti od daleč in agresivnejšo obrambo so Mojštranci v deveti minuti povedli za osem košev. V teh minutah se je pokazalo, da slovenski ligaš iz Škofje Loke, razen po višini igralcev, ne dominira v nobeni drugi košarkarski kvaliteti pred ekipo iz Mojštrane. V zadnjih minutah so igralci Lokainvesta poskušali s presingom nadoknaditi razliko, vendar pa jim to ni uspelo.

S to zmago se je ekipa Mojštrane uvrstila v četrtfinale tekmovalja za gorenjski pokal, kjer bo igrala z ekipo iz Nakla.

Za KK Mojštrana so igrali: Zima F. 9, Zima J. 4, Legat 6, Šilar 8, Čebulj 4, Otović V., Skumavac 8, Hladnik 27.

KK Lokainvest: Kunstek 2, Rus, 2, Dolenc T. 8, Vogler 3, Krajnik 9, Žumer 2, Strekelj 20, Vujič 18.

Miha Thaler, kapetan na letalu DC-9, je bil že državni prvak v jadralnem letu. Njegove sposobnosti so večje kot četrto mesto na republiškem prvenstvu. (Tekst in foto L. Mesarič)

Janez Pintar, kapetan na letalu DC-9, prijetno razpoložen po zmagi. (Tekst in foto L. Mesarič)

SVETOVNA ELITA SKAKALCEV V VODO V UKOVI

Ljubitelji športa z Jesenic in okolice se še dobro spominjajo lanskoletnega desetega jubilejnega balkanskega prvenstva v skokih v vodo, ki je bilo v bazenu v Ukovi na Jesenicah. Videli smo namreč vrsto odličnih tekmovalcev iz balkanskih dežel, kot kaže pa se nam v kratkem obeta še kvalitetnejša in atraktivnejša prireditve. Ravno zaradi odlične organizacije X. balkanskih iger lani na Jesenicah, ki so jo prevzeli jeseniški športni delavci, na čelu s člani plavalnega kluba Jesenice, bo od 2. do 5. junija v železarskem mestu velika mednarodna skakalna prireditev, na kateri bodo nastopili tekmovalci in tekmovalke iz Kanade, Egipta, ZR Nemčije, Avstrije, Italije, Švice, Madžarske in Jugoslavije. Kar osem dežel, med njimi pa so tudi ekipe in tekmovalci, ki sodijo v sam svetovni vrh tega atraktivnega športa.

Prireditve bi morala biti v Splitu, kot preizkušnja pred mednarodskimi igrami, vendar imajo Splitčani v tem času druge skrbi okrog same organizacije iger. Jugoslovanska zveza za skoke v vodo je med najresnejše kandidate za organizacijo tako zahtevnega in kvalitetnega tekmovalja predlagala Jesenice zaradi odlične organizacije balkanskih iger.

Torek, 4. junija, se je sestel organizacijski odbor desetih balkanskih iger, ki so bile lani. Člani so enoglasno prevzeli organizacijo tudi tega, precej zahtevnejšega tekmovalja, kot so bile balkanske igre, čeprav je do začetka tekmovalja ostalo zelo malo časa; manj kot en mesec.

Tako se Jeseničanom in okoličanom, ljubiteljem atraktivnega športa obeta resnični športni užitek. Od 2. do 5. junija bodo na kopališču v Ukovi videli resnične svetovne mojstre skokov v vodo. Ker so tekmovalja X. balkanskih iger v skokih v vodo lani privabila veliko gledalcev, je bil to tudi močan motiv za predvsem te prireditve. Zaradi tega so se člani organizacijskega odbora že na prvi seji dogovorili, da bodo sindikalnim organizacijam omogočili nakup vstopnic za vse štiri tekmovalne dneve po znižani ceni. Popust bo znašal 25 %. Zainteresirane sindikalne organizacije naj se obrnejo na upravo plavalnega kluba Jesenice.

D.

ZMAGOSLAVJE LEŠKIH JADRALNIH LETALCEV NA REPUBLIŠKEM PRVENSTVU

Na letališču v Lescah je alpski letalski center gostil od 19. maja do 26. maja trindvajset jadrarnih pilotov, ki so se zbrali na 17. republiškem prvenstvu v jadralnem letenju. Po predhodnih prijavah je bilo pričakovati nad trideset tekmovalcev, žal je nekaj letal moralo ostati v hangerjih zaradi neuspele registracije.

Na prvenstvu se je zbralo osemnajst plastičnih, dve kovinski in samo še tri lesena jadrarna letala tipa Delfin, ki jim je bilo po vsej verjetnosti to zadnje tekmovalje, saj se ne morejo več kosati z modernimi plastičnimi, ki tudi ob slabšem vremenu dosegajo lepe rezultate, seveda, če jih vodijo tudi kvalitetni piloti.

To pot niso bili zbrani vsi najboljši slovenski jadrarni piloti, manjkali so lanski državni in republiški prvak Leščan Franc Struškaj, Ljubljancin Berčič in Celjanca Pešec in Rojnik, kljub temu pa je bila kvaliteta na visoki ravni. Tekmovalje pa so držali v napetosti prav vsi tekmovalci, vse do zadnjega dne in do zadnjega preleta ciljne linije. Borba med najboljšimi za vrh pa je bila iz dneva v dan ostrejša.

Ton tej napetosti so dajali Pintar, Šimenc in Thaler iz ALC, Peperko, Starović in mladi Lilija iz Celja ter Ljubljancin Stariha, Luin in Medi. V tej borbi za vrh so izpadli Mariborčani, kar je rahlo razočaranje, saj je bilo pričakovati, da se bosta Berčič in Kotevar resno potegovala za uvrstitev na vrhu. Nadarjeni mladi Berčič je prav gotovo v krizi.

Primerno vreme je eden osnovnih pogojev, da izbrano disciplino tekmovalci uspešno preletijo. In nad vremenom se ne morejo tekmovalci pritoževati. Od sedmih razpoložljivih dni je bilo kar šest tekmovalnih. To je lep uspeh. Bilo pa bi še boljše, da ni prišla prepoved letenja na peti tekmovalni dan in naslednji dan, ko so morala vsa letala ostati na zemlji, dan pa je bil eden najugodnejših v zadnjih dveh ali treh letih.

Skupna dolžina vseh šestih disciplin je bila 1.111,4 km, tekmovalci pa so skupno preleteli 19.279 km. To je lep uspeh. Splošna ocena pa je, da je bilo to eno najuspešnejših slovenskih prvenstev tako po dosežkih kot po organizacijski strani. Leščani so imeli pri vsem tem velik delež. Celotna organizacija je bila v rokah članov alpskega letalskega centra. Sodelovalo pa je tudi pet leških tekmovalcev. Janez Pintar je bil še drugič postal republiški prvak, Ivo Šimenc je bil drugi, Miha Thaler četrty, Tone Čerin 18. in Milan Jukič 22. Pintar je letel na prvenstvu tovarne Elan iz Begunj, na letalu tipa D-6100-ELAN in pribral Elanu prvo zlato odličje za nov vrhunski proizvod. Thaler in Šimenc sta letela na plastičnih Cirrusih, Čerin (vodja proizvodnje letal v Elanu) na kovinskem Pilotusu, Julić pa je žal moral ostati na zastarelem lesenem Delfinu, s katerim ni mogel držati koraka z mnogo boljšimi plastičarji.

Car in napetost tekmovalja sta rasla iz dneva v dan. V prvih treh disciplinah je prebrčljivo zmagal Pintar in si priporil že 557 točk prednosti pred Šimencem. Izgledalo je že, da je prvenstvo odločeno. Že v četrti disciplini pa je Pintar močno popustil, Šimenc je zmagal in zmanjšal Pintarjevo prednost na 304 točke. Thaler je bil v četrti disciplini drugi in se je prebil na tretje mesto. Tako so prve tri pozicije držali Leščani, odlično pa je začel tudi Celjan Peperko, ki je na četrtem mestu zastajal za Thalerjem samo še 50 točk.

Peta disciplina je prinesla zmagovalce Celjanu Staroviću, drugi je bil Peperko, Šimenc tretji, Thaler peti, Pintar pa šele enajsti. Ostal je še na čelu, vendar samo še z razliko 101 točke pred Šimencem. Na tretje mesto se je prebil Peperko z zaostankom za Šimencem za 198 točk in prednostjo 30 točk pred Thalerjem.

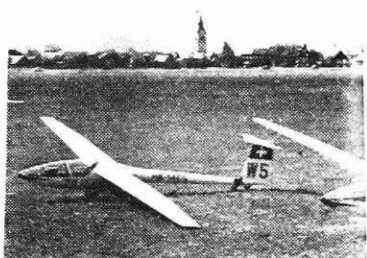
Zadnja, šesta disciplina je zaradi majhnih razlik dajala možnosti za osvojitve prvih treh mest kar petim tekmovalcem. Jutranja vremenska situacija je celo

kazala, da discipline ne bo možno izpeljati. To bi zagotovo najbolj ustrezalo Pintarju, ki bi bil v takem primeru že prvak. Tekmovalna komisija pa je odločila odločitev na kasnejšo uro. Ob pol enajstih je bilo odločeno, da mora biti tekmovalni dan izveden, ker se je že pojavila termika, baza oblakov pa je se dvignila iz 700 m na 1200 m. Izbrana je bila disciplina hitrostni prelet cilj – povratek Lesce – Novo mesto – Lesce v razdalji 191,6 km.

V slabi uri so bili vsi tekmovalci v zraku, dviganja pa so že postala možnejša in so vlekla do višine 1500 m. Na večjih višinah je pihal tudi močan jugozahodni veter do 40 km na uro, ki tekmovalcem ni prijal.

Taktiziranje favoritov se je dobro obrestovalo. Vsakdo je želel preleteti startno linijo za svojim neposrednim konkurentom in si s tem že zagotoviti kontrolo nad njegovim letom. Zato so večkrat preletovali linijo in se ponovno vračali na start. Vreme se je med tem bistveno izboljšalo in ob trinašty uri si niso mogli želeti lepšega vremena. Vsi favoriti so dobro startali, najbolj pa Peperko, ki si je izbral najugodnejšo varianto, kjer so bila dviganja najboljša.

Samo dve uri in dvajset minut po preletu starta je preletel ciljno linijo v Lescah Peperko in ko se je pojavil naslednji tekmovalc za prelet cilja je Peperko že petindvajset minut v miru praznil hladno pivo. Na dlanji je bilo, da je zmagovalce zadnjega dne Peperko. Vprašanje je bilo samo še, ali se bosta Šimenc in Pintar vrnila in v kakšnem zaostankom. Šimenc je priletel z zaostankom, ki mu ni zagotavljal dokončnega drugega mesta. Potem je bilo že skoraj odločeno, da Pintar izgubi prvo mesto, če v naslednjih petih minutah ne preleti ciljne linije. In glej, ravno takrat se je zablikalo belo krilo v zahajajočem soncu in najavi se tekmovalce: »E 1 dve minuti pred linijo, Pintar je z največjim naporom obrnil priborjeno prednost. Izračun časov pa je dal Šimencu samo devet točk prednosti pred Peperkom, kar je v časovni razliki komaj ena minuta.

Posamezne discipline prvenstva pa so potekale takole:

1. TEKMOVALNI DAN: hitrostni prelet v trikotniku Lesce – Slovenj Gradec – Kranjska gora – Lesce, v skupni dolžini 208 km: 1. Janez Pintar 69,85 km/h, 1000 točk; 2. Miha Thaler (oba ALC) 69,58 km/h, 973,4 točke; 3. Albin Luin (Lj) 67,45 km/h, 961,2 točki. Na cilj je priletelo 18 tekmovalcev.

2. TEKMOVALNI DAN: hitrostni prelet v trikotniku Lesce – Hoče pri Mariboru – Celje – Lesce, 241 km: 1. Janez Pintar 66,2 km/h, 1000 točk; 2. Ivo Šimenc (oba ALC) 63,0 km/h, 990,7 točk; 3. Janez Stariha (Lj) 57,3 km/h, 973,8 točk. Na cilj so prileteli samo trije tekmovalci.

3. TEKMOVALNI DAN: hitrostni prelet cilj – povratek, 191,6 km: 1. Janez Pintar 51,7 km/h, 1000 točk; 2. Bogdan Lilija (Ce) 46,4 km/h, 973,5; 3. Miha Thaler 40,7 km/h, 944,9; 4. Franc Peperko (Ce) 35,87 km/h, 920. Samo ti so prileteli na cilj, Šimenc je pristal v Ivančini Gorici, toda kljub temu še obdržal drugo mesto po treh dneh.

4. TEKMOVALNI DAN: hitrostni prelet cilj – povratek, Lesce – Slovenj Gradec – Lesce, 147,2 km; na cilj je priletelo 18 tekmovalcev: 1. Ivo Šimenc, 71,6 km/h, 1000 točk; 2. Miha Thaler (oba ALC) 66,2 km/h, 906 točk; 3. V. Starović 862,4 točke; 4. F. Peperko 858,8 točk.

5. TEKMOVALNI DAN: hitrostni prelet v trikotniku Lesce – Kranjska gora – Železniki – Kravace – Lesce, 132 km; na cilj je prispelo 20 tekmovalcev: 1. V. Starović 104,6 km/h, 1000; 2. F. Peperko 104,6 km/h, 998,8 točk; 3. I. Šimenc 103,4 km/h, 983,6; 4. J. Stariha 100,9 km/h, 950,9; 5. M. Thaler 97,8 km/h, 910,0;

6. TEKMOVALNI DAN: hitrostni prelet cilj – povratek Lesce – Novo mesto – Lesce, 191,6 km. Na cilj je priletelo 17 tekmovalcev: 1. F. Peperko 80,2 km/h, 1000 točk; 2. J. Stariha 72,9 km/h, 984,6; 3. Igor Kolarič (Ptuj) 71,1 km/h, 887